

BERNARD CORNWELL KACÍŘKA

Hledání svatého grálu

BERNARD
CORNWELL
KACÍŘKA

Bernard Cornwell

HERETIC

Copyright © Bernard Cornwell, 2003

All rights reserved

Translation © Jiří Beneš, 2004

Všetchna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být reprodukována
jakoukoliv formou ani prostředky mechanickými
nebo elektronickými, ani fotokopírováním
nebo zaznamenáváním na jakýkoliv nosič informací.

ISBN 80-86508-59-5

Kacířku

věnuji

Dorothy Carrollové, která ví proč.

Obsah

Prolog
Calais, 1347
7

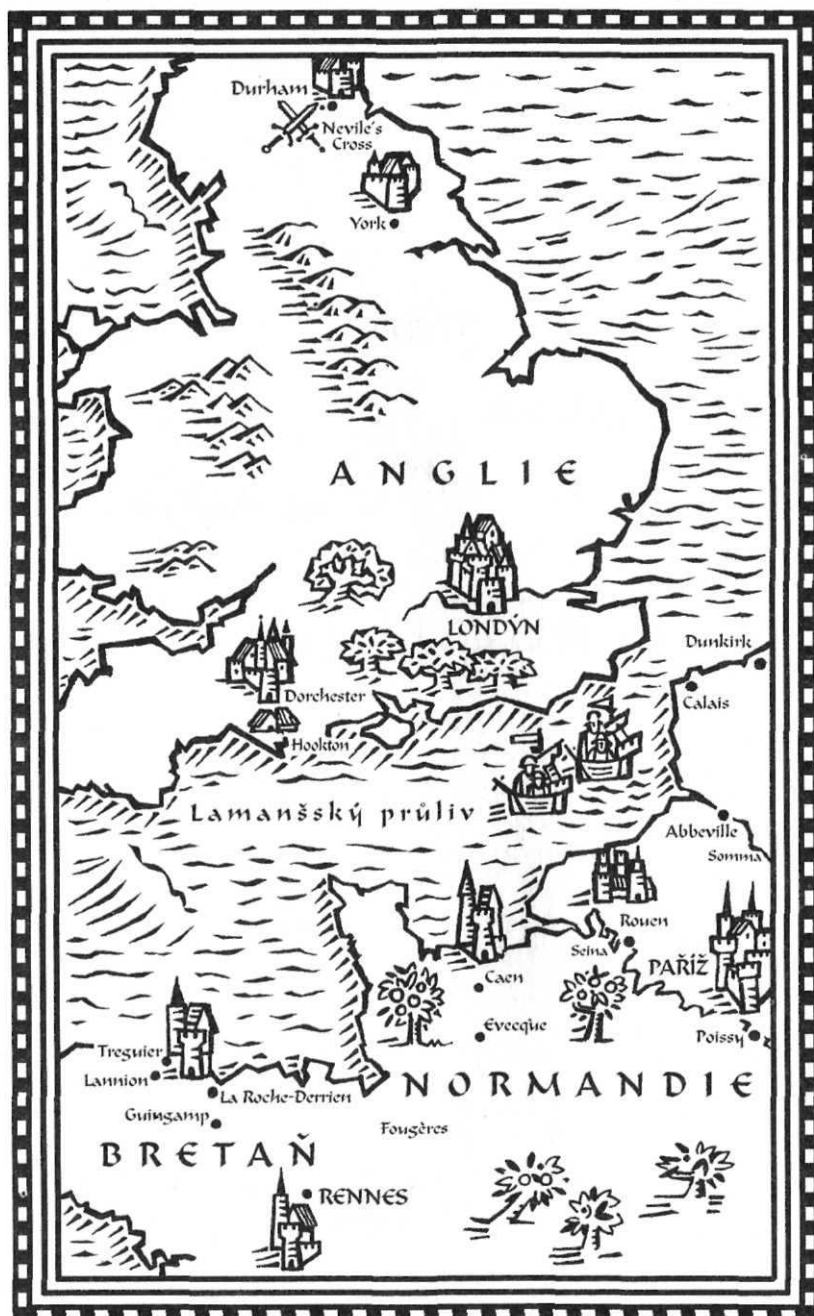
První část
Ďáblovo stvoření
35

Druhá část
Běženci
185

Třetí část
Temnota
274

Epilog
Grál
352

Poznámka o historii
357

Prolog

Calais, 1347

Cesta se zprvu vinula dolů z kopců a potom se táhla napříč mokřinatým krajem podél moře. Byla to špatná cesta, neboť se během vytrvalých letních dešťů rozblátila a v následujících slunných dnech její povrch vyschl v tvrdý, prašný mlat. Byla však jediná, která vedla z kopců u Sangatte k přístavům Calais a Gravelines, a těsně před Calais překračovala ve vísce Nieulay po kamenném mostě říčku Ham. Tok, jenž líně plynul bažinatým krajem a ztrácel se v pobřežní pláni zaplavované přílivem, byl tak krátký, že by člověk došel od jeho pramene k ústí málem za hodinu a při odlivu ho mohl v kterémkoliv místě přebrodit, aniž mu voda sahala výš než do pasu. Říčka Ham odváděla vodu z nesčetných močálů hustě zarostlých rákosím, kde se to jen hemžilo volavkami lovícími žáby, a ústila do ní spleť menších potůčků, v nichž vesničané z Nieulay, ale i z Hammes a Guîmes kladli proutěné pasti na úhoře.

Bezvýznamné Nieulay by se i se svým kamenným mostem sotva kdy zapsalo do historie, kdyby pouhé dvě míle na sever odtud neleželo město Calais, k němuž v roce 1347 přitáhla třicetitisícová anglická armáda. Zde, mezi impozantními valy přístavního města a bažinami, si Angličané vybudovali tábor a zahájili dlouhé obléhání Calais. Cesta, která sestupovala z kopců a překračovala v Nieulay říčku Ham, byla také jediná, po níž mohli Francouzi přitáhnout městu na pomoc, a ve vrcholícím létě, kdy se obležené město nacházelo na pokraji

vyhladovění, přivedl své vojsko do Sangatte francouzský král Filip z Valois.

V kopcích se shromáždilo dvacet tisíc vojáků a vrchy ožily barevnými praporci, které se třepaly v čerstvém větru vanoucím od moře. Byla mezi nimi i oriflama, posvátná bojová zástava Francouzů, dlouhý plamenec z krvavě rudého hedvábí s třemi špičatými cípy, jehož svěží a jasná barva svědčila o tom, že látka je nová. Starou oriflamu odvezli Angličané do Londýna jako nejvzácnější z trofejí, které ukořistili v předchozím létě na širokém travnatém svahu mezi vesnicemi Wadicourt a Kresčak. Nová oriflama však byla stejně posvátná jako stará a kolem ní vlály korouhve nejvyšších francouzských pánů z rodu Bourbonů a Montmorency a také praporec hraběte z Armagnaku. Provázelo ji ještě mnoho dalších praporců nižší šlechty a všechny oznamovaly světu, že do boje s Angličany vytáhli největší válečníci Filipova království. Zatím však mezi nimi a nepřítelem ležela říčka Ham s mostem v Nieulay. Most střežila kamenná věž, kolem níž Angličané vykopali příkopy, které teď byly plné lučištníků a dalších ozbrojenců. Za touto předsunutou obrannou linií plynula řeka a ještě dál se táhly bažiny a teprve pak, na výše položené půdě blízko calaiských hradeb doplněných dvojitým systémem vodních příkopů, se rozkládalo město tvořené stany a provizorními chýšemi. Zde žilo anglické vojsko. A bylo to velké vojsko, největší, jaké kdy Francie viděla, neboť tábor obléhatelů byl větší než samotné město Calais. Kam oko pohlédlo, táhly se řady a řady stanů, provizorních dřevěných domků a výběhů pro koně a mezi nimi se to jen hemžilo pěšáky, těžkooděnci a lučištníky. Zdálo se, že za těchto okolností by mohla oriflama zůstat nerozvinutá.

„Zaútočme na tu věž u mostu, Sire. Bez problému se jí zmocníme,“ prohlásil sir Geoffrey de Charny, tvrdý voják a neohrožený válečník — ostatně jako většina těch, s nimiž Filip vytáhl do pole —, a ukázal dolů na stanoviště anglické posádky v Nieulay, izolované od zbývajících anglických sil na francouzské straně.

„Proč? Čeho tím dosáhneme?“ zeptal se Filip. Byl to slabý muž a váhavý velitel, ale jeho otázka měla smysl. K čemu by bylo dobré, kdyby strážní věž dobyli a zmocnili se mostu? Získali by pouze přístup na druhý břeh, kde však na ně čekaly hlavní síly anglické armády, které se už připravovaly na pevné půdě kolem svého obrovského ležení k boji.

Občané Calais, vyhladovělí a zoufalí z beznaděje své situace, uviděli v kopcích francouzské korouhve a vyvěsili na valech své praporce. Na vlajkách byly obrazy Panny Marie a svatého Denise a vysoko na věži calaiské pevnosti vlála žlutomodrá královská standarta, aby Filipovi oznámila, že jeho poddaní stále žijí a stále bojují. Ani tento projev odhodlání však nemohl popřít skutečnost, že se už jedenáct měsíců nacházeli v anglickém obležení a potřebovali pomoc.

„Dobudeme věž, Sire, a pak podnikneme útok přes most,“ přesvědčoval krále sir Geoffrey. „Jestliže ti proklatci uvidí, že jsme v boji o most zvítězili, mohli by z nás dostat strach.“ Ostatní páni shromáždění kolem krále zahučeli na souhlas.

Král však neviděl situaci tak optimisticky jako oni. Calaiská posádka sice stále odolávala a Angličané hradby města téměř nepoškodili, neřkuli aby našli cestu k překonání dvojitého vodního příkop, ale na druhou stranu Francouzi nebyli schopni dopravit do obleženého města zásoby potravin, které tam zoufale chyběly. Obyvatelé Calais nepotřebovali povzbuzení, potřebovali jídlo. Za ležením Angličanů se vznesl oblak kouře a po chvíli dolehla přes bažiny k Francouzům rána. Výstřel z děla. Městské valy zřejmě zasáhla další kamenná koule, ale Filip byl příliš daleko, aby mohl vidět, jaký měla účinek.

„I malé vítězství zde by povzbudilo posádku a do srdcí Angličanů by vneslo strach,“ naléhal pán z Montmorency.

Ale proč by mělo vnášet do srdcí Angličanů strach to, že padne strážní věž u mostku v Nieulay? Filip se domníval, že by je to pouze utvrdilo v rozhodnutí bránit cestu na druhé straně mostu. Chápal však také, že nemůže své bojechtivé ohaře dlouho držet na řetězu, když je nenáviděný nepřítel na

dohled, a tak nakonec souhlasil. „Dobře, zaútočte na věž a Bůh vám dopřej vítězství.“

Král zůstal tam, kde byl, zatímco jeho páni shromažďovali vojáky a připravovali se k boji. Vítr, který vál nyní od moře, s sebou nesl pach soli a hniloby z tlejícího plevele neustále zaplavovaného vodami přílivu. To vyvolávalo ve Filipovi trudnomyslnou náladu. Jeho nový astrolog už celé týdny tvrdil, že má horečku, a odmítal mu být k dispozici. Filip však měl zprávy, že se těší dobrému zdraví, což nemohlo znamenat nic jiného, než že astrolog vidí ve hvězdách velkou katastrofu a bojí se to svému králi sdělit. Pod oblačnou oblohou létali křičící racci. Daleko na moři se nadouvala špinavá plachta jakési lodi směřující k anglickým břehům, zatímco jiná loď před chvílí zakotvila u pobřeží ovládaného Angličany a z ní se hrnuli do nepřátelského tábora další ozbrojenci. Filip stočil pohled zpátky k cestě a uviděl, že k mostu míří houf asi čtyřiceti nebo padesáti anglických rytířů. Udělal znamení kříže a přál si při tom, aby všichni padli do pastí chystaného útoku jeho mužů. Nenáviděl Angličany. Nenáviděl je jako nikoho jiného!

Vévoda bourbonský pověřil velením útoku sira Geoffreyho de Charny a Edouarda de Beaujeu, a to bylo dobře. Král věřil, že oba tito muži budou postupovat rozumně. Nepochyboval, že se jim podaří věž dobýt, ale stále nepřišel na to, k čemu to bude dobré; i když je to možná lepší, než kdyby nechal své divoké válečníky podniknout bezhlavý útok přes most a musel se pak dívat na jejich naprostou porážku kdesi dál v bažinách. Věděl, že všichni po takovém útoku prahnou, všichni do jednoho. Považovali válku za hru a každá porážka v nich jen vzbuzovala další dychtivost hrát tu hru dál v naději, že konečné vítězství strhnou na svou stranu. Hlupáci, pomyslel si Filip a znovu se pokřivoval. Přemýšlel, jakou hroznou věštbu před ním může jeho astrolog skrývat. Přitom by potřeboval zázrak, nějaké velké povzbuzující znamení od Boha. Náhle sebou trhl leknutím, když bubeník udeřil do velkého kotle. Pak zazněla trubka.

Ne, to ještě nebylo znamení k útoku, to si pouze trubač a bubeník chystali nástroje. Teprve se připravovali na útok. Edouard de Beaujeu velel pravému křídlu, kde shromáždil více než tisíc střelců z kuší a stejně tolik těžkooděnců, a zřejmě měl v úmyslu zaútočit na Angličany z křídla, zatímco sir Geoffrey de Charny se s nejméně pěti sty ozbrojenci chystal k útoku na anglické opevnění přímo dolů z kopce. Sir Geoffrey šel podél řady a křičel na rytíře a těžkooděnce, aby sesedli z koní. Podvolovali se tomu rozkazu velmi neochotně. Byli přesvědčeni, že základem boje je útok těžké jízdy, ale sir Geoffrey věděl, že proti kamenné věži chráněné zákopy nejsou koně k ničemu, a trval na tom, že budou bojovat pěšky. „Štíty a meče, žádná kopí!“ prohlásil. „A pěšky! Všichni do jednoho pěšky!“ Sir Geoffrey si už odbyl tvrdou lekci o tom, že koně jsou proti anglickým šípům zoufale zranitelní, zatímco pěší bojovníci mohou postupovat vpřed i deštěm šípů a krýt se přitom štíty. Někteří urození rytíři odmítli sesednout, ale sir Geoffrey na ně nedbal, neboť stále víc ozbrojenců spěchalo, aby se připojilo k útoku.

Houf anglických rytířů nyní překročil most a zdálo se, jako by chtěli pokračovat po cestě dál přímo proti francouzské bitevní linii. Pak ale zastavili a pozorovali vojsko na hřebenu kopce. Také francouzský král se na ně díval a viděl, že je vede vysoký šlechtic. Usoudil tak podle toho, že mu nad hlavou vlál velký praporec, zatímco nejméně tucet dalších rytířů neslo na kopích čtvercové vlajky korouhevních rytířů. Bohatý šik, pomyslel si král. Zajmout je všechny, to by vyneslo na výkupném pěkné bohatství. Doufal tedy, že pojedou k věži a sami tak vlezou do pasti.

Vévoda z Bourbonu přicválal na koni zpět k Filipovi. Byl v plátovém brnění vycíděném jemným pískem, octem a drátky, až se lesklo jako stříbrné, a helmici, stále ještě zavěšenou na hrušce sedla, měl ozdobenou chocholem z perí obarveného na modro. Vévoda byl jedním z těch, kteří odmítli sesednout. Nechtěl se vzdát svého válečného oře, jehož hlavu chránil kovový náhlavník a tělo kryla lesklá drátěná čabraka,

aby byl méně zranitelný proti anglickým lučištníkům, kteří už jistě v zákopech a ve věži napínali svěšené tětiny a připravovali luky k boji. „Oriflamu, Sire,“ řekl Bourbon. Měla to být žádost, ale znělo to jako rozkaz.

„Co je s oriflamou?“ pohlédl na něho král. Předstíral, že nechápe, o co vévodovi jde.

„Mohu mít tu čest a nést ji do boje, Sire?“

Král povzdechl. „Je vás desetkrát víc než nepřátel,“ řekl, „na co potřebujete oriflamu? Nechte ji tady. Však se Angličané dočkají a uvidí ji.“ A poznají, co znamená rozvinutá oriflama, pomyslel si. Každý Francouz věděl, že v boji, do něhož je vede plamenec z rudého hedvábí, se neberou zajatci, pouze se zabíjí, i když by bylo lepší všechny bohaté Angličany zajmout než zabít, neboť za mrtvé se žádné výkupné neplatí. V každém případě má rozvinutá rudá vlajka s třemi jazyky vnášet hrůzu do anglických srdcí. „Zůstane tady,“ rozhodl král.

Vévoda se ještě chystal něco namítnout, ale právě v tu chvíli zazněla trubka a střelci z kuší se pohnuli z kopce dolů. Měli červenozelené kabátce s janovským grálem na levé paži a každého doprovázel pěší voják s pavézou, velkým štítem, za nímž se může střelec celý skrýt, když natahuje svou málo pohotovou zbraň. Asi o půl míle dál vybíhali Angličané z věže k zákopům a hliněným valům, které vykopali už před mnoha měsíci, takže nyní už byly hustě porostlé trávou a plevellem. „Zmeškáš boj,“ řekl král vévodovi. Bourbon zapomněl na posvátnou korouhev a obrátil obrněného oře.

„*Montjoie St. Denis!*“ zvolal vévoda francouzský bojový pokřik a bubeníci udeřili do mohutných kotlů a tucet trubačů zatroubilo k útoku. K doznívajícím tónům trubek se přidalo kovové cvakání, jak si těžkooděnci sklápěli hledí přilbic. Janovští střelci už dosáhli úpatí kopce a roztáhli se doprava, aby provedli obchvat nepřátelského křídla. Nad zelenou pláň se vznesly první anglické šípy s bílým peřím na konci a král, nakloněný v sedle dopředu, uviděl, že na nepřátelské straně není tentokrát příliš mnoho lučištníků. Kdykoliv šli Angličané

do boje, měli mnohem víc lučištníků než rytířů a dalších ozbrojenců, obvykle přinejmenším třikrát víc, ale teď se zdálo, že posádku předsunutého strážního stanoviště v Nieulay tvoří většinou těžkooděnci. „Bůh je s vámi!“ zvolal král za svými vojáky v náhlém návalu nadšení, neboť cítil vítězství.

Znovu zazněly trubky a dolů vyrazila vlna těžkooděnců. Jejich bojový pokřik, provázený řinčením kovové zbroje, se mísil s duněním bubnů a vřeštěním trubek, do nichž trubači duli, jako by chtěli Angličany porazit pouhým hlukem. „Bůh a svatý Denis jsou s vámi!“ zvolal znovu král.

Nyní už vzduchem zasvištěly šípky z kuší. Byly jich stovky. Po první salvě Janované ustoupili za velké štíty, aby mohli své zbraně natáhnout rohatkovým mechanismem k dalšímu výstřelu. Sem tam se do pavéz zabodl šíp, ale pak se angličtí lučištníci soustředili na útok vedený sirem Geoffreym. Zakládali na tětivy šípy s ostrým kovovým hrotem dlouhým až deset centimetrů, který dokáže prorazit kroužkové i plátové brnění, jako by to byla obyčejná lněná tkanina. Pak napjali luky, pustili tětivy a šípy se zabodávaly do štítů a Francouzi sevřeli řadu. Jednomu z nich se zabodl šíp do stehna, muž zavrával a padl na zem, ostatní ho však obešli a znovu se sevřeli. Anglický lučištník, který se na okamžik postavil, aby vystřelil, byl zasažen šipkou z kuše do ramene a jeho šíp vzlétl téměř kolmo k obloze.

„*Montjoie St. Denis!*“ křičeli francouzští těžkooděnci, kteří se nyní dostali na rovinu u úpatí kopce. Šípy se zabodávaly do štítů se strašlivou silou, ale Francouzi stále drželi sevřenou řadu, štít vedle štítu, zatímco střelci s kušemi postupovali k anglickým zákopům, aby mohli lépe zamířit na lučištníky, kteří se museli před výstřelem postavit a odkrýt se. Právě v tom okamžiku prorazila šipka z kuše jednomu z nich přilbici i lebku a tvář padajícího muže se zalila krví. Z vrcholu věže vzlétla salva šípů a v odpovědi na to zarachotily na kamenné zdi šípky Janovanů. Teď už angličtí těžkooděnci viděli, že šípy nepřítele nezastavily, tasili tedy meče a chystali se čelit útoku Francouzů bojem muže proti muži.

„Ve jménu svatého Jiří!“ křičeli. „Ve jménu svatého Jiří!“ To už byli Francouzi u první linie zákopů a z výšky bodali Angličany pod sebou. Několika Francouzům se podařilo najít úzké přechody přes zákopy a vrhli se přes ně na druhou stranu, aby mohli útočit na obránce zezadu. Tím se však stali snadnými terči pro lučištníky ve dvou dalších zákopech, stejně jako jimi byli Janované, kteří vystupovali zpoza pavéz, aby zasypali nepřítele deštěm kovových šipek. Někteří z Angličanů už vytušili, že nemohou odolat a čeká je masakr, a opouštěli zákopy a utíkali k řece. Edouard de Beaujeu, jenž vedl střelce, však prchající upozoroval a vykřikl na Janovany, aby odhodili kuše a připojili se k útoku. Střelci tedy tasili meče a sekery a vrhli se do boje muže proti muži. „Bijte je!“ řval Edouard de Beaujeu. On sám jel na koni a pobízel mohutného hřebce vpřed. „Bijte je!“

Angličané v předním zákopu byli odsouzeni k záhubě. Přestože se zoufale snažili bránit se obrovské francouzské přesile, čepele mečů a seker nemilosrdně dopadaly na jejich hlavy, prorážely drátěné košile a rozsávaly smrt. Někteří se pokoušeli vzdát, ale oriflame byla rozvinutá a to znamenalo žádní zajatci, a tak Francouzi zaplavili slizké bahno na dně zákopů anglickou krví. Obránci zadních zákopů už nyní všichni prchali, ale hrstka francouzských rytířů na koních — těch, kterým hrdost nedovolila sesednout — proletěla úzkými průchody v zákopech, dostala se před vlastní pěšáky a s bojovým pokřikem vjela těžkými oři mezi Angličany prchající k řece. Hřebci se zastavili, otáčeli se a jezdci sekali do všeho živého kolem sebe. Jeden z lučištníků přišel o hlavu, tělo padlo do řeky a voda se zbarvila rudě krví. Jiný Angličan, těžkooděnc, padl pod kopyty koně a jezdec ho vzápětí probodl kopím. Jeden z anglických rytířů zvedl ruce na znamení, že se vzdává, ale francouzský jezdec ho zezadu bodl mečem a další ho usmrtil ranou sekery do tváře. „Zabíjejte je!“ křičel vévoda z Bourbonu a máchal zkrvaveným mečem napravo i nalevo. „Všechny je zabte!“ Vtom uviděl skupinu

lučištníků unikajících k mostu. „Za mnou!“ vykřikl na své muže. „Za mnou! *Montjoie St. Denis!*“

Houfci asi třiceti lučištníků se už téměř podařilo doběhnout k mostu, ale když se dostali k domkům s rákosovými střechami vedle řeky, zaslechli za sebou dusot kopyt a zděšeně se obrátili. Na okamžik se zdálo, že propadnou panice a rozprchnou se na všechny strany, ale pak jeden z nich vykřikl: „Střílejte na koně, chlapci!“ A lučištníci napnuli tětiny, vystřelili a šípy s bílým peřím se zabodávaly do hrudí a krků těžkých válečných orů. Také hřebec vévody z Bourbonu byl zasažen, když jeho kožené a kroužkové brnění prorazily hned dva šípy. Kůň uskočil stranou, ale pak padl a s ním se ocitli na zemi ve změti bijících kopyt další dva koně. Zbývající jezdci se zřejmě zalekli, obrátili se a ujížděli pryč. Vévodu panoš se vzdal koně ve prospěch svého pána a pak padl mrtev sražen druhou salvou šípů. Vévoda však neztrácel čas obtížným nasedáním na panošova koně a raději se s ním ve své drahé plátové zbroji odbelhal zpět. Uviděl, že ti z Angličanů, kteří přežili útok v zákopech, nyní utvořili kolem strážní věže přehradu ze štítů a zoufale se bránili nelítostným Francouzům. „Žádné zajatce!“ křičel francouzský rytíř. „Žádné zajatce!“ Vévoda zavolal na své vojáky, aby mu pomohli do sedla.

Dva jeho muži sesedli, aby ho vysadili na nového koně, ale v tu chvíli zaslechli dusot kopyt. Od vesnice se blížila skupina anglických rytířů. „Panebože!“ vykřikl jeden z nich, oba pustili Bourbona a tasili meče. Vévoda ještě nebyl v sedle, meč měl v pochvě a padal zpátky dolů. K čertu! zaklel v duchu. Kde se ti zatracení Angličani zase vzali? Jeho těžkooděnci už sklopili hledí a chystali se bránit svého pána. To už vévoda ležel na zemi a jen zaslechl třesk čepelí mečů.

Byla to skupina rytířů, kterou viděl král. Zastavili se ve vesnici, odkud sledovali boj u zákopů, a už se chystali, že se obrátí zpátky přes most, když se k vesnici přiblížil vévoda se svými jezdci. Odvážil se příliš daleko a to byla výzva, již nemohli pominout. Anglický šlechtic se bleskově rozhodl a dal

svým rytířům rozkaz k útoku proti jezdcům vévody z Bourbonu. Na něco takového nebyli Francouzi připraveni. Angličané se seskupili do sevřeného bitevního šiku, pozvedli dlouhá kopí, rozjeli se, pak kopí sklonili a jejich hroty prorážely brnění, drátěné košile a kožené vesty a zabíjely. Vůdce Angličanů měl modrý kabátec s šikmým bílým pruhem ozdobeným třemi červenými hvězdami. V modrém poli se vzpínal žlutí lvi, ale modrá se náhle zbarvila černě krví nepřátel, když jezdec zasáhl mečem nekryté podpaží francouzského těžkooděnce. Muž vykřikl, ještě se pokusil o protiúder, ale pak mu další Angličan vrazil biják pobitý hřeby přímo do hledí, které se pod těžkým úderem zbortilo, a zpod helmice se na několika místech vyřinula krev. O kus dál zařičel kůň, jemuž přetřeli podkolenní šlachy, a vzápětí se válel na zemi. „Držte se u sebe!“ křičel Angličan v křiklavém kabátci se lvy na své rytíře. „Držte se u sebe.“ Jeho kůň se vzepjal a srazil kopyty jezdce, který už předtím přišel o koně. Muž padl k zemi s helmicí i lebkou rozdrcenou koňskou podkovou a pak anglický jezdec uviděl vévodu z Bourbonu, jak stojí bezmocně vedle koně. Podle lesklé zbroje okamžitě poznal, že je to někdo, kdo má vysokou cenu, a pobídl koně k němu. Vévoda odrazil štítem úder, pak máchl svým mečem, ale jeho čepel sklouzla po Angličanově holenním pancíři. Náhle však byl jeho sok pryč. Objevil se jiný Angličan a odtáhl koně svého vůdce pryč. Situace se změnila, neboť z kopce cválal velký šik jezdců. Poslal je král, aby se pokusili zajmout anglického šlechtice a jeho rytíře, a stále víc Francouzů, kteří se nemohli podílet na útoku na věž, protože tam už se bilo na malém prostoru příliš mnoho jejich soukmenovců, se nyní obracelo k mostu a k boji, jenž se odehrával tam. „Zpátky!“ křičel vůdce anglických jezdců, ale prostor u mostu byl přecpán těmi, co se chtěli spasit útekem na druhou stranu, navíc tam už útočili Francouzi. Angličan věděl, že by se přes most dokázali probít, ale to by znamenalo zabíjet vlastní lučištníky a zřejmě také v chaosu, který tam panoval, přijít o několik rytířů. Vtom si všiml, že z vesnice se táhne

podél řeky cesta. Možná vede na pobřeží, pomyslel si, a tam by už pak mohli najít způsob, jak se dostat k anglickým pozicím.

Křikl na své rytíře a ti dali koním ostruhy a rozjeli se za ním. Cesta podél řeky byla úzká, tak pro dva koně vedle sebe; po jedné straně tekla řeka Ham a podél druhé se táhly bažinaté mokřiny, ale samotná cesta byla pevná a Angličané po ní jeli tak daleko, až dorazili na jakési vyvýšené místo, kde se shromáždili. Nikam však neunikli. Teprve teď vůdce rytířů uviděl, že výše položené místo, na němž se ocitli, je v podstatě ostrov přístupný pouze z cesty, po níž přijeli. Ostrov obklopený neprostupnou bažinou zarostlou rákosím. Byli v pasti.

Na okraji vesnice se objevil houf francouzských jezdců, kteří se chystali vyrazit po úzké cestě za nimi, ale když uviděli, že Angličané sesedli a utvořili štítovou hradbu, rozmysleli si to a obrátili se zpátky k věži. Představa, že by museli sekat na úzkém prostoru do sevřené bariéry z kovu, dřeva a kůže, je zřejmě nelákala a vrhli se tedy na nepřitele, jehož pozice se zdála mnohem slabší. Angličtí lučištníci stále stříleli z ochozu věže, ale janovští střelci jim odpovídali. V tu chvíli už Francouzi zatlačili Angličany až k patě věže.

Byl to boj pěších těžkooděnců, neboť pro koně tu nebylo místo. Půda zde byla po letních deštích rozblácená a muži v plné zbroji klouzali a brodili se blátem. Také tady obránci utvořili štítovou hradbu a bránili se se zoufalou urputností, protože jim nic jiného nezbývalo, ale útočící Francouzi byli v obrovské převaze. Rozpoutala se zběsilá bojová vřava — kov zvonil o kov, štíty duněly pod ranami útočníků, muži řvali, aby si dodali odvahy, hekali námahou a do toho všeho zněly výkřiky raněných a sténání umírajících. Muži v druhé anglické řadě se snažili máchat meči a sekerami přes hlavy svých druhů. „Svatý Jiří!“ ozývalo se. „Svatý Jiří!“ a Angličané nakrátko zatlačili hradbou štítů nepřitele od věže. „Bijte je! Všechny je zabte!“ křičel v odpovědi sir Geoffrey de Charny a bojová linie se začala vracet k věži. Francouzi klopýtali přes

mrtvé, dupali po raněných a tentokrát se anglické štíty nestačily sevřít a francouzským těžkooděncům se podařilo jejich hradbu prorazit. Čepele mečů těžce dopadaly na pancíře, prorážely drátěné košile a rozpolcovaly přilby. Několik obránců se pokusilo uniknout přes řeku, ale za nimi se vzápětí vrhli janovští střelci a při jejich početní převaze pro ně nebylo těžké udržet těžkooděnce v plné zbroji pod vodou tak dlouho, až se utopil, a pak ho obrat o peníze. Několika Angličanům se však přece jen podařilo uniknout a prchali po protějším břehu k místu, kde se formovala bitevní linie lučištníků a pěších ozbrojenců k odražení případného útoku přes řeku Ham.

Boj u věže však pokračoval. Jeden z Francouzů zasadil anglickému těžkooděnci ránu do ramene, srazil ho na kolena a další ranou mu rozsekl hrud', až mezi pancíři a rozervanou drátěnou košilí vyhřezla zkrvavená bílá žebra. Krev se mísila s blátem v odpornou rudou kaši. Na každého Angličana připadali tři dorážející Francouzi. Dveře do věže zůstaly nezajištěné, aby muži bojující venku měli kam ustoupit, ale nyní to byli Francouzi, kdo se jimi prodral dovnitř. Poslední obránci bojující před vchodem byli sraženi k zemi a zabiti, ale to už se útočníci hrnuli dovnitř a bojovali na schodech. Schody se stáčely doprava, což znamenalo, že obránci mohli bez omezení bojovat pravou rukou, zatímco útočníkům neustále vadil středový sloup. První zaútočil francouzský rytíř krátkým kopím a stačil Angličanovi nad sebou probodnout břicho, než ho zabil další obránce, který se rozmáchl mečem přes tělo umírajícího druha. Tady už měli všichni zdvižená hledí, protože uvnitř věže panovalo šero, a Angličané tedy bodali Francouze přímo do očí a do tváří. Útočníci tahali mrtvé dolů, aby si uvolnili cestu, ale schody po nich zůstávaly pomazané krví a Francouzi při boji klouzali a padali. Přesto stoupali nahoru další a další, odráželi rány obránců, bodali je do břich a do nohou a tlačili je pořád výš, přičemž se zdola do věže hrnuli stále noví útočníci dychtiví rozhodnout boj. Na točitých schodech zazněl strašlivý výkřik. Francouzi stáhli dolů další

tělo, uvolnili si cestu a postoupili o tři schody výš. „*Montjoie St. Denis!*“

Mezi anglickými obránci se protlačil dopředu obrovský chlap s kovářským kladivem. Už první ranou roztrhl nejblížšímu Francouzi lebku a zuřivým mácháním těžkou zbrani tlačil ostatní dolů, až jednoho rytíře napadlo sebrat kuši odhozenou pod schody, počkal si, až se mu uvolnil výhled, a pak poslal Angličanovi šipku přímo do křičících úst. Francouzi se znovu vrhli vzhůru a s vítězným řevem se blížili k vrcholu věže. Na horní plošině stále ještě bojovalo asi deset Angličanů, kteří se zoufale snažili udržet útočníky na schodech, ale ti se hrnuli nahoru jako záplava. Těžkooděnci v zadních řadách tlačili muže vpředu přímo pod meče obránců a pak přes jejich mrtvoly postupovali schod po schodu stále výš, přičemž mrtvé, Angličany i své vlastní, stahovali dolů. Konečně se Francouzi dostali až na horní plošinu, pobili poslední z obránců a shazovali je dolů. Jednomu z těžce raněných lučištníků usekli prsty a vypíchli oči a muž stále ještě zoufale řval, když ho shazovali dolů na připravené meče a kopí.

A pak se ozval řev Francouzů oslavujících vítězství. Věž byla plná mrtvol, zákopy se staly pohřebištěm Angličanů a vysoko nad vším zavlála francouzská vlajka. Vítězní vojáci už začali svlékat mrtvoly a hledat peníze, když se ozvala trubka.

Na francouzské straně řeky stále ještě zůstali Angličané. Houf anglických jezdců byl uvězněn na ostrůvku pevné půdy mezi bažinami.

Boj ještě neskončil.

U pobřeží jižně od Calais zakotvila anglická loď *St. James* a veslaři dopravovali pasažéry v člunech na břeh. Tři z těch, kteří na *St. James* připluli, všichni ozbrojení a v drátěných košilích, měli tolik zavazadel, že zaplatili dvěma mužům z posádky, aby jim je odnesli do anglického tábora. Tam se začali shánět po hraběti z Northamptonu. V ležení už stály provizorní dřevěné domy, některé dokonce o dvou podlažích, a ševci, zbrojíři, kováři, pekaři, řezníci a další obchodníci měli

pod horními okny své vývěsní štíty. Mezi stany vojáků a domy řemeslníků byly sklady, kostely, budky kartářek a hadaček z ruky a spousty dalších existencí, které se na vojsku přižívovaly. V uličkách si hrály děti a některé se pokoušely střílet malými luky. Nad stany šlechticů vlály korouhve a vchody do nich hlídali ozbrojení strážci. Kus za táborem v mokřině se nacházel hřbitov s vlhkými hroby plnými mužů, žen a dětí, obětí zimnice, jež řádila v bažinách kolem Calais jako morová rána.

Tři muži konečně našli dřevěný dům hraběte, který stál v blízkosti velkého stanu, nad nímž vlála královská vlajka. Dva z nich, nejmladší a nejstarší, zůstali u zavazadel, zatímco třetí, vysoký mladík, se vydal směrem k Nieulay. Dozvěděl se, že hrabě odjel v čele oddílu jezdců na výpad k francouzským pozicím, a vydal se mu naproti. „Jsou jich tam tisíce, těch bastardů,“ řekl jim sluha. „Sedí schovaní za kopcem a jenom vystrkují nosy, tak si hrabě řekl, že by neškodilo trochu je vyprovokovat. Už se tu z toho všeho nudí.“ Pak pohlédl na velkou dřevěnou truhlu, kterou oba cizinci hlídali. „Co v tom máte?“

„Suché z nosu,“ odpověděl vysoký mladík. Potom si přehodil přes rameno dlouhý černý luk, vzal vak se šípy a odešel.

Jmenoval se Thomas, i když si někdy říkal Thomas z Hooktonu, zatímco jeho nepřátelé ho často nazývali bastardem Thomasem. Někdy, když chtěl být velmi formální, se také představoval jako Thomas Vexille, třebaže to se stávalo velmi zřídk. Vexillové byli šlechtický rod z Gaskoňska a Thomas přišel na svět jako nemanželský syn jednoho z Vexillů, kteří kdysi uprchli do Anglie před inkvizicí. Nezdědil tedy ani šlechtický titul, ani jméno Vexille, a už vůbec ne příslušnost ke Gaskoňcům, protože Thomas byl anglický lučištník.

Když kráčel táborem, téměř každý si ho všiml a chvíli ho sledoval. Thomas byl vysoký, zpod helmice se mu draly černé vlasy, a přestože byl mladý, válka stačila vtisknout do jeho rysů tvrdý výraz. Měl vpadlé tváře, tmavé ostražitě oči a

dlouhý nos, na němž bylo patrné, že mu ho někdo v boji nebo ve rvačce zlomil. Byl v černých kalhotách, vysokých jezdeckých botách bez ostruh a kožené vestě, na níž měl drátěnou košili, po dlouhé cestě celou matnou a ulepenou špínou. Na levém boku mu u pasu visela pochva s mečem, na zádech měl tornu a vpravo u boku bílý plátěný vak na šípy. Při chůzi maličko kulhal, což naznačovalo, že byl v boji raněn, i když mu ve skutečnosti zranění způsobil inkvizitor, který ho ve jménu Božím mučil. Jizvy na nohou a na těle nebylo samozřejmě vidět, ale následky mučení prozrazovaly pokřivené a zdeformované prsty na rukou. Naštěstí v nich Thomas vytrvalým cvičením dokázal obnovit ohebnost a sílu, takže byl schopen napnout luk a střílet stejně přesně jako dřív. Bylo mu třiadvacet let a zabil tolik mužů, že by to nespočítal.

Míjel stany lučištníků ověšené trofejemi nepřátel. Viděl francouzský náprsní krunýř z kvalitní oceli proklátý šípem jako ukázkou toho, co dokáží lučištníci proti rytířům. Uprostřed jiné skupiny stanů povlávalo na tyči, zaražené do země, nepočítaně koňských ohonů. Jinde visela na mladém stromku rezatá a potrhaná drátěná košile vycpaná slámou a proklátá šípem. Za stany se rozprostírala mokřina, z níž se táhl pach hnijících odpadků. Thomas šel dál a pozoroval šiky Francouzů rozložené na výšině jižně od města. Je jich hodně, pomyslel si, mnohem víc, než jich zůstalo ležet na svahu mezi Wadicourtem a Kresčakem. Kde se všichni pořád berou? Člověk zabije jednoho Francouze a za ním se objeví dva další. Vpředu viděl kamenný most a na druhém břehu řeky malou vísku bez kostela. Zřejmě se schylovalo k šarvátce s Francouzi, protože za ním přicházely z tábora skupinky vojáků, aby bránili most. Muži se chystali k boji. Část francouzského vojska se už také dala do pohybu a sestupovala z návrší. Thomas viděl, jak se Francouzi hrnou dolů, zřejmě s úmyslem zaútočit za strážní věž na druhém břehu řeky, a viděl rovněž menší skupinu anglických jezdců. Napadlo ho, že by to mohl být hrabě se svými rytíři. V dálce za Thomasovými zády zaduněla rána — anglické dělo vyslalo proti poničeným

hradbám Calais další kamennou kouli. Dunění výstřelu se chvíli neslo nad bažinatou krajinou, a když doznělo, zaslechl Thomas řev a hluk boje z anglického opevnění na druhém břehu řeky.

Nespěchal tam. Neměl důvod míchat se do této bitky, ale přesto sundal luk ze zad a napnul svěšenou tětivu. Překvapilo ho, jak lehce to šlo. Jeho luk už byl starý a dřevo začínalo být unavené. Když dříve svěsil tětivu, luk se narovnal, zatímco nyní zůstával lehce ohnutý do oblouku. Šel za tětivou, jak říkají lučištníci, a Thomas si pomyslel, že je čas, aby si udělal nový. Přesto počítal, že tenhle starý černý luk ozdobený uprostřed stříbrným plíškem, na němž podivná šelma s rohy a lvím tělem svírala v tlapách pohár, ještě pošle do pekel pěknou řádku Francouzů.

Thomas neviděl, že angličtí jezdci napadli křídlo útočících Francouzů, protože krátký boj se odehrál ve skrytu domků visky. Viděl však most přecpaný prchajícími a také jezdce cválající po vzdáleném břehu říčky směrem k moři. Sledoval je po druhém břehu na anglické straně cestou, která se klikatila mezi trsy dlouhé rákosnaté trávy a občas ho nutila přebrodit bažinatá místa, v nichž málem přišel o boty. Po chvíli se dostal na samý břeh řeky. Moře stoupalo a kalná přílivová voda si pomalu razila cestu do nitra pevniny. Vítr s sebou nesl pach soli a tlení.

Pak uviděl muže, kterého hledal. Hrabě z Northamptonu byl Thomasův velitel, pán, jemuž Thomas sloužil, i když mu hrabě doprával volnost. Přesto si Thomas nemohl na štědrost jeho měšce stěžovat. Northampton nyní pozoroval vítězící Francouze a zřejmě mu bylo jasné, že až boj u věže skončí, zaútočí nepřítel na něj. Jeden z jeho těžkooděnců seskočil z koně a snažil se nalézt v rákosí cestu, kterou by se dostali k řece. Asi deset dalších ozbrojenců klečelo a stálo na cestě, po níž mohli Francouzi zaútočit — chystali se jim čelit s meči v rukou za pevnou hradbou štítů. Ta chvíle se zřejmě blížila, neboť Francouzi už završili masakr anglické posádky střezící

most a nyní se jako hladoví vlci obrátili k jezdcům uvězněným v pasti bažiny.

Thomas vstoupil do řeky a s lukem nad hlavou, aby si nenamočil tětívu, se brodil na druhou stranu. Uprostřed mu voda sahala k pasu, a když se vyškrábal na bahnitý břeh, rozběhl se k těžkooděncům připraveným zastavit první francouzské útočníky. Poklekl vedle nich, zabodl si do měkké země vedle sebe pár šípů a jeden z nich vzal a nasadil na tětívu.

Francouzi se blížili. Bylo jich hodně. Asi deset jelo na koních a drželi se na cestě, zatímco po obou stranách se mokřinou brodili pěší ozbrojenci. Těch si však Thomas nevšiml, bylo zřejmé, že jim bude nějakou dobu trvat, než se dostanou na pevnou zem. Zaměřil se na jezdce.

Vystřelil bez uvažování a bez míření. To byl jeho život, jeho um a jeho hrdost, vzít dlouhý luk z tisového dřeva a vyslat jím jasanový šíp opatřený ostrým kovovým hrotem a na konci husím peřím. Protože natahoval tětívu tak, že se dotkl koncem šípu ucha, nemělo smysl snažit se mířit pohledem přes dřívík šípu na cíl. Mířil intuitivně. Lučištník musí cvičit střelbu dlouhé roky, aby mohl posílat šíp bez míření tam, kam chce, a Thomas nyní střílel jeden šíp za druhým, jak nejrychleji mohl. Bílé peří svištělo vzduchem a ostré hroty prorážely pancíře, drátěné košile i kožené vesty a zabodávaly se do břich, hrudí a stehen Francouzů. Narážely do těl s podobným zvukem, s jakým se řeznická sekera zatíná do kusu masa, a jezdci okamžitě zastavili. První dva už umírali a třetí se svíjel na zemi s šípem zabodnutým ve stehně, takže pro další jezdce byla úzká cesta zatarasená. Thomas tedy začal střílet na pěší ozbrojence. Síla šípů zasahujících nepřátele byla tak velká, že je srážela dozadu. Jestliže Francouz zvedl štít, aby si kryl horní část těla, poslal mu Thomas šíp do nohou, a třebaže byl jeho černý luk starý, stále to byla strašlivá zbraň. Celý týden se Thomas plavil po moři a nyní cítil při napínání tětivy bolest v zádech. Jeho luk už nebyl tak tuhý jako dřív, ale přesto musel při každém výstřelu vynaložit námahu srovnatelnou s tím, jako

by zvedal dospělého muže, a všechny svaly se upínaly k šípů. Jeden z jezdců se pokusil zatarasený úsek cesty objet, ale jeho těžký válečný oř zapadl do bažinaté půdy. Thomas si vybral šíp s širokým hrotem, který dokáže zasadit těžkou ránu nechráněnému tělu, a poslal ho koni do břicha. Pak vytrhl ze země vedle sebe šíp s dlouhým ostrým hrotem a vystřelil na jezdce. Nesledoval, jak kterým šípem zasahuje. Vystřelil, nasadil na tětívu další šíp a znovu vystřelil, až mu tětíva švihla kolem chrániče z rohoviny na levém zápěstí. Dřív nic takového nepoužíval, dokonce si liboval, když mu tětíva spálila kůži, a říkal, že to musí správný lučištník snést. Ale od té doby, co ho inkvizitor z řádu dominikánů mučil, popálil mu levé předloktí a zanechal je zohyzdění jedinou velkou jizvou, musel si ruku chránit.

Ten dominikán byl už mrtev.

Thomasovi zbývalo šest šípů. Francouzi ustupovali, ale ještě nebyli poraženi. Bylo slyšet, že volají na pomoc janovské střelce a další pěší ozbrojence. Thomas si vložil do úst dva prsty a pronikavě hvízdal. Vydal třikrát za sebou dva tóny, vysoký a nízký, pak se na chvíli odmlčel a znovu to celé zopakoval. Po chvíli uviděl, že k řece běží lučištníci. Někteří teprve před chvílí unikli přes most z Nieulay a zbývající opustili bojovou řadu připravenou za řekou, neboť poznali signál, jímž dává lučištník svým druhům ve zbrani znamení, že potřebuje pomoc.

Thomas vzal šest šípů, které mu zbývaly, a když se otočil, uviděl, že jezdci hraběte Northamptona už našli cestu bažinou k řece a vedou své obrněné válečné oře přes bahnitý tok na druhou stranu. Dalo se čekat, že za pár minut budou všichni na druhé straně, ale lučištníci se už brodili k protějším břehu a ti blíže Nieulay stříleli na skupinu Janovanů, kteří spěchali k místu nedokončeného boje. Z kopců u Sangatte však přijížděli další jezdci rozzuřeni tím, že angličtí rytíři z pasti unikají. Dva nejhorkokrevnější z nich již vjeli do mokřiny a jejich koně se ve zrádné půdě začali bořit a vzpínat. Thomas nasadil na tětívu

jeden ze svých posledních šípů, ale pak usoudil, že ti dva se stejně dál nedostanou.

Náhle se za ním ozval známý hlas. „K čertu, Thomasi, jsi to ty?“

„Jsem, pane,“ odpověděl Thomas. Sňal helmici a otočil se, třebaže stále ještě klečel.

„Vidím, že to s lukem umíš docela dobře,“ prohlásil hrabě v žertu.

„Snažím se, pane.“

„A tvá ničemná duše ti v tom pomáhá,“ řekl Northampton a ukázal Thomasovi, aby vstal.

Hrabě byl menší postavy, zato hrud' měl jako sud a o jeho tváři ošlehané větrem vojáci říkali, že je k nerozeznání od býčího zadku. Přesto to byl jejich oblíbený velitel, skvělý bojovník a dobrý chlap, tvrdý jako kterýkoliv z jeho mužů. Byl to také králův přítel, vlastně přítel každého, kdo nosil jeho barvy. Neposílal své lidi do boje, aniž se postavil do jejich čela a vedl je, a nejednou sesedl z koně a sundal helmici, aby i jeho zadní voje věděly, že s nimi sdílí nebezpečí.

„Myslel jsem, že jsi v Anglii,“ řekl Thomasovi.

„Byl jsem tam,“ odpověděl Thomas francouzsky, neboť věděl, že v tomto jazyce je hrabě jistější, „ale pak jsem se nějaký čas zdržel v Bretani.“

„A teď jsi tady a vytáhlš mě z bryndy,“ zašklebil se hrabě a ukázal mezery po zubech, o něž přišel v boji. „Počítám, že za to budeš chtít nejmíň korbel piva.“

„Tak moc, pane?“

„K čertu s tebou, děláš si legraci ze svého pána?“ zasmál se hrabě. Pozoroval Francouze. Ti si nyní velmi rozmýšleli, zda má smysl pouštět se do dalších pokusů o útok, když říční břeh lemuje víc než stovka anglických lučištníků. „Myslel jsem si, že zlákáme tak čtyřicet jejich mužů k čestnému boji, ale netušil jsem, že se z toho zatraceného kopce vyřítí polovina jejich vojska. Máš nějaké nové zprávy o Willu Skeatovi?“

„Je mrtvý, pane. Padl v boji u La Roche-Derrien.“

Hrabě zkřivil tvář a pokřižoval se. „Ubohý Will. Bůh ví, že jsem ho měl rád. Nepoznal jsem lepšího vojáka, než byl on.“ Povzdechl a pohlédl na Thomase. „A co ta další věc? Přinesls mi ji?“

Myslel grál. „Přinesl jsem ti zlato, pane, ale to, na co se ptáš, ne,“ odpověděl Thomas.

Hrabě ho poklepal po rameni. „Promluvíme si o tom, ale ne tady.“ Ohlédl se na své muže a zvýšil hlas. „Nasedat! Vracíme se!“

Francouzi v Nieulay nezůstali. Dobyli strážní stanoviště, pobili posádku, ale i ti nejhorkokrevnější z nich věděli, že to je všechno, čeho mohli dosáhnout. Angličanů bylo příliš moc. Na druhé straně řeky stály tisíce lučištníků, kteří si nepřáli nic jiného, než aby Francouzi Ham překročili a nabídli jim boj. Filipovi vojáci tedy odtáhli, nechali zákopy v Nieulay plné mrtvol a větrné výšiny u Sangatte prázdné. Následující den Calais kapitulovalo. Anglického krále v první chvíli napadlo, že dá veškeré obyvatelstvo města pobít. Měl sto chutí nechat je vyvést před vodní příkopy a všem do jednoho srazit hlavy z jejich vyhublých krků. Jeho páni ho však přesvědčili, aby od takové pomsty upustil, protože totéž by pak mohli udělat Francouzi s kterýmkoliv městem v anglickém držení, jež dobudou v Gaskoňsku nebo ve Flandrech. A tak Eduard neochotně snížil svůj požadavek na pouhých šest, kteří budou popraveni.

Z města tedy vyvedli šest mužů s vpadlými tvářemi v hábitech kajícníků a s oprátkami kolem krku. Všichni to byli přední občané Calais, obchodníci nebo rytíři, lidé, kteří po dlouhých jedenáct měsíců Eduardu Anglickému vzdorovali. Nesli klíče od městských bran. Přistoupili k dřevěnému pódiu, na němž seděl anglický král s královnou a nejvyššími velmoži země, položili před Eduarda podušky s klíči a padli před ním na zem. Šest kajícních mužů prosilo o milost, ale Eduard byl plný hněvu. Vzdorovali mu, a proto nechal povolat kata. Opět se mu to však jeho nejvyšší šlechtici snažili vymluvit, neboť se

obávali, že to povede k odvetným opatřením, a sama královna poklekla před svým manželem a prosila ho, aby těch šest mužů ušetřil. Eduard váhal. Dlouho hleděl na šest předních občanů Calais, kteří leželi bez hnutí tvářemi k zemi před pódiem, a pak se podvolil. Ušetřil je.

Hladovějícímu obyvatelstvu bylo dodáno jídlo, ale to bylo všechno. Žádné jiné projevy milosrdenství s trpícími se nekonaly. Lidé byli vyhnáni a své domovy opouštěli s prázdnými rukama a pouze v tom, co měli na sobě, a to je ještě angličtí vojáci prohledávali, zda s sebou neodnášejí mince nebo šperky. Prázdné město s domy pro osm tisíc obyvatel, se skladišti a obchody, s krčmami a doky, s pevnostmi a vodními příkopy, to vše nyní patřilo Angličanům. „Calais jsou dveře do Francie,“ prohlásil nadšeně hrabě z Northamptonu. Obsadil dům po jednom z oněch šesti omilostněných kajících, předních občanů města a bohatců, kteří nyní táhli se svými rodinami Pikardií jako žebráci. Byl to velký kamenný dům s výhledem na přístavní hráz, v níž se to nyní jen hemžilo anglickými loděmi. „Zabydlíme tohle město dobrým anglickým lidem,“ pokračoval hrabě v euforii vítěze. „Nechceš se tu usadit, Thomasi?“

„Ne, pane,“ odpověděl Thomas.

„Ani já ne,“ přiznal se hrabě. „Jenom vepři si libují v bahně a nic jiného tu není. Ale přesto je to naše. A co bys vlastně chtěl, Thomasi?“

Bylo ráno, třetí den po kapitulaci města, a už nyní si vítězové rozdělovali zkonfiskované bohatství Calais. Hrabě zjistil, že je bohatší, než si kdy představoval, neboť velká truhla, kterou Thomas přivezl z Bretaně, byla plná zlatých a stříbrných mincí ukořistěných v táboře Charlese z Blois po bitvě před La Roche-Derrien. Třetina tohoto bohatství patřila Thomasovu pánu a úředníci hraběte už peníze počítali a dávali stranou třetinu Northamptonova podílu, která příslušela králi.

Thomas vyprávěl hraběti, co prožil od bitvy u Kresčaku. Líčil mu, jak podle jeho příkazu odjel do Anglie pátrat po minulosti svého mrtvého otce, aby získal stopu, jež by ho

dovedla ke grálu. Jediné, co však našel, byla kniha, v níž jeho otec, kněz, vyprávěl podivné příběhy o grálu. Otec Ralph však byl blouznivého ducha a snil sny, které měl za skutečnost, a Thomas se z jeho knihy nedozvěděl nic, co by mu v pátrání po grálu pomohlo. Nakonec mu ji vzal dominikánský kněz, inkvizitor, a podrobil ho mučení. Předtím však Thomasovi přátelé knihu opsali a nyní v ní zde, v síni nového domu nad přístavištěm, hloubal mladý anglický kněz a snažil se ji pochopit.

„Chtěl bych být vůdcem oddílu lučištníků,“ odpověděl Thomas na Northamptonovu otázku.

„Bůh ví, jestli ještě bude kam je vést,“ prohlásil hrabě zadumaně. „Eduard mluví o tažení na Paříž, ale k tomu nedojde. Podle mě bude uzavřeno příměří, Thomasi. Eduard a Filip si slíbí věčné přátelství a pak se vrátíme domů a budeme si jen ostřit meče.“

Do ticha se ozvalo zapraskání pergamenu, jak kněz obrátil list na další stránku. Otec Ralph psal svou knihu latinsky, řecky, hebrejsky a francouzsky a zdálo se, že kněz všem těmto jazykům rozumí, neboť si při čtení občas dělal poznámky na kus volného pergamenu. V přístavním molu vykládali bečky piva, a když je shazovali na dřevěnou plošinu, znělo to jako hřmění. Nad pevností vlála standarta anglického krále s leopardy a liliovým květem a pod ní, vyvěšená obráceně na znamení potupy, francouzská vlajka. Stranou u dveří místnosti stáli oba Thomasovi společníci a čekali, až si jich hrabě všimne a pozve je dál.

„Bůh ví, k čemu teď budou lučištníci sloužit,“ pokračoval hrabě v chmurných úvahách. „Snad jen k strážní službě na valech pevností. Tohle bys chtěl?“

„Nic jiného neumím, pane, než střílet z luku,“ odpověděl Thomas normanskou francouzštinou, jazykem anglické šlechty, který ho naučil jeho otec. „A mám peníze, pane,“ dodal. Chtěl tím říct, že si nyní může najmout své lučištníky, koupit jim koně a poskytnout je hraběti k jeho službám.

Hraběte by to nic nestálo, pouze by měl nárok na třetinu ze vší kořisti, kterou by Thomas se svým oddílem získal.

Přesně takhle si vydobyl jméno a nakonec i titul rytíře Will Skeat, Thomasův bývalý velitel a muž, jenž vyšel z prostých poměrů. Hrabě měl takové vojáky rád, přinášeli mu prospěch, a proto přikývl na souhlas. „Ale kam je chceš vést?“ zeptal se. „Nenávidím mír.“

„Jestliže by byl nalezen grál,“ ozval se mladý kněz od malého stolku u okna, „Eduard by jistě dal přednost míru.“

„Jmenuje se John Buckingham,“ představil hrabě kněze, „a je komoří kancléře pokladu. Možná se zdá, že nejde o příliš významné postavení, ale v každém případě slouží králi a počítám, že než dovrší třicet let, stane se arcibiskupem z Canterbury.“

„To stěží, pane,“ zapochyboval kněz, „to stěží.“

„A taky je jasné, že Eduard chce najít grál,“ pokračoval hrabě. „Všichni si to přejeme, i já bych ho chtěl vidět ve Westminsterské katedrále! A taky francouzského krále, jak se k němu plazí po kolenou, aby se před ním mohl pomodlit. A poutníky z celého křesťanstva, jak přinášejí zlato. Proboha, Thomasi, pověz mi, existuje ta zatracená věc? Měl ji tvůj otec?“

„Nevím, pane,“ pokrčil rameny Thomas.

„Hrome, k čemu tě mám, když nic nevíš?“ zabručel hrabě.

„Máš bratrance, Guye Vexilla, že?“ zvedl hlavu od poznámek John Buckingham.

„Ano,“ odpověděl Thomas.

„A on také hledá grál?“

„Hledá ho tak, že sleduje mě,“ řekl Thomas. „Nevím, kde teď je.“

„Ale on ho hledal ještě dřív, než ses dozvěděl, že grál existuje,“ podotkl mladý kněz. „Z toho usuzuju, že o něm ví něco, co nám není známo. Radím ti, mylorde, abychom toho Guye Vexilla našli.“

„To budeme jako dva psi, kteří se navzájem honí za svými ocasy,“ zabručel Thomas.

Hrabě mávl rukou, aby mlčel. Kněz znovu pohlédl do svých poznámek. „A jakkoliv jsou ty zápisy nejasné,“ pokračoval, „lze v nich objevit jeden paprsek naděje. Podle mě potvrzují, že grál je v Astaraku. Že právě tam byl ukryt.“

„A pak odvezen pryč,“ namítl Thomas.

„Jestliže ztratíš něco cenného, kde po tom začneš pátrat?“ řekl Buckingham trpělivě. „Myslím, že tam, kde jsi to naposledy viděl. Kde leží Astarac?“

„V Gaskoňsku,“ odpověděl Thomas, „v lénu beratském.“

„Ach!“ povzdechl hrabě, jako by to pro něho něco znamenalo, ale víc k tomu nepoznamenal.

„A tys už v Astaraku byl?“ zeptal se Buckingham. Přes jeho mládí z něho vyzařovala autorita, která vycházela z něčeho víc než jen z funkce komořího kancléře pokladu.

„Ne.“

„Tak ti navrhuju, abys tam zajel a podíval se, co se tam dá zjistit,“ řekl kněz. „A když při tom budeš dělat dost hluku, tvůj bratranec se o tebe začne zajímat, a pak bys od něho mohl vyzvědět, co ví on.“ Usmál se, jako by chtěl naznačit, že tím celý problém vyřeší.

Chvilí bylo ticho, které rušilo pouze škrábání loveckých psů hraběte v rohu místnosti a klení jakéhosi námořníka na molu, po němž by se snad začervenel i samotný ďábel. „Sám s Guyem nic nezmůžu a Berat není v poddanství našeho krále,“ namítl Thomas.

„Berat je v poddanství hraběte z Toulouse, což dnes znamená, že patří francouzskému králi. Takže hrabě z Beratu je v každém případě naším nepřítelem.“

„Žádný mír ještě podepsán nebyl,“ řekl hrabě váhavě.

„A předpokládám, že jen tak brzy nebude,“ dodal Buckingham.

Hrabě pohlédl na Thomase. „Takže chceš lučištníky?“

„Rád bych ty, co zůstali po Willu Skeatovi, pane.“

„Ti by s tebou šli a sloužili by ti, o tom nepochybuju,“ řekl hrabě, „ale nemůžeš vést těžkooděnce, Thomasi.“ Naznačil tím, že jako muž neurozeného původu a pořád ještě mladík by

možná měl dost autority k velení lučištníkům, ale zřejmě už ne těžkooděncům, kteří se považují za něco víc a jeho vůdcovství by odmítli. Will Skeat byl sice ještě nižšího původu než Thomas, ale dokázal to. Byl ovšem mnohem starší a zkušenější.

„Já mohu vést těžkooděnce,“ ozval se jeden z mužů, kteří čekali u dveří.

Thomas využil příležitosti a oba hraběti představil. Ten, co promluvil, byl starší, měl zjizvenou tvář, jedno oko a výraz tvrdý jako náprsní krunýř. Jmenoval se sir Guillaume d'Evercque, pán z Evercque, a dokud se proti němu neobrátil jeho král, vlastnil léno v Normandii. Ted' byl tedy válečníkem bez domova a majetku a Thomasovým přítelem. Také druhý, mladší, byl Thomasův přítel. Byl Skot, jmenoval se Robbie Douglas a před rokem v bitvě u Durhamu padl do anglického zajetí. „Panebože,“ povzdechl hrabě, když se dozvěděl, co je Robbie zač. „Ale ted' budeš muset dát dohromady výkupné, ne?“

„To už jsem udělal, mylorde, jenže jsem o něj zase přišel,“ přiznal Robbie.

„Jak jsi o něj přišel?“

Robbie sklopil hlavu a Thomas to vysvětlil za něj. „Prohrál ho v kostkách.“

Hrabě se zatvářil znechuceně a znovu se obrátil k siru Guillaumovi. „Už jsem o tobě slyšel,“ řekl. To byl kompliment. „Vím, že jsi schopný vést těžkooděnce. Ale komu ted' sloužíš?“

„Nikommu, mylorde.“

„Pak nemůžeš vést mé vojáky,“ prohlásil hrabě rezolutně a čekal.

Sir Guillaume váhal. Byl to hrdý pětatřicetiletý muž, zkušený válečník s pověstí, kterou si získal především v bojích proti Angličanům. Ted' však neměl žádné panství ani žádného pána, a nebyl tedy víc než pouhý tulák, a tak po chvíli předstoupil před hraběte, poklekl před ním a zvedl ruce jako k modlitbě. Hrabě mu je sevřel. „Slibuješ, že mi budeš sloužit?“

zeptal se. „Že budeš mým vazalem a nebudeš sloužit nikomu jinému?“

„Slibuju,“ řekl sir Guillaume vážně a hrabě ho zvedl a oba muži se políbili na rty.

„Jsem tím poctěn,“ řekl Northampton a poklepal siru Guillaumovi po rameni. Pak se znovu obrátil k Thomasovi. „Takže bys mohl dát dohromady docela silný oddíl. Řekl bych, že budeš potřebovat..., kolik? Padesát mužů? Z toho polovinu lučištníků?“

„Padesát mužů v tak vzdáleném lénu?“ ozval se Thomas. „To bychom tam nevydrželi ani měsíc, mylordé.“

„Ale vydrželi,“ mávl rukou hrabě a vysvětlil, proč předtím projevil překvapení, když se dověděl, že Astarac leží v panství beratském. „Před mnoha lety, ještě dřív, než tě matka odstavila od prsu, Thomasi, vlastnil můj rod jisté majetky v Gaskoňsku. Pak jsme o ně přišli, ale formálně jsme se jich nikdy nevzdali, takže v beratském panství jsou dnes tři nebo čtyři pevnosti, na které si činím zákonný nárok.“ John Buckingham, který se opět zahloubal do knihy otce Ralpha, zvedl obočí na znamení, že si o možnosti uplatnit tento nárok myslí své, ale neřekl nic. „Běž a zmocni se jedné z nich,“ řekl hrabě. „Podnikej nájezdy do okolí, vydělej si peníze a za chvíli se k tobě budou přidávat další muži.“

„A taky se budou proti mně obracet,“ poznamenal Thomas tiše.

„Ano. A jedním z nich bude Guy Vexille,“ řekl hrabě. „To je tvoje příležitost, Thomasi. Chop se jí a vyraz odtud dřív, než bude dohodnut mír.“

Thomas stále váhal. To, co mu hrabě navrhoval, znělo skoro jako nápad šílence. Měl vést ozbrojený oddíl na jih do hloubi území, které ovládají Francouzi. Zmocnit se nějaké pevnosti a bránit ji, dělat si naděje, že zajme svého bratrance, najít Astarac a hledat tam grál. Jenom blázen by přijal takový úkol. Ale co mu zbývalo? Jakou měl jinou možnost? Sedět tady s ostatními nevyužitými lučištníky a samou nečinností shnít? „Udělám to, pane,“ řekl tedy nakonec.

„Dobře. Bůh s tebou, Thomasi. S vámi všemi,“ řekl hrabě. Vyprovodil je ke dveřím, ale jakmile začali Robbie a sir Guillaume sestupovat po schodech, kývl na Thomase a zavolal ho zpátky. „Neber toho Skota s sebou,“ řekl mu potichu.

„Proč, pane? Je to můj přítel.“

„Je to ztracený Skot a já tě pakáži nevěřím. Jsou to zloději a lháři, horší než Francouzi. Kdo ho vzal do zajetí?“

„Lord Outhwaite.“

„A Outhwaite ho nechal jít s tebou? To mě překvapuje. Radím ti, pošli svého přítele zpátky k Outhwaitovi a nech ho hnít v jeho kobkách, dokud Douglasovci nedají dohromady výkupné a nevyplatí ho. Já nechci, aby nějaký ztracený Skot odvezl grál z Anglie. Rozumíš mi?“

„Ano, pane.“

„Výborně,“ řekl hrabě a poplácal Thomase po rameni. „A teď jdi a udělej, co jsem ti řekl. Hodně štěstí.“

Spíš jdi a zemři, pomyslel si Thomas. Navíc v honbě za chimérou, neboť nevěřil, že nějaký grál je. Chtěl, aby byl, chtěl věřit tomu, co napsal jeho otec, ale páter Ralph se někdy choval jako pomatený a jindy prováděl zlomyslné kousky, zatímco on toužil stát se velitelem, stejně dobrým vůdcem, jakým byl Will Skeat. Chtěl být lučištníkem. Přesto mu toto bláznivé posláním poskytlo příležitost dát dohromady oddíl mužů, vést je a jít za svým snem. Takže bude hledat grál a dál se uvidí.

Šel tedy do anglického ležení a začal shánět vojáky. Blížil se mír, ale Thomas z Hooktonu verboval oddíl a chystal se do boje.

První část

Ďáblovo stvoření

Hrabě z Beratu byl starý, zbožný a učený. Bylo mu už šedesát pět let a rád se chlubil tím, že za posledních čtyřicet let své panství ani jednou neopustil. Jeho sídlem byl velký hrad postavený na vápencové skále nad městem Berat, které téměř celé obtékala řeka Berat, zdroj úrodnosti a bohatství beratského panství. Kraj plodil olivy, vinnou révu, sladké hrušky, slívy, ječmen a ženy. A to vše hrabě miloval. Byl pětkrát ženat, přičemž každá další manželka byla mladší než ta předchozí, ale žádná z nich ho neobdařila dítětem. Dokonce nezploдил ani jediného nemanželského potomka s některou ze služebných, třebaže se o to usilovně snažil.

Tato nepřízeň osudu hraběte přesvědčila, že ho Bůh z nějakého důvodu zatratil, a proto se ve stáří přiklonil k náboženství a obklopil se duchovními. Město mělo katedrálu s biskupem a osmnáct kostelů plných kanovníků a kněží, navíc u východní brány stál dominikánský klášter. Hrabě obdařil Berat novými kostely, postavil na západ od hradeb na kopci za řekou další klášter a za ním zřídil vinohrady. Držel si svého kaplana a za drahé peníze koupil hrst slámy, která údajně ležela kolem jesliček při narození Ježíška. Hrabě vložil slámu do zlaté skříňky vykládané drahokamy, umístil ji na oltář hradní kaple a každý den se zde modlil, ale ani tato posvátná relikvie mu nepomohla. Jeho pátá žena, teprve sedmnáctiletá, byla buclatá, zdravá a stejně jako všechny předchozí neplodná.

Hrabě nejdřív pojal podezření, že se stal při koupi posvátné slámy obětí podvodu, ale jeho kaplan ho ujistil, že

relikvie pochází přímo z papežského paláce v Avignonu, a ukázal mu dopis podepsaný samotným Svatým otcem, který stvrzoval, že sláma skutečně ležela ve chlévě, v němž přišel na svět Ježíšek. Hrabě tedy nechal svou novou ženu prohlédnout čtyřmi významnými doktory a ti konstatovali, že její moč je čistá, pohlavní ústrojí bez vady a chuť k jídlu dobrá, a tak hrabě zapojil do úsilí o získání dědice vlastní učenost. Přečetl si spis, v němž Hippokrates popisoval účinek obrazů, a poručil malířům, aby vyzdobili stěny ložnice jeho manželky portréty Panny Marie a jejího dítěte. Sám pak jedl červené fazole a dbal, aby v jeho komnatách bylo teplo. Nic však nepomáhalo. Hrabě věděl, že chyba není v něm. Zasadil do dvou hrnců zrna ječmene, přičemž jedny zaléval močí své ženy a druhé svou vlastní. V obou hrncích semena vzklíčila a to podle lékařů znamenalo, že oba jsou plodní.

Po tom všem dospěl hrabě k závěru, že ho Bůh zatratil, a proto se ještě horlivěji obrátil k náboženské víře, neboť věděl, že mu nezbyvá moc času. Aristoteles napsal, že hranicí mužské schopnosti plodit je věk sedmdesáti let, a hraběti tedy zbývalo pět let na to, aby udělal zázrak. A potom, v jedno podzimní ráno, se zdálo, že jeho modlitby byly vyslyšeny, i když to v tu chvíli ještě nerušil.

Z Paříže přijeli duchovní. Byli to tři kněží a mnich a přivezli dopis od Louise Bessièra, kardinála a arcibiskupa z Livorna a papežského legáta u francouzského dvora. Dopis byl psán zdvořilým, i když pevným a nesmlouvavým tónem, jakým se vyjadřují lidé, kteří nejsou zvyklí, aby jim někdo odporoval. Požadoval, aby hrabě umožnil bratru Jeromovi, mladému a neobyčejně vzdělanému mnichovi, prozkoumat beratský archiv písemností. „Je nám známo,“ psal kardinál arcibiskup vytříbenou latinou, „že máš ve velké oblibě všechny druhy rukopisů, jak pohanských, tak křesťanských, a tak tě pro lásku Kristovu a podporu Jeho království naléhavě prosím, abys dovolil bratru Jeromovi prohlédnout tvé archivní písemnosti.“ Až potud to bylo v pořádku, neboť hrabě z Beratu skutečně měl bohatou knihovnu a sbírku rukopisů,

pravděpodobně nejrozsáhlejší v Gaskoňsku, ne-li v celém jižním křesťanském světě, ale list nijak nevysvětloval, proč se kardinál arcibiskup o archiválii hraběte z Beratu zajímá. A pokud šlo o zmínku, týkající se pohanských písemností, v ní už byl obsažen náznak hrozby. Odmítni tuto žádost, říkal kardinál arcibiskup, a já na tvé panství pošlu psy Boží, dominikány a inkvizitory, a ti ty pohanské práce, podněcující ke kacířství, najdou. A pak začnou výslechy, tribunály a upalování, z čehož hraběte přímo nic nezasáhne, ale bude si muset koupit odpustky, chce-li, aby jeho duše nebyla zatracena. Církev je nenasytná, dychtí po penězích a každý ví, že hrabě z Beratu je bohatý. Hrabě tedy nemínil v žádném případě kardinála arcibiskupa urazit, chtěl jen vědět, proč se Jeho Eminence začala tak náhle zajímat o Berat.

Proto povolal představeného dominikánů ve městě Berat otce Rouberta do velké síně svého hradu, která už dávno přestala být místem, kde se konají hostiny, neboť nyní lemovaly její stěny police plné starých dokumentů a vzácných knih zabalených v kůži napuštěné olejem.

Otec Roubert, mladý, teprve dvaatřicetiletý mnich, byl synem místního koželuha a církevního vychování se mu dostalo díky blahovůli hraběte. Byl to velmi vysoký muž a také velmi vážný, s černými vlasy ostříhanými tak nakrátko, že jeho hlava připomínala kartáč s tuhými štětinami, jaký používají zbrojníci k leštění drátěných košil a pancířů. Otce Rouberta ovšem zastihl v to krásné ráno ve špatné náladě. „Mám zítra nějaké povinnosti v Castillon d'Arbizon,“ prohlásil, „a mám-li tam dojet ještě za světla, musím se do hodiny vydat na cestu.“

Hrabě jeho neomalený tón ignoroval. Dominikán se k němu rád choval jako rovný k rovnému a hrabě mu tuto nestydatost toleroval, protože se jí bavit. „Říkáš, že máš zítra povinnosti v Castillon d'Arbizon?“ zeptal se a pak si

vzpomněl. „Ano, ovšem. Máš tam asistovat při upalování bekyně^{*)}, nemýlím-li se.“

„Ano. Zítřka ráno.“

„Upálí ji tak jako tak i bez tebe, otče,“ řekl hrabě, „a její duši si odnese ďábel, ať tam budeš, nebo nebudeš.“ Náhle na mnicha upřeně pohlédl. „Anebo tam spěcháš, protože se rád díváš, jak upalují ženu?“

„Je to moje povinnost,“ odpověděl otec Roubert upjatě.

„Ano, ano, samozřejmě. Je to tvoje povinnost.“ Hrabě pohlédl na šachovnici na stolku před sebou a sražil čelo, jak se snažil rozhodnout, zda je lepší postoupit dopředu pěšcem, nebo stáhnout střelce. Byl to malý, buclatý muž s kulatou tváří a nakrátko přistřiženým vousem. Na lysé hlavě obvykle nosil vlněnou čepičku, a dokonce i v létě ho bylo zřídka vidět jinak než v plášti lemovaném kožešinou. Prsty měl neustále potřísněné inkoustem, takže vypadal spíš jako vyparáděný písař než vládce velkého panství. „Ale máš taky povinnosti ke mně, Rouberte,“ řekl vyčítavě dominikánovi. Podal mu list od kardinála arcibiskupa a sledoval, jak ho mnich čte. „Krásná latina, nemyslíš?“ zeptal se po chvíli.

„Zaměstnává tajemníka, který má náležité vzdělání,“ odpověděl Roubert stroze a zkoumal velkou červenou pečeť, aby měl jistotu, že je dokument pravý. „Říká se,“ ozval se potom tónem plným úcty, „že kardinál Bessières je považován za možného nástupce Svatého otce.“

„Takže to není někdo, koho je radno urazit?“

„Žádného duchovního není radno urážet,“ odpověděl otec Roubert.

„A zcela jistě ne toho, který se může stát papežem,“ pokýval hrabě na souhlas. „Ale pověz mi, o co mu jde?“

Otec Roubert přistoupil k oknu s poškrábanými rohovinovými tabulkami zalévanými do olova, které dovnitř propouštěly jen matné, rozptýlené světlo, ale chránily místnost před deštěm, ptáky a částečně i před chladnými zimními větry.

^{*)} Členka středověké křesťanské sekty beghardů; pozn. překl.

Otevřel okno a vdechl vzduch, jenž byl zde, vysoko v hradní věži, čistý a prostý pachu nesčetných městských latrín. Byl podzim a Roubert cítil lehkou vůni lisovaných hroznů. Krásná vůně, pomyslel si. „Je ten mnich zde?“ zeptal se a obrátil se zpátky k hraběti.

„V pokoji pro hosty,“ řekl hrabě. „Odpočívá. Je mladý a zdá se velmi neklidný. Hluboce se mi uklonil, ale odmítl mi říct, co kardinál chce.“

Ze dvora se náhle ozvalo silné zařinčení, které přimělo otce Rouberta znovu vykouknout z okna. Musel se pořádně vyklonit, aby dohlédl dolů, neboť i zde, skoro patnáct metrů vysoko, byly zdi věže téměř půl druhého metru silné. Jezdec v plné plátové zbroji útočil na kvintánu a jeho dlouhé kopí udeřilo do dřevěného štítu tak tvrdě, že celou konstrukci panáka shodilo na zem. „Tvůj synovec si hraje,“ řekl Roubert, když se znovu narovnal.

„Můj synovec a jeho přátelé se cvičí v boji,“ opravil hrabě mnicha.

„Udělal by líp, kdyby pečoval o svou duši,“ mínil otec Roubert.

„Nemá žádnou duši. Je to voják.“

„Voják, který bojuje v turnajích,“ poznamenal mnich pohrdlivě.

Hrabě pokrčil rameny. „Nestačí být bohatý, otče. Člověk musí být také silný a Joscelyn je má silná paže.“ Hrabě to řekl přesvědčivě, ale ve skutečnosti si vůbec nebyl jistý, zda je jeho synovec tím nejvhodnějším dědicem Beratu. Pokud však nebude mít žádného vlastního syna, bude muset předat panství jednomu ze svých synovců a Joscelyn byl zřejmě nejlepší ze špatného vrhu. To však ještě víc vyzvedávalo důležitost toho, aby se do poslední chvíle snažil o vlastního dědice. „Požádal jsem tě, abys přišel...,“ hrabě záměrně použil slova *požádal*, a ne výrazu *nechal jsem tě zavolat*, „protože ty možná lépe rozumíš tomu, jaký je skutečný zájem Jeho Eminence v téhle věci.“

Mnich znovu pohlédl do kardinálova listu. „Má zájem o staré dokumenty,“ řekl.

„To jsem si přečetl i já,“ podotkl hrabě a odstoupil od otevřeného okna. „Děláš tady průvan, otče.“

Otec Roubert neochotně okno zavřel. Bylo mu jasné, proč hraběti vadí průvan. Určitě v těch svých knihách vyčetl, že teplo podporuje plodnost, a mnich si v duchu položil otázku, jak je možné, že lidé v chladných severských zemích nevymírají. „Zdá se, že kardinál nemá zájem o tvé knihy, ale jen o písemnosti a záznamy o tvém panství,“ řekl.

„Vypadá to tak. Zřejmě o dvě stě let staré zápisy o daních.“ Hrabě se usmál. „Bratr Jerome se poměje, až je bude muset luštit.“

Mnich chvíli mlčel. I přes zavřené okno doléhal zdola třeskot mečů, jak synovec hraběte a jeho přátelé cvičili boj muže proti muži. Jestliže panství zdědí Joscelyn, skončí všechny knihy a zaprášené svitky pergamenů v plamenech, pomyslel si mnich. Přistoupil blíž ke krbu, v němž, třebaže venku nebylo chladno, hořel velký oheň, a pomyslel na dívku, kterou budou zítra ráno v Castillon d'Arbizon upalovat. Je to kacírka, ďáblovu stvoření. Ještě teď si vybavoval její muka, když ji vyslychal. Chtěl ji vidět hořet a chtěl slyšet její křik, kterým bude světu oznamovat, že se blíží k branám pekla. Proto čím dříve hraběti odpoví, tím dříve bude moct odejít.

„Mám dojem, že přede mnou něco tajíš, Rouberte,“ nadhodil hrabě, ještě než kněz stačil promluvit.

Otec Roubert neměl rád, když ho někdo oslovoval prostým křesťanským jménem, a od hraběte to vnímal jako připomínku, že ho znal ještě jako dítě a platil jeho vzdělání. „Nic netajím,“ odpověděl rozhořčeně.

„Tak mi pověz, proč kardinál arcibiskup poslal do Beratu mnicha?“

Dominikán se odvrátil od ohně. „Musím ti připomínat, že součástí tvého panství je nyní i Astarac?“ zeptal se.

Hrabě na otce Rouberta zmateně pohlédl, ale pak pochopil. „Ach bože, ne,“ povzdechl. Pokřižoval se a vrátil se ke svému

křeslu. Chvíli zíral na šachovnici, poškrábal se pod vlněnou čapkou a potom se obrátil zpátky k dominikánovi. „Chceš říct, že je tu znovu ta stará historie?“

„Slyšel jsem jisté řeči,“ prohlásil mnich povzneseně. „Tento rok zemřel v Bretani jeden člen našeho řádu, významný muž jménem Bernard de Taillebourg. Prý měl nějaký úkol, za něčím šel, ale nikdy jsme se nedozvěděli, co to bylo. Říká se však, že to mělo něco společného s jakýmsi potomkem rodu Vexillů.“

„Bože všemohoucí,“ povzdechl znovu hrabě. „Proč jsi mi o tom neřekl dřív?“

„Nevěděl jsem, že chceš, abych za tebou chodil se všemi historkami, které člověk zaslechne po krčmách,“ odpověděl Roubert.

Hrabě mlčel. Myslel na Vexilly, na stará hrabata z Astaraku. Kdysi to byli mocní páni, vládci velkých panství, ale jejich rod se zapletl s katarskými kacíři, a když církev tuto morovou ránu vypálila, uchýlili se Vexillové do své poslední pevnosti, do hradu Astarac, kde byli nakonec poraženi. Většina jich tam zemřela, ale několika z nich se podařilo uprchnout, a pokud hrabě věděl, našli si nové útočiště až kdesi v Anglii. Pobořený Astarac, domov krkavců a lišek, byl pak včleněn do panství beratského a s ním se v kraji udržovaly pověsti o tom, že poražení Vexillové kdysi uchovávali bájně poklady katarů, k nimž patří samotný svatý grál. A hrabě si uvědomil, proč mu otec Roubert o těchto pověstech nikdy nic neřekl: chtěl najít grál sám, chtěl ho najít dřív, než ho objeví někdo jiný. „Takže kardinál arcibiskup si myslí, že tady mezi tím,“ ukázal na police s knihami a starými dokumenty, „najde grál?“

„Louis Bessières je chtivý člověk,“ řekl mnich. „Chtivý a ctižádostivý. Je schopen udělat cokoli, aby grál našel.“

Hrabě náhle pochopil. Pochopil problém svého života. „Říká se, že ten, kdo má grál ve svém držení, bude zatracen, dokud ho nepředá zpátky Bohu.“

„Říká se...,“ ušklíbl se dominikán.

„A jestliže je grál někde zde, otče, třebaže ukrytý, jsem jeho držitelem já.“

„Jestliže je zde...“ ušklíbl se znovu mnich.

„Proto mě Bůh zatratil,“ pokračoval hrabě v úžasu, „protože jsem celou dobu nevědomky přechovával jeho poklad a necenil si ho.“ Zavrtěl nešťastně hlavou. „Proto mi odepřel syna, protože já jsem odpíral jemu pohár jeho syna,“ řekl a upřel na mladého mnicha překvapivě tvrdý pohled. „Opravdu grál existuje, otče?“

Otec Roubert chvíli váhal a potom neochotně přikývl. „Je to možné.“

„Pak uděláme nejlíp, když tomu mnichovi dovolíme, aby ho hledal,“ prohlásil hrabě. „Ale musíme se rovněž pokusit najít ho dřív než on. Projdeš všechny archiválie, otče Rouberte, a předáš bratru Jeromovi jenom ty, které neobsahují žádnou zmínku o relikviích a o grálu. Rozuměls?“

„K takovému úkolu si musím vyžádat svolení svého představeného,“ odpověděl otec Roubert svým upjatým tónem.

„Nebudeš hledat nic než grál!“ zvolal hrabě a plácl dlaní do opěrky křesla. „Začneš s tím okamžitě, Rouberte, a nezastavíš se, dokud nepřečteš všechny pergameny tam na těch policích. Nebo dáš přednost tomu, abych vyhnal tvou matku a tvé bratry a sestry z jejich domovů?“

Otec Roubert byl hrdý muž a měl chuť se vzepřít, ale nebyl také hlupák, a tak se po chvíli váhání podvolil. „Dobře, prohledám ty dokumenty, pane,“ řekl pokorně.

„A začni s tím hned teď,“ trval na svém hrabě.

„Samozřejmě, pane,“ souhlasil otec Roubert a povzdechl, neboť mu bylo jasné, že neuvidí hořet kacířku.

„A já ti pomůžu,“ dodal hrabě nadšeně. Byl rozhodnut, že žádný kardinál arcibiskup neodnese z Beratu nejsvětější poklad, jaký existuje na zemi i na nebi. On ho najde první.

Dominikánský mnich přijel do Castillon d'Arbizon za soumraku právě ve chvíli, kdy se noční hlídač chystal zavřít západní bránu. Ve velkém koši, který stál pod klenbou brány,

se už rozhoříval oheň, aby zahřál hlídače, neboť se zdálo, že se chystá první chladná noc pomalu končícího roku. Nad zpola opravenými městskými valy a kolem věže vysokého hradu, jenž se vypínal na vrcholu strmého vrchu, se míhali netopýři.

„Bůh s tebou, otče,“ pozdravil hlídač a zastavil se, aby vypustil vysokého mnicha bránou dovnitř. Hlídač však mluvil okcitánštinou, svým rodným jazykem, a mnich mu nerozuměl, a tak se jen mdle usmál a naznačil rukou znamení kříže. Pak si pozvedl lem černé kutny a vykročil strmě stoupající hlavní ulicí města Castillon d'Arbizon k hradu. V uličkách se procházely dívky, které si už odbyly dnešní práci, a některé se chichotaly, protože mnich byl pohledný mladík, třebaže lehce napadal na jednu nohu. Měl rozcuchané černé vlasy, tvrdé rysy a tmavé oči. Ze dveří krčmy na něho zavolala jakási dorota a to vyvolalo smích mužů, kteří popíjeli u stolu postaveného na ulici před krčmu. Řezník spláchl chodník před svým krámkem vědrem vody a po dlažbě stékaly kolem mnichových nohou krvavé stružky do odpadní strouhy. Z okna v prvním poschodí, kde jakási žena věšela na dlouhou tyč vyprané prádlo, zaznělo pár urážlivých přívlastků na adresu jiné ženy vyložené z okna přes ulici. Noční hlídač zavřel s bouchnutím západní bránu a vzápětí cvakla tyč závory.

Mnich si ničeho z toho nevšímal a stoupal ulicí ke kostelu svatého Sardose přikrčenému pod světlou baštou hradu. Došel k němu, vstoupil dovnitř, poklekl na oltářní schůdky, udělal znamení kříže a pak se sklonil, až se dotkl tváří země. Zřejmě tím vyrušil ženu, která se modlila u postranního oltáře svaté Agnes, protože i ona se pokřížovala, zvedla se a spěchala ven. Mnich stále ležel tváří dolů na horním schodě a čekal.

Když mnich stoupal ulicí, sledoval ho biřic v šedočervené livreji a všiml si, že jeho dominikánská sutana je stará a záplatovaná a že samotný mnich je mladý a silný, a tak vyhledal jednoho z městských radních. Ten ho vyslechl, nasadil si na šedivou hlavu čepici lemovanou kožešinou a poručil biřici, aby přivedl ještě další dva ozbrojené muže. Sám zatím zašel pro otce Medouse a pro jednu z jeho dvou knih.

Všichni se pak sešli před kostelem a radní poručil zvědavcům, kteří se už kolem stačili shluknout, aby odstoupili. „Tady není nic k vidění,“ prohlásil úředním tónem.

Jenže bylo. Do Castillon d'Arbizon přišel cizinec a všichni cizinci zde byli podezřelí. Proto zůstával dav před kostelem a sledoval, jak si radní navléká úřední šedočervený plášť lemovaný zaječí kožešinou a potom poroučí třem biřicům, aby otevřeli dveře kostela.

Co ti lidé čekali? Že z kostela svatého Sardose vyletí d'ábel? Opravdu si mysleli, že uvidí sežehnutou obludu s černými křídly a stopu kouře za jejím rozeklaným ocasem? Nic takového se samozřejmě nestalo a kněz s radním a dvěma biřici vešli dovnitř, zatímco třetí biřic s holí se znakem města Castillon d'Arbizon — jestřábem svírajícím ve spárech žitný snop — zůstal na stráži u vchodu. Houf přihlížejících čekal. Žena, která vyšla z kostela, řekla, že cizí mnich se modlí. „Ale jde z něj strach,“ prohlásila. „A vypadá jako pekelník,“ dodala a znovu se rychle pokřižovala.

Když kněz, radní a oba biřici vešli do kostela, ležel mnich stále s rozpaženýma rukama před oltářem, takže jeho tělo tvořilo na zemi kříž. Musel slyšet okované boty na nerovných kamenných dlaždicích hlavní lodi, ale nepohnul se ani nepromluvil.

„*Paire*,“ ozval se nervózně místní kněz. Promluvil v okcitánštině a cizí mnich neodpověděl. „Otče,“ zkusil to kněz francouzsky.

„Jsi dominikán?“ zahřměl radní, který už neměl trpělivost čekat, co vzejde z váhavých pokusů otce Medouse navázat s cizím mnichem kontakt. „Odpověz mi!“ Rovněž on promluvil francouzsky a taky tvrdě, jak se sluší na předního občana Castillon d'Arbizon. „Ptám se tě, jestli jsi dominikán.“

„Jdu ve stopách blahoslaveného svatého Dominika,“ potvrdil mnich. „Vino, které piju, nemusí být dobré, jím, co jedí nejchudší, a za postel mi stačí trochu slámy.“

Radní zaváhal, protože mnich byl vysoký, zdál se silný a šel z něho trochu strach, ale pak si radní uvědomil, že je

bohatý člověk a vážený občan města Castillon d'Arbizon, a vypjal se do své celé výšky. „Jsi příliš mladý na to, abys byl žebravý mnich,“ řekl, jako by ho z něčeho obviňoval.

„Přispívá ke slávě Boží, když jde mladý muž za křížem, a ne za mečem. Mohu spát i ve stáji.“

„Jak se jmenuješ?“ vyslýchal ho dál radní.

„Thomas.“

„To je anglické jméno!“ vyhrkl radní znepokojeně a oba biřici na to zareagovali tím, že pozvedli dlouhé hole, znaky své úřední moci.

„Jestli se ti víc líbí *Tomas*, pak jsem *Tomas*,“ odpověděl mnich. Zdálo se, že ho nechalo lhostejným, když oba zamračení biřici přistoupili o krok blíž. „Je to mé křestní jméno a jméno jednoho bídného Kristova učedníka, který pochyboval o božské podstatě našeho Pána. Jestli ty žádné takové pochybnosti nemáš, pak ti závidím a budu se modlit k Bohu, aby dopřál podobné jistoty i mně.“

„Jsi Francouz?“ zeptal se znovu radní.

„Jsem Norman,“ řekl mnich. Potom dodal: „Ano, jsem Francouz.“ Pohlédl na kněze. „Mluvíš francouzsky?“

„Ano,“ odpověděl kněz nejistě. „Trochu.“

„Mohu tedy dnes večer jíst v tvém domě, otče?“

Radní nenechal otce Medouse odpovědět a místo toho mu řekl, aby podal mnichovi knihu. Byla to velmi stará kniha v černém koženém obalu, jejíž stránky byly proděravělé červy. Mnich knihu rozbalil.

„Co ode mě chcete?“ zeptal se.

„Přečti z té knihy něco.“ Radní si všiml, že mnichovy ruce jsou zjizvené a prsty lehce pokrivené, a pomyslel si, že to spíš ukazuje na vojáka než na sluhu Božího.

„Ty si to neumíš přečíst sám?“ zeptal se posměšně mnich.

„To tě nemusí zajímat, jestli umím, nebo neumím. Ale nás zajímá, zda umíš číst ty, mladý muži, protože když neumíš, nejsi kněz. Tak čti.“

Mnich pokrčil rameny, otevřel knihu uprostřed a jen do ní mlčky hleděl. Podezření radního vzrostlo a už chtěl dát pokyn

bincům, aby se cizince chopili, když dominikán náhle začal nahlas číst. Měl pěkný hlas, jistý a silný, a latinská slova zněla mezi zdmi chrámu jako melodie. Po chvíli mu dal radní pokyn, aby zmlkl, a s tázavým výrazem pohlédl na otce Medouse. „Tak co?“

„Čte dobře,“ odpověděl kněz nejistě. Jeho latina nebyla nejlepší a zdráhal se přiznat, že ne všem slovům, která cizí mnich přečetl, rozuměl. Přesto si byl naprosto jistý, že dominikán umí číst.

„Víš, co to je za knihu?“ zeptal se mnicha radní.

„Domnívám se,“ odpověděl mnich, „že je to líčení života svatého Řehoře. Jak jsi nepochybně poznal,“ pokračoval se zjevným sarkasmem v hlase, „četl jsem pasáž o morové ráně, která postihne ty, již nejsou poslušni svého Pána.“ Znovu zabalil knihu do měkké kůže a podal ji knězi. „Zřejmě tu knihu znáš jako *Flores Sanctorum*, že?“

„Ano, opravdu.“ Kněz vzal knihu a kývl na radního.

Městský hodnostář však stále nebyl přesvědčen o mnichově počestnosti. „Jak jsi přišel k těm zraněním na rukou?“ zeptal se. „A na nose? Máš ho zlomený, že?“

„Jako dítě jsem spal s dobyt看em a jednou mě podupal vůl,“ odpověděl mnich. „A nos mi zlomila matka, když mě udeřila pánví.“

Radní věděl, že v dětství se takové věci stávají, a viditelně se uklidnil. „Pochop, otče,“ řekl mnichovi, „že musíme být vůči cizím návštěvníkům našeho města obezřelí.“

„Obezřelí vůči sluhům Božím?“ zeptal se dominikán uštěpačně.

„Musíme si být jisti,“ snažil se mu vysvětlit radní. „Dostali jsme zprávu z Auch, že krajem projíždějí Angličané, ale nikdo neví, kde jsou a kam jedou.“

„Je přece sjednáno příměří,“ poznamenal mnich.

„A kdy Angličané nějaké příměří dodrželi?“ opáčil radní.

„Jestli to skutečně jsou Angličané,“ řekl dominikán opovržlivě. „Dnes se může prohlašovat za Angličany kterákoliv banda lupičů. Ale ty máš přece ozbrojené muže,“

ukázal na biřice, kteří z jejich francouzského rozhovoru nerozuměli jedinému slovu, „a máš kostely a kněze, tak proč by ses měl bát zločinců?“

„Ti zločinci jsou Angličané,“ trval na svém radní. „Mají válečné luky.“

„To nic nemění na skutečnosti, že jsem podnikl dlouhou cestu a jsem unavený, hladový a trpím žízní.“

„Otec Medous se o tebe postará,“ řekl radní. Pokynul biřicům a vyšel s nimi z kostela na malé náměstíčko. „Nemusíte se ničeho bát,“ řekl shromážděným občanům. „Náš návštěvník je skutečně mnich, sluha Boží.“

Po chvíli se lidé rozešli. Věž kostela obestřel soumrak a pomalu se snášel na cimbuří hradních zdí. Do Castillon d'Arbizon přišel sluha Boží a malé městečko bylo v bezpečí a míru.

Sluha Boží jedl kapustu a fazole se slaninou. Vylíčil otci Medousovi, že podnikl pout' do Santiaga de Compostela ve Španělsku, aby se pomodlil u hrobu svatého Jakuba, a teď má namířeno do Avignonu, kde chce vyslechnout nové příkazy od svých představených. Cestou žádné jezdce neviděl, ani anglické, ani jiné.

„Už jsme tu neviděli Angličany spoustu let,“ odpověděl otec Medous a rychle se pokřížoval, aby odvrátil zlo, o němž se právě zmínil, „ale není to tak dávno, co tu vládli.“ Mnich jedl a nezdálo se, že by ho to zajímalo. „Odváděli jsme jim daně,“ pokračoval otec Medous, „ale pak odešli a teď patříme hraběti z Beratu.“

„Doufám, že je to zbožný muž,“ poznamenal mnich Thomas.

„Velmi zbožný,“ potvrdil otec Medous. „Opatruje ve svém kostele hrst slámy z jesliček v Betlémě. Rád bych ji někdy spatřil na vlastní oči.“

„Takže posádku zdejšího hradu tvoří jeho lidé?“ zeptal se mnich, aniž projevil bližší zájem o slámu, na níž ležel Ježíšek.

„Ano,“ přikývl otec Medous.

„A chodí vojáci na mše?“

Otec Medous zaváhal, zřejmě v pokušení zalhat, ale pak se rozhodl pro poloviční pravdu. „Někteří.“

Mnich položil dřevěnou lžici a upřel na kněze vážný pohled. „Kolik jich je?“ zeptal se otce Medouse, na němž bylo patrné, že se necítí ve své kůži. „A kolik jich chodí na mše?“

Otec Medous byl nervózní. Každý kněz je nervózní, když se objeví dominikán, protože dominikánští mniši byli známí jako nelítostní Boží válečníci v boji proti kacířství, a kdyby tenhle vysoký mladík ohlásil svým představeným, že lidé v Castillon d'Arbizon nejsou dost zbožní, mohl by do města přivést inkvizici se všemi jejich mučicími nástroji. „Je jich deset,“ odpověděl otec Medous, „a jsou to dobří křesťané. Stejně jako všichni mí lidé zde.“

Mnich Thomas na něho pochybovačně pohlédl. „Všichni?“

„Snaží se,“ odpověděl otec Medous a uhnul očima jinam, „ale...“ Znovu se odmlčel. Zřejmě si rozmyslel, co chtěl dodat, a aby zakryl své váhání, přistoupil ke krbu a přiložil na skomírající oheň další poleno. Do komína foukl závan větru a z ohniště se do místnosti zakroutil proužek dýmu. „Severní vítr,“ poznamenal otec Medous. „Začíná přinášet první chladné noci. Vypadá to, že zimu máme pomalu za dveřmi.“

„Řekls ale,“ připomněl mu mnich nedokončenou větu.

Otec Medous povzdechl a znovu se posadil. „Je tu ta dívka. Kacířka. Díky bohu nepochází z Castillon d'Arbizon, ale zůstala tady po otcově smrti. Je to bekyně.“

„Netušil jsem, že se beghardi dostali tak daleko na jih,“ poznamenal mnich. Beghardi byli žebráci, ale ne obyčejná neodbytná havěť, jakou lze vidět téměř všude. Byli to kacíři, kteří se stavěli proti církvi, odmítali pracovat a tvrdili, že vše pochází od Boha, a proto by to mělo být volně dostupné všem lidem. Církev se proti takovým hrůzám chránila tím, že všechny beghardy, které objevila, upalovala.

„Chodí po cestách,“ řekl otec Medous, „a tahle přišla sem.“

Ale my jsme ji poslali před biskupský soud a ten ji shledal vinnou. Ted' je tu zpátky.“

„Zpátky?“ podivil se mnich.

„Abychom ji upálili,“ vysvětlil rychle otec Medous.
„Vrátili ji k nám, aby ji upálila civilní moc. Biskup chce, aby lidé viděli její smrt a měli jistotu, že zlo, které sem poslal ďábel, je pryč.“

Mnich Thomas se zamračil. „Říkals, že ta bekyně byla shledána vinnou z kacířství a poslána sem, abyste ji upálili. Přesto je stále živá. Proč?“

„Bude upálena zítra,“ pospíšil si znovu kněz. „Čekal jsem, že přijede otec Roubert. Je to dominikán jako ty a on objevil, že je to kacířka. Asi je nemocný, neboť mi poslal list o tom, jak se má upálení provést.“

Mnich Thomas se zatvářil pohrdavě. „Na tom není nic složitého,“ prohlásil. „Je třeba navršit pořádnou hromadu dřeva, pořádnou hranici, pak trochu podpalu a nahoru postavit kacířku. Co víc bys chtěl dělat?“

„Otec Roubert trvá na tom, že máme použít menší otýpky, které musí být položeny na stojato.“ Kněz naznačil prsty, jak je to myšleno. „Svazky klacíků, napsal mi, a všechny musí mířit k obloze. Zdůrazňoval mi, že nesmí ležet naplocho.“

Mnich Thomas pochopil a usmál se. „Takže oheň bude hořet jasně, ale ne prudce, a bekyně bude umírat pomalu.“

„Je to Boží vůle,“ řekl otec Medous.

„Pomalu a ve velkých mukách,“ pokračoval mnich, jako by ta slova vychutnával. „To je skutečně Boží vůle pro kacíře.“

„A já se chystám postavit hranici, jak mi bylo doporučeno,“ dodal otec Medous chabě.

„Ano, jistě. Ta bekyně si nic lepšího nezaslouží,“ souhlasil mnich a vytřel misku kusem tmavého chleba. „S radostí se podívám, jak umírá, a pak poputuju dál.“ Udělal znamení kříže. „Děkuju ti za jídlo.“

Otec Medous ukázal ke krbu, kde leželo pár houní.
„Můžeš se vyspat tady.“

„Děkuju, otče,“ přikývl mnich, „ale nejdřív se pomodlím k svatému Sardosovi, i když jsem o něm ještě neslyšel. Můžeš mi říct, kdo to byl?“

„Pasák koz,“ odpověděl otec Medous. Nebyl si příliš jistý, zda Sardos vůbec existoval, ale místní lidé tvrdili, že ano, a odjakživa ho uctívali. „Tady na tom kopci, kde teď stojí naše město, uviděl beránka Božího. Hnal se za ním vlk, ale Sardos beránka zachránil a Bůh ho za to odměnil spoustou zlata.“

„To je správné,“ řekl mnich a vstal. „Půjdeš se pomodlit k blahoslavenému Sardosovi se mnou?“

Otec Medous potlačil zívnutí. „Ano, rád,“ řekl bez nadšení.

„Ale není to nutné,“ řekl mnich velkomyslně. „Necháš dveře nezaniknuté?“

„Vždycky je nechávám nezamknuté,“ řekl kněz a pocítil úlevu, když viděl, jak se jeho nepříjemný host sklání pod nízkými dveřmi a vychází do tmy.

Z kuchyně vykoukla hospodyně a usmála se. „Na mnicha je to pěkný mládenec,“ řekla. „Zůstane u nás na noc?“

„Ano, zůstane.“

„To bych raději spala v kuchyni,“ prohlásila. „Nechci, aby tě dominikán našel v noci mezi mýma nohama. Mohl by nás pak upálit zároveň s tou bekyní.“ Zasmála se a šla sklidit ze stolu.

Mnich nezamířil do kostela, ale sešel o pár kroků z kopce k nejbližší krčmě, otevřel dveře a zůstal v nich stát. Muži uvnitř si ho všimli a místnost postupně ztichla. Mnich jen zamračeně hleděl, a když nastalo ticho, zatvářil se, jako by se toho hýření hrozil. Pak se otočil, zavřel dveře a opět vyšel na ulici. Ještě chvíli bylo v krčmě ticho a potom se pijáci rozchechtali. Někteří hádali, že se mladý mnich rozhlížel po nějaké děvce, jiní mínili, že se tu objevil omylem, ale během chvíle na něho všichni zapomněli.

Mnich znovu zamířil do kopce ke kostelu svatého Sardose, ale místo aby vstoupil do svatostánku pastýře koz, zastavil se ve stínu vnějšího opěrného pilíře. Chvíli tam v tichosti čekal,

aniž ho kdo mohl vidět, a poslouchal. Z krčmy k němu doléhal zpěv a smích, jeho však víc zajímaly kroky nočního hlídače obcházejícího městskou hradbu, která se za kostelem napojovala na mnohem pevnější valy hradu. Kroky se blížily, pak se kousek od něho pod zdí zastavily a znovu se začaly vzdalovat. Mnich počítal do tisíce, a když se hlídač nevracel, počítal do tisíce znovu, tentokrát latinsky. Když se stále nic nedělo a kolem bylo ticho, pohnul se k dřevěným stupňům, po nichž se dalo vystoupit na hradbu. Schůdky pod ním zavržaly, ale nikdo na něho nezavolal. Jakmile se ocitl nahoře, přikrčil se vedle vysoké hradní věže a v černé kutně téměř zcela splynul se stíny vrhanými bledým měsícem. Podíval se dolů a sledoval pohledem zeď kopírující profil kopce, až dospěl k místu, kde se stáčela k západní bráně. Tam uviděl matnou rudou zář, která prozrazovala, že tam hoří koš na dřevěné uhlí. Stále nikoho neviděl, ale domníval se, že všichni noční hlídači se ohřívají u ohně u brány. Pohlédl tedy na druhou stranu nahoru, ale ani na hradních valech nikoho neviděl, dokonce nezpozoroval žádný pohyb ve dvou střelnách, na něž dopadalo světlo z lamp uvnitř vysoké věže. Když se předtím rozhlížel po krčmě, do níž vstoupil, uviděl tři muže v livreji, a to tam ještě mohli být další, kterých si nevšiml. Počítal tedy, že posádka hradu buď popíjí, nebo spí, a tak zvedl okraj černé kutny a rozvázal si šňůru kolem pasu. Byl to konopný provaz zpevněný lepidlem podobný těm, z jakých se dělají tětivy obávaných anglických válečných luků, a byl tak dlouhý, že ho mnich mohl ovinout kolem jednoho zubu cimbuří a ještě ho spustit až na svah pod ním. Pak chvíli čekal a hleděl dolů. Město s hradem stálo na strmém kopci, který obtékala řeka, a až sem nahoru bylo slyšet šumění vody protékající jezem. Viděl také odlesk měsíčního světla na stojaté vodě jezu, ale nic víc. Začala mu být ve větru zima, a tak se znovu vrátil do stínu a přetáhl si přes tvář kápi.

Teprve teď se znovu vracel hlídač, ale došel jen do půli vzdálenosti k hradní zdi, tam se zastavil, opřel se o parapet a pak opět vykročil zpět k bráně. O chvíli později se ozval tichý

hvízd podobný pískání ptáka a mnich se vrátil ke konopné šňůře. Vytáhl ji nahoru. Na konci byl přivázaný pevný provaz a mnich ho uvázal kolem zubu cimbuří. „Můžeš,“ zavolal tiše anglicky do tmy. Zdola se začalo ozývat šoupání bot po zdi.

Zvuky se blížily nahoru, pak bylo slyšet hekání a na cimbuří se vytáhl temný stín. Pochva udeřila do kamene, ale to už byl muž nahoře, tiše seskočil a skrčil se vedle mnicha. „Tady ho máš,“ řekl a podal mnichovi anglický válečný luk a vak se šípy. Nahoru však už šplhal kdosi další a za chvíli se nad zdí objevila jeho hlava. Luk měl pověšený na zádech a vak se šípy u pasu. Byl mrštnější než ten první, a když přelézal zed', nebylo ho téměř slyšet. A potom se objevil třetí a za chvíli se krčil ve stínu vedle svých druhů.

„Jak to šlo?“ zeptal se první muž mnicha.

„Chvilími jsem měl dokonce strach.“

„Podezírali tě?“

„Musel jsem jim předčítat latinsky, abych jim dokázal, že jsem kněz.“

„Hlupáci,“ zasmál se muž, který mluvil anglicky se skotským přízvukem. „A co teď?“

„Půjdeme do hradu.“

„Pomáhej nám Bůh.“

„Zatím to děláš. A co ty, Same? Jak se cítíš?“

„Jsem vyprahlej jako troud,“ odpověděl jeden z těch dalších.

„Podrž mi to,“ řekl Thomas, podal Samovi luk a vak se šípy, a když se přesvědčil, že noční hlídač je mimo dohled, vedl své tři druhy po dřevěných schůdcích do uličky, která se stáčela kolem kostela a ústila do malého náměstí před hradní bránou. V měsíčním světle se zde černaly otepi připravené pro zítřejší upalování kacířky. Z navršené hranice vyčníval kůl s řetězem, jímž měla být bekyně připoutána kolem pasu.

Hradní brána byla dost široká a vysoká, aby jí projel na nádvoří farmářský vůz, ale v jednom jejím křídle byla malá branka. K ní nyní Thomas přistoupil a několikrát na ni silně zabouchal. Chvilí bylo ticho, pak se ozvaly kroky a jakýsi muž

na druhé straně se zeptal, kdo je to. Thomas neodpověděl, jenom znovu zabouchal a strážný, který zřejmě neměl žádné podezření a předpokládal, že se vrací jeho druhové z krčmy, odsunul závoru a otevřel. V tu chvíli uviděl ve světle dvou velkých pochodní, které plály ve vnitřním klenutém průchodu, že do hradu v Castillon d'Arbizon vstupuje za noční tmy mnich. A stále jen užasle zíral, aniž se zmohl na jediný pohyb, když ho kněz udeřil do tváře a pak ještě jednou do břicha. Muž zavrával a padl zády na zeď, ale to už k němu Thomas přiskočil a zacpal mu dlaní ústa. Sam a ostatní dva muži prošli brankou dovnitř a zajistili ji za sebou. Strážný se vzpíral, ale Thomas ho kopl kolenem a muž tlumeně hekl. „Podívejte se do strážnice,“ řekl Thomas svým druhům.

Sam, s lukem připraveným k výstřelu, otevřel nohou dveře v boční zdi klenutého průjezdu. Byl tam jeden strážný. Stál u stolu, na němž ležely kožený měch s vínem, dvě kostky a pár mincí. Muž zíral na Samovu kulatou usměvavou tvář a stále na něj zíral s otevřenými ústy, když ho do prsou zasáhl šíp a srazil ho na zeď. Vzápětí se na něho Sam vrhl s nožem a na kameny vystříkla krev z mužova proříznutého hrdla.

„Musels ho zabít?“ zeptal se Thomas, když přivedl dovnitř prvního strážného.

„Nějak divně se na mě díval,“ řekl Sam, „skoro jako by viděl strašidlo.“ Shrnul do dlaně ze stolu peníze a nasypal je do vaku na šípy. „Mám ho taky oddělat?“ zeptal se a ukázal na prvního strážného.

„Ne,“ řekl Thomas. „Robbie, svaž ho.“

„Co když bude křičet?“ zeptal se Skot jménem Robbie.

„Pak nech Sama, aby ho zabil.“

Do místnosti vstoupil třetí z Thomasových mužů. Říkali mu Jake a byl to hubený chlap s šilhavýma očima. Při pohledu na čerstvou krev na zdi se zašklebil, pak si všiml měchu s vínem a sáhl po něm.

„Ted' ne, Jaku,“ zarazil ho Thomas. Hubeňour, který vypadal starší a ve tváři měl mnohem krutější výraz než Thomas, bez reptání poslechl. Thomas přistoupil ke dveřím

strážnice. Věděl, že posádka sestává z deseti mužů, přičemž jeden byl mrtvý, jednoho Robbie svazoval na zemi a nejméně tři popíjeli v krčmě. Někde tedy muselo být ještě pět dalších. Vykoukl do nádvoří, ale tam nikoho neviděl, stál tam jen vůz naložený jakýmsi žoky a sudy. Thomas tedy přešel k polici na zbraně, upevněné na zdi, a vzal si z ní krátký meč. Zkusil prstem čepel a zjistil, že je dost ostrá. „Mluvíš francouzsky?“ zeptal se svázaného strážného.

Muž jen zavrtěl hlavou — byl tak vyděšený, že ze sebe nemohl vypravit slovo.

Thomas nechal Sama, aby ho střežil. „Kdyby někdo klepal na bránu, nevšímej si toho,“ řekl. „A kdyby tenhle,“ ukázal na vězně, „začal křičet, zabij ho. Vína se ani nedotkni. A ne abys usnul.“ Pověsil si luk na rameno, zastrčil si dva šípy za šňůru mnišské kutny a kývl na Jaka a Robbieho. Skot měl krátkou drátěnou košili a v ruce třímал meč. „Bud'te tiše,“ řekl oběma a pak vyšli všichni na nádvoří.

Castillon d'Arbizon žilo příliš dlouho v klidu a míru. Posádka hradu byla malá a bezstarostná a jejím úkolem nebylo nic víc, než vybírat clo za zboží, jež přicházelo do města, a odvážet peníze do Beratu, kde žil jejich pán. Nebylo tedy divu, že všichni byli zlenivělí. Naproti tomu Thomas z Hooktonu, který přišel do Castillon d'Arbizon v přestrojení za dominikánského mnicha, měl za sebou dlouhé roky bojů a to v něm udržovalo v pohotovosti všechny ostražitě instinkty, neboť takový člověk si neustále uvědomuje, že na něho na každém rohu může čekat smrt. Také Robbie, třebaže o tři roky mladší než Thomas, byl téměř stejně zkušený válečník jako jeho přítel a šilhavý Jake se snad už narodil jako zabiják.

Začali s podzemím, kde bylo ve vlhké, páchnoucí tmě šest kobek. V místnosti žalářníka našli neuvěřitelně tlustého muže a stejně korpulentní ženu. Oba spali. Thomas píchl muže hrotem meče do krku, aby mu dal přičichnout ke krvi, a pak oba odvedl do jedné z cel a zamkl je tam. Z jiné cely se ozval zoufalý dívčí hlas a Thomas na ni zasyčel, aby byla tiše. Na oplátku ho proklela, ale zmlkla.

Takže jednoho z těch pěti měli. Zbývali čtyři.

Vyšli znovu na nádvoří. Ve stáji našli tři spící sluhy, z nichž dva byli ještě chlapci, a také je odvedli Robbie a Jake do podzemních kobek. Pak se vrátili k Thomasovi a společně začali vystupovat po deseti širokých schodech ke dveřím hradní věže a potom po točitém schodišti nahoru. Thomas uvažoval, že otec Medous zřejmě sluhy do posádky nezahrnul, takže tu určitě budou ještě kuchaři, podkoní a písaři. Ti ho však příliš nezajímali, obával se pouze vojáků. Dva z nich našel, jak spí, ale oba měli u sebe pod houní ženy. Thomas je vzbudil tím, že dovnitř vhodil pochodeň, kterou vzal na schodišti. Všichni čtyři se vyděšeně posadili a s vytřeštěnými očima civěli na mnicha, který na ně mířil napjatým lukem. Jedna z žen se nadechla k výkřiku, ale Thomas otočil luk, zamířil jí šípem přímo na pravé oko a žena měla dost rozumu, aby v sobě paniku potlačila.

„Svažte je,“ řekl Thomas.

„Rychlejší by bylo podříznout jim krky,“ mínil Jake.

„Ne, svažte je,“ opakoval Thomas, „a zacpěte jim ústa.“

Netrvalo to dlouho. Robbie vzal plachtu z postele, roztrhal ji pomocí meče na pruhy a Jake všechny čtyři svázal. Jedna z žen byla nahá a Jake se zubil od ucha k uchu, když jí poutal zápěstí a pak ji vytáhl na hák na zdi, aby měla paže natažené. „Pěkná, moc pěkná,“ pochvaloval si.

„Později, Jaku,“ řekl Thomas. Stál u dveří a poslouchal. V hradu museli být ještě dva vojáci, ale nic neslyšel. Všichni čtyři vězni byli spoutáni a s roubíky v ústech zpola viseli na velkých kovových skobách, na něž se běžně odkládaly meče, drátěné košile a další součásti zbroje. Thomas vyšel po točitém schodišti o poschodí výš, ale tam narazil na těžké dřevěné dveře. Jake a Robbie se zastavili na sešlapaných kamenných schodech za ním. Thomas jim ukázal, aby byli tiše, a zatlačil do dveří. Nejdřív si myslel, že jsou zajištěné závorou, ale pak se do nich opřel silněji a dveře se s hrozným skřípěním otevřely. Byl to zvuk, který by vzbudil mrtvého, a Thomas čekal, že se proti němu někdo vyřítí. Místo toho zíral do

rozlehlé místnosti s vysokým stropem ověšené gobelíny. Skřípot stěží zmlkl a opět nastalo ticho. V krbu dohořival oheň, od něhož šlo stále dost světla, aby se dalo na první pohled poznat, že v místnosti nikdo není. Ve vzdáleném rohu bylo pódium, na němž při svých návštěvách sedával pán města Castillon d'Arbizon hrabě z Beratu a kde stával stůl při hostinách. Teď byl stupínek prázdný, ale za ním, zakrytý gobelínem, se rýsoval klenutý prostor, odkud přes vetšou tkaninu prosvítalo blikající světlo.

Robbie proklouzl kolem Thomase a plížil se podél stěny pod úzkými škvírami oken, od nichž se na podlaze táhly šikmé pruhy bledého měsíčního svitu. Thomas založil na tětívu šíp a natáhl luk, až se peří na jeho konci dotklo pravého ucha. Robbie na něho krátce pohlédl, a když viděl, že je připraven, natáhl ruku s mečem, aby chatrný gobelín strhl.

Než se však stačil hrotem tkaniny dotknout, kdosi ji prudkým pohybem odhrnul a ven se s řevem vyřítit stín mohutného muže. V prvním okamžiku se Robbieho lekl, ale stejně tak se nechal zaskočit Skot. Muž se však vzpamatoval dřív a vrhl se na Robbieho holými pěstmi. Teprve teď zaznělo brnknutí tětivy a šíp vystřelený takovou silou, že by dokázal proklát na dvě stě kroků rytíře v plné zbroji, zajel muži mezi žebra, otočil ho kolem dokola a poslal ho k zemi. Robbie, jemuž muž stačil vyrazit meč, byl stále pod ním. A pak se ozval ženský výkřik. Thomas si pomyslel, že zraněný je zřejmě velitel posádky, a blesklo mu hlavou, že by nebylo na škodu, kdyby mu byl schopen odpovědět na pár otázek. To už však Robbie stačil vytrhnout od pasu dýku, a protože nevěděl, že jeho sok je probodnutý šípem, vrazil krátkou čepel do mužova silného krku. Na dřevěnou podlahu vystříkla sprška krve, a přestože musel být neznámý okamžitě mrtvý, Robbie do něho stále bodal. Žena pořád křičela. „Umlč ji,“ zasyčel Thomas na Jaka a přistoupil k Robbiemu, který se konečně osvobodil od mohutného mrtvého těla. Muž byl v dlouhé noční košili, jejíž bílé plátno bylo zbrocené krví. Jake udeřil ženu dlaní přes tvář a konečně nastalo ticho.

Žádné další vojáky v hradu nenašli. V kuchyni a ve skladištích spalo asi deset sluhů, ale s těmi nebyly žádné problémy. Všechny muže odvedli do podzemních kobek a pak Thomas vystoupil na nejvyšší baštu hradu, odkud pohlédl na střechy domů nic netušících obyvatel Castillon d'Arbizon a mávl hořící pochodní. Zamával jí takhle třikrát, potom pochodeň odhodil daleko do keřů na úpatí strmého svahu, na němž hrad stál, a vrátil se na západní stranu bašty. Zde si položil na parapet asi tucet šípů. Po chvíli za ním vystoupil Jake. „Sam je se sirem Robbiem u brány,“ řekl. Robbie Douglas sice neměl titul rytíře, ale pocházel ze šlechtického rodu a nebyl lučištník a oba Thomasovi druzi mu prokazovali úctu jako někomu, kdo je nad nimi. Oblíbili si ho, stejně jako ho měl rád Thomas, což byl důvod, proč neposlechl svého pána lorda z Northamptonu a vzal Robbieho s sebou. Jake položil na parapet další šípy. „Zatím to šlo jako po másle,“ prohlásil.

„Ani jsem problémy nečekal,“ řekl Thomas. Nebyla to tak docela pravda. Ve městě věděli, že se v kraji vyskytují angličtí jezdci, ale nikdo nevěřil, že by měli nějaký zájem na Castillon d'Arbizon. Město žilo dlouho v míru a jeho obyvatelé byli přesvědčeni, že to tak potrvá snad na věky. Hradby a noční strážní tu nebyli kvůli anglickým nájezdníkům, ale na obranu proti tlupám banditů, které sužovaly zem jako morová rána. Vysoké hradby s ospalými strážnými možná odrazovaly lupiče, ale nebyly nezdolnou překážkou pro skutečné vojáky. „Jak jste se dostali přes řeku?“ zeptal se Thomas.

„Přes jez,“ odpověděl Jake. Za šera opatrně obešli město a Thomas usoudil, že nejsnadnějším místem, kde lze překročit hlubokou a poměrně prudkou řeku, je mlýnský jez.

„A co mlynář?“

„Měl strach a byl tiše,“ řekl Jake.

Thomas pod sebou zaslechl jakési zvuky a podíval se dolů. Ve tmě, na niž si už jeho oči zvykly, uviděl, že v rohu, kde se valy hradu stýkaly s městskou hradbou, stavějí nějaké stíny ke zdi žebřík. „Robbie,“ křikl polohlasně dolů, „můžeš otevřít

bránu.“ Založil na tětívu šíp a pohledem zkoumal celou délku zdi osvětlené měsícem.

Hluboko pod ním šplhaly po žebříku temné stíny, přehazovaly přes parapet vaky a postupně jeden po druhém přelézaly zed'. Pak se otevřela postranní branka, kterou střežili Robbie a Sam, ven vyšlehlo světlo pochodně a skupina mužů s tichým cinkáním zbroje sestoupila po schůdcích z hradby a zamířila k bráně. Nová posádka hradu Castillon d'Arbizon přicházela.

Na vzdáleném konci hradby se objevil noční hlídač. Kráčel pomalu k hradu, ale náhle se zastavil. Asi přece jen zaslechl slabé řinčení zbraní a bouchání vaků, jak vojáci přelézali zed'. Chvilí váhal — zřejmě se rozhodoval, zda jít blíž a podívat se, co se tam děje, nebo se vrátit pro posilu —, ale to stačilo, aby Thomas a Jake vystřelili.

Hlídač měl vycpanou koženou vestu, což byla možná dostatečná ochrana proti zdivočelým opilcům s holí, ale hroty šípů pronikly kůží, vycpávkou a hrudí jako nůž máslem a vyjely mu na dvou místech ze zad. Muž zavrával, pustil strážní hůl a skácel se k zemi. Ještě chvíli sebou v měsíčním světle škubal, několikrát chrčivě zalapal po dechu a pak zmlkl a znehybněl.

„Co budeme dělat teď?“ zeptal se Jake.

„Vybírat daně a snažit se stát se postrachem kraje,“ odpověděl Thomas.

„Jak dlouho?“

„Dokud někdo nepřijde, aby nás zabil,“ řekl Thomas a pomyslel na svého bratrance.

„Jenže my zabijeme jeho, že?“ Jake šilhal, ale jeho pohled na život byl velmi přímý.

„S Boží pomocí,“ odpověděl Thomas a udělal na své mnišské kutně znamení kříže.

Poslední Thomasovi muži přelezli zed' a vytáhli žebřík nahoru. Stále jich ale zůstával asi půltucet míli daleko za řekou, kde v skrytu lesa hlídali koně. Hlavní část Thomasova oddílu však obsadila hrad, jehož brána byla znovu pevně

zajištěná. Mrtvý hlídač ležel na městské hradbě a z hrudi mu trčely dva tenké dřívky opatřené na konci husím peřím. Nikdo jiný noční vetřelce nepozoroval. Castillon d'Arbizon buď popíjelo, nebo spalo.

A pak se ozval křik.

Thomas nenašlo, že by v hradu mohla být uvězněná bekyně, která měla následujícího dne zemřít na hranici. Myslel si, že město má své vlastní vězení. Teď však bylo zřejmé, že ji dali střežit hradní posádce, protože nočním tichem zněl její křik a urážky, jimiž častovala své nové spoluvězně, což velmi zneklidnilo lučištníky a ozbrojence, kteří vylezli přes hradby a obsazovali pevnost. Navíc tlustá žalárníkova žena, která uměla trochu francouzsky, křičela na Angličany, aby tu holku zabili. „Je to bekyně spolčená s ďáblem!“ přesvědčovala je.

Sir Guillaume d'Everque s ní souhlasil. „Vyveďme ji na nádvoří,“ řekl Thomasovi, „a já jí srazím tu její zatracenou hlavu.“

„Musí být upálena,“ namítl Thomas. „Tak to žádá církev.“

„A kdo ji tedy upálí?“

Thomas pokrčil rameny. „Asi městští biřici. Nebo možná my. Nevím.“

„Když mi nechceš dovolit, abych ji zabil, aspoň ji umlč,“ řekl sir Guillaume. Vytáhl nůž a podal ho Thomasovi. „Běž a vyřízni jí ten její zatracený jazyk.“

Thomas nechal nůž bez povšimnutí. Stále ještě nenašel čas, aby se převlékl z mnišského hábitu, takže si nyní pozvedl jeho spodní lem a zamířil do podzemních kobek. Dívka křičela na své věznitele francouzsky, že všichni zemřou a na jejich kostech bude tančit ďábel. Thomas zapálil blikajícím zbytkem pochodně petrolejovou lampu, přistoupil ke dveřím cely, v níž byla bekyně uvězněná, a odsunul dvě těžké závory.

Jakmile dívka zaslechla, že se někdo chystá vejít, okamžitě zmlkla, a když Thomas otevřel, couvla a přitiskla se ke vzdálené stěně. Za Thomasem sestoupil do podzemí Jake, a když dívku uviděl, potěšeně se na Thomase zašklebil. „Jestli chceš, umlčím ji za tebe,“ nabídl se.

„Nemusíš se obtěžovat, Jaku. Už můžeš jít a vyspat se.“

„Ale ne, vůbec by mě to neobtěžovalo,“ nedal pokoj Jake.

„Běž!“ vyštěkl Thomas v náhlém návalu hněvu, protože dívka vypadala zcela bezbranná.

Vypadala tak zřejmě proto, že byla nahá. Nahá, tenká jako šíp, bledá jako smrt a pokousaná od blech. Mastné vlasy měla rozčuchané a v široce rozevřených očích jí svítil divý výraz. Seděla na špinavé slámě a pažemi si objímala kolena přitažená k tělu, aby svou nahotu zakryla. Jakmile uviděla Thomase, zhluboka se nadechla, jako by sbírala poslední zbytky odvahy. „Ty jsi Angličan?“ zeptala se francouzsky hlasem ochraptělým od křiku.

„Ano, jsem,“ přitakal Thomas.

„Jenže anglický kněz je stejně špatný jako kterýkoliv jiný,“ vyhrkla nenávisně.

„Možná,“ souhlasil Thomas. Postavil lampu na podlahu a posadil se vedle otevřených dveří, neboť v cele to strašlivě páchlo. „Chci, abys přestala křičet,“ řekl, „moje lidi to ruší.“

Viděl, že jí v očích vzplála ještě silněji nenávist. „Zítřka mě upálí,“ zasyčela. „Myslíš, že mi záleží na tom, jestli nějaké hlupáky ruším.“

„Ale mělo by ti záležet na tvé duši,“ řekl Thomas. Nic na to neodpověděla. Lampa blikala a její rohovinové stínítko dodávalo šerému světlu špinavě žlutý odstín. „Proč tě tu nechali nahou?“ zeptal se.

„Protože jsem si utrhla pruh ze sukně a pokusila se jím uškrtit žaláříka,“ řekla tiše a upřela na Thomase vzdorný pohled, jako by ho vyzývala, aby ji za to odsoudil.

Thomas musel potlačovat úsměv, když si představil, jak se tato útlá, křehká dívka pokouší uškrtit tlustého žaláříka. „Jak se jmenuješ?“ zeptal se jí.

Stále mu hleděla vzdorně do očí. „Nemám žádné jméno,“ řekla. „Udělali ze mě kacírku a vzali mi jméno. Jsem vyvržená z křesťanstva. Už teď jsem na poloviční cestě do příštího světa.“ S nevolí pohlédla za něho a Thomas uviděl, že za ním stojí v pootevřených dveřích Robbie Douglas. Skot zíral na dívku s úžasem. Thomas na ni znovu pohlédl a teprve teď si uvědomil, že je pod kousky slámy a zažranou špínou krásná. Její vlasy, třebaže špinavé a zcuchané, měly barvu světlého zlata, na její kůži nebyla jediná skvrnka od neštovic a obličej modelovaly výrazné rysy. Měla vysoké čelo, plná ústa a vpadlé tváře s vystouplými lícními kostmi. Byla to krásná, výrazná tvář a Skot na ni stále zíral a dívka, náhle rozpačitá z jeho přímého pohledu, si přitáhla kolena ještě těsněji k ňadrům.

„Běž pryč,“ řekl mu Thomas. Věděl, že mladý Skot je schopen zamilovat se stejně snadno, jako někomu jinému vytráví, a z jeho výrazu bylo nyní zřejmé, že ho dívčin zjev zasáhl stejnou silou, jakou udeří při turnaji dřevec do štítu.

Robbie se zamračil, jako by Thomasovu příkazu nerozuměl. „Chci se tě zeptat...“ začal, ale pak zmlkl.

„Na co?“

„Tam v Calais...“ pokračoval Robbie váhavě, „řekl ti hrabě, abys mě s sebou nebral?“

Byla to v téhle situaci podivná otázka, ale Thomas usoudil, že si zaslouhuje odpověď. „Jak to víš?“

„Ten kněz mi to řekl. Buckingham.“

Thomas nechápal, proč vůbec Robbie s knězem mluvil, ale pak mu došlo, že nemá smysl to zkoumat, protože jediným zájmem jeho přítele nyní je mluvit s ním o čemkoliv, jen aby mohl dál zůstat v dívčině blízkosti. Opravdu mu stačilo pár vteřin, aby se do ní beznadějně zamiloval. „Robbie,“ řekl Thomas, „zítra ráno bude upálena.“

Robbie neklidně přešlápl z nohy na nohu. „Nemusela by být.“

„Proboha, Robbie, odsoudila ji církev!“

„Tak proč jsi tady ty?“ zeptal se Skot.

„Protože tu velím. A protože ji někdo musí uklidnit.“

„To bych zvládl i já,“ řekl Robbie a usmál se. Thomas neodpověděl a Skot sraštil čelo. „Tak proč jsi mi dovolil, abych s tebou jel do Gaskoňska?“

„Protože jsi můj přítel.“

„Buckingham si myslí, že bych mohl grál ukrást,“ prohlásil Robbie vyzývavě. „Že bych ho mohl odvézt do Skotska.“

„Nejdřív ho musíme najít,“ řekl Thomas, ale Robbie ho neposlouchal, jen hladově hleděl na dívku, která se choulila v rohu u zdi. „Robbie,“ prohlásil Thomas pevně, „bude upálena.“

„Pak nezáleží na tom, co se s ní bude dnes v noci dít,“ řekl Skot vzdorně.

Thomas se snažil potlačit hněv, který se v něm začal vzmáhat. „Opakuju ti, Robbie, abys šel pryč a nechal nás tady.“

„O co ti jde, o její duši, nebo o tělo?“ zeptal se Skot.

„Běž k čertu!“ vyštěkl Thomas tvrději, než měl v úmyslu, a Robbie se zatvářil, jako by uvažoval, že se mu vzepře. Ale pak jen párkrát zamrkal, otočil se a odešel.

Dívka jejich anglickému hovoru nerozuměla, ale dobře poznala, co vyjadřoval Robbieho chtivý výraz. „Chceš mě pro sebe, mnichu?“ zeptala se francouzsky.

Thomas nechal její ironickou otázku bez odpovědi. „Odkud pocházíš?“ zeptal se jí.

Chvilí mlčela, jako by se rozhodovala, zda mu má odpovědět, a pak pokrčila rameny. „Z Pikardie,“ řekla.

„To je hodně daleko na severu,“ poznamenal Thomas. „Jak se může dívka z Pikardie dostat do Gaskoňska?“

Opět chvilí váhala. Thomas uvažoval, že jí může být tak patnáct nebo šestnáct let, takže už začínala být příliš stará pro sňatek. Měla zvláštní pronikavý pohled, který v něm vyvolával nepříjemný pocit, že vidí až do nejtemnějších hlubin jeho duše. „Zavedl mě sem otec,“ řekla. „Byl žonglér a polykač ohně.“

„Ano, už jsem takové kejklíře viděl,“ poznamenal Thomas.

„Šli jsme tam, kam se nám zachtělo,“ pokračovala, „a vydělávali jsme si peníze na trzích. Otec lidí rozesmával a já jsem vybírala peníze.“

„A tvoje matka?“

„Je mrtvá.“ Řekla to bezstarostně jako někdo, kdo si na svou matku sotva pamatuje. „A pak otec zemřel. Před půl rokem. A já jsem tady zůstala.“

„Proč?“

Vrhla na něho pohrdavý pohled, jako by mu chtěla říct, že si na to může odpovědět sám, ale pak si zřejmě uvědomila, že možná jako kněz nezná skutečný život. „Kam jsem měla jít?“ zeptala se. „Víš, jak jsou teď cesty nebezpečné? Všude tu jsou *coredoři*.“

„Jací *coredoři*?“

„Bandité,“ vysvětlila mu. „Místní lidi jim říkají *coredoři*. A pak jsou tu ještě *routieři*, a ti nejsou o nic lepší.“ *Routieři* byli rozprchlí vojáci, kteří se obvykle v houfech potloukali po cestách a hledali pána, který by je vzal do svého vojska. Když byli hladoví, a to byli téměř pořád, brali si, co chtěli, násilím, dokonce se zmocňovali měst a drželi je kvůli výkupnému. Ale stejně jako *coredoři* by považovali osamělou dívku na cestě za dar, který jim poslal sám ďábel, aby si trochu užili. „Kam myslíš, že bych došla, a jak dlouho bych přežila?“ zeptala se ho s hořkou ironií.

„Mohla by ses přece k někomu přidat, ne?“ nadhodil Thomas.

„Ano, tak jsme vždycky cestovali s otcem a on mě chránil. Ale sama?“ pokrčila rameny. „Sama bych nikam nedošla. Tak jsem zůstala a pracovala v kuchyni.“

„A vykoledovala si obvinění z kacířství.“

„Vy, kněží, kacířství milujete,“ řekla pohrdavě. „Poskytuje vám příležitost upalovat lidi.“

„Jak ses jmenovala, než tě odsoudili?“ zeptal se Thomas.

„Genevieve.“

„Dostalas jméno po světici?“
 „Možná,“ připustila.
 „Kdekoliv se Genevieve modlila, ďábel jí zhasel svíce,“
 podotkl Thomas.
 „Vy, kněží, máte po ruce pořád nějaké příběhy,“ řekla
 posměšně. „Ty tomu věříš? Věříš, že ďábel vletěl do kostela a
 sfoukl jí svíci?“
 „Proč ne?“
 „Tu už ji mohl přímo zabít, když je ďábel, nemyslíš?
 Takový ubohý trik, jenom jí sfouknout svíci! To by nebyl
 žádný ďábel, kdyby se zmohl jen na tohle.“
 Thomas na její výsměch nedbal. „Řekli mi, že jsi bekyně.“
 „Setkala jsem se s několika beghardy a líbilo se mi mezi
 nimi.“
 „Líbilo? Jsou to ďábloví zplozenci,“ řekl Thomas.
 „Už jsi někdy s některým z nich mluvil?“ zeptala se.
 Thomas zavrtěl hlavou. Jenom o nich slyšel a dívka jeho
 rozpaky vycítila. „Jestli jsou beghardi lidé, kteří věří, že Bůh
 dal všechno na světě všem a přeje si, aby to užívali společně a
 dělili se o to, pak patřím k nim a jsem bekyně,“ připustila.
 „Ale nikdy jsem se k beghardům nedala.“
 „Ale muselas udělat něco, za co sis vysloužila, že skončíš
 v plamenech.“
 Upřeně na něj pohlédla. Možná postřehla něco v jeho
 hlase, co ji přimělo k tomu, že mu začala důvěřovat. V každém
 případě se zdálo, že ji vzdor opouštěl. Zavřela oči, opřela si
 hlavu o zed' a Thomas měl dojem, že se snaží potlačit pláč.
 Pozoroval její jemnou tvář a náhle nemohl pochopit, proč
 neviděl její krásu při prvním pohledu jako Robbie. Pak zase
 oči otevřela a podívala se na něj. „Co se tady dnes stalo?“
 zeptala se, aniž mu odpověděla.
 „Zmocnili jsme se hradu,“ řekl Thomas.
 „Kdo?“
 „Angličané.“
 Stále na něj hleděla a snažila se číst v jeho tváři. „Takže
 teď je civilní moc města v rukou Angličanů?“

Zřejmě se tu frázi naučila během procesu. Církev kacíře neupalovala, pouze je odsuzovala, a hříšníky pak předávala do rukou civilní moci, která jejich rozsudek vykonala. Takto si církev zachovávala čisté ruce, ujistila Boha, že je neposkvrněná, a ďábel dostal svou duši. „Ano, civilní moc města teď představujeme my,“ souhlasil Thomas.

„Takže mě budou upalovat Angličané místo Gaskoňců?“

„Někdo tě upálit musí, jestliže jsi kacířka,“ řekl Thomas.

„Jestliže jsem?“ zeptala se Genevieve, ale když na to Thomas nic neřekl, zavřela oči a znovu si opřela hlavu o vlhké kameny. „Řekli, že jsem urazila Boha,“ zašeptala unaveně. „Prý jsem prohlašovala, že kněží Boží církve jsou úplatní. Pak mě ještě obvinili z toho, že jsem tančila nahá při bleších, že jsem hledala vodu pomocí ďábelských sil, že jsem používala kouzel při léčení lidí, věštila budoucnost a proklela ženu Galata Lorreta a navíc ještě jeho dobytek.“

Thomas svraštil čelo. „Takže tě neodsoudili za to, že jsi bekyně?“ zeptal se.

„Za to taky,“ řekla suše.

Thomas chvíli mlčel. Kdesi ve tmě za dveřmi kapala voda a plamínek v lampě poblikával, dokonce v jednom okamžiku skoro zhasl, ale pak zase zaplál. „Čí ženu jsi to proklela?“ zeptal se.

„Galata Lorreta. Má tady obchod s látkami a je moc bohatý. Je první radní a taky chlap, který by rád okusil nějakou mladší, než je jeho žena.“

„A proklelas ji?“

„Nejen ji,“ řekla Genevieve živě. „Jeho taky. Tys nikdy nikoho neproklel?“

„A věštilas budoucnost?“ zeptal se Thomas.

„Řekla jsem, že všichni zemřou, a to je pravda. Na to nemusím být žádná čarodějka, abych to věděla.“

„Nezemřou, jestliže se Kristus vrátí, jak slíbil,“ řekl Thomas.

Dlouho na něj hleděla, jako by se snažila poznat, jestli to myslí vážně, ale pak se pousmála a pokrčila rameny. „Tak jsem se mýlila,“ prohlásila posměšně.

„A ďábel ti ukázal, jak hledat vodu?“

„To bys uměl i ty,“ řekla. „Stačí vzít větvičku ve tvaru vidlice a pomalu s ní jít po poli, a když sebou začne trhat, je to to pravé místo.“

„A co kouzla při léčení?“

„Pcha,“ mávla unaveně rukou. „Žádná kouzla, jenom staré moudrosti. Věci, které se člověk naučí od babiček a od matek, když chce. Třeba že z místnosti, kde žena rodí, se má dát pryč všechno železné. Takové věci dělají všichni. Dokonce i vy, kněží, se dotýkáte dřeva, abyste odvrátili zlo. Je to snad kouzlo, za které se mají lidé posílat na hranici?“

Thomas znovu na její otázku neodpověděl. „A čím jsi urazila Boha?“ zeptal se.

„Bůh mě miluje a ty, kteří mě milují, já neurážím. Ale řekla jsem, že jeho kněží jsou úplatní, a ty patříš mezi ně. Proto mě obvinili, že jsem urazila Boha. Jsi úplatný, mnichu?“

„A tančila nahá při blescích,“ uzavřel Thomas výčet obvinění.

„K tomu jsem se přiznala.“

„A proč jsi tančila při blescích?“

„Protože otec vždycky říkal, že když to člověk dělá, Bůh ho potom vede.“

„Opravdu?“

„Tak jsme tomu věřili. Ale mýlili jsme se. Bůh mi řekl, abych zůstala v Castillon d'Arbizon, a to mě dovedlo jen k mučení a k zítřejší hranici.“

„Mučili tě?“ zeptal se Thomas.

Zřejmě postřehla, že se mu hlas zachvěl hrůzou, protože na něho pohlédla a pak pomalu natáhla levou nohu, aby uviděl, že má jemnou bílou kůži na vnitřním stehně spečenou čerstvými rudými spáleninami. „Pálili mě,“ řekla, „znovu a znovu. Proto jsem přiznala, že jsem bekyně, i když žádná bekyně nejsem.“ Ted' už se při vzpomínce na hroznou bolest rozplakala. „Pálili

mě rozžhaveným železem,“ vzlykala, „a když jsem křičela, říkali, že to se z mé duše pokouší uniknout ďábel.“ Přitáhla si nohu opět k tělu a ukázala mu pravou paži, kterou měla stejně zjizvenou spáleninami jako nohu. „Ale tady se mě železem nedotýkali,“ vyhrkla a náhle mu s očima plnými hněvu ukázala malá ňadra, „protože otec Roubert řekl, že ďábel mě z nich bude sát a způsobí mi tím větší bolest, než jakou mě může mučit církev.“ Znovu si přitáhla kolena k tělu a chvíli mlčela, jen slzy jí stékaly po tvářích. „Církev ráda vidí, když lidé trpí,“ pokračovala po chvíli. „To bys měl vědět.“

„Ano, vím to,“ řekl tiše Thomas. Povytláhl lem dominikánské kutny a ukázal jí stejné jizvy na svém těle. Jizvy od rozžhaveného železa, které mu inkvizitor tiskl na kůži, aby ho donutil prozradit tajemství grálu. Bylo to mučení, při němž se neprolévá krev, neboť to církev nesmí, ale zkušený inkvizitor dokáže nešťastníkovi způsobit takovou bolest, že křičí bolestí, aniž mu vytryskla kapka krve. „Vím to,“ opakoval Thomas.

„Pak ať tě čert veme!“ vyhrkla vášnivě Genevieve a v očích jí znovu zaplátl vzdor. „Tebe a všechny zatracené kněží, co jich jen po světě chodí!“

Thomas vstal a zvedl ze země lampu. „Seženu ti nějaké oblečení.“

„Máš ze mě strach, že?“ vysmívala se mu.

„Strach?“ pohlédl na ni Thomas zmateně.

„Z toho,“ řekla a ukázala mu svou nahotu. Thomas se otočil a zavřel dveře, ale i přes ně slyšel její smích. Když potom zasunul závoru, opřel se o studenou zeď a dlouho zíral do tmy. Stále viděl její oči, planoucí a plné tajemství. Byla špinavá, nahá a neupravená, bledá a vyhladovělá a byla kacírka, ale jemu se zdála krásná. Ráno však na něho čekala povinnost, o níž ještě nevěděl. Povinnost pocházející od Boha.

Vystoupil na nádvoří. Všude bylo ticho. Castillon d'Arbizon spalo.

A Thomas, nemanželský syn kněze, se modlil.

* * *

Hrad stál uprostřed lesů asi den cesty na východ od Paříže na nízkém hřebenu vrchů kousek od Soissons. Bylo to osamělé místo, kdysi domov pána, jehož nevolníci hospodařili v údolích po obou stranách kopců. Pán však zemřel, aniž po sobě zanechal potomky, a o dědictví se začali hádat vzdálení příbuzní. To vedlo k tomu, že právníci bohatli, a jak šel čas, hrad chátral, pole panství zarůstala lískovým křovím a později duby a ve vysokých kamenných komnatách, v nichž se proháněl vítr, houkaly sovy. Dnes však už byli mrtví i právníci, kteří měli ze sporů o dědictví prospěch, a malý hrad se stal majetkem vévody, jenž ho nikdy neviděl a ani ve snu ho nenapadlo v něm žít, zatímco nevolníci, alespoň ti, co zůstali, obdělávali pole blíže vsi Melun, kde měl hospodářství vévodův pachtýř.

V okolí se udržovaly pověsti, že v hradu straší; že tam za zimních nocí skučí bílí duchové a v lesích kolem se objevují podivné šelmy. Rodiče říkali dětem, aby se těm místům vyhýbaly, což nutně vedlo k tomu, že se ty kurážnější do lesů v okolí hradu vypravovaly, a dokonce se odvažovaly do něj vstoupit, aby zjistily, že je pustý a prázdný.

Ale pak se zde objevili cizinci.

Přijeli se svolením vévody, vzdáleného vlastníka hradu, jako nájemci, ale nepřišli zde hospodařit ani těžit v lesích dřevo. Byli to vojáci. Patnáct tvrdých mužů zocelených v bojích s Angličany, válečníků v drátěných košilích s meči a kušemi. Přivezli si s sebou ženy, které vyvolávaly problémy ve vesnici, a nikdo se neodvažoval stěžovat si na ně, protože byly stejně tvrdé jako vojáci, třebaže ne zas tak jako jejich velitel. Ten byl vysoký, hubený, zjizvený a pomstychtivý. Jmenoval se Charles a v minulosti vojákem nebyl a neoblékal zbroj, nikdo se ho však neodvážil zeptat, kdo vlastně je nebo čím byl, neboť jeho pohled naháněl strach.

Ze Soissons přišli kameníci, vypudili sovy a hrad opravili. Uvnitř vytvořili nové nádvoří s vysokou zdí a cihlovou pecí a brzy po tom, co svou práci dokončili, dorazil k hradu vůz, jehož náklad byl skryt pod plátěnou střechou. Vůz projel

novou bránou na nádvoří a hned nato za ním zabouchla těžká vrata. Do lesa se za vozem připlížilo pár dětí zvědavých na to, co podivného se kolem hradu děje, ale strážný je uviděl, rozehnal se za nimi, a dokonce po nich vystřelil z kuše. Šipka jen o vlásek minula jednoho chlapce a vyděšené děti se už k hradu víckrát neodvážily. Nikdo se tam už neodvážil. Vojáci kupovali na trhu víno a jídlo, ale i když občas popíjeli v melunské krčmě, jediným slovem neprozradili, co se v hradu děje. „Na to se musíte zeptat monsieur Charlese,“ říkali, když se na nich někdo pokoušel vyzvídat. Mínili tím ošklivého zjizveného muže, jenže nikdo z vesnice se k monsieur Charlesovi neodvážil ani přiblížit.

Z nádvoří občas stoupal kouř. Z vesnice to bylo vidět a to přivedlo místního kněze k závěru, že se hrad stal domovem alchymistů. Do zalesněných vrchů putovaly podivné zásoby a jednou se ve vesnici zastavil vůz naložený soudky se sírou a ingoty olova; vozka si totiž zašel do krčmy na víno a kněz měl čas ucítit síru. „Dělají zlato,“ řekl potom své hospodyně s vědomím, že to za chvíli bude vědět celá vesnice.

„Zlato?“ podivila se žena.

„O co jiného alchymistům jde?“ Kněz byl vzdělaný člověk a mohl to v církevní hierarchii dotáhnout mnohem výš, kdyby si tak neoblíbil víno. Než totiž zazněly andělské zvony, byl obvykle opilý. Nyní si však vzpomněl na studentské doby v Paříži a na to, jak se kdysi sám chtěl přidat k těm, co hledají kámen mudrců, substanci, pomocí níž lze proměnit kov ve zlato. „Noe ho měl,“ řekl.

„Co měl Noe?“ nechápala hospodyně.

„Kámen mudrců. Ale ztratil ho.“

„Protože byl opilý a nahý?“ zeptala se žena, která měla o Noemově příběhu jen mlhavou představu. „Jako ty?“

Kněz ležel na posteli, zpola opilý a úplně nahý, a vzpomínal na začazené pařížské dílny, v nichž se tavitelo stříbro a rtuť, olovo a síra, bronz a železo a všechno se to v různých poměrech slévalo a znovu tavitelo. „Kalcinace,“ začal odříkávat, „dissoluce, separace, konjunkce, putrefikace, kongelace,

sublimace, fermentace, exaltace, multiplikace, projekce,“ mumlal si.

Hospodyně neměla ponětí, o čem to blábolí. „Marie Condrotová dnes přišla o děcko,“ řekla. „Narodilo se velký jako kotě, celý krvavý a mrtvý. Ale mělo vlasy. Rezavý. Chce, abys ho pokřtil.“

„Kupelace,“ zněla odpověď kněze, „cementace, reverberace a destilace. Především destilace! *Per ascendum* je preferovaná metoda,“ prohlásil a škytl. „Panebože,“ povzdechl a mudroval dál. „Flogiston. Stačilo by objevit flogiston a všichni bychom mohli dělat zlato.“

„A jak bysme to zlato dělali?“ zajímala se hospodyně.

„Právě jsem ti to řekl.“ Kněz se otočil a zíral na její těžká bílá ňadra ozářená měsíčním světlem. „Kdybys byla tak chytrá, že bys dokázala objevit flogiston,“ řekl a sáhl po ní, „substanci, jež vydává při hoření větší žár než ohně pekelné, a měla bys kámen mudrců, který ztratil Noe, a dala bys ho do pece s nějakým kovem, získala bys po třech dnech a třech nocích zlato. Neříkal Corday, že tam nahoře postavili pec?“

„Říkal, že udělali z hradu vězení.“

„Pec,“ trval na svém kněz, „aby objevili kámen mudrců.“

Netušil, že je blíž pravdě, než si myslel, a brzy byla celá vesnice přesvědčená, že v hradu je zavřený velký alchymista, který se snaží vyrobit zlato. A kdyby se mu to podařilo, říkali lidé, nikdo nikdy by už nemusel pracovat a všichni by byli bohatí. Prostí venkované by podle nich jedli ze zlatých talířů a jezdili na koních s čabrakou vyšívanou stříbrem, třebaže někteří namítali, že to je nějaká divná alchymie, když jednoho rána přišli do vesnice vojáci a odvezli si tři staré volské rohy a vědro kravského hnoje. „Teďka budem všichni bohatí,“ prohlásila posměšně hospodyně. „Budem se topit v hnoji.“ Ale kněz už chrápal a neslyšel ji.

A pak na podzim, který následoval po pádu Calais, přijel z Paříže kardinál. Ubytoval se v Soissons v opatství St-Jeande-Vignes, které, přestože bylo bohatší než většina klášterů, stejně nestačilo pro celý kardinálův doprovod, proto se asi

tucet z nich muselo spokojit s krčmou, kde hostinskému povzneseně přikázali, aby poslal účet do Paříže. „Kardinál to zaplatí,“ slibovali a pak se smáli, neboť dobře věděli, že Louis Bessières, kardinál arcibiskup z Livorna a papežský legát u dvora francouzského krále, bude jakékoliv nicotné žádosti o peníze ignorovat.

I když v poslední době jimi Jeho Eminence nešetřila. Byl to právě kardinál, kdo dal hrad obnovit, postavil novou zeď a najal stráž, a hned druhý den ráno po příjezdu do Soissons vyrazil s doprovodem šedesáti ozbrojených mužů a čtrnácti kněží do hradu. V půli cesty na ně čekal monsieur Charles celý v černém, s dlouhým nožem s úzkou čepelí u pasu. Nepozdravil kardinála tak uctivě jako ostatní, pouze mu krátce kývl a pak otočil koně a jel po jeho boku zpátky. Kněží a vojáci se na kardinálův pokyn drželi za nimi tak, aby z jejich rozhovoru nemohli nic zaslechnout.

„Vypadáš dobře, Charlesi,“ řekl kardinál ironicky.

„Nudím se k smrti,“ odpověděl škaredý Charles. Jeho hlas zněl, jako když člověk vleče motyku po šterku.

„Služba Bohu je někdy těžká,“ mínil kardinál.

Charles na jeho sarkasmus nedbal. Od spodního rtu se mu táhla k lícni kosti jizva, pod očima měl váčky a tvář mu navíc krášlil zlomený nos. Černý oděv na něm visel jako hadry na strašákovi a jeho pohled neustále těkal z jedné strany cesty na druhou, jako by se bál, že by je někdo mohl přepadnout. Kdyby konvoj jezdců potkal nějaký pocestný a odvážil by se pohlédnout na kardinála a jeho podivného společníka, soudil by podle jizev a meče, že Charles je voják. Ale Charles Bessières nikdy pod žádným praporcem do boje nevytáhl. Místo toho podřezával hrdla a měšce s penězi zavěšené u pasu, kradl a vraždil a šibenice byl ušetřen jen proto, že byl kardinálův starší bratr.

Charles a Louis Bessièrovi se narodili v Limousinu jako synové velkoobchodníka se svíčkami, který dal mladšímu z nich vzdělání, zatímco starší rostl jako dříví v lese. Louis udělal kariéru v církvi a stoupal k nebeskému jasu, zatímco

Charles se potuloval v temných uličkách a zapadlých koutech. Přes všechnu rozdílnost povah i osudů, kterou se oba bratři vyznačovali, však k sobě chovali vzájemnou důvěru. Jakékoliv tajemství spolu tito synové obchodníka se svíčkami sdíleli a vždy ho bezpečně uchovávali jen mezi sebou. Proto spolu mluvili otevřeně a kněží i vojáci dostali rozkaz držet se za nimi s odstupem.

„Jak se daří našemu vězni?“ zeptal se kardinál.

„V jednom kuse si stěžuje. Kňourá jako ženská.“

„Ale pracuje, ne?“

„To jo,“ přikývl zamračeně Charles. „Bojí se.“

„A jí? Je zdravý?“

„Jí, spí a obskakuje tu svou ženskou,“ řekl Charles.

„On má nějakou ženu?“ pohlédl na něho kardinál, jako by tomu nechtěl věřit.

„Chtěl ji. Říkal, že by bez ženské nemohl pořádně pracovat, tak jsem mu jednu sehnal.“

„Co je to zač?“

„Z pařížského hampejzu.“

„Nejspíš nějaká tvoje stará přítelkyně, že?“ poznamenal kardinál pobaveně. „Ale doufám, že na ní moc nelpíš.“

„Až bude po všem, skončí s podříznutým hrdlem jako on. Jen mně dej vědět kdy.“

„Až udělá ten svůj zázrak,“ řekl kardinál.

Jeli po úzké cestě, která se vinula do kopce, a jakmile vstoupili bránou do hradu, zůstali kněží a ozbrojenci na nádvoří, zatímco oba bratři sesedli a sešli po krátkém točitém schodišti dolů k těžkým dřevěným dveřím opatřeným třemi masivními závorami. Kardinál sledoval, jak je jeho bratr odsouvá. „Strážě sem dolů nechodí?“ zeptal se.

„Jen dva, co mu nosí jídlo a vynášejí džbery se svinstvem,“ odpověděl Charles. „Ostatní vědí, že bych jim podřízl krk, kdyby strkali nosy tam, kam nemají.“

„Opravdu tomu věří?“

Charles Bessières vrhl na bratra podmračený pohled. „A ty bys tomu nevěřil?“ zeptal se, a než odsunul poslední závoru,

vytáhl z pochvy nůž. Pak otevřel a ustoupil, jako by čekal, že se na něho někdo vrhne. Muž, kterého našli uvnitř, však žádné takové úmysly nejevil. Naopak byl dojemně potěšen, když uviděl kardinála, a padl před ním samou úctou na kolena.

Hradní sklepem bylo velké, s klenutým cihlovým stropem, na němž viselo několik lamp. Jejich blikavá zář se mísila s denním světlem, jež vnikalo dovnitř třemi malými okny s těžkými mřížemi. Vězeň, který zde žil, byl mladý muž s dlouhými plavými vlasy, živým výrazem a bystrými očima. Tváře a čelo měl umazané, stejně jako dlouhé hbité prsty. Když k němu kardinál přistoupil, zůstal na kolenou.

„Vida, mladý Gaspard,“ zahlaholil kardinál žoviálně a natáhl k němu ruku, aby vězeň mohl políbit těžký prsten, v němž byl v malé schránce uložen trn z Kristovy koruny. „Doufám, že se ti daří dobře, Gasparde. Jíš pořádně? Spíš jako dítě? Pracuješ jako dobrý křesťan? A obskakuješ svou ženu jako divoký kanec?“ Při poslední otázce pohlédl kardinál na dívku v rohu místnosti, pak odtáhl ruku od Gaspardových úst a zamířil ke třem stolům, na nichž viděl soudky s hlínou, bloky včelího vosku, hromady ingotů a spoustu dlát, pilníků, nebozezů a kladiv.

Dívka, zamračené rudovlasé stvoření ve špinavé košili, která jí volně visela na jednom rameni, seděla na nízké palandě v rohu. „Nelíbí se mně to tady,“ postěžovala si kardinálovi.

Kardinál na ni dlouho tiše hleděl a potom se otočil k bratrovi. „Jestli na mě ještě jednou promluví, aniž bych jí to dovolil, Charlesi, připomeň jí bičem, jak se má chovat.“

„Nemyslela to zle, Vaše Eminence,“ ozval se Gaspard, stále ještě na kolenou.

„Ale já ano,“ řekl kardinál a usmál se na vězně. „Vstaň, drahý chlapče.“

„Potřebuju Ivette,“ řekl Gaspard, „pomáhá mi.“

„To věřím, to věřím,“ pokýval hlavou kardinál. Sklonil se k hlíněné míse, v níž byla jakási hnědavá kaše. Zřejmě páchla, protože se od ní kardinál s grimasou odvrátil a otočil se ke

Gaspardovi. Mladík k němu přistoupil blíž, znovu padl na kolena a cosi mu podal.

„Přijměte ode mě dar, Vaše Eminence,“ řekl horlivě. „To jsem udělal pro vás.“

Kardinál dar vzal. Byl to zlatý krucifix, dlouhý sotva na šířku dlaně, ale každý detail sošky trpícího Krista byl jemně vymodelován, zvláště prameny vlasů pod trnovou korunou, a samotné trny koruny byly ostré jako jehly. Rána v boku měla potrhané okraje a přes bederní zástěrku se z ní řinula na dlouhé stehno řada zlatých kapek krve. Z těla vyčnívaly lesklé hlavičky hřebů a kardinál je počítal. Byly čtyři. Pokud si pamatoval, tak vždycky bývaly tři. „Je krásný, Gasparde,“ řekl.

„Mohl bych pracovat líp, kdyby tu bylo víc světla,“ odpověděl Gaspard.

„Všichni bychom mohli pracovat líp, kdybychom měli víc světla,“ opáčil filozoficky kardinál. „Světla pravdy, Božího světla, světla Ducha svatého.“ Obešel stoly a dotýkal se nástrojů Gaspardova řemesla. „A přesto d’ábel sesílá tmu na ty z nás, kteří jsou zmateni, a my musíme dělat, co je v naší moci, abychom to snesli.“

„Nad zemí jsou určité místnosti, kde je víc světla,“ ozval se tiše Gaspard.

„Jsou tam, jsou,“ odpověděl kardinál. „Ale jak mám vědět, že neuprchneš, Gasparde? Jsi vynalézavý člověk, velmi vynalézavý. Dám ti okno, a jako bych ti dal celý svět. Ne, drahý chlapče, jestli dokážeš takovéhle věci,“ řekl a zdvihl krucifix, „žádné další světlo nepotřebuješ.“ Usmál se. „A jsi také velmi chytrý.“

Gaspard byl skutečně chytrý. Byl zlatnickým učněm v jedné malé dílně v Quai des Orfèvres na Île de la Cité v Paříži, kde měl kardinál sídlo. Kardinál si vždy cenil zlatníků: pravidelně navštěvoval jejich obchůdky, zajímal se o jejich zboží a kupoval jejich nejlepší díla. A mnohá z nich pocházela od tohoto hubeného, neustále nervózního učně, který jednou ve sprosté hospodské rvačce ubodal k smrti jiného učně, svého

druha, a byl odsouzen na šibenici. Kardinál ho však zachránil, nechal ho odvézt sem do tohoto hradu a slíbil mu život.

Nejdřív mu však musí udělat zázrak, jedině pak ho propustí, řekl mladíkovi. Slíbil mu to, i když byl přesvědčen, že Gaspard se z tohoto sklepu už nikdy nedostane — leda snad nakrátko, až bude potřebovat velkou pec na nádvoří. Třebaže to Gaspard nevěděl, už teď stál před branami pekla. Kardinál udělal znamení kříže a postavil krucifix na stůl. „Tak mi to konečně ukaž,“ řekl.

Mladík přistoupil k velkému pracovnímu stolu, na němž bylo cosi přikryté bílým plátnem. „Pořád je jen z vosku, Vaše Eminence,“ řekl Gaspard, „a dokonce si nejsem jistý, jestli ho kdy dokážu proměnit v zlato.“

„Mohu se ho dotknout?“ zeptal se kardinál.

„Ale opatrně,“ varoval ho Gaspard. „Je to velmi jemný, rafinovaný včelí vosk.“

Kardinál uchopil předmět z šedobílého vosku — mastný, jako by se už při pouhém dotyku rozpouštěl —, zvedl ho, aby na něj padalo světlo ze tří malých okének, a v úžasu na něj hleděl.

Gaspard zhotovil pohár z vosku. Dalo mu to týdny práce. Pohár byl dost velký, aby se do něj dalo vložit jablko, jeho stopka však byla jen asi patnáct centimetrů dlouhá. Byla vymodelovaná ve tvaru kmene stromu a patku poháru tvořily rozvětvené kořeny. Podobným způsobem vystupovala z kmene a tvořila krajkovou miskou poháru filigránská spleť větví a větviček zakončených neuvěřitelně jemnými listy, malými jablíčky a na okraji třemi tenkými hřeby. „Krásné,“ vydechl kardinál. „Nádherné.“

„Kořeny stromu, Vaše Eminence, představují nejsvětější Trojici,“ vysvětloval Gaspard.

„Myslel jsem si to.“

„A samotný strom je strom života.“

„Proto na něm jsou jablka,“ dodal kardinál.

„A hřeby ukazují, že je to strom, z něhož bude zhotoven kříž pro našeho Pána,“ dokončil Gaspard svůj výklad.

„Ani to mi neuniklo,“ poznamenal kardinál. Opatrně postavil voskový pohár zpátky na stůl. „A kde je sklo?“ zeptal se.

„Tady, Vaše Eminence.“ Gaspard otevřel jakousi skříňku, vyňal z ní misku z tlustého zelenavého skla a podal ji kardinálovi. Musela být velmi stará, neboť sklo se zdálo na některých místech zakalené a jinde zase kazily jeho průsvitnou strukturu drobné bublinky. Nebyla to vlastně miska, ale horní část poháru a kardinál se domníval, že pochází ze starořímských dob, třebaže si tím nemohl být jistý. V každém případě však vypadala velmi staře a také trochu hrubě, a to bylo dobře. Vždyť číše, z níž Kristus pil naposledy víno, se zřejmě hodila spíš na stůl venkovana než na hostinu aristokratů. Kardinál tento kus objevil v jednom pařížském obchůdku, koupil jej za pár měděných mincí a pak přikázal Gaspardovi, aby odstranil špatně tvarovanou patku číše, což vězeň udělal tak dovedně, že téměř nebylo poznat, že někdy nějakou stopku měla. Nyní kardinál vložil skleněnou misku do filigránské spleti větví voskového poháru. Gaspard zatajil dech strachem, že kardinál ulomí některý z jemných lístků, ale miska dosedla dokonale.

Grál. Kardinál hleděl na misku ze zelenavého skla a představoval si, jak spočívá v jemném krajkoví ryzího zlata, jak celý pohár stojí na oltáři ozářen vysokými bílými svícemi a jak k tomu zní jemné hlasy chlapeckého sboru a vzduch je naplněn vůní kadidla. A pak budou přicházet králové a císařové, princové a vévodové, hrabata a rytíři, aby směli před grálem pokleknout.

Louis Bessières, kardinál arcibiskup z Livorna, toužil po grálu a před několika měsíci k němu z jihu Francie — ze země vypuzených a vypálených katarských kacířů — dolehly zvěsti, že grál existuje. Hledali ho dva potomci rodu Vexillů, jeden Francouz a druhý anglický lučištník. Možná ho hledají ještě jiní, přemýšlel kardinál, ale nikdo po něm netouží tak silně jako on. A nikdo si ho také nezaslouží jako on. Kdyby tu nejvzácnější relikvii našel, vládl by tak ohromnou mocí, že by

k němu přicházeli pro požehnání králové i samotný papež, a až by současný papež Klement zemřel, nastoupil by na jeho místo on, Louis Bessières — jenom kdyby měl grál. A Louis Bessières chtěl grál, ale jednoho dne, když v soukromí své kaple hleděl na pohár ze zelenavého skla, náhle dospěl k neuvěřitelnému poznání. Uvědomil si, že samotný grál není důležitý. Možná existuje, možná ne, ale jediné, na čem záleží, je, že křesťanský svět v jeho existenci věří. Všichni grál chtějí, jakýkoliv, pokud jsou přesvědčeni, že je pravý a svatý, že je to ten jeden jediný grál. Proto se Gaspard ocitl v této kobce a proto zemře, neboť kromě kardinála a jeho bratra nebude nikdo jiný vědět, co se dělo v opuštěném hradu obklopeném lesy u Melunu. „A teď“, řekl kardinál a opatrně zvedl zelenou misku z voskového lože, „musíš proměnit obyčejný vosk v ryzí zlato.“

„To bude těžké, Vaše Eminence.“

„Samozřejmě že to bude těžké,“ souhlasil kardinál, „ale já se budu modlit, aby se ti to podařilo. Nezapomeň, že na tom závisí tvá svoboda.“ Kardinál si všiml, že na Gaspardově tváři se objevil pochybovačný výraz. „Udělal jsi tenhle krásný krucifix,“ řekl a zvedl zlatou Kristovu sošku, „tak proč bys nedokázal udělat pohár?“

„Je příliš složitý a v těch nejjemnějších dutinách může vosk zůstat,“ stěžoval si Gaspard. „Když potom naleju do formy zlato, nezateče do nich a všechna má práce přijde nazmar.“

„Tak začneš znovu,“ prohlásil kardinál, „a s novými zkušenostmi a s pomocí Boží najdeš cestu k pravdě.“

„Takový odlitek nikdy nikdo neudělal,“ povzdechl Gaspard, „alespoň ne tak jemné struktury.“

„Ukaž mi, jak se to dělá,“ poručil kardinál a Gaspard mu vysvětlil, že musí natřít voskový pohár nechutnou hnědavou kaší, na niž hleděl kardinál s odporem. Byla to spálená rohovina roztlučená na prášek a smísená s vodou a kravským lejnem, která, když uschne, zpevní vosk a umožní, aby byl bez poškození obalen měkkou hlínou. Do takto uzavřené voskové

formy se udělají tenké kanálky a pak by měl Gaspard přenést beztvarem hroudu hlíny do pece na nádvoří, v níž formu vypálí, včelí vosk uvnitř se roztaví, vyteče a uvnitř zůstane spleť jemných dutin ve tvaru stromu života.

„A co to kravské lejno? K čemu to tam je?“ zeptal se kardinál, který naslouchal zlatníkovu výkladu s velkým vzrušením. Všechny krásně věci ho fascinovaly, možná proto, že mu byly v mládí odepřeny.

„Žárem se speče v tvrdou slupku,“ odpověděl Gaspard. „Vytvoří tvrdý a pevný povrch dutiny.“ Otočil se a usmál se na zakaboněnou dívku. „Ivette mi pomáhá, mísí tu směs,“ řekl. „Vrstva, která je nejbliž vosku, musí být nejjemnější. Ty vnější jsou pak z hrubšího materiálu.“

„Takže jak tomu rozumím, ta kaše s kravským lejnem tvoří tvrdý vnitřní povrch formy, že?“ shrnul výklad kardinál.

„Ano, přesně tak,“ přitakal Gaspard, potěšený, že jeho patron a zachránce proces pochopil.

Až forma ochladne, nalije do ní Gaspard roztavené zlato a pak už mu nezбудe než doufat, že zkapalněný oheň vyplní i ty nejmenší dutinky a škvíry, ty nejdrobnější lístky a jablíčka a ta nejjemnější zvrásnění kůry stromu. A když zlato ochladne a ztuhne, hliněná forma se rozbije a odhalí buďto nádherné zlaté dílo, které oslní křesťanský svět coby nalezený grál, nebo beztvarem zlatou pokrouceninu. „Možná se to bude muset odlít po částech,“ řekl Gaspard nervózně.

„Zkusíš to s tímto modelem,“ řekl kardinál a znovu zakryl voskový pohár plátnem, „a jestli se ti to nepovede, uděláš nový a zkusíš to znovu a potom znovu, bude-li třeba. A až to konečně dokážeš, Gasparde, propustím tě a budeš svobodný jako pták. Ty i tvá malá přítelkyně.“ Mdle se na ženu usmál, udělal nad Gaspardovou hlavou znamení kříže a obrátil se k východu. Venku se zastavil a čekal, až jeho bratr zajistí dveře. „Nebud' na něho nelaskavý, Charlesi.“

„Nelaskavý? Jsem jeho žalárník, ne chůva.“

„Ten chlapec je génius. Myslí si, že pro mě dělá mešní pohár, a nemá ponětí, jak důležitá je jeho práce. Nebojí se ničeho jiného než tebe, tak mu dopřej klid.“

Charles odstoupil od dveří. „A co když se najde opravdový grál?“

„Kdo by ho měl najít?“ zeptal se kardinál. „Ten anglický lučištník zmizel a v Beratu náš hloupý mnich grál taky nenajde. Jenom tam bude vířit prach na starých pergamenech.“

„Tak proč jsi ho tam poslal?“

„Protože grál má minulost. Bratr Jerome objeví nějaké příběhy o grálu v Gaskoňsku a to nám poslouží jako důkaz, že náš grál je pravý. Jakmile nám dá zprávu, že našel záznamy o existenci grálu, vezmeme náš pohár do Beratu a oznámíme, že jsme ho tam našli.“

Charles však pořád myslel na skutečný grál. „Otec toho Angličana prý zanechal nějakou knihu.“

„Ano, ale nic rozumného jsme z ní nevyčetli. Jsou to zmatené škrábanice pomateného kněze.“

„Tak najděme toho lučištníka a dostaňme z něj pravdu ohněm,“ navrhl Charles.

„Najdeme ho,“ slíbil kardinál a na jeho tváři se objevil tvrdý výraz. „A pak ti dám volnou ruku, Charlesi. Potom promluví. Do té doby však musíme pokračovat v hledání grálu, a především v jeho zhotovení. Takže se postarej, aby se Gaspardovi nic nestalo.“

„Ted', aby se mu nic nestalo, a pak, aby táhl do pekel,“ řekl Charles. Protože Gaspard jim měl poskytnout prostředek, pomocí něhož by se dostali do papežského paláce v Avignonu, a kardinál, když vystupoval po schodech na nádvoří, už cítil svou budoucí moc. Už teď cítil na hlavě papežskou korunu.

Toho dne za úsvitu, daleko na jihu od osamělého hradu v lesích u Soissons, padl stín hradu Castillon d'Arbizon na hranici připravenou pro upálení kacířky. Byla naskládána přesně podle pečlivých instrukcí bratra Rouberta. Na podpalu a kolem silného kůlu, na nějž byl hřeby přibit řetěz, ležely čtyři vrstvy otepí uložených na stojato, aby plamen jasně plál,

ale nevydával velký žár a příliš nekouřil. Všechno to mělo jediný účel — zajistit, aby přihlížející měšťané dobře viděli, jak se Genevieve v ohni svíjí, a věděli, že kacířka odchází do satanova panství.

Stín hradu sahal téměř až k západní bráně, kde stáli městští biřici a celí zmatení po tom, co našli na hradbě mrtvolu nočního hlídače, hleděli na temný masiv hradu, který se rýsoval proti vycházejícímu slunci. Na jeho věži vlála nová vlajka. Místo oranžového leoparda na bílém poli hraběte z Beratu se tam třepotala standarta, na níž modré pole úhlopříčně protínal bílý pruh s třemi hvězdami. V modrém poli se pak skvěli tři žlutí lvi, divé šelmy, které se vzpínaly a zase klesaly podle toho, jak právě zavál vítr. Po chvíli však mohli biřici civět ještě na něco jiného. Právě když k nim spěchali městští radní, objevili se na vrcholu jedné z bašt, které střežily hradní bránu, nějací muži a svrhli dolů jakési dva balíky. Ty se ještě ve vzduchu s trhnutím zastavily a houpaly se na konci provazů. Přihlížející si zprvu mysleli, že posádka hradu větrá postele, ale když se lépe podívali, došlo jim, že to nejsou žádné hadry ani matrace, ale dvě mrtvoly — mrtvá těla velitele posádky a jednoho ze strážných. Visely vedle brány jako potvrzení toho, co se dalo soudit z vlajky hraběte z Northamptonu vlající na věži: Castillon d'Arbizon dostalo přes noc nového pána.

Galat Lorret, nejstarší a nejbohatší z radních — muž, který vyslýchal večer v kostele cizího dominikánského mnicha —, se uklidnil první a začal střízlivě uvažovat. „Musíme okamžitě poslat zprávu do Beratu,“ prohlásil a hned nařídil městskému písaři, aby napsal list pravému pánu Castillon d'Arbizon. „Napiš hraběti, že se hradu zmocnili Angličané a vyvěsili na něm vlajku hraběte z Northamptonu.“

„Tys to poznal?“ zeptal se ho jiný radní.

„Vlála tady dost dlouho,“ odpověděl Lorret s trpkostí v hlase. Castillon d'Arbizon kdysi opravdu patřilo Angličanům a město odvádělo daně do vzdáleného Bordeaux. Doba Angličanů však pominula a Lorret by nikdy nevěřil, že

Northamptonova standarta zavlaje nad jejich městem znovu. Poručil čtyřem zbývajícím vojákům z bývalé posádky, kteří v uplynulé noci popíjeli v krčmě a tak unikli Angličanům, aby se připravili k jízdě a dovezli zprávu do vzdáleného Beratu. Pak se s ostatními třemi radními a chmurami ve tváři opět vydal hlavní ulicí k hradu. Cestou se k nim přidali otec Medous a kněz z kostela svatého Callice a za nimi se táhli občané města, vyděšení a plní úzkosti z toho, co se bude dít dál.

Lorret zabouchal na hradní bránu. Rozhodl se, že ty odporné vetřelce zastraší, že jim nažene strach. Bude tvrdě požadovat, aby okamžitě z Castillon d'Arbizon odešli. Pohrozí jim obléháním a vyhladověním, a právě když si chystal rozhořčená slova, zaskřípaly rezavé stěžeje, obě křídla těžkých vrat se otevřela a proti němu stál tucet anglických lučištníků v helmích a drátěných košilích. Při pohledu na jejich velké luky a dlouhé šípy Lorret zapomněl na výhrůžky a bezděčně couvl.

Pak vystoupil dopředu mladý mnich, kterého včera Lorret vyslýchal, jenže teď už to nebyl žádný mnich, žádný dominikán, ale vysoký voják v drátěné košili. Byl bez přílbice a jeho černé vlasy vypadaly, jako by si je ořezal nožem. Měl černé kalhoty, vysoké černé boty a černý kožený opasek, na němž mu visel krátký nůž a dlouhý meč. Na krku se mu houpal stříbrný řetěz na znamení, že je velitel. Přehlédl houf radních a biřiců a potom kývl Lorretovi na pozdrav. „Mám dojem, že jsme včera nebyli řádně představeni, ale ty si jistě mé jméno pamatuješ,“ řekl. „Teď je řada na tobě, abys mi řekl své.“

„Nemáte tu co pohledávat!“ zahřměl Lorret.

Thomas pohlédl na bledou, téměř bezbarvou oblohu, která slibovala, že by mohlo přijít netypicky chladné počasí. „Otče,“ řekl nyní směrem k Medousovi, „buď tak dobrý a přelož má slova, aby všichni věděli, co se tu děje.“ Pak se obrátil zpátky k Lorretovi. „Jestli nebudeš mluvit rozumně, poručím svým lidem, aby tě zabili, a potom budu jednat s tvými druhy. Jak se jmenuješ?“

„Jsi mnich, dominikán,“ prohlásil Lorret vyčítavě.

„Ne,“ řekl Thomas, „to sis jen myslel, protože umím číst. Jsem syn kněze, on mě to naučil. A teď ještě jednou, jak se jmenuješ?“

„Jsem Galat Lorret.“

„Podle toho, co máš na sobě,“ ukázal Thomas na jeho plášť lemovaný kožešinou, „předpokládám, že zde zastáváš nějaký úřad.“

„Jsme radní,“ odpověděl Lorret se vší důstojností, jaké byl schopen. Ostatní tři radní, všichni mladší než Lorret, se snažili tvářit neohroženě, ale nebylo to lehké, když se před nimi pod klenbou brány blýskaly ostré hroty šípů.

„Díky,“ řekl Thomas zdvořile. „A teď řekni svým občanům, že je potkalo velké štěstí — oznam jim, že se vrátili zpátky pod vládu hraběte z Northamptonu, a přáním jeho lordstva je, aby se nepotloukali po městě, když mají práci.“ Kývl otci Medousovi, který to koktavě přeložil shromážděným lidem. V davu se ozvalo reptání, neboť ti bystřejší si hned uvědomili, že s novým pánem zřejmě přijdou i vyšší daně.

„Dnes máme jen jednu práci,“ řekl Lorret, „upálit kacírku.“

„To je práce?“

„Ano. A dobrá práce,“ prohlásil Lorret vzdorně. Pak zesílil hlas a promluvil místním jazykem. „Lidé dostali volno, aby viděli, jak je z našeho města vypalováno zlo.“

Otec Medous to přeložil Thomasovi. „Je to tak zvykem,“ dodal kněz. „Biskup chce, aby se lidé mohli dívat, jak je upalována kacírka.“

„Říkáš, že je to zvykem?“ podívil se Thomas. „Upalujete dívky tak často, že jste z toho udělali zvyk?“

Otec Medous zakroutil zmateně hlavou. „Otec Roubert nám řekl, že musíme lidi nechat, aby se na to dívali.“

Thomas svraštil čelo. „Otec Roubert? To je ten, co vám nařídil, abyste ji upalovali pomalu? Abyste naskládali otepi na stojato?“

„Je to dominikán,“ prohlásil kněz, „opravdový. On přišel na její kacírství. Měl přijet, už měl být tady.“ Rozhlédl se, jako by čekal, že se někde dominikán objeví a pomůže mu.

„Asi bude litovat, že přišel o dobrou zábavu,“ řekl Thomas a pokynul lučištníkům, aby se rozestoupili a pustili dopředu sira Guillaumea, který vyvedl z hradu Genevieve. Sir Guillaume byl v plné zbroji a v ruce třímal velký meč. Jakmile lidé uviděli dívku, vzrušeně to mezi nimi zašumělo, ale záhy opět ztichli, neboť lučištníci za ní opět sevřeli řadu a pozvedli velké luky. Pak se mezi nimi protlačil dopředu Robbie Douglas v drátěné košili a s mečem u pasu a zíral na Genevieve, jež nyní stála vedle Thomase. „Je to tahle dívka?“ zeptal se Thomas.

„Ano, to je ta kacírka,“ odpověděl Lorret.

Genevieve hleděla na Thomase zmateně. Když ho naposledy viděla, byl v mnišské kutně, a přesto bylo jasné, že to žádný mnich není. Ted' měl na sobě drátěnou košili, která mu sahala až ke stehnům a leskla se, jak ji celou noc čistil, když střežil cely, aby se vězňů nikdo ani nedotkl.

Genevieve už samozřejmě nebyla nahá, ale ani špinavá a rozsuchaná. Thomas za ní poslal dvě hradní služky s vodou, kostěným hřebenem a bílými šaty, aby se mohla umýt a dát se do pořádku. Šaty patřily ženě velitele posádky, byly z krásného vyběleného plátna vyšívané u krku, na rukávech a na spodním lemu zlatou nití a Genevieve vypadala, jako by takovou nádheru nosila odjakživa. Dlouhé vlasy měla sčesané dozadu, spletené do vrkoče a svázané žlutou stuhou. Stála vedle Thomase překvapivě vysoká, s rukama spoutanýma za zády a vzdorně se dívala na shromážděný dav. Otec Medous nesměle ukázal k připravené hranici, jako by chtěl naznačit, že není důvod ztrácet čas.

Thomas znovu na Genevieve pohlédl. Byla oblečená jako nevěsta — nevěsta, která jde na smrt — a on opět užasl nad tím, jak je krásná. Dokonce ho napadlo, zda právě její krása není tím, co ctihodné občany Castillon d'Arbizon pohoršuje. Jeho otec vždycky říkával, že krása vyvolává nenávist stejně

jako láska, neboť krása není běžná, je přečinem proti všednosti špíny, jizev a krve v běžném životě. A Genevieve, vysoká, štíhlá a éterická, opravdu vypadala jako z jiného světa. Robbie si musel myslet totéž, neboť na ni zíral a na jeho tváři byl výraz téměř posvátného obdivu.

Galat Lorret znovu ukázal na čekající hranici. „Jestli chceš, aby se lidé vrátili do práce, tak už to zapalme.“

„Nikdy jsem žádnou ženu neupaloval,“ řekl Thomas. „Musíš mi dát čas, abych se rozhodl, jak to udělat.“

„Na kůlu je řetěz,“ vysvětloval ochotně Lorret. „Obtočí se jí kolem pasu a kovář ho pak přibije.“ Kývl na kováře, který čekal mezi lidmi se skobami a kladivem. „A oheň se přinese z kterékoliv pece.“

„U nás v Anglii je zvykem, že kat za závojem kouře oběť uškrtí,“ řekl Thomas. „Je to akt milosrdenství a dělá se to tětvou luku.“ Vytáhl z váčku u pasu svinutý provaz na tětivu. „Platí stejný zvyk i u vás?“

„V případě kacířů ne,“ prohlásil Galat Lorret tvrdě.

Thomas přikývl, zastrčil tětivu zpět do váčku a vzal Genevieve za paži, aby ji odvedl k hranici. Robbie se pokusil vyrazit dopředu, aby mu v tom zabránil, ale sir Guillaume ho zadržel. Thomas však znovu zaváhal. „Musím vidět nějaký dokument,“ řekl Lorretovi. „Zmocnění. Něco, co pověřuje civilní moc, aby vykonala církevní rozsudek.“

„Takový dokument byl poslán veliteli posádky,“ řekl Lorret.

„Tomu?“ ukázal Thomas na mohutné tělo visící na provaze. „Zapomněl mi ho předat a bez něj tu dívku upálit nemůžu.“ Zatvářil se znepokojeně a obrátil se k Robbiemu. „Můžeš se po něm podívat? V síni jsem viděl truhlu s dokumenty, možná je to pověření v ní. Hledej svitek s velkou pečeti.“

Robbie, který zjevně nemohl odtrhnout oči od Genevieviny tváře, vypadal, jako by se mu chtěl vzepřít, ale pak náhle přikývl a zamířil do hradu. Thomas ustoupil i s Genevieve zpátky. „Zatímco budeme čekat,“ obrátil se k otci

Medousovi, „možná bys mohl svým občanům připomenout, za co má být ta dívka upálena.“

Kněz se zatvářil rozpačitě, jako by ho Thomasovo slušné vybídnutí vyvedlo z míry, ale rychle se vzpamatoval. „Začal hynout dobytek,“ řekl, „a proklela ženu jednoho našeho muže.“

Thomas se zatvářil překvapeně. „Dobytěk hyne i v Anglii,“ prohlásil, „a já jsem taky proklel ženu jednoho muže. Jsem snad kacír?“

„Umí hádat budoucnost!“ namítl otec Medous. „A tančila nahá při blescích a používala kouzelných sil k hledání vody.“

„K hledání vody?“ opakoval Thomas, jako by ho to zajímalo.

„Ano. Pomocí klacíku,“ vysvětloval Galat Lorret. „To jsou d'ábelská kouzla.“

Thomas se tvářil, jako by přemýšlel. Pohlédl na Genevieve, která se lehce chvěla, a pak se znovu obrátil k otci Medousovi. „Pověz mi, otče,“ řekl, „mýlím se, když si vzpomínám, že Mojžíš udeřil holí svého bratra Árona do skály a z kamene vytryskl pramen?“

Bylo to už dávno, co otec Medous studoval Bibli, ale příběh, o němž se zmínil Thomas, se mu zdál povědomý. „Ano, vzpomínám si na něco takového,“ připustil.

„Otče!“ ozval se varovně Galat Lorret.

„Ticho!“ zasyčel Thomas na radního a pozvedl hlas. „*Cumque elevasset Moses manum,*“ citoval z toho, co se mu uchovalo v paměti, měl však dojem, že to jsou správná slova, „*percutiens virga bis silicem egressae sunt aquae largissimae.*“ Z toho, že byl nemanželským synem kněze nebo že studoval pár měsíců v Oxfordu, mu nevyplynulo příliš mnoho výhod, ale jak od otce, tak z Oxfordu si odnesl dost vědomostí, aby dokázal zmást většinu obyčejných duchovních. „Jenže ti lidé tady neumějí latinsky, otče,“ řekl knězi, „pověz jim tedy, jak Mojžíš udeřil holí do skály a vytryskl z ní pramen vody. A pak zase pověz mně, proč by mělo být něco špatného

na tom, že tato dívka našla vodu pomocí klacíku, když Boha nalezení vody pomocí hole potěšilo?“

Bylo zřejmé, že se to lidem nelíbí. Někteří dokonce začali hlasitě protestovat a jen pohled na dva lučištníky, kteří se objevili na baště nad oběma viselci, je utišil. Kněz si pospíšil, aby mu jejich protesty přeložil. „Proklela ženu,“ řekl, „a předpovídala budoucnost.“

„Jakou budoucnost předpověděla?“

„Smrt,“ odpověděl za kněze Lorret. „Řekla, že se město naplní mrtvolami a že budeme ležet na ulicích nepohřbeni.“

Zdálo se, že to na Thomase zapůsobilo. „Předpověděla, že se město vrátí do rukou svého pravého pána?“ zeptal se. „Řekla, že sem hrabě z Northamptonu poslal své jezdce, aby se vašeho města zmocnili?“

Nastalo chvíli ticho a pak otec Medous zavrtěl hlavou. „Ne.“

„Pak nevidí budoucnost příliš jasně,“ řekl Thomas, „takže jí asi její předpovědi nevnukl ďábel.“

„Biskupský soud rozhodl jinak,“ ozval se popuzeně Lorret, „a není na tobě, abys zpochybňoval pravou autoritu.“

Thomas vytrhl z pochvy meč. Čepel byla naolejovaná, aby nerezivěla, a zlověstně se leskla, když zabořil její hrot do kožešiny lemující plášť na hrudi Galata Lorreta. „Já jsem teď pravá autorita ve vašem městě,“ řekl studeně a odstrčil mečem radního o pár kroků dozadu, „a radím ti, aby sis to dobře zapamatoval. Nikdy jsem vašeho biskupa neviděl, ale jestli si myslí, že tahle dívka je kacírka, protože hyne dobytek, je hlupák! A jestli ji odsoudil na hranici, protože udělala totéž, co Bůh poručil udělat Mojžíšovi, je navíc rouhač!“ Znovu přitlačil na meč a donutil Lorreta ustoupit o další krok. „Či ženu ta dívka proklela?“

„Mojí,“ řekl radní rozhořčeně.

„A zemřela potom tvoje žena?“ zeptal se Thomas.

„Ne,“ hlesl Lorret.

„Pak její kletba neúčinkovala,“ prohlásil Thomas a zastrčil meč zpět do pochvy.

„Je to bekyně!“ trval na svém otec Medous.

„Co je to?“ zeptal se Thomas.

„Prostě... kacírka,“ odpověděl otec Medous s pokrčením ramen.

„Takže ty ani nevíš, co bekyně je,“ zahřměl Thomas. „Je to pro tebe jen slovo. A kvůli tomu jedinému slovu jsi ochoten ji upálit?“ Vytáhl z pochvy u pasu nůž, ale pak jako by si na něco vzpomněl, obrátil se znovu k radnímu. „Předpokládám, že jste už poslali zprávu hraběti z Beratu o tom, co se tady děje.“

Lorret se zatvářil polekaně, ale pak začal blekotat, že o ničem takovém neví.

„Nedělej ze mě hlupáka,“ zavrčel Thomas. „Určitě jsi už někomu poručil, aby napsal list. Tak jen napiš vašemu hraběti a taky biskupovi a sděl jim, že jsem se zmocnil Castillon d'Arbizon, a taky jim dej vědět, že...“ Odmlčel se. Skoro celou noc probděl a mučil se úvahami. Modlil se a ze všech sil se snažil být dobrým křesťanem, ale jeho duše, všechny jeho instinkty mu říkaly, aby tu dívku nevydával ohni. Ale pak v něm zase zazněl vnitřní kárající hlas, který ho obviňoval, že se nechává svést soucitem, nebo co horšího, jejími zlatými vlasy a jasnými očima, a znovu se mučil a znovu přemítal. Na konci svých modliteb však věděl, že Genevieve na hranici nepošle. A tak tedy nyní přeřezal provaz, kterým měla spoutané ruce, a když se z davu ozvaly výkřiky na protest, obrátil se a silnějším hlasem dopověděl svůj vzkaz hraběti a biskupovi. „A dej jim vědět, že jsem tu kacírku osvobodil.“ Zastrčil nůž do pochvy, objal Genevieve kolem útlých ramen a znovu se obrátil k davu. „Napište svému biskupovi, že nyní je pod ochranou hraběte z Northamptonu. A jestli si biskup přeje znát, kdo to udělal, povězte mu stejné jméno jako hraběti z Beratu — že kacírku osvobodil Thomas z Hooktonu.“

„Z Hooktonu,“ opakoval Lorret zkomoleně cizí neznámé jméno.

„Z Hooktonu,“ opravil ho Thomas, „a ještě mu pověz, že tentýž Thomas z Hooktonu je nyní z Boží milosti pánem města Castillon d' Arbizon.“

„Ty? Pánem našeho města?“ ozval se Lorret pobouřeně.

„A jak vidíte,“ pokračoval Thomas, „ujal jsem se moci a práva rozhodovat nad životem a smrtí. To platí i o tvém životě, Lorrete.“ Otočil se a odváděl Genevieve zpátky do nádvoří. Po chvíli za ním zapadla vrata brány.

A protože se už nic nedělo, občané Castillon d' Arbizon se vrátili ke své práci.

Dva dny Genevieve nejedla a nepromluvila jediné slovo. Držela se Thomase, pozorovala ho, ale když na ni promluvil, jenom zavrtěla hlavou. Někdy tiše plakala. Nevydávala při tom žádné zvuky ani nevzlykala, pouze zkřivila tvář a z očí jí tekly proudy slz.

Robbie se s ní snažil promluvit, ale ona se od něho odvracela. Dokonce se otrásla, když se k ní příliš přiblížil, a Robbieho se to dotklo. „Zatracená pitomá kacířská děvka,“ proklel ji se skotským přízvukem, a třebaže Genevieve nerozuměla anglicky, věděla, co říká, a jenom svýma velkýma očima hleděla na Thomase.

„Má strach,“ řekl Thomas.

„Ze mě?“ ozval se Robbie podrážděně a Thomas jeho rozhořčení chápal, protože Robbieho dobromyslná tvář s tupým nosem jí těžko mohla nahánět strach.

„Mučili ji,“ snažil se mu vysvětlit Thomas. „Dovedeš si představit, co to s člověkem udělá?“ Bezděčně pohlédl na klouby svých rukou stále ještě znetvořené šroubovým svěrákem, kterým mu inkvizitor drtil kosti. Byly doby, kdy si myslel, že už nikdy nedokáže napnout tětívu luku, ale Robbie, jeho druh, s ním zůstal a podpořil ho. „Časem se z toho dostane,“ dodal Thomas.

„Jenom se k ní snažím být přátelský,“ stěžoval si Robbie. Thomas na přítele upřeně pohlédl a Robbie měl tolik slušnosti, že se alespoň začervenal. „Ale biskup pošle jiný příkaz k

jejímu upálení,“ pokračoval Robbie. Ten první, který našli v truhle velitele posádky, Thomas spálil. Byly tam ještě další dokumenty, většinou výkazy o vyměřených daních, o platbách, seznamy lidí, zásob a podobné věci, a také něco málo peněz, zřejmě z vybraných daní — první kořist za dobu, co byl Thomas velitelem. „Co uděláš pak?“ naléhal Robbie. „Jak se zachováš, až biskup pošle nový příkaz k jejímu upálení.“

„A jak bys chtěl, abych se zachoval?“ zeptal se Thomas.

„Nic jiného ti nezbude,“ odpověděl Robbie. „Budeš ji muset upálit. Biskup to bude žádat.“

„To určitě,“ souhlasil Thomas. „Církev dokáže být velmi neústupná, když jde o upalování lidí.“

„Takže tady zůstat nemůže!“ namítl Robbie.

„Osvobodil jsem ji, může jít, kam se jí zlíbí,“ řekl Thomas.

„Odvezu ji do Pau,“ nabídl se Robbie. Pau byla nejbližší pevnost s anglickou posádkou, třebaže se nacházela daleko na západ odtud. „Jenom tam bude bezpečná. Dej mi týden, to stačí, a já ji odvezu pryč.“

„Potřebuju tě tady, Robbie,“ povzdechl Thomas. „Je nás málo, a jestliže na nás hrabě pošle vojsko, budeme muset čelit přesile.“

„Tak mě nech, abych ji vzal...“

„Zůstane tady,“ prohlásil Thomas pevně, „ledaže by chtěla odejít sama.“

Robbie vypadal, jako by se s ním chtěl přít, ale pak se náhle otočil a odešel. Sir Guillaume, který je mlčky poslouchal — už se naučil anglicky natolik, že jejich hovoru z větší části rozuměl —, se tvářil pochmurně. „Během jednoho dvou dní ji bude chtít upálit,“ řekl anglicky, aby mu Genevieve nerozuměla.

„Upálit?“ užasl Thomas. „Ne, v žádném případě. Robbie ji chce zachránit.“

„Touží po ní,“ pokračoval sir Guillaume, „a až zjistí, že ji nemůže mít, bude dělat všechno pro to, aby ji neměl nikdo.“ Pokrčil rameny a přešel do francouzštiny. „Pověz mi, žila by

ještě, kdyby byla ošklivá?“ zeptal se a pohlédl přitom na Genevieve.

„Pochybuj, že by ji kdy někdo z něčeho obvinil, kdyby byla ošklivá,“ řekl Thomas.

Sir Guillaume jen pokrčil rameny. Jeho nemanželská dcera Eleanor byla Thomasovou ženou, třebaže se nestačili vzít, protože ji zabil Thomasův bratranec Guy Vexille. Také sir Guillaume už dávno poznal, že Genevieve je krásná dívka. „Jsi stejný jako ten Skot,“ řekl.

Té noci — druhé po tom, co se zmocnili hradu —, kdy se bezpečně vrátili všichni muži z loupežného výjezdu do kraje, kdy se už postarali o koně a kdy byla brána pevně zavřena, postaveny stráže a většina mužů už spala, vyšla Genevieve z místnůstky za gobelínem, kde jí Thomas přidělil postel bývalého velitele pevnosti, a přikradla se k Thomasovi, který seděl u krbu a četl kopii otcovy knihy o grálu. Nikdo jiný v místnosti nebyl. Robbie, sir Guillaume a Thomas spali ve velké síni, ale sir Guillaume měl ten večer na starost stráže a Robbie seděl o poschodí níž s ostatními vojáky, popíjel a hrál s nimi v kostky.

Genevieve, oblečená v dlouhých bílých šatech, tiše sestoupila z pódia, přiblížila se k Thomasovu křeslu a poklekla vedle krbu. Chvíli se dívala do plamenů, pak pohlédla na Thomase a on obdivně pozoroval její tvář osvětlenou mihotavou září plamenů. Lidská tvář, taková prostá věc, a přesto ho ta Genevievina fascinovala.

„Kdybich byla ošklivá,“ promluvila poprvé od svého osvobození, „byla bych ještě naživu?“

„Byla,“ odpověděl Thomas.

„Proč jsi mě nenechal upálit?“ zeptala se.

Thomas si vyhrnul rukáv a ukázal jí jizvy na paži. „Mě taky mučil jeden dominikán,“ řekl.

„Pálil tě?“

„Ano, páčil,“ odpověděl Thomas.

Genevieve vstala, objala ho kolem ramen a položila si mu hlavu na rameno. Tak ho držela. Nic neříkala a také on mlčel a

oba tak zůstali, ani se nepohnuli. Thomas vzpomínal na bolest, ponížení a strach, který prožil v těch několika dnech, kdy ho dominikán vyslýchal, a najednou měl pocit, že se mu chce plakat.

A pak se otevřely dveře a kdosi vstoupil. Thomas k nim byl obrácený zády a neviděl, kdo to je, ale Genevieve zvedla hlavu, aby se podívala, kdo je ruší. Chvilí bylo ticho, potom se dveře opět tiše zavřely a po schodech dolů se vzdalovaly kroky. Thomas věděl, že to byl Robbie. Ani se nemusel ptát.

Genevieve mu znovu položila hlavu na rameno. Mlčela. Thomas cítil, jak jí tlučí srdce.

„Nejhorší jsou noci,“ řekla.

„Já vím,“ odpověděl.

„Ve dne se něco děje a je na co se dívat,“ pokračovala, „ale v noci je tma a zůstávají jen vzpomínky.“

„Já vím.“

Nechala mu ruce ovinuté kolem krku, ale zvedla hlavu a s nevýslovně vážným výrazem na něho pohlédla. „Nenávidím ho,“ řekla a Thomas věděl, že mluví o svém mučiteli. „Jmenuje se Roubert, otec Roubert. Chtěla bych vidět, jak se jeho duše smaží v pekle.“

Thomas, který svého mučitele později zabil, nevěděl, co na to říct, a uchýlil se k uhýbavé odpovědi. „Bůh se o jeho duši spravedlivě postará.“

„Někdy se mi zdá, že je Bůh hrozně daleko,“ řekla Genevieve, „zvláště když je tma.“

„Musíš jíst,“ pohlédl na ni Thomas, „a taky spát.“

„Nemůžu spát,“ zašeptala.

„Ale můžeš,“ řekl Thomas. „Můžeš.“ Zvedl jí jemně ruce, které měla stále položené kolem jeho krku, a vedl ji zpátky ke stupínku a za gobelínový závěs. A zůstal tam s ní.

Druhý den Robbie na Thomase nemluvil, ale chlad mezi nimi se postupně rozplýval, protože měli spoustu práce. Bylo třeba vymocit na městu potraviny a uložit je do skladu. Museli vysvětlit kováři, jak má dělat hroty k anglickým šípům, pak museli dát nařezat rovné pruty z jasanového a topolového

dřeva na dřiky šípů a také oškubat pár hus a připravit je o nejlepší pera. Všechny tyto činnosti Thomasovy muže zaměstnávaly tak, že na nic jiného téměř nebyl čas, ale přesto bylo mezi nimi cítit jisté podráždění. Euforii z toho, jak snadno se hradu zmocnili, vystřídal neklid a Thomas, který si stále ještě zvykal na roli velitele bojového oddílu, věděl, že se dostali do krize.

Sir Guillaume, mnohem starší než Thomas, to vyjádřil bez obalu. „Je to kvůli ní, kvůli té dívce,“ řekl. „Musí zemřít.“

Opět byli ve velké síni a Genevieve, sedící u krbu, rozuměla, o čem mluví. Robbie, který přišel se sirem Guillaumem, už na Genevieve nevrhal roztoužené pohledy, ale díval se na ni s nenávistí.

„Pověz mi proč,“ řekl Thomas a zvedl hlavu od otcovy knihy plné nárážek na grál. Byla opisovaná ve spěchu za pohnutých okolností a písmo bylo místy sotva čitelné, navíc většině z těch záhadných příběhů stále nerozuměl. Věřil však, že když je bude číst znovu a znovu, nakonec jejich smysl pochopí.

„Je to kacírka!“ prohlásil sir Guillaume.

„A zatracená čarodějka,“ přidal se horlivě Robbie. I on už uměl trochu francouzsky, alespoň tak, aby rozuměl, co se říká, ale teď promluvil anglicky.

„Z žádného čarodějnictví ji neobvinili,“ namítl Thomas.

„K čertu, člověče! Vždyť používá kouzla.“

Thomas odložil knihu na stůl. „Všiml jsem si,“ řekl Robbiemu, „že když máš z něčeho obavy, dotýkáš se dřeva. Proč to děláš?“

Robbie na něho chvíli civěl. „To přece děláme všichni.“

„Řekl ti někdy nějaký kněz, abys to dělal?“

„Prostě to děláme! To je všechno.“

„Proč?“

Robbie už byl vzteklý, ale odpověděl. „Abychom od sebe odvrátili zlo, to je přece jasné.“

„Přesto v celém Písmu svatém ani v žádném církevním nařízení nic takového nenajdeš. To není křesťanský zvyk, a

stejně to děláš. Mám tě proto poslat k biskupovi, aby tě soudil? Anebo mám ušetřit biskupovi čas a upálit tě sám?“

„Blábolíš nesmysly!“ vykřikl vztekle Robbie.

Sir Guillaume ho uklidnil. „Je to kacírka,“ opakoval však Thomasovi, „a církev ji odsoudila, takže pokud tu zůstane, přinese nám smůlu. To nás všechny zneklidňuje. Panebože, Thomasi, co máš z toho, že poskytuješ ochranu kacírce? Všichni vojáci vědí, že nám to přinese jen zlo.“

Thomas bouchl dlaní do stolu, až sebou Genevieve trhla leknutím. „Ty,“ ukázal na sira Guillaumea, „jsi vypálil mou vesnici, zabils mou matku a asistovals při vraždě mého otce, který byl kněz. A ty mě budeš poučovat o zlu?“

Sir Guillaume nemohl žádné z těch obvinění popřít, stejně jako nemohl vysvětlit, jak se stal přítelem muže, z něhož udělal sirotka. Nemohl se však ani sklonit před Thomasovým hněvem. „Vím o zlu hodně, protože jsem ho sám páchal,“ řekl. „Bůh je však milosrdný a odpouští nám.“

„Tobě Bůh odpustil, ale jí odpustit nemůže?“ zeptal se Thomas.

„Církev rozhodla jinak.“

„A já jsem rozhodl taky jinak!“ prohlásil pevně Thomas.

„Panebože,“ povzdechl sir Guillaume, „to si myslíš, že jsi papež?“

„Uhranula tě,“ zabručel Robbie. Genevieve se tvářila, jako by chtěla něco říct, ale pak se otočila a mlčela. Do okna zavanul vítr a na široká prkna podlahy stříklo několik kapek deště.

Sir Guillaume pohlédl na dívku a potom se obrátil zpátky k Thomasovi. „Chlapi ji nemůžou ani vystát,“ řekl.

„Protože je strašís, že je dostane do neštěstí,“ odpověděl Thomas, i když věděl, že je to Robbie, ne sir Guillaume, kdo vyvolává mezi jeho lidmi nepokoj. Toho se bál od okamžiku, kdy přeřezal Genevieve pouta. Věděl, že jeho povinností je dívku upálit, a taky věděl, že to nedokáže. Jeho otec, někdy pomatený nebo plný zloby, ale jindy zase skvělý člověk s jasnou myšlenkou, se všem těm církevním výmyslům o

kacířství vysmíval. Co je jeden den kacířské, může se stát následujícího dne církevním dogmatem, když se to hodí, říkával otec Ralph. A Bůh, dodával, nepotřebuje, aby jeho jménem lidé upalovali jiné lidi; to by si mohl udělat snadno sám, kdyby chtěl. Thomas ležel, ale nespál. Mučil se marnými úvahami a přitom věděl, že jedinou jistotou v tom všem zmatku je mu jeho láska k Genevieve. Zoufale po ní toužil. Nebyla to pochybnost o teologické správnosti rozsudku, co jí zachránilo život, ale jeho touha po ní a soucit s další duší, která musela protrpět mučení církve.

Robbie, vždy tak nezáladný a příjemný mladík, svůj hněv ovládl. „Thomasi,“ řekl tiše, „pomysli na to, proč tady jsme, a uvaž, jestli nám Bůh dopřeje úspěch, když budeme mít mezi sebou kacířku.“

„Přemýšlel jsem o něčem jiném,“ odpověděl Thomas.

„Někteří muži už mluví o tom, že odejdou,“ ozval se varovně sir Guillaume. „Že si najdou nového velitele.“

Vtom se poprvé ozvala Genevieve. „Odejdu,“ řekla. „Vrátím se na sever. Nechci vám stát v cestě.“

„Jak dlouho si myslíš, že zůstaneš naživu?“ zeptal se Thomas. „Jestli tě nezabijou mí lidé na nádvoří, udělají to v ulicích obyvatelé města.“

„A co mám tedy udělat?“ pohlédla na něho zoufale.

„Pojď se mnou,“ řekl Thomas a přistoupil k výklenku vedle dveří, kde visel krucifix. Sňal kříž ze skoby a kývl na ni a taky na sira Guillaumea a na Robbieho. „Pojďte,“ řekl.

Vedl je na hradní nádvoří, kde se shromáždila většina jeho mužů a čekala na výsledek deputace sira Guillaumea a Robbieho. Jakmile se objevila Genevieve, ozvalo se z jejich houfu nepřátelské mumlání a Thomas věděl, že jsou schopni vypovědět mu poslušnost. Byl mladý, velmi mladý na to, aby byl vůdcem, ale oni chtěli, aby je vedl, a hrabě z Northamptonu mu věřil. Byla to první zkouška jeho velitelských schopností. Myslel si, že ji podstoupí v boji, ale došlo k ní teď a on věděl, že v ní musí obstát. A tak se postavil na vrchol schodiště, přehlédl nádvoří a počkal, až se na něho

všichni podívají. „Sire Guillaume!“ zvolal, „běž za některým z městských kněží a požádej ho o hostii. O tu, které už požehnal, a má ji připravenou pro svátost přijímání.“

Sir Guillaume zaváhal. „Co když mě všichni odmítnou?“ zeptal se.

„Jsi voják a oni jsou kněží,“ řekl Thomas a někteří muži se zašklebili.

Sir Guillaume přikývl, krátce pohlédl na Genevieve a pak dal znamení dvěma svým mužům, aby šli s ním. Poslechli jen neochotně, neboť nechtěli přijít o to, co bude Thomas říkat.

Když projeli bránou ven, zvedl Thomas do výše krucifix. „Je-li tato dívka ďáblovo stvoření,“ zvolal, „nedokáže na kříž s Kristem pohlédnout a nesnese jeho dotek. Jestliže jí ho dám před oči, oslepne. Jestliže se jím dotknu její kůže, bude na tom místě krvácet. To víte všichni. Říkaly vám to vaše matky a říkali vám to kněží.“

Někteří vojáci přikývli a všichni zírali s pootevřenými ústy na to, jak Thomas podržel krucifix před Genevievevinými očima a pak se jím dotkl jejího čela. Pár mužů zadrželo dech a většina se tvářila zmateně, když dívčiny oči zůstaly jasné a její světlá plet' na čele nedotčená.

„Pomáhá jí ďábel,“ zvolal jeden z nich.

„Jsi hlupák!“ řekl Thomas. „Tvrdíš, že může uniknout Božímu hněvu pomocí ďábelských triků? Tak proč byla tady? Proč jsme ji našli v cele? Proč neroztáhla ďábelská křídla a neuletěla?“

„Bůh jí v tom zabránil.“

„Pak by Bůh způsobil, že by jí krvácela kůže, když jsem se jí dotkl krucifixem, nemyslíš?“ řekl Thomas. „A jestliže je ďáblovo stvoření, měla by kočičí tlapky. To taky všichni víte!“ Většina mužů zamumlala na souhlas, protože bylo dobře známo, že těm, které si oblíbil ďábel, dává kočičí tlapky, aby se mohli pohybovat ve tmě tiše a páchat zlo. „Sundej si boty!“ poručil Thomas Genevieve, a když poslechla a zůstala bosá, ukázal na její nahé nohy. „Jsou to kočičí tlapky? Myslím, že s takovýma nohama by moc myší nechtyla!“

Ještě dva nebo tři muži se pokusili něco namítnout, ale Thomas si z jejich argumentů ztropil posměch. A pak se už vrátil sir Guillaume doprovázen otcem Medousem, který s sebou nesl malou stříbrnou skříňku, v níž uchovával hostie. „To není vhodné,“ začal otec Medous, ale rychle se zarazil, když na ně Thomas pohlédl.

„Přístup blíž,“ řekl mu Thomas a otec Medous poslechl. Thomas mu vzal stříbrnou skříňku. „Už prošla jednou zkouškou,“ řekl, „ale všichni z vás, *všichni*, dokonce i ti, co přišli ze Skotska...,“ odmlčel se a pohlédl na Robbieho, „víte, že ani sám ďábel nemůže zachránit své stvůry před dotykem Kristova těla. Ta dívka zemře! Bude se svíjet v mukách. Z těla jí bude odpadávat maso a tam, kde stála, se vyrojí červi. Její křik bude slyšet až na nebesích. Vy všichni víte, že to tak musí být, jestliže je spřízněná s ďáblem!“

Věděli to a kývali na souhlas a pak se zatajeným dechem sledovali, jak Thomas bere ze skříňky malý kousek suchého chleba a podává jej Genevieve. Chvíli váhala, úzkostně pohlédla Thomasovi do očí, ale když se na ni usmál, poslušně otevřela ústa a nechala si vložit tenký oplatek hostie na jazyk.

„Zabij ji, Bože!“ zvolal otec Medous. „Zabij ji! Ach Bože, Bože, zabij ji!“

Jeho hlas se odrážel od kamenných zdí a rozléhal se po nádvoří, a když konečně dozněl, všichni zírali na Genevieve, na její vysokou postavu, a viděli, jak polyká.

Thomas čekal, nechal protahovat ticho a pak konečně ukázal na dívku, která stále žila. „Přišla sem se svým otcem,“ obrátil se na své muže anglicky. „Byl to žonglér, vydělával si svým uměním peníze na trzích a na poutích a ona je vybírala do klobouku. Všichni jsme takové kejklíře někdy viděli — ty, co chodí na chůdách, polykače ohně, žongléry, medvědáře. A Genevieve vybírala peníze. Její otec však zemřel a ona zůstala tady, sama v cizí zemi mezi lidmi, jejichž jazyku nerozuměla. Byla jako my! Nikdo ji neměl rád, protože přišla odněkud zdaleka. Nedokázala se s lidmi domluvit, neuměla jejich řeč a oni ji nenáviděli, neboť byla jiná než oni. Proto začali říkat, že

je kacírka. A tento kněz ji prohlásil za kacírku! Ale jednou večer jsem přišel do tohoto města já a byl jsem v jeho domě a viděl jsem tam ženu, která mu vaří a vede domácnost, ale viděl jsem tam jen jednu postel.“ Jeho poslední slova vyvolala mezi vojáky smích a Thomas věděl, že se budou smát. A věděl také, že v domě otce Medouse je možná tucet postelí, ale kněz nemohl protestovat, protože anglicky nerozuměl. „Ta dívka není žádná bekyně,“ pokračoval, „všichni jste to viděli na vlastní oči. Je jen ztracená duše, skoro jako my, a místní lidé se proti ní spikli, protože nebyla jako oni. Jestliže se jí tedy někdo stále bojí a pořád si myslí, že nám přinese smůlu, ať ji teď okamžitě zabije.“ Odstoupil stranou, založil si ruce na hrudi a Genevieve, která nerozuměla ničemu, co řekl, na něho vrhla znepokojený pohled. „No tak,“ ozval se Thomas znovu a díval se do tváří svých mužů. „Máte luky, meče, nože, zatímco já nemám žádnou zbraň. Pojd'te a zabijte ji! Nebude to vražda. Církev řekla, že musí zemřít, a chcete-li konat Boží dílo, dejte se do toho.“ Robbie udělal krok dopředu, rozhlédl se, ale když viděl, že všichni stojí se sklopenými hlavami, zůstal i on stát.

A pak se kdosi zasmál a za chvíli se smáli všichni a Genevieve se tvářila ještě zmateněji, protože i Thomas se smál. Potom zvedl ruku a vyžádal si ticho. „Zůstala tady,“ zvolal, „je živá a vy máte spoustu práce. Tak, k čertu, běžte a dejte se do ní.“

Robbie si znechuceně odplívl. Thomas odvedl Genevieve zpátky do síně, pověsil krucifix do výklenku a zavřel oči. Modlil se. Děkoval Bohu, že dovolil, aby Genevieve ve zkoušce s hostií uspěla. A ještě víc mu děkoval za to, že dívka může zůstat s ním.

Prvních čtrnáct dní v Castillon d'Arbizon strávil Thomas přípravami na obléhání. Hrad měl studnu, z níž čerpali čistou, i když nechutnou vodu, ale přesto to byla jistota, že posádka nepomře žízni. Horší to už bylo s dalšími potravinami. Ve skladišti našli jen několik pytlů vlhké mouky, sud klíčících fazolí, džbán zatuchlého olivového oleje a jakési plesnivější sýry. Thomas tedy každý den posílal muže, aby prohledávali město a okolní vesnice, a co naloupili, sváželi do hradu a ukládali do podzemní kobky. Místní zdroje se však pomalu vyčerpávaly, a tak začali vyjíždět na výpady do kraje. To už byla válka, jakou Thomas znal, jakou vyplenili Bretaň od jednoho konce k druhému a dostali se téměř až k branám Paříže. Thomas nechával v hradu na stráži deset mužů a zbývající vedl do vesnic a na farmy, které patřily hraběti z Beratu, a brali lidem dobytek, vyprazdňovali jim stodoly a zanechávali za sebou spáleniště. Po dvou takových loupežných výjezdech k nim vyslali z jedné vesnice deputaci a oplátkou za to, že ušetří jejich domovy a majetky, jim nabídli peníze. Druhý den se totéž zopakovalo u dalších dvou vesnic. Přicházeli také *routieři*, vojáci potulující se bez pána zemí, kteří se doslechli, že v Castillon d'Arbizon se dá přijít k penězům a získat kořist, a nabízeli své služby. Takže ani ne deset dní po tom, co se Thomas se svým houfcem zmocnil hradu, velel už více než šedesáti mužům. Každý den tedy vyrážely z hradu dva jízdní houfy a téměř pokaždé pak prodávali přebytečný lup na tržnici. Peníze Thomas dělil na tři

díly: jeden pro hraběte z Northamptonu, jeden pro sebe, pro sira Guillaumea a Robbieho a třetí díl pro zbývající muže.

Genevieve jezdila s ním, třebaže si to Thomas nepřál. Brát ženy na loupežný výjezd bylo riskantní a ostatním vojákům to zakazoval. Genevieve se však stále bála Robbieho a několika dalších mužů, kteří, jak se zdálo, ji pořád nenáviděli. Proto trvala na tom, že bude Thomase provázet, kamkoliv se hnul. Našla si dokonce kdesi v hradu menší drátěnou košili, vydrhla ji pískem a octem, až měla ruce celé rudé a bolavé, ale košile se leskla, jako by byla ze stříbra. I když byla na muže malá, visela na jejím útlem těle jako plachta na ráhnu v bezvětrí, ona si ji však přepásala pruhem žluté látky a jiný pruh téže barvy si upevnila na vycíděnou helmici. Když potom lidé z Castillon d'Arbizon viděli, jak vjíždí ve své stříbrné zbroji do města v čele houfu ozbrojenců, kteří vedli soumary naložené kořistí a hnali uloupený dobytek, říkali o ní, že je *draga*. Každý věděl, že *dragy* jsou ďáblové dívky, děsivé a vraždící, které se objevovaly v zářivě bílém oděvu. A Genevieve pro ně byla *draga*, ďáblová dívka, a všichni viděli, že přináší Angličanům ďábelské štěstí. Dokonce se proslýchalo, že většina Thomasových mužů je na ni hrdá. Lučištníci si už dříve zvykli, že je v Bretani nazývali *hellequiny*, ďáblůvými jezdci, a téměř se tím pyšnili. Věděli, že jim to vytváří pověst těch nejobávanějších drancířů, a tak se Genevieve stala symbolem štěstí, jež je zatím neopouštělo.

Thomas měl nový luk. Většina lučištníků si prostě koupila nový z dodávek, které se zasílaly z Anglie, když jejich starý luk dosloužil. V Castillon d'Arbizon však k ničemu takovému neměli přístup, navíc Thomas uměl luk udělat a dělal ho rád. Našel si krásnou větev z tisu v zahradě Galata Lorreta, a když ji rozřízl a oloupal kůru, získal rovné dřevo, které bylo na jedné straně tmavé jako krev a na druhé světlé jako med. Temné bylo jádrové dřevo, jež klade velký odpor stlačení, zatímco zlatavou polovinu tvořilo pružné bělové dřevo. Thomas věděl, že až luk dokončí, bude jádro klást odpor tahu tětvy, zatímco běl bude luk táhnout a narovnávat ho, až

střelec tětivu pustí a vystřelený šíp poletí jako okřídlený démon.

Thomas dělal nový luk tak, že byl ještě větší než starý, a někdy si říkal, jestli to nepřehání. Ale pak u té velikosti setrval a opracovával větev nožem, až měla tlusté břicho a elegantně zúžené konce. Potom dřevo obrousil, vyhladil a natřel, aby v něm zůstala vlhkost a udržovala je pružné, a sňal ze starého luku obě lučiště z rohoviny a nasadil je na nový. Ze starého luku sňal také stříbrný plíšek, pozůstatek mešního poháru, na němž bylo vyryto yale držící v tlapách grál. Byl to znak otcova rodu a Thomas ho připevnil na vnější oblouk břicha nového luku. Nakonec dřevo luku potřel včelím voskem a sazemi, aby ztmavlo. Když potom novou zbraň poprvé ohnul a napjal na něm tětivu, žasl, jakou sílu na to musí vynaložit, a ještě s větším úžasem sledoval první vystřelený šíp, který zasvištěl vzduchem a nesl se z cimbuří hradní věže daleko do kraje.

Z menší větve potom udělal ještě jeden luk, dětský, k jehož napnutí bylo třeba malé síly. Dal ho Genevieve a ta pak cvičila střelbu k pobavení všech mužů posádky, protože její šípy s tupými hroty létaly po hradním nádvoří všude jinam, jen ne na cíl, který si vybrala. Přesto vytrvala a dočkala se dne, kdy se jeden šíp za druhým zabodával dovnitř kruhu namalovaného na vnitřní straně vrat.

Ten večer poslal Thomas svůj starý luk do pekel. Lučištník nikdy luk nezahazuje, dokonce ani kdyby ho zlomil; loučí se s ním obřadem, který je samozřejmě záminkou ke spoustě pití a smíchu, při němž se luk hodí do ohně a nechá se, aby ho strávily plameny. Lučištníci říkají, že ho posílají do pekel, aby tam čekal na svého majitele. Thomas sledoval, jak staré tisové dřevo hoří, pozoroval, jak se luk naposledy ohýbá a potom ve spršce jisker praská, a myslel přitom na všechny šípy, které jím vyslal proti nepřátelům. Jeho lučištníci stáli kolem velkého krbu v hlavní síni uctivě opodál a za nimi stáli tiší těžkooděnci. Teprve když v ohni zůstal z luku jen proužek popela, pozvedl Thomas číši s vínem. „Let’ do pekla,“ rozloučil se s lukem starým zaříkávadlem.

„Do pekla,“ potvrdili sborem lučištníci a vzápětí to opakovali těžkooděnci, jimž se dostalo privilegia zúčastnit se lučištnického rituálu. Jenom Robbie mlčel, pouze vytáhl krucifix, který měl pověšený na krku pod drátěnou košilí, a pozvedl ho před sebou, aby od sebe odvrátil zlo.

„Byl to dobrý luk,“ řekl potom Thomas a ještě dlouho pozoroval žhnoucí uhlíky v ohni. Ten nový však byl stejně dobrý, ne-li lepší, a o dva dny později s ním Thomas vyjel na dosud největší výpad z bran Castillon d’Arbizon.

Vzal s sebou téměř všechny své muže kromě hrstky těch, které nechal střežit hrad. Připravoval tenhle výpad řadu dní a věděl, že bude dlouhý. Proto vyrazili hodně brzy před rozedněním. Ulicí zněl klapot kopyt a odrážel se od průčelí domů, když sjížděli k západní bráně, a noční strážný, nyní s holí dekorovanou znakem vévody z Northamptonu, jim rychle otevřel těžká vrata. Pak už jezdci přecvālali přes most a zmizeli v jižních lesích. Nikdo nevěděl, kam jedou.

Mířili na východ k Astaraku, k místu, kde žili Thomasovi předci a kde zřejmě kdysi skrývali grál. „Doufáš, že ho tam najdeš?“ zeptal se sir Guillaume. „Myslíš si, že tam o něj někde zakopneme?“

„Nevím, co v Astaraku najdeme,“ připustil Thomas.

„Je tam hrad, ne?“

„Ano, je,“ přikývl Thomas, „ale otec říkal, že byl srovnán se zemí.“ Thomas tedy čekal, že v Astaraku najde pouze ruiny.

„Tak proč tam jedeme?“ divil se sir Guillaume.

„Kvůli grálu,“ odpověděl Thomas stroze. Po pravdě řečeno jel do Astaraku, protože byl zvědavý, ale i jeho muži, kteří neměli tušení, za čím jde, vycítili, že tenhle výpad je jiný než všechny ostatní. Thomas jim řekl jen to, že tentokrát jedou daleko, protože v okolí Castillon d’Arbizon už všechno vyplnili. Ti vnímavější si však všimli, že jejich velitel je nezvykle nervózní.

Sir Guillaume věděl, jakou roli hraje Astarac v Thomasově životě, a stejně tak Robbie, jenž nyní vedl předsunutou hlídku šesti lučištníků a tří těžkooděnců, která jela čtvrt míle před

ostatními a pátrala po případných nepřátelích, aby se nedočkali přepadení ze zálohy. Jel s nimi jeden muž z Castillon d' Arbizon, jenž tvrdil, že zná cestu, a vedl je do hor, z nichž se otvíraly výhledy daleko do kraje a rostly na nich jen nízké stromy. Bylo smlouveno, že každou chvíli jim dá Robbie znamení, zda je cesta vpředu bezpečná. Sir Guillaume, který jel prostovlasý, zvedl ruku a vzdáleným jezdcům odpověděl. „Takže vaše přátelství skončilo?“ zeptal se Thomase.

„Doufám, že ne,“ odpověděl Thomas.

„Doufat si můžeš, v co chceš, ale ona jede s námi,“ řekl sir Guillaume, jemuž Thomasův bratranec Guy Vexille těžce poznamenal obličej, když mu vypíchl pravé oko a rozsekl mečem levou tvář, takže teď se mu na místě jizvy táhl vousem bílý pruh. Vypadal hrozivě a taky v boji kolem sebe šířil hrůzu, ale jinak to byl šlechetný muž. Po své poznámce se otočil a pohlédl na Genevieve, která jela na šedé klisně kousek za nimi po straně cesty. Měla na sobě svou stříbřitě lesklou zbroj a dlouhé nohy jí halila sukně ze světle šedého sukna a vysoké hnědé boty. „Měl jsi ji upálit,“ řekl sir Guillaume vesele.

„Pořád si to myslíš?“ pohlédl na něho Thomas.

„Ne,“ připustil Norman. „Mám ji rád. Jestli je Genny bekyně, tak si takových opatříme víc. Ale víš, co bys teď měl udělat s Robbiem, ne?“

„Bojovat s ním?“

„Panebože, ne!“ zhrozil se sir Guillaume, že něco takového mohlo Thomase napadnout. „Poslat ho domů. Kolik dělá jeho výkupné?“

„Tři tisíce florinů.“

„Hrome, tak málo? Tyhle peníze přece musíš mít v truhle, tak proč mu je nedáš a nepošleš ho za Kanál. Vykoupil by si svobodu a mohl by se vrátit do Skotska, aby tam shnil.“

„Mám ho rád,“ odpověděl Thomas a byla to pravda. Robbie byl jeho přítel a Thomas doufal, že se jejich upřímný vztah opět obnoví.

„Možná ho máš rád,“ opáčil sir Guillaume kousavě, „ale nespíš s ním, a když si má muž vybrat, Thomasi, vždycky si zvolí toho, kdo mu zahřívá postel. Možná je to volba, která člověku neprodlouží život, ale určitě ho dělá šťastnějším.“ Zasmál se a rozhlédl se po kraji, zda nejsou v dohledu nepřátelé. Naštěstí žádné neviděl. Hrabě z Beratu se zřejmě rozhodl nebrat na vědomí, že jeho hrad obsadili Angličané, ale sir Guillaume, starší a v bojích zkušenější než Thomas, měl podezření, že je to jen zdání a hrabě teprve shromažďuje vojsko. „Až bude připraven, vytáhne proti nám,“ řekl. „Všiml sis, že o nás jeví zájem *coredoři*?“

„Všiml,“ přitakal Thomas. Při každém výpadu z hradu si uvědomoval, že jeho muže pozorují houfy zpustlých banditů. Neodvažovali se k nim blíž, v každém případě ne na dostřel, ale byli tam a on čekal, že je brzy uvidí i zde, v horách.

„Ne že bych si myslel, že by mohli zaútočit na vojáky,“ řekl sir Guillaume.

„Zatím se toho neodvážili.“

„Ale určitě nás nesledují pro zábavu,“ dodal sir Guillaume suše.

„Podle mě je na naše hlavy vypsána odměna,“ uvažoval Thomas. „Jde jim o peníze. Jednoho dne seberou odvahu a napadnou nás. Alespoň doufám, že to udělají,“ dodal a pohladil svůj nový luk, který měl schovaný v dlouhém koženém pouzdru zavěšeném na sedle.

Během dopoledne projeli řadou širokých, úrodných údolí, oddělených od sebe hřebeny vysokých, skalnatých kopců, které se táhly od severu k jihu. Vždy, když se ocitli na vrcholu některého z nich, pozoroval Thomas v kraji pod sebou vesnice, ale jakmile sjeli dolů a znovu se ocitli mezi stromy, neviděl nic. Z výšky také spatřili dva malé hrady, na jejichž věžích se třepetala vlajka. Bylo to však příliš daleko, aby rozeznali znak, a Thomas předpokládal, že oba hrady patří hraběti z Beratu. Každým z údolí protékala k severu řeka, ale nikdy nebylo těžké dostat se přes ni, protože mosty nebo brody nikdo nestřežil. Cesty, podobně jako hřebeny kopců a brázdy údolí,

směřovaly od severu k jihu, takže páni těchto úrodných krajů je nehlídali před lidmi cestujícími na východ nebo na západ. Hradý stály na stráži nad vstupy do údolí, kde jejich posádky vybíraly na cestách od kupců poplatky.

„To už je Astarac?“ zeptal se sir Guillaume, když překročili další hřeben hor a před nimi se otevřel pohled na vesnici s malým hradem.

„Astaracký hrad je v ruinách,“ ozvala se Genevieve. „Je to jen pobořená věž a zbytky hradeb na skále, nic víc. Tenhle hrad je zachovalý.“

„Tys někdy v Astaraku byla?“ zeptal se Thomas.

„Jezdívali jsme tam s otcem na olivové trhy.“

„Na olivové trhy?“

„Na slavnost svatého Judy,“ odpověděla. „Přijížděly tam stovky lidí. Vždycky jsme tam vydělali slušné peníze.“

„A prodávaly se tam olivy?“

„Džbány a džbány oleje po prvním lisování,“ řekla. „A večer se pomazala olejem mladá prasátka a lidé se je snažili chytit. Taký se tam pořádaly býčí zápasy a tančilo se.“ Zasmála se při vzpomínce a pak pobídla klisnu. Byla dobrá jezdkyně, seděla na koni rovně s nohama dole, zatímco Thomas, podobně jako většina lučištníků, se držel v sedle s elegancí pytle obilí.

Chvilí po poledni konečně vjeli do astarackého údolí. Ted' už je *coredoři* objevili a zpovzdálí se za nimi táhl houf otrhaných banditů. Blíž se však neodvážili.

Thomas si jich nevšímal a hleděl na trosky pobořeného hradu, které čněly ze skalnatého pahorku asi půl míle na jih od malé vesnice. Dál směrem na sever viděl klášter, zřejmě cisterciácký, protože jeho kostel neměl věž. Vrátil se však pohledem k troskám. Tak tohle bylo kdysi sídlo jeho rodu, pomyslel si. Tomuto kraji vládli jeho předkové a na pobožené věži vlála jejich vlajka. Náhle ho napadlo, že by měl něco cítit, jakési vědomí příslušnosti k tomu všemu tady, jako člověk, který se vrátil po dlouhé cestě domů. Nic takového však necítil. Jen neurčité zklamání. Byl zde cizincem, tenhle kraj

mu nic neříkal, a už vůbec si nedovedl představit, že by něco tak vzácného jako svatý grál mělo jakkoli souviset s touto ubohou nakupeninou kamení.

Robbie se vrátil zpředu k hlavnímu houfu. Genevieve ustoupila s koněm na stranu, ale on si jí ani nevšiml. „Nic moc, co?“ poznamenal Robbie. Jeho stříbrný krucifix se v podzimním slunci oslnivě blýskal.

„Nic moc,“ souhlasil Thomas.

Robbie se otočil, až kožené sedlo zavržalo. „Dej mi tucet těžkooděnců a já s nimi zajedu tam do toho kláštera,“ navrhl. „Musejí tam mít plné sklady.“

„Vem si navíc pár lučištníků,“ řekl Thomas. „My zatím vyplníme vesnici.“

Robbie přikývl a pak se podíval dozadu, kde byli v dálce vidět *coredoři*. „Ti bastardi se ničeho neodváží,“ prohlásil.

„Taky si myslím,“ poznamenal Thomas. „Ale mám podezření, že je na naše hlavy vyhlášená odměna. Raději se držte pohromadě.“

Robbie znovu přikývl, a aniž zavadil pohledem o Genevieve, pobídl koně a odjel. Thomas poručil šesti lučištníkům, aby doprovázeli Robbieho houf těžkooděnců, a potom se rozjel se sirem Guillaumem do vesnice. Jakmile obyvatelé uviděli blížící se vojáky, zapálili velký čadící oheň, z něhož stoupala k bezmračné obloze oblaka tmavého kouře. „Varovné znamení,“ řekl sir Guillaume. „To teď můžeme čekat všude, kam přijdeme.“

„Jaké varovné znamení?“

„Hrabě z Beratu se už probudil,“ mínil sir Guillaume. „Všichni zřejmě dostali příkaz zapálit signální oheň, když se objevíme, a varovat obyvatele ostatních vesnic, aby někde ukryli dobytek a dcery. A kouř uvidí taky v Beratu, takže budou vědět, kde právě jsme.“

„Ale vždyť jsme od Beratu pořádně daleko.“

Pokud se týkalo mužů, všichni si mysleli, že sem přijeli pouze kvůli kořisti. Navíc doufali, že tenhle jejich drancířský výpad vyprovokuje hraběte z Beratu, aby proti nim vytáhl a

dal jim konečně příležitost vybojovat řádnou bitvu, v níž, pokud by jim přál Bůh nebo třeba i ďábel, by mohli zajmout pár bohatých šlechticů a stát se boháči. Zatím však byli připraveni loupit a ničit, co jim přijde do cesty. Robbie mířil ke klášteru, sir Guillaume vedl zbývající muže do vesnice a Thomas a Genevieve se obrátili na jih a začali stoupat zarostlou stezkou k ruinám hradu.

Tak tohle bylo kdysi naše, uvažoval Thomas. Zde žili jeho předkové, a nic z toho na něj nepůsobilo. Nedokázal se cítit Gaskoňcem, a už vůbec ne Francouzem. Byl Angličan. Přesto hleděl na polozřícené zdi a snažil se představit si, jak to tady vypadalo v dobách, kdy hrad stál a sídlil v něm jeho rod.

Uvázali koně u pobožené brány, překročili povalený sloup a vstoupili do nádvoří. Obvodová zeď byla téměř celá pryč, zřejmě ji rozebrali místní lidé na stavbu domů a stodol. Nejvíce se zachovala hradní věž, ale i ta byla zpola stržená a její jižní strana zela otevřená a odhalená větrům. V půli vzdálenosti k severní zdi trčely trosky krbu a velké kameny vyčnívající ze zdi naznačovaly, kde kdysi bývaly stropní trámy. Po východní straně vedlo vzhůru do prázdna točité schodiště.

Vedle věže na nejvyšší části skalního ostrohu stály zbytky hradní kaple. Její podlahu tvořily velké ploché kameny a na jednom uviděl Thomas svůj znak. Odložil luk, dřepěl si a snažil se pocítit alespoň záchvěv přináležitosti k troskám rodového sídla.

„Jednou mi povíš, proč jsme sem přijeli,“ ozvala se náhle Genevieve stojící vedle zbytků jižní zdi.

„Kvůli kořisti,“ řekl Thomas stroze.

Genevieve si sundala helmici a roztrásla si vlasy, které nosila jako mladá dívka rozpuštěné. Usmála se a zlatavé prameny jí zavlály ve větru. „Máš mě za hloupou, Thomasi?“

„Ne,“ řekl opatrně.

„Vážils tak dlouhou cestu, až z Anglie,“ řekla. „Pak jsi přišel do malého města Castillon d'Arbizon a teď jsi přišel sem. Cestou jsme minuli tucet vesnic, které jsme mohli

vyplnit, ale přesto jsme dojeli až sem, do Astaraku, kde je kámen a na něm stejný znak, jaký máš na svém luku.“

„Na světě je spousta znaků a často se jeden druhému podobají,“ opáčil Thomas.

Zavrtěla hlavou. „Co je to za znak?“

„Yale,“ odpověděl. Yale bylo zvíře, které si vymysleli heraldici, obluda se lvím tělem pokrytým šupinami, s kly, drápy a rohy. Thomasův znak, vyrytý na stříbrném plíšku upevněném na vnějším břichu luku, ukazoval yale svírající v tlapách pohár. Yale na dlažebním kamenu bývalé kaple však žádný pohár nemělo.

Genevieve pohlédla za Thomase směrem k vesnici, kde ozbrojenci sira Guillaumea shromažďovali dobytek v ohradě. „Když jsem chodila s otcem po trzích a poutích,“ ozvala se po chvíli, „vyslechli jsme spoustu příběhů. Otec je měl rád a snažil se, aby si je zapamatoval a pak mi je mohl večer vyprávět. Byly to historky o různých příšerách v horách, vyprávění o zázracích u svatých pramenů a o ženách, které porodily nějakého netvora. Existují tisíce takových pověstí, ale jednu jsme slýchali znovu a znovu, ať jsme přišli do kteréhokoliv údolí.“ Odmlčela se.

„Pokračuj,“ pobídl ji Thomas. Závan větru zvedl Genevieve dlouhé, jemné prameny vlasů. Byla dost stará, aby je nosila svázané na znamení, že je žena, ale ona je měla ráda volné a Thomas si pomyslel, že tím vypadá ještě víc jako *draga*.

„Byla to pověst o pokladech Čistých.“

Čistí byli předchůdci beghardů, kacíři, kteří neuznávali církev, a jejich zlo se šířilo po celém jihu, až je církev za pomoci francouzského krále zničila. Ohně, jimiž je vypálili, dohasly už před sto lety, přesto se pověsti o katarech, jak se Čistí nazývali, dodnes mezi lidem tradovaly. Ne však zde, v této části Gaskoňska, i když někteří duchovní tvrdili, že nákaza kacírství zasáhla celý křesťanský svět a stále se skrývá v jeho nejdlehlších částech. „O pokladech Čistých?“ opakoval Thomas, jako by o něčem takovém slyšel poprvé.

„Přijels sem do téhle malé vesnice zdaleka, a přesto nosíš na svém luku znak, který pochází odtud. Kamkoliv jsme s otcem přišli, všude jsme slýchali pověsti o Astaraku. A tady se o tom stále vypráví.“

„O čem?“

„Že se sem uchýlil prchající šlechtic, aby zde našel útočiště, a přinesl s sebou poklady Čistých. Říká se, že ty poklady jsou tu dodnes.“

Thomas se usmál. „Když jsou tu dodnes, mohli je lidé už dávno vykopat.“

„Jestliže je něco dobře ukryté, není lehké to najít,“ namítla Genevieve.

Thomas se díval dolů k ohradě na kraji vesnice, odkud až sem doléhalo bučení a mečení poráženého dobytka. Nejlepší kusy čerstvého masa si každý jezdec uváže k sedlu a odveze do Castillon d'Arbizon k nasolení a vyuzení, zatímco vesničanům zbudou vnitřnosti, kůže a rohy. „Všude se vyprávějí nějaké historky,“ řekl Thomas.

„A ze všech pokladů,“ pokračovala Genevieve tiše, jako by jeho poznámku neslyšela, „je jeden cennější nad všechny ostatní. Ale říká se, že ho může najít jen ten, kdo patří k Čistým.“

„To by pak mohl být jedině Bůh,“ řekl Thomas.

„Přesto ho pořád hledáš i ty, Thomasi, je to tak?“

„Co hledám?“

„Grál.“

Konečně to řekla. Vyslovila to neuvěřitelné slovo, název předmětu, který možná ani neexistuje, jak se Thomas obával. A přesto jej hledal. Zápisky jeho otce naznačovaly, že grál měl, a Thomasův bratranec Guy Vexille nepochyboval, že Thomas ví, kde tato nejvzácnější relikvie je. Proto ho sledoval, kamkoliv se obrátil. To byl důvod, který sem Thomase přivedl, sem do Astaraku. Chtěl přilákat bratrance na dostřel svého nového luku. Zvedl hlavu a pohlédl k rozeklanému vrcholu hradní věže. „Sir Guillaume ví, proč tu jsme,“ řekl. „A

Robbie taky. Ale ostatní o tom nemají ani tušení, tak o tom mlč.“

„Samozřejmě. Ale pověz mi, myslíš si, že grál existuje?“

„Ne,“ řekl s větší jistotou, než jakou cítil.

„Podle mě ano,“ prohlásila Genevieve.

Thomas přistoupil k ní a odtud se zahleděl směrem na jih, kde se mezi loukami a olivovými hájky vinula řeka. Viděl tam jezdce. Bylo jich hodně a on věděl, že to jsou *coredoři*. Pomyslel si, že s nimi bude muset něco udělat, pokud nechce, aby je tyhle bandy pobudů během zimy napadaly. Neměl z nich strach, ale obával se, že by některý z jeho mužů mohl sjet z cesty a padnout jim do rukou. Bylo by tedy lepší nahnat jim pořádně strach, než k něčemu takovému dojde.

„Grál existuje,“ trvala na svém Genevieve.

„To nemůžeš vědět,“ prohlásil Thomas, aniž odvrátil pohled od banditů, kteří zase pozorovali jeho.

„Grál je jako Bůh,“ pokračovala Genevieve. „Je všude, všude kolem nás, ale my ho odmítáme vidět. Lidé si myslí, že uvidí Boha pouze tehdy, když postaví velký chrám a naplní ho zlatem, stříbrem a sochami, přitom stačí jen se dívat. Grál existuje, Thomasi, jenom musíš mít otevřené oči.“

Thomas napjal svěšenou tětivu, vzal z vaku jeden starý šíp a pak tětivu natáhl, kam až to šlo. Cítil, že ho bolí svaly na zádech od nečekaně velkého tahu nového luku. Sklonil patku šípu dolů téměř do úrovně pasu a levou paží naopak zvedl, takže vystřelený šíp vzlétl vysoko k obloze. Bílé peří se vzdalovalo, bylo menší a menší, a pak se šíp náhle sklonil k zemi a zabodl se do říčního břehu asi tři sta metrů daleko. *Coredoři* pochopili, co jim chtěl naznačit, a ustoupili.

„Škoda dobrého šípu,“ řekl Thomas, vzal Genevieve za ruku a vedl ji stezkou od hradu dolů.

Robbie s údivem obhlížel pozemky, které zřejmě příslušely ke klášteru. Sem tam na nich pracovali mniši, ale jakmile uviděli, že se k nim blíží ozbrojení jezdci, vykasali si bílé kutny a prchali pryč. Většina půdy byla vyhrazena vinicím, ale byly

tady i hrušňový sad, hájek olivovníků, pastvina pro ovce a rybníček pro chov ryb. Takhle nějak si Robbie představoval úrodný kraj. Tolikrát slyšel, jak je úroda v severním Gaskoňsku ubohá, ale když se rozhlédl kolem, připadalo mu, že ve srovnání s chudičkou půdou v severních oblastech jeho domova je zdejší kraj doslova rájem na zemi. Z kláštera zazněly zvony na poplach.

„Musej tam mít někde pokladnici,“ prohlásil Jake, který jel vedle Robbieho, a pak ukázal ke klášteru. „Musíme ho zabít,“ dodal. Měl na mysli osamoceného mnicha, jenž vyšel z brány a mlčky krácel proti nim. „S tím zbytkem už potom nebudou problémy.“

„Nikoho zabíjet nebudeme,“ prohlásil Robbie a dal znamení ostatním, aby se zastavili. „Počkejte tady,“ křikl na ně. Seskočil z koně, hodil uzdu Jakovi a šel mnichovi vstříc. Cisterciák byl vysoký, hubený a starý, kolem tonzury mu povolávaly bílé jemné vlasy a v dlouhé, úzké tváři se zračila moudrost a laskavost. Robbie, který proti němu šel v řinčící zbroji se strýcovým dlouhým mečem po boku a štítem zavěšeným na rameni, si připadal neohrabaný a cítil se nesvůj.

Pravý rukáv mnichovy kutny byl potřísněný inkoustem a Robbie si pomyslel, že to musí být písař. Zřejmě ho vyslali, aby s cizími jezdci vyjednával — možná aby se je pokusil uplatit, případně je přesvědčil, aby zachovali úctu k domu Božímu, a Robbie si nemohl nevzpomenout, jak pomáhal svým soukmenovcům vyplnit velké převorství v Black Canons v Hexhamu těsně za hranicí s Anglií. Dobře si vzpomínal, jak mniši nájezdníky úpěnlivě prosili a potom hrozili Boží pomstou a jak se jim Skotové jen smáli a pak Hexham zcela vydrancovali. Bůh však dal průchod své pomstě, když dovolil, aby je anglické vojsko u Durhamu na hlavu potřelo, a tato vzpomínka, to náhlé poznání, že znesvěcený Hexham byl příčinou jejich porážky u Durhamu, přimělo Robbieho, aby se zastavil, sraštil čelo a uvažoval, co má vlastně říct tomu vysokému starému mnichovi, který se na

něho navíc usmíval. „Jste angličtí nájezdníci, že?“ zeptal se stařec velmi dobrou angličtinou.

Robbie zavrtěl hlavou. „Já jsem Skot,“ odpověděl.

„Skot! Takže Skotové teď podnikají nájezdy s Angličany? Strávil jsem kdysi dva roky v cisterciáckém klášteře v Yorkshiru a o Skotech tam bratři nikdy neřekli dobré slovo. Přesto jsi teď tady s Angličany, a to jsem si myslel, že už jsem viděl všechny divy, které nám tento hříšný svět může nabídnout.“ Starý mnich se stále usmíval. „Jsem opat Planchard a můj klášter je ti vydán na milost a nemilost. Dělej, co ti libo, my s vámi bojovat nebudeme.“ Ustoupil na kraj cesty a ukázal ke klášteru, jako by Robbieho vyzýval, aby tasil meč a začal plenit.

Robbie se ani nepohnul. Myslel na Hexham. Myslel na mnicha, který tam zemřel na schodech do kostela, po nichž stékala jeho krev, a na zdivočelé skotské vojáky, kteří překračovali jeho tělo a hrnuli se dál, aby brali svícny, kříže a bohatě vyšívané pluviály.

„Ale kdybyste dali přednost vínu, samozřejmě vám ho můžeme nabídnout. Je z našich vinic a není nejlepší, protože ho pijeme příliš mladé. Máme však vynikající kozí sýr a bratr Philippe peče nejlepší chléb v celém údolí. Můžeme také napojit vaše koně, ale želbohu máme málo sena.“

„Ne,“ řekl Robbie a otočil se. „Vraťte se k siru Guillaumovi!“ křikl na své čekající muže.

„Cože?“ zeptal se jeden z těžkooděnců a ostatní na něho zmateně zírali.

„Říkám, abyste se vrátili k siru Guillaumovi,“ opakoval Robbie. „Je to rozkaz!“

Vzal si od Jaka koně a pak následoval mnicha pěšky do kláštera. Neřekl ani slovo, opat Planchard však jeho mlčení zřejmě pochopil a usoudil, že mladý Skot si chce promluvit. Řekl strážci u brány, aby se postaral o koně jejich hosta, a potom vyzval Robbieho, aby odložil v domku u brány štít a meč. „Samozřejmě si můžeš zbraně nechat,“ řekl opat, „ale

myslím, že se bez nich budeš cítit líp. Vítám tě v klášteře svatého Severa.“

„Svatého Severa?“ zeptal se Robbie, když snímal štít z ramene.

„Traduje se, že v tomto údolí napravil jednomu andělu zlomené křídlo. Přiznávám, že i mně je někdy zatěžko tomu uvěřit, ale Bůh rád naši víru zkouší, a tak se každý večer k svatému Severovi modlím, děkuju mu za jeho zázrak a prosím ho, aby napravil i mě, jako to udělal s bílým křídlem anděla.“

Robbie se usmál. „A ty potřebuješ napravovat?“ zeptal se.

„Všichni to potřebujeme. Když jsme mladí, láme se nám duše, a ve stáří zase tělo.“ Opat Planchard vzal Robbieho jemně za paži a vedl ho do klášterní zahrady, kde vybral prosluněné místo, a vyzval návštěvníka, aby se posadil na nízkou zídku mezi dvěma sloupy. „Pověz mi, jsi Thomas?“ zeptal se ho, když se posadil vedle. „Tak se přece jmenuje muž, který Angličany vede, ne?“

„Nejsem Thomas,“ odpověděl Robbie, „Ale vidím, že jsi už o nás slyšel.“

„Samozřejmě že slyšel,“ řekl opat s úsměvem. „Od dob, kdy v tomto údolí napravil svatý Sever andělu křídlo, se zde neudálo nic, co by vzbudilo víc vzruchu.“ Otočil se a požádal jednoho z mnichů, kteří postávali v uctivé vzdálenosti od nich, aby jim přinesl víno, chléb a sýr. „A možná i med,“ dodal a obrátil se zpátky k Robbiemu. „Máme moc dobrý med. Malomocní se nám starají o včelstva.“

„Vy tu máte malomocné?“ ozval se polekaně Robbie.

„Žijí odděleně stranou od kláštera,“ řekl opat tiše. „Od toho kláštera, který jsi chtěl vyplenit. Je to tak, mladý muži?“

„Je,“ připustil Robbie.

„Ale místo toho tu teď sedíš a chystáš se se mnou lámat chléb.“ Planchard se odmlčel a prohlížel si pronikavýma očima Robbieho tvář. „Myslím, že mi chceš něco říct.“

Robbie sraštil čelo a zatvářil se zmateně. „Jak to víš?“

Opat Planchard se zasmál. „Když ke mně přijde voják v plné zbroji a na drátěné košili mu visí kříž, vím, že je to

člověk, který myslí na Boha. Nosíš znamení, synu,“ ukázal na krucifix na Robbieho hrudi, „znamení, které i v osmdesáti pěti letech rozeznám.“

„Tobě je osmdesát pět let?“ užasl Robbie. Opat mlčel a čekal. Robbie se neklidně zavrtěl a pak začal mluvit. Vylíčil opatovi, jak přišli do Castillon d'Arbizon, jak našli ve sklepení hradu bekyni a jak ji Thomas ušetřil před hranicí. „Znepokojuje mě to,“ řekl s pohledem upřeným k zemi, „a přemýšlím, že z toho pro mě nevzejde nic dobrého, když zůstala živá. Církev ji přece odsoudila!“

„Ano, odsoudila,“ přitakal opat, ale pak se odmlčel.

„Je to kacírka! Čarodějka!“

„Slyšel jsem o ní,“ řekl Planchard klidně, „a slyšel jsem také, že zůstala naživu.“

„Ale ona je tady!“ namítl Robbie a ukázal směrem k vesnici. „Tady, ve vašem údolí!“

Planchard na něho pohlédl a viděl nezáladnou, i když trochu hrubou duši, která se zmítá ve zmatku, a povzdechl. Pak nalil víno a posunul k mladému muži prkénko s chlebem, sýrem a medem. „Jez,“ pobídl ho tiše.

„Ale to není správné!“ trval na svém Robbie.

Opat se jídla ani nedotkl, pouze usrkl vína a hleděl do dálky na obláčky kouře, které stoupaly z varovného ohně ve vesnici. „Hřích té dívky není tvým hříchem, synu,“ řekl potom, „a jestliže jí dal Thomas život a svobodu, není to tvoje vina. Nebo se snad chceš trápit hříchy jiných?“

„Měl jsem ji zabít!“ vyhrkl Robbie.

„Neměl,“ opáčil opat pevně.

„Ne?“ pohlédl na něho Robbie překvapeně.

„Kdyby to Bůh chtěl,“ řekl opat, „neposlal by tě sem, abys se mnou mluvil. Někdy je těžko porozumět záměrům, které s námi Bůh má, ale už dávno jsem poznal, že jeho cesty nejsou tak klikaté jako naše. Vidíme Boha příliš složitěho, neboť nejsme schopni pochopit, že božství je tak jednoduché.“ Na chvíli se odmlčel. „Řekl jsi, že z toho pro tebe nevzejde nic dobrého, když ta dívka zůstala živá, ale proč by měl Bůh brát

ohled na tvoje dobro? Nebýt občas banditů, žil náš kraj roky v míru, a teď jsi přišel ty a náš mír rušíš. Myslíš, že by tě Bůh učinil méně hříšným, kdyby ta kacírka zemřela.“

Robbie mlčel.

„Mluvil jsi o druhých,“ pokračoval Planchard ještě přísnějším hlasem, „ale neřekl jsi mi nic o sobě. Ten krucifix nosíš na krku kvůli druhým? Nebo kvůli sobě?“

„Kvůli sobě,“ odpověděl Robbie tiše.

„Pak mi něco o sobě pověz,“ řekl opat.

A Robbie ho poslechl.

Joscelyn, pán z Béziarsu a dědic velkého hrabství, bouchl náprsním krunýřem o stůl, až se z prasklin ve dřevě zvedl prach.

Jeho strýc, hrabě z Beratu, se zamračil. „Nemusíš do toho dřeva tak bouchat, Joscelyne,“ řekl nevzrušeně. „Není v něm červotoč..., alespoň doufám, protože ho napustili terpentýnem.“

„Terpentýnem?“ podivil se otec Roubert. „Můj otec tvrdil, že nejlepší je směs louhu a moči a potom občas trochu opálit.“ Seděl proti hraběti a probíral se starými pergameny, které ležely netknuty od doby, kdy je církev před sto lety zabavila Astarakům. Některé byly na okrajích sežehnuté od ohně jako důkaz toho, že pobořený hrad byl ještě vypálen.

„Louh a moč?“ opakoval hrabě. „To bych měl taky zkusit.“ Poškrábal se pod vlněnou čepicí a upřeně se podíval na nasupeného synovce. „Otce Rouberta znáš, že, Joscelyne? Samozřejmě že znáš.“ Nahlédl do dalšího dokumentu, a když zjistil, že je to žádost, aby bylo k astarackému hradu přiděleno víc nočních hlídačů, povzdechl. „Kdybys uměl číst, Joscelyne, mohl bys nám pomoci.“

„Pomohl bych ti, strýčku, jinak, jen kdybys mi dal trochu víc volnosti,“ prohlásil Joscelyn popuzeně.

„Tohle přijde k bratru Jeromovi,“ řekl hrabě a vložil žádost o další noční hlídače do velkého koše, který se měl potom odnést do místnosti, v níž pracoval mladý mnich z Paříže. „A

zamíchej k tomu ještě nějaké dokumenty, ať ho trochu zmateme," dodal směrem k otci Roubertovi. „Tyhle staré daňové seznamy z Lemierre by ho měly zaměstnat aspoň na měsíc.“

„Třicet vojáků, strýčku," naléhal Joscelyn, „to je všechno, o co tě žádám. Máš osmdesát sedm mužů ve zbroji a já chci jen třicet. Jenom třicet!“

Joscelyn, pán z Béziarsu, měl imponující postavu, neboť byl vysoký a mohutný a měl širokou hrud' a dlouhé nohy, ale celkový dojem tvrdého muže mu kazila oválná tvář s tak prázdným výrazem, že si jeho strýc občas kladl otázku, zda za jeho vypoulenýma očima je vůbec nějaký mozek. Měl světlé vlasy slámové barvy, na nichž se mu téměř neustále rýsoval otisk koženého vyložení helmice, vládl silnými pažemi a pevnýma nohama, a třebaže byl samý sval a samá kost, v hlavě se mu sotva kdy zrodila jediná myšlenka. Přesto ho Bůh obdařil i jistými klady. Byl horlivý a vytrvalý, i když tyto vlastnosti projevoval výhradně na rytířských kolbištích, kde se neustálým cvičením vypracoval v jednoho z neproslavnějších turnajových bojovníků v Evropě. Už dvakrát vyhrál rytířské klání v Paříži, na velkém turnaji v Tewkesbury pokořil nejlepší anglické rytíře, a dokonce v německých státech, kde byli všichni rytíři přesvědčeni, že nad ně není, vybojoval Joscelyn tucet hlavních cen. Například už dvakrát poslal na zadek slavného Walthera ze Siegenthaleru a jediný bojovník, který Joscelyna opakovaně porážel, byl rytíř v černé zbroji známý jako Harlekýn, jenž neúnavně a téměř nelítostně objížděl všechna velká klání, aby vydělal peníze. Joscelyn byl vychováván nedaleko Paříže v rodině bratra hraběte z Beratu, který zemřel před sedmnácti lety na úplavici. Vdově nezbyly po manželovi žádné peníze a hrabě, známý svým lakomstvím, jí neposlal ani écu, aby ji zachránil před nouzí. A tak si Joscelyn vydělával prostředky kopím a mečem, což mu podle hraběte sloužilo jen ke cti. Přivedl s sebou také dva těžkooděnce, muže zocelené v mnoha bojích, které Joscelyn platil ze svých peněz, a tak dokázal, že je schopen být

velitelem. „Uvažuj o tom, že by ses měl naučit číst, chlapče,“ pokračoval hrabě nahlas ve svých úvahách. „Opravdu o tom uvažuj. Schopnost číst člověka civilizuje, Joscelyne,“ dodal.

„Kašlu na civilizovanost,“ zabručel Joscelyn. „V Castillon d'Arbizon sedí angličtí bandité, a my s tím nic neděláme. Dočista nic!“

„To nemůžeš říct, že nic,“ bránil se hrabě a znovu se poškrábal pod čapkou. Così ho tam pořád svědilo a pomalu začínal mít obavu, že je to projev nějaké zlé nemoci. Dokonce si říkal, že se musí podívat do Galénových, Pliniových a Hippokratových spisů, zda se v nich nepíše o podobných případech. „Poslali jsme o tom zprávu do Toulouse a do Paříže,“ připomínal Joscelynovi, „a chci si také stěžovat u senešala v Bordeaux. Velmi důrazně stěžovat!“ Senešal byl regent anglického krále v Gaskoňsku a hrabě váhal, zda se na něho má obrátit, neboť taková stížnost by jen mohla povzbudit další anglické dobrodruhy, aby se pustili do Beratu na výboje.

„K čertu s nějakými pitomými stížnostmi!“ zabručel Joscelyn. „Ty parchanty je třeba pobít. Porušují příměří!“

„Jsou to Angličané, ti vždycky porušují příměří,“ konstatoval hrabě. „Každý ví, že než Angličanovi, to radši věřit ďáblu.“

„Tak je pobijme,“ trval na svém Joscelyn.

„Nepochybuju, že k tomu dojde,“ odpověděl hrabě. Právě se snažil rozluštit dokument naškrábaný jakýmsi dávno mrtvým úředníkem, který sepsal smlouvu s mužem jménem Sestier na vysazení jilmů podél příkopů astarackého hradu. „Časem,“ dodal roztržitě, protože už myslel na něco jiného.

„Dej mi třicet mužů, strýčku, a přísahám ti, že je do týdne z Castillon vyženu!“

Hrabě odložil dokument a vybral z hromady jiný. Inkoust na něm věkem zhnědl a značně vybledl, ale přesto se z pergamenu dalo dobře vyčíst, že je to smlouva na práci s jakýmsi kameníkem. „Ale jak je odtamtud hodláš do týdne vyhnat, Joscelyne?“ zeptal se, aniž zvedl oči od dokumentu.

Joscelyn hleděl na strýce, jako by měl pochybnosti o jeho zdravém rozumu. „Samozřejmě tak, že pojedu do Castillon d'Arbizon a pobiju je,“ prohlásil.

„Ano, jistě,“ řekl hrabě, jako by to považoval za dostatečné objasnění. „Ale když jsem Castillon d'Arbizon naposledy navštívil — myslím, že hned po tom, co odtáhli Angličané, takže to už je nějaký rok —, byl hrad celý z kamene. Chceš snad dobývat kamenné valy kopím a mečem?“ usmál se na synovce.

„Proboha! Budou přece bojovat.“

„O tom nepochybuju, že budou. Angličané se téhle kratochvíli oddávají se stejným potěšením jako ty. Ale tihle Angličané mají lučištníky, Joscelyne. Lučištníky! Už ses někdy utkal na turnajovém kolbišti s anglickým lučištníkem?“

Joscelyn usoudil, že na takovou otázku není třeba odpovídat. „Mají jich jen dvacet,“ prohlásil.

„Naše posádka nám řekla, že dvacet dva,“ opravil ho hrabě pedantsky. Vojáci z bývalé posádky hradu Castillon d'Arbizon, kteří přežili obsazení pevnosti Angličany a byli jimi propuštěni, se uchýlili do Beratu, kde nechal hrabě dva z nich pro výstrahu pověsit a zbývající podrobil výslechu. Všichni teď seděli ve vězení a čekali, až budou odvezeni na jih a prodáni jako otroci na galeje. Hrabě si s úsměvem představil, jaké příjmy mu to vynesou, a už se chystal odložit smlouvu s kameníkem do koše, když mu mimoděk padl pohled na jedno slovo v ní. A zatímco se obracel k synovci, jakýsi instinkt mu řekl, aby si ještě dokument nechal. „Dovol mi, abych tě trochu poučil o anglických válečných lucích, Joscelyne,“ řekl trpělivě. „Je to jednoduchá věc vyrobená z tisového dřeva, v podstatě selská zbraň. Můj psovod taky střílel lukem, ale to je, myslím, jediný člověk v Beratu, který to umí. Proč si myslíš, že to tak je?“ zeptal se a čekal. Jeho synovec se však s odpovědí neobtěžoval. „Dobře, stejně ti to řeknu,“ pokračoval tedy hrabě sám. „Trvá to roky, Joscelyne, mnoho roků, než se člověk stane lučištníkem. Možná dokonce deset let. Ale potom dokáže prostřelit na dvě stě kroků brnění.“ Usmál se.

„Obyčejnému selskému luku už padly za obět' tisíce rytířů v nejlepší zbroji a na krásných koních. To není náhoda, Joscelyne. Můj psovod uměl trefit šípem na sto kroků náramek. A na dvě stě kroků prostřelil drátěnou košili. Viděl jsem, jak poslal šíp ze sto padesáti kroků do dubových dveří a prorazil je, přitom byly tři palce tlusté!“

„Mám plátové brnění,“ prohlásil Joscelyn zatvrzele.

„To můžeš mít. Ale na padesát kroků se dokáže Angličan trefit do škvíry pro oči v tvém hledí a pošle ti šíp přímo do mozku. Ty bys to ovšem mohl přežít.“

Joscelyn narážku na svou prázdnou hlavu nepochopil. „My máme zase střelce z kuší,“ prohlásil, jako by tím byl problém vyřešený.

„Ano, máme třicet střelců z kuší,“ souhlasil hrabě, „ale žádný z nich není tak mladý jako ti jejich lučištníci a někteří jsou nemocní. Abych řekl pravdu, nemyslím si, že by toho moc dokázali proti tomu mladíkovi..., jak se jmenuje?“

„Thomas z Hooktonu,“ řekl otec Roubert.

„Podivné jméno,“ mínil hrabě, „ale zdá se, že své řemeslo umí. Myslím, že na toho člověka je třeba dát si pozor.“

„A pak tu jsou děla!“ nadhodil Joscelyn.

„Ach, děla!“ zvolal hrabě, jako by si vyčítal, že na to nepřišel sám. „Ano, samozřejmě můžeme do Castillon d'Arbizon dovléct dělo, určitě by rozmetalo hradní bránu a nadělalo tam hroznou spoušť. Jenže kde takové dělo vzít? Slyšel jsem, že jedno je v Toulouse, ale prý je potřeba osmnácti koní, aby jím pohnuli. Můžeme samozřejmě poslat pro Italy, ale najmout jejich děla, to stojí pěkné peníze. A ještě víc stojí obsluha. Navíc pochybuju, že by sem ty železné obludy dopravili dřív, než začne jaro. A do té doby nás chraň Bůh.“

„Takže chceš říct, že nemůžeme nic dělat?“ ozval se podrážděně Joscelyn.

„Je to tak, Joscelyne, je to tak,“ přitakal hrabě téměř radostně. Déšť vytrvale bušil do rohovinových tabulek zakrývajících okna. Na město padaly z nebe šedivé proudy,

voda crčela ze střech, stékala do odpadních stok, zaplavovala jámy latrín, prosakovala doškovými střechami a valila se ven níže položenými městskými branami. Tohle není počasí pro boj, pomyslel si hrabě. Jenže když nedá synovci trochu svobody, může se dočkat toho, že ten hlupák vyrazí na nějaký neuvážený výpad a v první potyčce se nechá zabít. „Taky jim můžeme zaplatit, aby odešli,“ nadhodil.

„Zaplatit?“ opakoval Joscelyn s nejvyšším pobouřením.

„To je docela normální, Joscelyne. Jsou to jen bandité a nejde jim o nic jiného než o peníze. Tak jim je nabídněme a získáme za to hrad. Takhle se to dělá často.“

Joscelyn si odplivl. „Vezmou si peníze a pak zůstanou tam, kde jsou, a budou chtít další.“

„Přesně tak!“ Hrabě z Beratu se na synovce usmál, jako by měl radost, že ho chápe. „Úplně stejně jsem o tom uvažoval já. Musím tě pochválit, Joscelyne. Takže nemá smysl snažit se je vystrnadit penězi. Ale napsal jsem do Toulouse a požádal jsem o jejich dělo a obsluhu. Nepochybuju, že to bude strašlivě drahé, ale jestliže to nepůjde jinak, budeme ty peníze muset vydat. Pořád však doufám, že k tomu nedojde. Mluvil jsi už se sirem Henrim?“ zeptal se.

Sir Henri Courtois byl velitel beratské posádky a zkušený voják. Joscelyn s ním už opravdu mluvil a vyslechl od něho podobné varování, jakého se mu dostalo od strýce — že je třeba dát si náramný pozor na anglické lučištníky. „Sir Henri je baba,“ prohlásil pohrdavě Joscelyn.

„S tím svým vousem? Pochybuju,“ řekl hrabě, „i když jsem jednou viděl vousatou ženskou. Bylo to v Tarbes na velikonočních trzích. Tenkrát jsem byl ještě mladík, ale jasně si na to vzpomínám. Měla hustý dlouhý vous. Muselo se samozřejmě zaplatit, aby se na ni člověk mohl podívat, a když zaplatil ještě víc, dovolila mu, aby si za něj zatahal. To jsem taky udělal a mohu potvrdit, že to byl opravdový vous. Za další příplatek ukázala prsa, aby vyvrátila jakékoliv podezření, že je přestrojený muž. A jak si vzpomínám, měla je moc pěkná.“ Znovu pohlédl na smlouvu s kameníkem a na latinské

slovo, které upoutalo jeho pozornost. *Calix*. V mysli mu probleskl náznak jakési vzpomínky z dětství, ale to bylo všechno. Pouze náznak.

„Třicet mužů,“ ozval se znovu Joscelyn.

Hrabě položil dokument na stůl. „Joscelyne, musíme udělat to, co navrhuje sir Henri — chytit Angličany, až budou někde venku z hradu. O tom dělu v Toulouse budeme pořád jednat a už jsem taky nechal vypsát odměnu za každého zajatého anglického lučištníka. Je to štědrá odměna a nepochybuju, že po nich teď půjdou všichni *routieři* a *coredoři* v celém Gaskoňsku, takže Angličané za chvíli zjistí, že kam se vrátou, tam na ně budou číhat nepřátelé. Nebude to pro ně příjemný život.“

„Proč odměnu za zajatého lučištníka?“ chtěl vědět Joscelyn. „Proč ne za mrtvého?“

Hrabě si povzdechl. „Přemýšlej, Joscelyne. Protože pak by nám *coredoři* přinášeli tucty mrtvol denně a tvrdili by, že to jsou Angličané. Potřebujeme se přesvědčit, že je to opravdu Angličan, než ho zabijeme, abychom měli jistotu. Jako s tou vousatou ženou — musíme vidět prsa, abychom uvěřili, že je vous pravý.“ Znovu se zahleděl do pergamenu a snažil se vyvolat si v paměti vzpomínku, jejíž matný náznak si uvědomil při pohledu na slovo *calix*. „Pochybuju, že by se nám takhle podařilo dostat mnoho těch jejich lučištníků, protože se pohybují v houfech a jsou nebezpeční. Musíme tedy dělat to, co děláme vždycky, když začnou být *coredoři* příliš drzí — trpělivě čekat na příležitost a pak na ně vyrazit ze zálohy. Čekat na jejich chybu. Oni ji udělají, ale myslí si, že my ji uděláme dřív. Chtějí, abys na ně zaútočil, Joscelyne, aby tě pak mohli zasypat mrakem šípů. My však s nimi budeme bojovat, když žádný boj nebudou čekat. Takže jezdi se sirem Henrim, kontrolujte, jestli mají všude připraveny signální ohně, a až nadejde vhodný čas, dám ti volnou ruku. To ti slibuju.“

Signální ohně byly připraveny v každé vesnici, v každém městě po celém kraji. Byly to velké hranice dřeva, z nichž po

zapálení stoupal sloup kouře a hlásil všem široko daleko, že se v blízkosti pohybují angličtí nájezdníci. Hrabě doufal, že takový signál uvidí i pozorovatelé na věži beratského hradu, a kdyby takových signálů bylo víc, dalo by se z nich soudit, kam Angličané míří. Věřil, že jednoho dne se odváží i do blízkosti Beratu nebo k místu, kde se naskytne příležitost přepadnout je ze zálohy. Byl tedy ochotný čekat, až se dopustí chyby, a nepochyboval, že se dočká. *Coredoři* zatím vždycky udělali nějakou chybu a tihle Angličané nejsou nic jiného než obyčejní bandité, třebaže vystupují pod vlajkou hraběte z Northamptonu. „Tak běž a cvič se zbraní, Joscelyne,“ řekl synovci, „protože se brzy dočkáš šance, kdy ji budeš moci použít. A ten náprsní krunýř si vezmi s sebou.“

Joscelyn odešel. Hrabě chvíli pozoroval otce Rouberta, jak nakládá do ohně nová polena, a pak se znovu vrátil k dokumentu, který zůstal ležet na stole. Hrabě z Astaraku najal kameníka, aby mu nad bránu astarackého hradu vytesal nápis „*Calix Meus Inebrians*“, přičemž bylo dohodnuto, že nápis bude doplněn o datum uvedené na smlouvě. Proč? Co může někoho vést k tomu, aby si hradní bránu ozdobil nápisem Číši mou po okraj plníš. „Otče,“ obrátil se na kněze.

„Tvůj synovec spěje k tomu, že se jednou nechá zabít,“ zabručel dominikán.

„Joscelyn není jediný můj synovec,“ odpověděl hrabě klidně.

„Ale Joscelyn má pravdu,“ mínil otec Roubert. „Je třeba s nimi bojovat, a co nejdřív. Je tam ta kacířka, bekyně, kterou musíme upálit.“ V otci Roubertovi kypěl takový hněv, že ani nemohl v noci spát. Jak si mohli dovolit osvobodit kacířku? Ležel ve svém úzkém lůžku a představoval si, jak by křičela, až by jí plameny sežehly košili a obnažily ji. Pak by už byla nahá a otec Roubert si připomněl její bílé tělo připoutané k jeho stolu, když ji vyslýchali. Tenkrát pochopil, jaké pokušení vychází z její nahoty. Pochopil to, a proto ji nenáviděl, a také si vzpomněl, jaké potěšení mu působilo, když se dotkl horkým železem jemné kůže jejích stehů.

„Otče! Vždyť ty napolo spíš,“ řekl vyčítavě hrabě. „Podívej se na tohle,“ posunul k němu přes stůl starou smlouvu s kameníkem.

Dominikán svraštil čelo, jak se snažil rozluštit vybledlé písmo, a pak pokýval hlavou. Poznal ta slova. „To je z žalmu Davidova,“ řekl.

„No jistě, jsem já to hlupák!“ povzdechl hrabě. „Ale pověz mi, proč si někdo nechá vytesat nad bránu nápis *Calix Meus Inebrians?*“

„Církevní otcové pochybují, že tím žalmista míní číši plnou vína, jak by si někdo mohl myslet,“ řekl kněz. „Spíš to má vyjadřovat radost, kterou Bůh člověka zahrnuje. Možná by se to dalo přeložit jako ‚Dáváš mi číši plnou štěstí‘.“

„Ale jakou číši?“ zeptal se hrabě. Nastalo ticho, které rušilo pouze šumění deště a praskot polen v krbu. Dominikán znovu pohlédl do pergamenu, pak vstal, přistoupil k policím, kde měl hrabě knihy, a vytáhl velký svazek. Opatrně jej položil na stůl, rozeplnul sponu na deskách a rozevřel tuhé stránky. „Co je to za knihu?“ zeptal se hrabě.

„Kronika kláštera svatého Josepha,“ odpověděl otec Roubert. Obracel stránky a zřejmě hledal nějaký zápis. „Víme,“ pokračoval, „že hrabě z Astaraku byl zasažen nákazou katarského kacířství. Říká se, že ho otec poslal jako panoše k jednomu rytíři z Carcassonne a tak se stal hříšníkem. Později, když zdědil Astarac, poskytoval podporu heretikům a je známo, že byl nakonec jedním z posledních katarských pánů.“ Odmlčel se a obrátil na další stránku. „Vida, tady to je! Montségur padl v den svatého Jevina v dvaadvacátém roce vlády Raymonda VII.“ Raymond byl posledním z velkých hrabat z Toulouse, který zemřel skoro před sto lety. Otec Roubert chvíli přemýšlel. „To znamená, že Montségur padl v roce 1244,“ řekl.

Hrabě se natáhl přes stůl a znovu vzal smlouvu s kameníkem. Chvíli do ní hleděl a potom našel, co hledal. „A to je předvečer svátku svatého Nazaria v témže roce. Pokud se nemýlím, připadá tento svátek na konec července.“

„Ano,“ potvrdil otec Roubert.

„A den svatého Jovína je v březnu,“ pokračoval hrabě, „což dokazuje, že hrabě z Astaraku nezemřel v Montséguru.“

„Někdo musel dát příkaz k vytesání toho latinského nápisu,“ uvažoval dominikán. „Třeba to byl jeho syn.“ Obrátil další stránku kroniky a opět chvíli hledal, až našel, co chtěl. „A v roce úmrtí našeho hraběte, kdy kraj zaplavilo množství žab a zmijí,“ četl nahlas, „zmocnil se Astaraku hrabě z Beratu a pobil všechny, co byli uvnitř.“

„A neříká se tam, že přitom byl zabit i samotný Astarac, že ne?“

„Ne.“

„Takže co když žil?“ Hrabě byl náhle tak vzrušený, že vstal a začal přecházet sem a tam. „A proč opustil své přátele v Montséguru?“

„Pokud je opustil,“ poznamenal pochybovačně otec Roubert.

„Někdo to musel být. Někdo, kdo měl dostatečnou moc, aby si najal kameníka, a kdo chtěl zanechat zprávu vytesanou do kamene. Někdo, kdo...“ Hrabě se náhle zarazil. „Proč to datum označili jako předvečer svátku svatého Nazaria?“ zeptal se.

„A proč ne?“

„Protože připadá na den svatého Pantaleona. Proč ten den neoznačit takhle?“

„Protože...“ Otec Roubert se chystal vysvětlit, že svatý Nazarius byl mnohem známější než svatý Pantaleon, ale hrabě ho přerušil.

„Protože je to den Sedmi spáčů^{*)}! Bylo jich sedm, Rouberte! Přežilo jich sedm! Proto tam chtěli mít to datum, aby to bylo zřejmé!“

Dominikán si pomyslel, že hrabě příliš fantazíruje, ale neřekl nic. „A uvažuj o tom příběhu!“ pokračoval hrabě

^{*)} Sedm křesťanů z Efesu, kteří se skryli při pronásledování římským císařem Deciem v jeskyni a probudili se až za dvě stě let; pozn. překl.

vzrušeně. „Sedm mladých mužů ohrožovaných pronásledovateli. Uprchli z města..., z kterého? Samozřejmě z Efesu. A ukryli se v jeskyni! Ten císař se jmenoval Decius, ne? Určitě to byl on. Poručil všechny jeskyně uzavřít, ale o mnoho let později — mám dojem, že to bylo víc než sto let, jestli si dobře vzpomínám — v jedné našli sedm mladých mužů a žádný z nich nebyl ani o den starší než v době, kdy se tam uchýlili. Takže z Montséguru uprchlo sedm mužů, Rouberte!“

Otec Roubert vrátil kroniku zpátky na její místo na polici. „Ale o rok později je naši předci zničili,“ poznamenal.

„Mohli přežít,“ trval na svém hrabě, „a všichni vědí, že příslušníci rodu Vexillů uprchli. Samozřejmě že přežili! Ale uvažuj, Rouberte...,“ nevědomky oslovoval dominikána jeho křestním jménem, „proč by katarský pán opouštěl svou poslední pevnost, když by neměl své kacířské poklady bezpečně ukryté? Každý přece ví, že kataři nashromáždili obrovské bohatství.“

Otec Roubert se snažil nepodlehnout vzrušení, které se zmocnilo hraběte. „Já bych řekl, že si je vzali s sebou,“ namítl.

„Myslíš? Přežilo jich sedm. A rozutekli se do různých končin světa. Někteří do Španělska, jiní do severní Francie, a dokonce do Anglie. Uvaž, že byli pronásledováni církví a veškerou šlechtou, která jí zůstala věrná. Táhl bys za takové situace s sebou nějaké poklady? Riskoval bys, že padnou do rukou nepřátel? Mnohem rozumnější bylo ukrýt je a doufat, že se jednoho dne někdo z těch sedmi, co přežili, vrátí a opět se jich ujme.“

To se už otci Roubertovi nezdálo jako fantazírování, ale přesto zavrtěl hlavou. „Kdyby ty poklady ukryli v Astaraku,“ poznamenal, „už by je dávno někdo našel.“

„Ale vidíš, že je teď hledá kardinál arcibiskup,“ řekl hrabě. „Z jakého jiného důvodu chce zkoumat naše archivy?“ Znovu vzal smlouvu s kameníkem a přiblížil pergamen k plameni svíčky tak, aby ona tři latinská slova a požadavek vytesat do kamene datum navždy sežehl a zničil. Pak přibouchl doutnající

pergamen dlaní ke stolu, aby se dál nepálil, a přidal poškozený dokument do koše k těm, které se chystali předložit mnichovi z Paříže k prozkoumání. „Teď je jasné,“ prohlásil potom, „že bych měl zajet do Astaraku.“

Otec Roubert se zatvářil zděšeně. „Je to nebezpečný kraj plný *coredorů*, pane,“ varoval hraběte. „Navíc to není daleko od Castillon d'Arbizon, kde jsou Angličané.“

„Pak si s sebou musím vzít vojáky,“ usoudil hrabě. Bylo zjevné, že je celý vzrušený. Jestli je grál ukrytý někde na jeho panství, potom je jen logické, že Bůh stihl jeho ženy prokletím neplodnosti jako trest za to, že ještě nebyl schopen tento poklad najít. Takže teď to napraví. „Můžeš jet se mnou,“ řekl otci Roubertovi, „a sir Henri zůstane v Beratu, aby bránil město. Nechám mu tady pár střelců s kušemi a většinu těžkooděnců.“

„A tvůj synovec?“

„Toho vezmu s sebou. Může velet mému doprovodu. Aspoň bude mít pocit, že je užitečný.“ Hrabě se odmlčel a svažtil čelo. „Není blízko Astaraku klášter svatého Severa?“ zeptal se.

„Je. Dokonce velmi blízko.“

„Opat Planchard nám určitě poskytne střechu nad hlavou,“ prohlásil hrabě. „Navíc je to člověk, který nám může hodně pomoci.“

Otec Roubert si pomyslel, že opat Planchard spíš řekne hraběti, že je starý blázen. Viděl však, že hraběte se opravdu zmocnilo nadšení. Zřejmě je přesvědčený, že když najde grál, Bůh ho za to odmění synem, a možná uvažuje správně. A protože grál je třeba najít, aby se mohl dát svět do pořádku, padl dominikán uprostřed velké síně na kolena a modlil se. Prosil Boha, aby požehnal hraběti v jeho úsilí, zabil kacíře a je vedl tam, kde je ukrytý grál.

Do Astaraku.

Thomas a jeho muži opustili Astarac krátce po poledni obtíženi kusy masa, hrnci na vaření a spoustou dalších věcí, které mají nějakou cenu a lze je prodat v Castillon d'Arbizon na tržišti. Thomas se neustále ohlížel a říkal si, proč na místě, kde sídlili jeho předkové, nic necítil. Zároveň však věděl, že se sem ještě vrátí. Astarac před ním skrýval tajemství a on ho musí odhalit.

Jediný Robbie jel bez kořisti. Přidal se ke konvoji jako poslední. Dlouho se zdálo, že se snad z kláštera nevrátí, ale pak se přece jen objevil a na tváři měl zvláštní spokojený výraz. Nikomu neřekl, co tam tak dlouho dělal ani proč cisterciáky ušetřil. Jenom kývl Thomasovi na znamení, že je všechno v pořádku, a zařadil se do proudu jezdců, který vyrazil na západ.

Čekala je dlouhá cesta zpátky. Thomas věděl, že se vrátí zřejmě až za tmy, ale nijak se tím neznepokojoval. *Coredoři* na ně nezaútočí, a jestli jim chce návrat domů ztížit hrabě z Beratu, měli by jeho vojáky uvidět z vrcholu některého hřebenu. Nedělal si tedy starosti a s klidnou myslí opouštěl kraj svých předků, v němž za sebou zanechal rozvrácenou vesnici, oheň a kouř.

„Našels, cos hledal?“ zeptal se ho sir Guillaume.

„Ne.“

Sir Guillaume se zasmál. „Ty jsi mi pěkný sir Galahad*“, řekl a pohlédl na kořist, kterou měl Thomas zavěšenou na

*) Nevlastní bratr Lancelotův, jeden z rytířů kulatého stolu; pozn. překl.

sedle. „Jedeš hledat svatý grál, a vracíš se s hromadou kozích kůží a skopovou kýtou.“

„Co máš proti skopové kýtě. Je to výborná pochoutka, když se opeče,“ opáčil Thomas.

Sir Guillaume se ohlédl a uviděl, že za nimi na kopec jede asi deset *coredorů*. „Myslím, že bychom těm bastardům měli konečně udělit lekci,“ řekl.

„Dojde na to,“ řekl Thomas. „Jednou na to dojde.“

Na žádné vojáky, kteří by na ně někde v úkrytu čekali, nenarazili. Zdrželo je jen, když jeden z koní začal kulhat, ale ukázalo se, že za to může kámen zaražený do kopyta. *Coredoři* s příchodem soumraku zmizeli. Robbie už opět jel v předvoji, ale když byli asi v půli cesty od Castillon d'Arbizon, vrátil se do hlavního houfu a zařadil se vedle Thomase. Genevieve, která jela po druhé straně, zpomalila a stáhla se dozadu, ale Robbie si toho buď nevšiml, nebo se tvářil, že to nevidí. Pohlédl však na kozí kůži zavěšené na Thomasově sedle. „Můj otec měl kdysi plášť z koňské kůže,“ řekl jakoby mimochodem, aby prolomil mlčení, které se mezi nimi už příliš protahovalo. A pak, aniž dodal cokoli na vysvětlenou k otcovu podivnému vkusu v oblékání, zatvářil se rozpačitě a vyhrkl: „Trochu jsem přemýšlel, Thomasi.“

„To je nebezpečná činnost,“ poznamenal Thomas ledabyly.

„Lord Outhwaite mě nechal jít s tebou,“ pokračoval Robbie, „ale myslíš, že by mu vadilo, kdybych tě opustil?“

Thomas na něho překvapeně pohlédl.

„Vrátil bych se samozřejmě k němu,“ dodal rychle Robbie. „Nakonec.“

„Nakonec?“ opakoval Thomas podezíravě. Robbie byl v podstatě vězeň, kterého zajal lord Outhwaite v bitvě se Skoty u Neville's Cross, a kdyby opustil Thomase, bylo jeho povinností vrátit se k lordu Outhwaitovi do severní Anglie a počkat tam, až za něho jeho rodina zaplatí výkupné.

„Musím něco udělat,“ řekl Robbie a znovu se zatvářil rozpačitě. „Musím si dát do pořádku duši.“

„Hm,“ zamumlal Thomas neurčitě. Nevěděl, co na to říct.

Skot chvíli sledoval káně, které se vznášelo nad nízkým kopcem a vyhlíželo v ubývajícím světle drobnou zvěř. „Nikdy jsem nebyl moc na náboženství,“ řekl pak tiše. „Nikdo z naší rodiny. Ženy samozřejmě ano, ale mužští Douglasové ne. Jsme dobří vojáci, ale špatní křesťané.“ Odmlčel se, zřejmě z rozpaků, a potom vrhl na Thomase krátký pohled. „Vzpomínáš si na toho kněze, kterého jsme zabili v Bretani?“

„Samozřejmě že vzpomínám,“ odpověděl Thomas. Byl to dominikán, jmenoval se Bernard de Taillebourg a jako inkvizitor Thomase mučil. Zabili ho oba, Thomas i Robbie. Společně ho ubodali před oltářem, protože de Taillebourg pomáhal Guyi Vexillovi zabít Robbieho bratra.

„Chtěl jsem ho zabít,“ řekl Robbie.

„Říkals, že neexistuje hřích, aby se nenašel kněz, který ti za něj dá rozhřešení,“ připomněl mu Thomas. „Předpokládám, že to platí i na zabití kněze.“

„Mýlil jsem se,“ povzdechl Robbie. „Byl to kněz a neměli jsme ho zabíjet.“

„Byl to bastard všech bastardů a ďáblově hovno,“ řekl Thomas a zaťal zuby hněvem.

„Byl to člověk, který chtěl to, co chceš ty,“ prohlásil Robbie pevně. „A zabíjel, aby si k tomu otevřel cestu. Jenže my nejsme o nic lepší, Thomasi. Počínáme si úplně stejně.“

Thomas udělal znamení kříže. „Máš obavy o mou duši, nebo o svou?“ zeptal se uštěpačně.

„Mluvil jsem v klášteře s opatem,“ řekl Robbie místo odpovědi. „Pověděl jsem mu o tom dominikánovi. Řekl mi, že jsem udělal hroznou věc a že jsem se ocitl na ďáblově seznamu.“ To byl hřích, který Robbie přiznal, ale opat Planchard byl moudrý a poznal, že mladý Skot má na srdci ještě něco jiného — že ho trápí problém s kacírkou. „Přikázal mi, abych vykonal pout,“ pokračoval Robbie. „Řekl mi, abych šel do Bologne, pomodlil se u hrobu svatého Dominika a pak prý dostanu znamení, jestli mi svatý Dominik vraždu kněze odpustil.“

Thomas si už po dřívějším rozhovoru se sirem Guillaumem řekl, že by bylo lepší, kdyby jeho přítel odešel, a teď mu to sám Robbie ulehčil. Přesto předstíral, že se mu to nelíbí. „Mohl bys s námi zůstat ještě přes zimu,“ navrhl mu.

„Ne,“ řekl Robbie pevně. „Pokud s tím něco neudělám, Thomasi, budu odsouzen k věčnému zatracení.“

Thomas si připomněl de Taillebourgovu smrt — plameny mihající se na stěnách stanu, dva meče sekající a bodající do zhrouceného dominikánova těla, které se zmítalo ve smrtelných křečích v tratolišti krve. „Pak budu odsouzen k věčnému zatracení i já, ne?“

„O svou duši se musíš postarat sám, já ti nemůžu říkat, co máš dělat,“ prohlásil Robbie. „Ale od opata jsem se dozvěděl, co bych měl udělat já.“

„Tak tedy jdi do Bologne,“ souhlasil Thomas a snažil se nedat najevo úlevu.

Dva dny Robbie zjišťoval, jakou cestou by se měl do cíle své pouti vydat. Nakonec se po rozhovoru s jiným poutníkem, který se modlil u hrobu svatého Sardose v horním kostele, rozhodl, že nejlepší bude vrátit se do Astaraku a odtud se dát na jih do St. Gaudensu. Jakmile se dostane do St. Gaudensu, ocitne se na rušné cestě, na níž se může přidat k nějaké skupině obchodníků. Ti obvykle cestují pohromadě a určitě uvítají mladého, ozbrojeného muže, který jim pomůže chránit jejich zboží. „Ze St. Gaudensu bys měl jít na sever do Toulouse,“ řekl poutník, „ale určitě se zastav u hrobu svatého Sernina a požádej ho o ochranu. V kostele je jeden z bičů, jímž bičovali našeho Pána, a když zaplatíš, nechají tě, aby ses ho dotkl, a nikdy nebudeš trpět slepotou. Pak musíš pokračovat do Avignonu. Tyhle cesty jsou dobře střežené, na nich by ti nemělo hrozit žádné nebezpečí. V Avignonu se potom musíš snažit, abys dostal požehnání od Svatého otce, a na další cestu se už zeptej někoho tam.“

Nejnebezpečnější úsek cesty tedy byl ten první a Thomas Robbiemu slíbil, že mu poskytne doprovod, který s ním půjde až na dohled k Astaraku, aby měl jistotu, že nebude mít

problémy s *coredory*. Dal mu také slušně velký váček s penězi z velké truhly v síni. „Je to víc, než dělá tvůj podíl,“ řekl mu.

„To je moc,“ namítl Robbie, když potěžkal váček.

„Panebože, člověče, uvědom si, že budeš muset platit v krčmách. Vezmi si to. A proboha to nikde neprohraj v kostkách.“

„Žádné kostky už hrát nebudu,“ prohlásil Robbie. „Slíbil jsem opatu Planchardovi, že toho nechám, a on mě přiměl, abych na to před ním přísahal.“

„Doufám, že při tom zapálil svíci,“ poznamenal Thomas.

„Tři,“ řekl Robbie a udělal znamení kříže. „Dokud se nepomodlím u Dominikova hrobu, vzdám se všech hříchů, Thomasi. Tak mi to přikázal opat Planchard.“ Odmlčel se a pak se smutně usmál. „Nezlob se na mě, Thomasi.“

„Proč? Za co bych se na tebe měl zlobit?“

Robbie pokrčil rameny. „Nebyl jsem ti zrovna nejlepším druhem.“ Opět se zatvářil rozpačitě a nic víc už neřekl. Ale v ten večer, když všichni společně jedli ve velké síni, aby se s ním alespoň takhle rozloučili, se Robbie velmi snažil být k Genevieve zdvořilý a laskavý. Dal jí dokonce nejlepší kus ze své porce skopového — nabodl ho na vidličku a trval na tom, aby mu dovolila dát jí ho na talíř. Sir Guillaume koulel v úžasu svým jedním okem a Genevieve Robbiemu půvabně poděkovala. Ráno, za ostrého a chladného severního větru, vyrazili, aby doprovodili Robbieho na jeho pouti.

Hrabě z Beratu navštívil Astarac pouze jednou, už před mnoha lety, a když nyní uviděl vesnici znovu, stěží ji poznal. Z poloviny domů zbyly jen zdi z očouzeného kamene a velké tratoliště krve s hromadami vnitřností, kostí a nepotřebných kůží označovalo místo, kde nájezdníci zabíjeli a porcovali dobytek. Tři cisterciáckí mniši rozdávali vesničanům z ručních vozíků jídlo, ale když lidé uviděli hraběte s jeho doprovodem, vrhli se k němu, smekali klobouky a čepice a s rukama nataženými po almužně padali na kolena.

„Kdo tu spouští udělal?“ zeptal se hrabě.

„Angličané, pane,“ odpověděl jeden z mnichů. „Byli tu včera.“

„Přísahám při Kristu, že za tohle zemřou na sto způsobů,“ prohlásil hrabě.

„A já se o to postarám,“ dodal divoce Joscelyn.

„Mám sto chutí tě na ně pustit,“ řekl hrabě, „ale co můžeme dělat proti jejich hradu?“

„Jít na ně s dělem,“ opakoval Joscelyn už poněkolkáté.

„Už jsem pro dělo do Toulouse poslal,“ odsekl hrabě vztekle. Rozdal mezi vesničany pár drobných mincí a pak pobídl koně. Zastavil se, aby si prohlédl ruiny hradu, které se tyčily na skalním útesu za vsí, ale rozhodl se, že dnes už k nim nepojede, neboť se blížil večer a na kraj se snášel chlad. Navíc byl unavený, měl rozbolavělý zadek od sedla a nezvyklá zbroj mu rozdírala ramena, a tak místo aby se vydal po dlouhé stezce stoupající k troskám někdejší pevnosti, zamířil raději ke skromnému pohodlí cisterciáckého opatství svatého Severa.

Rovněž mniši v bílých kutnách se vraceli z práce do svého domova. Jeden nesl velkou otep na podpal a další šli s rýčí a motykami. Probíhal také poslední sběr vinných hroznů a dva mniši vedli vola s vozem naloženým koši plnými namodralých bobulí. Uhnuli však stranou a hrabě se svým doprovodem pokračoval po cestě směrem k prostým, nezdobeným budovám kláštera. Nikdo pozdní návštěvníky nečekal a mniši zdravili hraběte bez ruchu, shonu a okázalosti. Klidně se postarali o koně, začali chystat mezi vinnými lisy provizorní lůžka pro vojáky a v místnostech pro návštěvníky, v nichž ubytovali hraběte, jeho synovce a otce Rouberta, zapálili oheň. „Opat tě přijde pozdravit po večerní pobožnosti,“ řekli hraběti a potom jim přinesli bochník chleba, fazole, víno a uzenou rybu. Víno pocházelo z jejich vinic a bylo trpké.

Hrabě propustil Joscelyna a otce Rouberta do jejich místností, také panošovi řekl, ať si jde najít místo, kde se uloží na noc, a zůstal sedět u plápolajícího ohně sám. Uvažoval, proč Bůh poslal Angličany, aby ho tak trápili. Je to jen další trest za to, že se nestaral o grál? Zdálo se mu, že to jinak být

nemůže. Ted' už byl naprosto přesvědčený, že si Bůh skutečně vybral k tomu velkému úkolu jeho, a teprve až ho splní, dočká se odměny. Grál, pomyslel si téměř u vytržení. Grál, nejsvětější ze všech posvátných předmětů, a on byl pověřen, aby jej objevil. Padl na kolena před otevřeným oknem, naslouchal hlasům mnichů prozpěvujících v klášterním kostele a modlil se, aby nezklamal důvěru, kterou v něj Bůh vložil, a grál našel. Pokračoval v modlitbách ještě dlouho po tom, co chór mnichů umlkl, a opat Planchard ho zastihl na kolenou. „Ruším tě?“ zeptal se tiše opat.

„Ne, ne,“ ozval se hrabě a zkrivil tvář bolestí, když se snažil vstát z otlacených kolen. Už odložil zbroj a byl v plášti lemovaném kožešinou a své oblíbené vlněné čapce. „Omlouvám se, Plancharde, velmi se omlouvám, že jsem tě takhle přepadl. Vím, je to velmi nevhodné, objevit se bez ohlášení. Působím ti nesnáze.“

„Jediný, kdo mi působí nesnáze, je ďábel,“ řekl opat Planchard. „A dobře vím, že ten tě sem neposlal.“

„Modlím se, abys měl pravdu,“ odpověděl hrabě. Posadil se, ale okamžitě zase vstal. Jeho postavou mu dávalo právo obsadit jediné křeslo, které v místnosti bylo, ale opat byl velmi starý a hrabě cítil povinnost nabídnout je jemu.

Opat však zavrtěl hlavou a sedl si na okenní parapet. „Na naši večerní pobožnost přišel otec Roubert,“ řekl, „a potom se mnou mluvil.“

Hrabě pocítil znepokojení. Řekl snad Roubert Planchardovi, proč přijeli? Chtěl to povědět opatovi sám.

„Je velmi rozrušený,“ pokračoval Planchard čistou a vytříbenou aristokratickou francouzštinou.

„Roubert je vždycky rozrušený, když se cítí nepohodlně,“ řekl hrabě, „a dnes máme za sebou dlouhou cestu, navíc není zvyklý na jízdu na koni. Nenarodil se k tomu. Sedí na něm, jako by byl pokřivený mrzák.“ Odmlčel se, chvíli upíral na opata vytřeštěný pohled a pak mohutně kýchl. „Ach bože,“ povzdechl a utřel si rukávem uslzené oči a nos. „Roubert sedí

na koni přihrbený. Pořád mu říkám, aby se narovnal, ale on si nedá poradit.“ Znovu kýchl.

„Doufám, že se o tebe nepokouší nachlazení,“ staral se opat. „Ale co se týče otce Rouberta, nebyl rozrušený z únavy, ale kvůli té kacírce, té bekyni.“

„Ach ano, kvůli té dívce.“ Hrabě pokrčil rameny. „Ale já si spíš myslím, že se těšil, jak ji uvidí na hranici. To by byla příhodná odměna za jeho horlivé úsilí. Víš, že to byl on, kdo ji vyslýchal, ne?“

„Předpokládám, že ohněm,“ řekl Planchard a zamračil se. „Je to podivné, že by se tak daleko na jihu měla objevit bekyně. Domovem beghardů je spíš sever. Doufám, že si je tím jistý.“

„Naprosto! Je to kacírka a přiznala se.“

„Jako bych se přiznal ke kacírství i já, kdyby mě někdo pátil žhavým železem,“ prohlásil opat sarkasticky. „Víš, že teď jezdí s Angličany?“

„Slyšel jsem o tom,“ přikývl hrabě. „Je to zlé, Plancharde,“ povzdech. „Moc zlé.“

„Alespoň že ušetřili náš klášter,“ řekl Planchard. „To je důvod, proč jsi přijel, pane? Abys nás uchránil před kacírkou a před Angličany?“

„Ano, jistě,“ přitakal hrabě, ale pak se přece jen víc přiblížil ke skutečné příčině své cesty. „Ale je tu ještě jedna věc, Plancharde. Úplně jiný důvod.“ Odmlčel se a čekal, že se ho opat zeptá, jaký že jiný důvod ho sem přivedl. Planchard však mlčel a hrabě se, kdo ví proč, začal cítit nespůj. Uvažoval, zda se mu opat nevysměje. „Otec Roubert se ti o tom nezmínil?“ zeptal se opatrně.

„Mluvil jen o té bekyni.“

„Aha,“ řekl hrabě. Nevěděl, jak má o svém úkolu najít grál začít, a tak se vrhl přímo doprostřed, aby viděl, zda Planchard chápe, o čem mluví. „*Calix meus inebrians*,“ řekl a znovu kýchl.

Planchard počkal, až si utře nos. „Davidův žalm,“ řekl. „Mám ho velmi rád, zvláště jeho nádherný začátek ‚Hospodin je můj pastýř, nebudu mít nedostatku‘.“

„*Calix meus inebrians*,“ řekl hrabě, jako by opata neslyšel, „to jsou slova vytesaná nad bránou zdejšího hradu.“

„Opravdu?“

„Tys o tom ještě neslyšel?“

„V našem malém údolí toho člověk slyší tolik, pane, že je třeba rozlišovat mezi tím, co vzešlo ze strachu, ze snů, z nadějí anebo ze skutečnosti.“

„*Calix meus inebrians*,“ opakoval hrabě tvrdošíjně. Předpokládal, že opat ví, o čem mluví, ale snaží se odvést řeč jinam.

Planchard na něho chvíli mlčky hleděl a pak přikývl. „Jistě. Ta legenda pro mě není nová a předpokládám, že ani pro tebe ne.“

„Myslím si,“ řekl hrabě nejistě, „že to je důvod, proč mě sem Bůh poslal.“

„Ach, pak máš štěstí, pane,“ řekl Planchard živě, jako by to na něho opravdu udělalo dojem. „Přichází za mnou tolik lidí a chtějí se dozvědět, kam a proč vede Bůh jejich kroky, a já jim mohu pouze říct, aby se dívali, pracovali a modlili se. Myslím si, že když tohle člověk dělá, sám přijde na to, jaký záměr s ním Bůh má. Ale zřídka kdy dá Bůh pokyn takhle zřetelně. Závidím ti.“

„I tobě přece dal Bůh pokyn,“ opáčil hrabě.

„Ne, pane,“ odpověděl opat vážně. „Mně Bůh pouze otevřel bránu na pole plné kamení, bodláčí a plevelu a nechal mě, abych ho obdělával. A je to těžká práce, pane, a čím víc se blížím ke konci svých dní, tím zřetelněji vidím, že jí ještě většina zbývá udělat.“

„Pověz mi ten příběh,“ požádal ho hrabě.

„Příběh mého života?“ nepochopil Planchard.

„Ne,“ zavrtěl hrabě hlavou. „Příběh cíše, kterou nám Bůh naplňuje.“

Planchard povzdechl a chvíli vypadal velmi staře. „Mohu udělat něco lepšího, pane,“ řekl. „Ukážu ti ji.“

„Ty mi tu číši ukážeš?“ užasl hrabě a zaplavilo ho radostné vzrušení.

Opat Planchard přistoupil ke skříni, vzal z ní lampu a zapálil knot kouskem hořícího dřeva z krbu. Pak vyzval vzrušeného hraběte, aby ho následoval. Vedl ho ztemnělou křížovou chodbou do klášterního kostela, kde vedle sádrové sochy svatého Benedikta, jediné dekorace asketicky strohého interiéru, hořela svíce.

Zde sáhl Planchard pod kutnu, vytáhl klíč a odemkl jím malé dveře ve výklenku zpola skrytém za bočním oltářem na severní straně kostela. Zámek šel ztuhla, ale přece jen povolil a dveře se se skřípáním otevřely. „Pozor na schody,“ varoval opat hraběte, „jsou sešlapané a velmi zrádné.“

Opat opatrně sestupoval po příkrých kamenných schodech, na něž mu svítil blikající plamínek lampy. Po chvíli se schody stočily ostře doprava a vyústily do krypty lemované mohutnými sloupy, mezi nimiž se ve výklencích téměř až ke stropu vršily naskládané kosti. Byly to žebra a kosti nohou a rukou naskládané jako palivové dříví a mezi nimi ležely jako řady balvanů lebky s prázdnými očními důlky. „To jsou pozůstatky vašich řádových bratří?“ zeptal se hrabě.

„Čekají na blahoslavený den vzkříšení,“ řekl Planchard a zamířil dozadu. Na konci krypty se zastavil, sehnul se pod nízkým klenutým průchodem a vstoupil do malé komory, v níž se nacházela stará lavice a dřevěná truhla pobitá železem. V malé nische ve zdi našel několik zpola vyhořelých svící a zapálil je. Místnůstku ozářily blikající plaménky. „Tenhle klášter kdysi obdaroval tvůj pradědeček, Bůh mu dej věčné odpočinutí,“ řekl, když vytahoval z váčku pod kutnou další klíč. „Předtím byl klášter malý a velmi chudý, ale tvůj předeek nám dal půdu jako dík Bohu za pád rodu Vexillů a to nám velmi pomohlo, i když to z nás neudělalo boháče, jak je to ostatně správné. Máme však několik malých, ale cenných věcí

a tohle, co vidíš, je naše pokladnice.“ Sklonil se k truhle, otočil těžkým klíčem a zvedl víko.

V prvním okamžiku pocítil hrabě zklamání, protože se mu zdálo, že v truhle nic není. Když však opat přinesl blíž jednu ze svící, uviděl, že v truhle je stříbrná paténa^{*)} se zašlým leskem, kožený vak a svícen. Opat ukázal na vak. „To nám dal jeden vděčný rytíř, kterého jsme léčili v našem hospitálu. Přísahal, že je v něm pás svaté Agnes, ale přiznávám, že jsme vak nikdy neotevřeli a nepodívali se do něj. Vzpomínám si, že jsem viděl pás svaté Agnes v Basle, ale mohla mít dva. Moje matka jich měla několik, ale ta, želbohu, nebyla svatá.“ Přešel bez povšimnutí dva stříbrné kusy a vzal do ruky předmět, kterého si hrabě předtím ve stínu rohu truhly nevšiml. Byla to dřevěná skříňka a Planchard ji postavil na lavici. „Musíš se na ni podívat zblízka, pane,“ řekl. „Je velmi stará a barvy na ní jsou vybledlé. Divím se, že jsme ji už dávno nespálili. Z nějakého důvodu ji tu pořád uchováváme.“

Hrabě se posadil na lavici a vzal skříňku do rukou. Byla čtvercového tvaru, nepříliš hluboká a velká asi tak, že by se do ní vešly mužské rukavice. Kování měla zrezivělé, a když hrabě zvedl víko, zjistil, že je prázdná. „To je všechno?“ zeptal se se zjevným zklamáním.

„Jen se na ni pořádně podívej, pane,“ řekl opat trpělivě.

Hrabě znovu pohlédl na skříňku. Její vnitřek byl natřen nažluto a barva se zde zachovala lépe než na vnějších plochách, zřejmě kdysi černých. Ted' si však hrabě všiml, že na víku je namalovaný erb. Neznal ho, navíc bylo kvůli stáří těžké poznat, co na něm vlastně je, ale přece jen se dalo rozeznat, že je to lev nebo nějaká podobná šelma vztyčená na zadních nohou, která drží v předních tlapách jakýsi předmět. „Yale,“ řekl opat, „a drží kalich.“

„Kalich? Zřejmě grál, že?“

„Je to erb rodu Vexillů,“ pokračoval Planchard, aniž hraběti odpověděl, „a místní pověst říká, že kalich byl do něj přidán až těsně před zničením Astaraků.“

^{*)} Miska, na niž se klade hostie; pozn. překl.

„A Proč by ho tam přidávali?“ zeptal se hrabě. Cítil, že se ho opět zmocňuje vzrušení.

Ani teď mu opat neodpověděl. „Podívej se na přední stranu, pane,“ řekl místo toho.

Hrabě skříňku naklonil, aby se na vybledlých barvách zalesklo světlo svící, a uviděl, že na ní je něco napsáno. Písmena byla velmi nezřetelná, některá dokonce zcela sedřená, ale přesto byl nápis jasně patrný. *Calix Meus Inebrians*. Hrabě na něj zíral jako omámený a v hlavě mu začaly vířit souvislosti. Chvilí nebyl schopen vypravit ze sebe slovo. Z nosu mu teklo, a tak si ho netrpělivě utřel rukávem.

„Když ji našli, byla prázdná,“ řekl Planchard, „alespoň tak mi to řekl opat Loix, Bůh dej věčné odpočinutí jeho duši. Říká se, že skříňka byla v zlatém relikviáři, který našli na oltáři hradní kaple. Relikviář určitě odvezli do Beratu, ale skříňku dali do našeho kláštera — zřejmě proto, že ji považovali za bezcennou.“

Hrabě skříňku znovu otevřel a čichl k jejímu vnitřku, měl však ucpaný nos a nic necítil. Z krypty se ozvaly zvuky, jako by mezi kostmi rejdlily krysy, ale hrabě to nevnímal. Nevnímal nic kolem sebe, jenom se nechal unášet představami, co tahle skříňka znamená. Grál, který mu přinese dědice, slávu, prostě všechno. Jenže ta skříňka je příliš malá na to, aby do ní mohl být uložen grál, pomyslel si. Anebo ne? Kdo ví, jak vlastně grál vypadá?

Opat mu chtěl skříňku vzít a vrátit ji do truhly, ale hrabě ji pevně sevřel a nedal mu ji. „Byla prázdná, pane,“ řekl Planchard. „Nic se v Astaraku nenašlo. Proto jsem tě sem zavedl, abys to viděl sám. Nic se nenašlo.“

„Našlo se tohle,“ zvedl hrabě skříňku, „a to dokazuje, že grál byl právě tady.“

„Myslíš?“ poznamenal opat pochybovačně.

„Co jiného by tohle mělo znamenat?“ ukázal hrabě na starý nápis.

„Janované jsou přesvědčeni, že grál mají oni,“ řekl Planchard, „a totéž prohlašují benediktini v Lyonu. A pak zase

člověk slyší, že nic z toho není pravda a skutečný grál je v císařově pokladnici v Konstantinopoli. Ale to pořád není všechno. Tvrdí se, že je v Římě, pak zase v Palermu, i když ten palermský je podle mě saracénský pohár ukořistěný z benátské lodě. Někteří zase říkají, že se na zem snesli archandělé a odnesli pravý grál na nebesa, a jiní si myslí, že je stále v Jeruzalémě střežený planoucím mečem, který kdysi visel nad Edenem. Grál byl také viděn v Cordobě, pane, v Nîmes, ve Veroně a ve spoustě jiných měst. Benátčané říkají, že je uchováván na ostrově, jenž se zjevuje pouze těm, kdo mají čisté srdce, ale slyšel jsem také, že je ve Skotsku. Kdybych sepsal všechny příběhy o grálu, naplnil bych jimi celou knihu, pane.“

„Byl tady,“ trval na svém hrabě, jako by nic z toho, co Planchard řekl, neslyšel. „Byl tady,“ opakoval, „a možná je tu pořád.“

„Věř mi, že bych si nic vroucněji nepřál, než abys měl pravdu,“ povzdechl opat, „ale copak můžeme doufat, že uspějeme tam, kde neuspěli Parsifal nebo Gawain^{*)}?“

„Je to zpráva od Boha,“ stál na svém hrabě a pořád pevně svíral prázdnou skříňku.

„Já myslím, že je to spíš zpráva od rodu Vexillů, pane,“ řekl uvážlivým tónem opat. „Podle mě dali tuhle skříňku zhotovit a nechali ji ve svém hradu, aby nás oklamali. Uprchli a chtěli, abychom si mysleli, že vzali grál s sebou. Podle mě je ta skříňka jejich pomsta. Měl jsem ji spálit.“

Hrabě ji stále držel, jako by ji už nikdy nechtěl pustit z rukou. „Grál byl zde, v Astaraku,“ vedl si svou.

Opat si uvědomil, že už skříňku zpátky nedostane, zavřel tedy truhlu a zamkl ji. „Jsme malý klášter, pane,“ řekl, „ale nejsme zcela izolováni od velké církve. Dostávám dopisy od bratří a k mým uším dolehnou různé řeči.“

„Jaké?“

^{*)} Rytíři z družiny krále Artuše, kteří hledali svatý grál; pozn. překl.

„Třeba že nejvzácnější relikvii hledá taky kardinál Bessières,“ řekl opat.

„A hledá ji tady!“ prohlásil hrabě triumfálně. „Poslal ke mně mnicha, aby pátral v mém archivu.“

„A jestliže hledá grál Bessières, můžeš si být jist, že ve svém úsilí sloužit Bohu bude nelítostný,“ varoval ho Planchard.

Hrabě na žádné varování nedbal. „Bůh mi dal úkol,“ prohlásil.

Planchard zvedl lucernu. „Víc ti neřeknu, pane, protože jsem neslyšel nic, co by svědčilo o tom, že grál je v Astaraku. Vím však jedno a vím to tak jistě, jako že moje kosti budou brzy odpočívat spolu s kostmi ostatních bratří vedle v kostnici: hledání grálu, můj pane, přivádí lidi k šílenství. Oslepuje je, mate je a zatemňuje jejich mysl. Je to nebezpečná věc a nejlepší je nechat to trubadúrům. Ať o grálu zpívají, ať o něm skládají básně, ale pro lásku Boží nenech se, pane, uvrhnout v šílenství tím, že ho budeš hledat i ty.“

Hrabě by však opatovo varování nebral na vědomí, ani kdyby ho zpíval chór andělů.

Měl skříňku, která dokazovala to, v co chtěl věřit.

Grál existuje a on byl pověřen úkolem ho najít. Tak ho hledal.

Thomas neměl v úmyslu doprovodit Robbieho až do Astaraku. Údolí, v němž ubohá vesnice ležela, už vyplenili, a tak se chtěl zastavit ve vedlejším údolí, kde se podél cesty na jih z Masseube nacházela spousta bohatých osad. A zatímco jeho muži budou konat d'áblovo dílo, vezme pár jezdců a doprovodí s nimi Robbieho na hřeben, z něhož je vidět na Astarac. Tam, pokud nebudou v dohledu žádní *coredoři* nebo jiní nepřátelé, se se svým skotským přítelem rozloučí a nechá ho, aby pokračoval dál sám.

Znovu s sebou vzal téměř všechny své muže ve zbrani a v hradu v Castillon d'Arbizon zůstal na stráž jen asi deset ozbrojenců. Většinu jezdců zanechal v malé vesnici u řeky

Gers a na posledních několik mil, na nichž chtěl ještě doprovodit Robbieho, vzal asi tucet lučištníků a stejně tolik těžkooděnců. Genevieve zůstala se sirem Guillaumem, který objevil ve vesnici velkou mohylu a tvrdil, že přesně v takových místech ukrývali zlato a své poklady dávní lidé, žijící před tím, než byl svět osvícen křesťanstvím. Vzal proto vesničanům pár motyk a lopat a začal s vojáky kopat. Thomas a Robbie je tedy nechali hledat zlato a začali stoupat po stezce, jež se vinula ořechovými hájky, v nichž vesničané řezali hole pro nově vysazované vinice. Žádné *coredory* neviděli; vlastně za celé dopoledne nenarazili na nikoho, kdo by je ohrožoval, ačkoliv si Thomas říkal, jak dlouho bude trvat, než bandité uvidí sloup kouře, který stoupal z varovného ohně ve vesnici, kde se sir Guillaume snažil prokopat ke svému snu.

Robbie byl nervózní a snažil se to zakrýt rádoby bezstarostným mluvením o všem možném. „Vzpomínáš si na toho chlápka v Londýně, co chodil na chůdách?“ zeptal se Thomase. „Jak při tom ještě žongloval? To bylo fantastické město. Kolik tenkrát stála noc v té krčmě u hradeb?“

Thomas si už nedokázal vzpomenout. „Myslím, že pár pencí, tak nějak.“

„Nezdá se ti, že se snaží člověka ošidit?“ zeptal se Robbie neklidně.

„Kdo?“

„Krčmáři.“

„Snaží se vydělat, to je všechno,“ řekl Thomas, „ale raději od tebe vezmou penny než nic. Kromě toho můžeš většinu nocí přečkat v kláštorech.“

„To je pravda. Ale něco jim člověk dát musí, ne?“

„Snad nějakou drobnou minci,“ mínil Thomas. Vystoupili na holý vrch hřebenu a Thomas se rozhlédl po nepřátelích. Žádné však neviděl. Byl trochu zmaten Robbieho podivnými otázkami, ale pak si uvědomil, že jeho skotský přítel, který se neohroženě vrhal do každého boje, je nyní nervózní z prosté vyhlídky, že bude muset jít dál sám. Něco jiného je cestovat doma, kde lidé mluví stejným jazykem, než vydat se na pout'

dlouhou stovky mil zeměmi, v nichž se používá tucet podivných jazyků, a člověk nerozumí žádnému. „Měl by sis najít někoho, kdo půjde stejným směrem. Takových lidí je spousta a každý rád přivítá, když je někdo vedle něho.“

„Takhle jsi to dělal ty? Myslím, když jsi šel z Bretaně do Normandie?“

Thomas se zašklebil. „Měl jsem kutnu dominikánského mnicha. Dominikána nikdo za společníka na cestu nechce, ale taky se mě nikdo nepokoušel okrást. Neboj se, Robbie, dokážeš to. Každý kupec tě rád přijme. Jsi silný mladík s ostrým mečem. Ještě ti budou nabízet dcery, abys jel s nimi.“

„Když já jsem přísahal, že nebudu hřešit,“ řekl Robbie zasmušile a chvíli přemýšlel. „Je Bologna blízko Říma?“ zeptal se potom.

„Nevím.“

„Vždycky jsem si přál vidět Řím. Myslíš, že se tam papež někdy vrátí?“

„Bůhví.“

„Ale stejně bych to město rád viděl,“ řekl Robbie toužebně a pak se na Thomase zašklebil. „Až tam budu, pomodlím se jednu modlitbu i za tebe.“

„Pomodli se dvakrát — jednou za mě a jednou za Genevieve.“

Robbie zmlkl. Uvědomil si, že se blíží chvíle, kdy se budou muset rozloučit, a on nevěděl, co říct. Přitáhli koním uzdy a zastavili, i když Jake a Sam jeli dál, až viděli dolů do údolí, kde ze spálených doškových střech astarackých domů pořád stoupal v chladném vzduchu jemný kouř.

„Ještě se setkáme, Robbie,“ řekl Thomas. Stáhl si rukavici a podal příteli ruku.

„Ano, já vím.“

„A vždycky budeme přátelé, i když nás třeba osud postaví v bitvě proti sobě.“

Robbie se zazubil. „Příště, Thomasi, vyhrájeme my, Skotové. Tenkrát u Durhamu jsme vás měli porazit. Panebože, vždyť jsme tomu byli tak blízko!“

„Víš přece, co říkají lučištníci,“ poznamenal Thomas.
„Blízko ještě není zásah. Dej na sebe pozor, Robbie.“

„Dám.“ Potřásli si rukama, ale právě v tu chvíli se Jake se Samem obrátili a vyrazili zpátky.

„Vojáci!“ křičel Jake.

Thomas pobídl koně a dojel k místu, z něhož se mu otevřel výhled na cestu vedoucí do Astaraku. Na ní, ani ne půl míle daleko, se objevili jezdci, těžkooděnci v plné zbroji s meči a štíty. Jeli pod praporcem, který zplihle visel dolů, takže Thomas nepoznal, jaký je na něm erb, a panoši vedli soumary obtížené dlouhými těžkopádnými dřevci. Celý houf mířil k nim nebo alespoň k mohutnému sloupu kouře, jenž nyní stoupal z vedlejšího údolí, kde ozbrojenci sira Guillauma začali plenit sousední vesnici. Thomas na jezdce dlouho hleděl, pouze hleděl. Den se zdál tak klidný, tak prostý jakékoliv hrozby, jako by na celém světě neexistoval jediný nepřítel, a teď tu byli a jeli proti nim. Celé týdny proti nim nikdo nepozvedl zbraň, až teď.

Robbie mohl na svou pouť zapomenout, alespoň pro tuto chvíli.

Neboť se schylovalo k boji.

A proto se všichni obrátili a vraceli se na západ.

Joscelyn, pán z Béziersu, měl svého strýce za starého hlupáka, a co horší, za bohatého starého hlupáka. Něco jiného by bylo, kdyby se s ním hrabě z Beratu o své bohatství podělil, ale hrabě byl známý skrbík a štědrost projevoval pouze tehdy, jestliže šlo o podporu církve nebo když se rozhodl vyhodit velké peníze za nějakou podezřelou relikvii. Jako třeba tenkrát, když nesmyslně koupil od avignonského papeže za truhlu zlata hrst staré slámy. Joscelynovi stačil jediný pohled, aby poznal, že tu zatracenou slámu poznamenanou koňským trusem vykydali z papežských stájí. Hrabě však věřil, že pochází z chléva, v němž spatřil světlo světa Ježíšek. A teď přijel s veškerým svým vojskem sem, do tohoto ubohého údolí, jen proto, že se pachtil za další nesmyslnou relikvií. Za

jakou, to přesně Joscelyn nevěděl, neboť mu to ani hrabě, ani otec Roubert neřekl, ale Joscelyn byl přesvědčen, že je to opět podvod, jímž se někdo snaží vyzrát nad pošetilým starcem.

Na druhou stranu mu to dalo příležitost velet oddílu třiceti ozbrojených jezdců, třebaže i to byla problematická záležitost, protože mu hrabě striktně přikázal, že se s nimi nesmí pustit dál než na míli od Astaraku. „Jsi tu proto, abys mě chránil,“ řekl synovci a Joscelyn uvažoval, před čím by ho měl chránit. Těch pár bídnych *coredorů* by se přece nikdy neodvážilo zaútočit na opravdové vojáky. Joscelyn se proto pokusil zorganizovat na louce ve vesnici turnaj, ale strýcovi těžkooděnci byli většinou starší muži a jen málo z nich se v posledních letech účastnilo nějakých bojů, takže si zvykli na pohodlný život bez rizika. Hrabě se však zdráhal najmout nové vojáky, neboť dával přednost tomu, aby jeho zlato leželo v truhlách oprádané pavouky. Třebaže se tedy Joscelyn snažil podnítit v mužích, jímž velel, bojového ducha, nikdo z nich nebyl ochoten bojovat pořádně a ve vzájemných soubojích na louce si na boj spíš jen hráli. Pouze dva z těch, které si s sebou přivezl z Beratu, projevili trochu nadšení pro věc, ale s těmi už bojoval tolikrát, že přesně věděl, jaký pohyb v které situaci udělají, a oni to zase věděli o něm. Zkrátka Joscelyn v Astaraku jen marnil čas a věděl to, a tak se čím dál vroucněji modlil, aby strýc zemřel. To byl vlastně jediný důvod, který Joscelyna v Beratu držel — aby byl připraven ujmout se pohádkového bohatství, jež je ukryté v podzemní kobce hradu, jak slyšel. Nepochyboval, že on ho bude umět využít! A jakou vatra pak udělá ze všech těch starých knih a pergamenů! Až v Toulouse budou vidět její šlehající plameny. A pokud jde o hraběnku, strýcovu pátou ženu, kterou hrabě držel skoro jako vězně v jižní hradní věži, aby měl jistotu, že pokud by přece jen porodila dítě, bude to jeho a jen jeho potomek, Joscelyn se chystal, že jí ukáže, jak se dělají děti. A pak tu děvku kopne do jejího tlustého zadku a pošle ji zpátky mezi chudou holotu, z níž vyšla.

Občas ho dokonce napadlo, že by mohl strýcovi v odchodu na věčnost maličko pomoci. Věděl však, že by to nevyhnutelně přineslo problémy, a tak čekal a utěšoval se, že už to nemůže dlouho trvat, až strýc vydechne naposledy. A zatímco Joscelyn snil o dědictví, hrabě snil o grálu. Rozhodl se, že prohledá trosky hradu Astaraku, neboť v jeho hradní kapli byla nalezena skříňka, v níž byl nepochybně grál uchováván, a poručil tuctu nevolníků, aby vypáčili staré dlažební kameny a prozkoumali klenbu pod nimi. Jak očekával, objevili pod ní hroby. Z výklenků podzemní krypty pak vytáhli několik rakví a postupně je začali otevírat. Uvnitř všech byly olověné rakve, které bylo třeba otevřít sekerami a pláty kovu odloupnout. Olovo bylo naloženo na vůz, aby se mohlo odvézt do Beratu, hrabě však při otvírání každé z vnitřních rakví, tentokrát z jilmového dřeva, doufal, že v nich objeví něco, co mu přinese mnohem větší zisk. Nacházeli však jen kostry — zažloutlé a vyschlé, s drobnými kůstkami prstů na rukou propletenými k modlitbě —, i když v několika rakvích objevili i pár cenností. Ženy byly pohřbené s náhrdelníky a náramky a hrabě chtivě trhal zpráchnivělé rubáše, aby získal alespoň to, co získat mohl. Grál však v žádné z rakví neobjevil. Nacházel jen lebký, hnáty a cáry kůže tmavé jako prastarý pergamen. Jedné z žen se zachovaly dlouhé zlaté vlasy a hrabě na ně obdivně hleděl. „Chtěl bych vědět, jestli byla krásná,“ poznamenal k otci Roubertovi. Mluvil nosovým tónem a každou chvíli kýchal.

„Čeká na den posledního soudu,“ zabručel kněz mrzutě, neboť s rabováním hrobů nesouhlasil.

„Musela být mladá,“ uvažoval dál hrabě a znovu se zadíval na ženiny vlasy. Jakmile se je však pokusil vzít do ruky, rozpadaly se v prach. V jedné dětské rakvičce byla šachovnice udělaná tak, aby se z ní dala složit mělká skříňka. Černé čtverce zde byly vyznačeny malými důlky a hraběte to na chvíli zaujalo. Mnohem víc ho však upoutal nález hrsti starých mincí, které objevil uvnitř složené šachovnice místo figurek. Byl na nich portrét Ferdinanda, prvního krále Kastilie, a hrabě obdivoval ryzost zlata, z něhož byly mince vyraženy. „Tři sta

let staré,“ řekl otci Roubertovi. Schoval mince do kapsy a poručil nevolníkům, aby se probourali do další krypty. Všechny kostry, které prohledali, vrátili do dřevěných rakví a zastrčili je zpátky do podzemních výklenků, aby zde čekaly na příchod soudného dne. Otec Roubert odříkal nad každou z nich modlitbu a hraběte tón jeho mumlání popuzoval, neboť si uvědomil, že mnich s tím, co se tu děje, nesouhlasí a dává to najevo.

Třetí den, kdy už všechny rakve vyloupili a bylo jisté, že žádná neskrývá grál, poručil hrabě nevolníkům, aby začali kopat v prostoru pod apsidou, kde kdysi stál oltář. Nějakou dobu se zdálo, že tam není nic jiného než hlína navršená věky na skále, na níž byl kdysi hrad postaven. Ale pak, když už hrabě ztrácel naději, vytáhl jeden z kopáčů z hlíny stříbrnou skříňku. Hrabě, zabalený do pláště, aby se nechvěl zimou, se cítil slabý, kýchal, teklo mu z nosu a oči měl zarudlé, ale při pohledu na zašlou, špinavou skříňku v okamžiku na všechny potíže zapomněl. Vytrhl ji nevolníkovi z ruky a rychle s ní vylezl na denní světlo, aby ji nožem otevřel. Uvnitř našel pero. Pouze pero, nic jiného. Nyní zažloutlé, ale kdysi zřejmě bílé a hrabě usoudil, že zřejmě pochází z husího křídla. „Proč by někdo pohřbíval ve stříbrné skříňce pero?“ zeptal se otce Rouberta.

„Podle pověsti tady svatý Sever napravil jednomu andělu křídlo,“ poučil ho dominikán a zkoumavě na pero hleděl.

„No jistě!“ vykřikl hrabě a pomyslel si, že to vysvětluje žlutavou barvu křídla, neboť je zřejmě zbarvené zlatem. „Pero z andělského křídla!“ vydechl s posvátnou bázní v hlase.

„Spíš z labutího,“ prohlásil otec Roubert pohrdavě.

Hrabě zkoumal stříbrnou skříňku zčernalou od hlíny. „To by mohl být anděl,“ ukázal na jakési kudrlinky vyryté v matném kovu.

„A stejně tak nemusel.“

„Ty mi nic nepřeješ, Rouberte.“

„Každý večer se modlím za tvůj úspěch, pane,“ odpověděl mnich upjatě, „ale rovněž se obávám o tvé zdraví.“

„To je jen ucpaný nos, nic jiného,“ mávl rukou hrabě, přestože se i on obával, že by to mohlo být něco horšího. Měl pocit, že se mu točí hlava, a bolely ho klouby, ale stále si říkal, že kdyby našel grál, všechny problémy by rázem pominuly. „Pero z andělského křídla!“ zvolal znovu s úžasem. „To je zázrak! A nepochybně znamení!“ A potom přišel další zázrak, neboť muž, který vykopal stříbrnou skříňku, nyní zvolal, že objevil v hlíně zeď. Hrabě vrazil stříbrnou skříňku s andělským perem do rukou otci Roubertovi a rychle slezl po hromadě hlíny, aby zeď sám prozkoumal. Nevolek z ní odkryl jen kousíček, ale právě ta část byla postavená z otesaných kamenů, a když hrabě sebral muži lopatu a zatřákal do nich násadou, ozval se dutý zvuk. „Odkryjte ji!“ poručil vzrušeně. „Okamžitě ji odkryjte!“ Pak se otočil a triumfálně se na otce Rouberta usmál. „To je ono! Víme to!“

Jenže otec Roubert, místo aby sdílel jeho nejnovější vzrušení, hleděl na Joscelyna, který ve své nejlepší turnajové zbroji popojel s koněm k okraji odkrytých podzemních krypt. „Ze sousedního údolí stoupá sloup kouře,“ oznámil Joscelyn.

Hrabě se musel velmi přemáhat, aby se odtrhl od tajemné zdi, ale přece jen vylezl po žebříku nahoru a zadíval se na západ, kde se na bledé obloze táhl směrem k jihu pruh špinavě šedého kouře. Zdálo se, že opravdu vystupuje ze sousedního údolí. „Že by Angličané?“

„Kdo jiný?“ odpověděl Joscelyn. Jeho ozbrojenci, všichni v plné zbroji a připraveni k boji, stáli u úpatí stezky, která stoupala nahoru k hradu. „Za hodinu můžeme být tam,“ prohlásil Joscelyn. „Nebudou nás čekat.“

„Ale mají lučištníky,“ varoval ho hrabě, pak kýchl a chvíli lapal po dechu.

Otec Roubert ho sledoval starostlivým pohledem. Měl podezření, že se o starce pokouší zimnice. Zavínil si to však sám, když tak sveřepě trvá na tom, aby se tu kopalo ve studeném větru, navíc se odtud nechce hnout.

„Nezapomeň na to,“ pokračoval hrabě a utřel si usazené oči. „Musíme být opatrní. S lučištníky si nelze zahrávat.“

Joscelyn se zatvářil podrážděně a místo něho odpověděl hraběti otec Roubert. „Víme, že vyrážejí na výjezdy v malých skupinách, pane, a část lučištníků nechávají v pevnosti, aby ji střežili. Takže těch lumpů tady nemůže být víc než tucet.“

„Taková šance se nám už nenaskytne,“ přidal se Joscelyn.

„Nemáme tady dost mužů,“ řekl hrabě váhavě.

A čím je to chyba? pomyslel si Joscelyn. Než se vydali na cestu, naléhal na strýce, aby s sebou vzal víc než třicet ozbrojenců, ale ten starý hlupák tvrdil, že to stačí. Teď hrabě civěl na odkrytý kousek staré zdi na konci podzemní krypty a zmítal se v nerozhodnosti a obavách. „Jestli je jich jen menší houf, bude třicet mužů stačit,“ naléhal Joscelyn.

Otec Roubert se díval na pruh kouře. „Není snad účelem těch signálních ohňů, abychom věděli, že nepřítel je nablízku, a mohli na něj udeřit?“ zeptal se. Samozřejmě věděl, že to tak je, a věděl to i hrabě, ale ten si teď přál, aby s ním byl velitel jeho vojáků sir Henri Courtois a poskytl mu radu. „Jak říká tvůj synovec,“ pokračoval otec Roubert, „jestli je jich jen malý houf, mohlo by třicet mužů stačit.“

Hrabě si uvědomil, že nebude mít klid na další zkoumání záhadné zdi, dokud se těch dvou nezbaví, a tak přikývl. „Ale buď opatrný!“ připomněl znovu synovci. „Pošli pár mužů na průzkum, než se do něčeho pustíš. Vzpomeň si, co radí Vegetius.“ Joscelyn nikdy o žádném Vegetiovi neslyšel, takže si mohl na jeho rady těžko vzpomenout. Hrabě to zřejmě vycítil, protože ho náhle něco napadlo. „Vem s sebou otce Rouberta a on ti řekne, jestli je vhodná situace k útoku, nebo ne. Rozumíš, Joscelyne? Otec Roubert ti poradí a ty se podle toho zachováš.“ Hrabě byl se svým nápadem velmi spokojen, neboť se mu zdál výhodný hned dvakrát. Za prvé, mnich byl rozumný a inteligentní člověk a jistě nedovolí horkokrevnému synovci udělat nějakou hloupost. A za druhé, a to bylo důležitější, se tak mohl dominikána zbavit a nebude muset poslouchat jeho skeptické řeči. „Ale do soumraku se vraťte,“ dodal, „a mějte na paměti Vegetia. To především, mějte na

paměti Vegetia!“ Poslední slova už říkal ve spěchu, protože slézal po žebříčku zpátky do jámy.

Joscelyn si změřil mnicha kyselým pohledem. Neměl rád kněze a otce Rouberta miloval ještě méně. Je-li však společnost toho mnicha cenou, kterou musí zaplatit za šanci pobít hordu Angličanů, pak budiž, řekl si. „Máš koně, otče?“ zeptal se ho.

„Mám.“

„Tak si pro něj zajdi.“ Joscelyn obrátil svého těžkého hřebce a vyrazil zpátky do údolí. „Chci dostat lučištníky živé,“ řekl svým mužům, když k nim dojel. „Živé, abychom si vysloužili odměnu.“ A pak jim useknou jejich zatracené prsty, vydlobnou jim oči a spálí je na uhl. O tomhle Joscelyn snil, když vedl své jezdce na západ. Rád by jel rychleji, aby se dostal do vedlejšího údolí dřív, než Angličané odtáhnou, ale těžkooděnci v plné zbroji jsou pomalí. Někteří koně, jako třeba Joscelynův, měli dokonce kožené a kroužkové brnění a jeho váha, spolu s váhou jezdce v plné zbroji, je i pro těžkého válečného oře takovou zátěží, že je třeba ho vést krokem, aby byl dostatečně čerstvý pro boj. Několik mužů mělo s sebou panoše a ti vedli soumary naložené svazky dlouhých nemotorných kopí. Těžkooděnci do boje necválají, ale vlečou se pomalu jako volské spřežení.

„Budeš mít na paměti strýcovy rady, pane?“ obrátil se otec Roubert na Joscelyna. Řekl to jen proto, aby zakryl svou nervozitu. Za normálních okolností se projevoval jako vážný, rezervovaný člověk, který si je vědom své těžce získané důstojnosti, ale teď se nacházel na neznámém a nebezpečném, třebaže vzrušujícím teritoriu.

„Strýc řekl, abych dbal tvých rad,“ prohlásil Joscelyn kysele. „Tak mi tedy pověz, co víš o tom, jak se má bojovat?“

„Četl jsem Vegetia,“ odpověděl otec Roubert upjatě.

„A kdo to, k čertu, je?“

„Říman, pane. Ale dodnes je považován za největší autoritu v otázkách vojenství. Napsal o tom odborné pojednání s názvem *Epitoma rei militaris*. Jsou to základy vedení války.“

„A co mi tohle odborné pojednání doporučuje?“ zeptal se posměšně Joscelyn.

„Jestli si dobře vzpomínám, stojí tam, že bys měl hledat příležitost zaútočit na nepřátele z boku, a hlavně že bys neměl přikročit k útoku bez řádného prozkoumání situace.“

Joscelyn, jemuž visela na hrušce sedla velká turnajová helmice, pohlédl dolů na mnichovu malou klisnu. „Ty máš nejlehčího koně, otče,“ řekl pobaveně, „tak bys mohl prozkoumat situaci ty.“

„Já?“ zděsil se otec Roubert.

„Pojedeš napřed, podíváš se, co ti angličtí mizerové dělají, pak se vrátíš a povíš nám to. Máš mi přece radit, ne? A jak to chceš, k čertu, dělat, když si neprovedeš průzkum situace? To přece ten tvůj Vegetal radí, ne? Ale teď ještě ne, hlupáku!“ zvolal, když otec Roubert poslušně kopl klisnu a rozjel se dopředu. „Na kopci je nenajdeš. Jsou ve vedlejším údolí,“ řekl a ukázal na kouř, který, jak se zdálo, houstl. „Počkej, až budeme v lese na druhé straně kopce.“

Po pravdě řečeno i na holém vrcholu hřebenu se objevilo pár jezdců, ale byli daleko, a jakmile uviděli Joscelynovy vojáky, obrátili se a ujeli. Zřejmě *coredoři*, pomyslel si Joscelyn. Všichni věděli, že se bandité z široka daleka snaží Angličany dostat, aby si vysloužili odměnu za zajatého živého lučištníka, i když Joscelyn se domníval, že jedinou odměnou, kterou si *coredoři* kdy vykoledují, je pohoupání na šibenici.

Než však Joscelyn se svým vojem vystoupil na hřeben, byli *coredoři* pryč. Teď uviděl větší část vedlejšího údolí před sebou, dál na severu spatřil Masseube a také cestu, jež se táhla k jihu, kde se zvedaly Pyreneje. Sloup kouře stoupal přímo před ním, ale vesnice, kterou Angličané plenili, byla skrytá za lesem. Joscelyn tedy přikázal mnichovi jet napřed a obhlédnout situaci, a aby mu přece jen poskytl nějakou ochranu, poslal s ním dva těžkooděnce.

Než se dominikán vrátil, dojel Joscelyn se zbytkem svých mužů téměř až na dno údolí. Otec Roubert byl vzrušený. „Neviděli nás,“ hlásil, „a nemůžou o nás vědět.“

„Víš to jistě?“ zeptal se Joscelyn.

Mnich přikývl. Zdálo se, jako by hodil za hlavu důstojnost a objevil v sobě ducha válečníka. „Cesta do vesnice vede lesem, pane, a je dobře skrytá. Les potom asi sto kroků od řeky řídne a cesta vede k brodu. Je poměrně mělký. Viděli jsme nějaké lidi, jak nesou do vesnice otepi nařezaných klacků.“

„To je Angličané nechali na pokoji?“

„Angličané se dali do kopání ve staré pohřební mohyle. Zdá se, že jich není víc než deset. Samotná vesnice začíná asi sto kroků za brodem.“ Otec Roubert byl na své hlášení hrdý a považoval ho za důkladné a přesné, dokonce si pomyslel, že by ho za jeho průzkum pochválil i samotný Vegetius. „Můžeš se přiblížit až na sto kroků k vesnici a připravit se v bezpečí k útoku,“ dodal nakonec.

Bylo to opravdu působivé hlášení a Joscelyn pohlédl tázavě na oba těžkooděnce, kteří mnicha provázeli, a ti přikývli na souhlas. Jeden z nich, Pařížan jménem Villesisle, se zašklebil. „Jsou připravený na to, abysme je rozsekali na kusy,“ řekl.

„A co lučištníci?“ zeptal se Joscelyn.

„Viděli jsme všehovšudy dva,“ odpověděl Villesisle.

Otec Roubert si nechal nejlepší zprávu nakonec. „Ale jednou z nich je ta bekyně, pane,“ řekl vzrušeně.

„Ta kacířka?“

„Ano. Takže Bůh bude na tvé straně,“ prohlásil otec Roubert horlivě.

Joscelyn se usmál. „Co mi tedy radíš, otče?“

„Zaútočit!“ řekl dominikán. „Zaútoč na ně a Bůh nám dopřeje vítězství!“ Třebaže byl svým založením opatrný a uvážlivý, pohled na Genevieve z něho udělal horkokrevného bojovníka.

Když pak Joscelyn v čele svých mužů dojel na kraj lesa, uviděl, že všechno je skutečně, jak mu dominikán vyličil. Alespoň se mu to tak jevilo. Angličané, kteří o nich zjevně nic netušili, neměli na cestě stráž a byli zcela zaujati kopáním ve velké homoli hlíny, která se tyčila uprostřed vesnice. Joscelyn

neviděl víc než deset mužů a jednu ženu. Na chvíli sesedl, nechal panoše, aby mu utáhl řemení zbroje, a pak se s jeho pomocí opět vyškrábal na koně. Teprve teď si nasadil velkou turnajovou přilbici se žlutočerveným chocholem a s průzory pro oči ve tvaru kříže. Potom prostrčil levou paží řemeny štítu, přesvědčil se, že meč je v pochvě volný, a nakonec se sklonil a vzal si od panoše kopí. Bylo z jasanového dřeva, téměř pět metrů dlouhé a pomalované žlutými a červenými spirálami, barvami jeho panství v Béziersu. Podobnými dřevci porážel nejlepší turnajové bojovníky po celé Evropě a tímhle bude nyní konat Boží dílo. Stejně jako on se ozbrojili ostatní jeho jezdci, z nichž někteří měli kopí v bílooranžových barvách hraběte z Beratu. Jejich kopí však byla víc než o půl metru kratší, protože žádný z beratských mužů neměl tolik síly, aby dokázal nést dřevec, s jakým vyrážel Joscelyn proti svým sokům na rytířských kláních. Panoši tasili meče. Ozvalo se cvakání sklápěných hledí a svět se zúžil na dvě jasné šterbiny slunečního světla. Joscelynův kůň poznal, že pojede do boje, a nedočkavě hrabal kopyty. Všichni byli připraveni, Angličané o nich neměli tušení a Joscelyn měl konečně volnou ruku a příležitost předvést, co v něm je.

A tak vyrazil v kordonu těsně sražených jezdců provázen modlitbami otce Rouberta do útoku.

Gaspard si pomyslel, že ho musela vést ruka Boží, neboť hned první pokus nalít zlato do spleti jemných dutin formy mešního poháru se mu zdařil. Řekl Yvette, že to může trvat deset nebo jedenáct pokusů, a že si dokonce není jistý, zda se mu to vůbec kdy povede, neboť forma byla nesmírně složitá a on pochyboval, že roztavené zlato vyplní i ty nejjemnější dutiny. Ale pak s bušícím srdcem rozbil vypálenou hlínu a s úžasem uviděl téměř dokonalou repliku svého voskového výtvaru odlitou z ryzího zlata. V jednom nebo dvou detailech se vyskytl drobný kaz a na některých místech zlato nevytvořilo jemné zvrásnění lístků nebo ostrý hrot trnu, ale to se dalo lehce napravit. Gaspard opatrně obrousil hrubé okraje, opravil

drobné nedostatky a pak začal pohár leštit. Trvalo mu to týden, a když skončil, neřekl Charlesi Bessièrovi, že je hotov, naopak tvrdil, že na dokončení své práce musí ještě hodně pracovat. Protahoval to, protože se mu nechtělo s tak nádhernou věcí loučit. Byl dokonce přesvědčený, že je to nejkrásnější dílo, jaké kdy nějakému zlatníkovi vyšlo z rukou.

Pustil se tedy do práce na víku poháru. Bylo kuželového tvaru jako poklop křtitelnice, na jeho vrcholu se skvěl kříž, z okrajů visely perly a do šikmých boků vyryl symboly čtyř evangelistů. Lva svatého Marka, dobytče svatého Lukáše, anděla svatého Matouše a orla svatého Jana. Také odlítí tohoto kusu, ne tak složitěho jako vlastní pohár, vyšlo výborně a Gaspard ho obrousil a vyleštil. Nakonec celý skvost složil dohromady — zlatý podstavec poháru, starou misku ze zelenavého skla a nové víko s perlami na okraji. „Pověz kardinálovi,“ řekl Charlesi Bessièrovi, když zabalil drahocenný výrobek do pláten a dal ho do skříňky vyložené slámou, „že ty perly představují slzy Kristovy matky.“

Charlesi Bessièrovi bylo jedno, co perly představují, ale až nerad, přesto musel přiznat, že jeho vězeň vytvořil skutečně nádhernou věc. „Jestli bude můj bratr spokojen,“ řekl Gaspardovi, „dostaneš zapláceno a já ti dám svobodu.“

„Takže se budu moci vrátit do Paříže?“ zeptal se dychtivě Gaspard.

„Budeš moci jít, kam je ti libo, ale ne dřív, než ti řeknu,“ lhal Charles. Dal svým lidem instrukce, že musí Gasparda a Yvette dobře střežit, zatímco bude pryč. Potom vzal zlatý pohár a odvezl ho bratrovi do Paříže.

Když před ním Gaspardovo dílo vybalil a složil všechny tři kusy dohromady, kardinál jen sepnul ruce na prsou a v úžasu hleděl. Dlouho neřekl ani slovo, pak se nad skvostem sklonil a zblízka pozoroval staré sklo. „Nezdá se ti, Charlesi,“ obrátil se k bratrovi, „že i samotná miska má zlatavý nádech?“

„Nevšiml jsem si,“ zněla neotesaná odpověď.

Kardinál opatrně sňal víko, vyzdvihl skleněnou misku starého poháru ze zlatého podstavce, pak ji podržel proti světlu

a uviděl, že Gaspard ve chvíli bezděčné geniality pokryl miskou téměř neviditelnou vrstvičkou zlata a dodal obyčejnému sklu nádherný zlatavý lesk. „Skutečný grál se má proměnit v zlato, když se do něj nalije víno Kristovy krve,“ řekl bratrovi. „Tenhle tomu bude vyhovovat.“

„Takže se ti líbí?“

Kardinál opět složil komplet dohromady. „Je to nádherná věc,“ řekl s nejvyšší úctou. „Úplný zázrak.“ Znovu na Gaspardovo dílo hleděl. Nečekal, že z rukou mladého zlatníka může vyjít něco tak úžasného. Byl natolik unesen dojmem, že dokonce na chvíli zapomněl na svou touhu po papežském stolci. „Možná, Charlesi...,“ hlas se mu zachvěl téměř posvátnou bází, „že je to skutečný grál! Možná byl ten starý skleněný pohár, který jsem koupil, pravý Kristův grál. Možná mě k němu dovedl sám Bůh!“

„Znamená to, že teď můžu Gasparda zabít?“ zeptal se Charles naprosto nedotčen krásou, která tak fascinovala jeho bratra.

„Ano. A tu jeho ženskou taky,“ odpověděl kardinál, aniž odtrhl oči od zlatého skvostu. „Udělej to. Ano, udělej. A pak odjeď na jih. Na jih od Toulouse, do Beratu.“

„Do Beratu?“ opakoval Charles. Nikdy o takovém místě neslyšel.

Kardinál se usmál. „Objevil se tam náš anglický lučištník. Věděl jsem, že tam půjde. Ten parchant přitáhl s menším houfem ozbrojenců do Castillon d'Arbizon a zmocnil se místního hradu. Řekli mi, že je to blízko Beratu. Poslal jsem tam Guye Vexilla, aby s ním jednal, a chci, abys byl Vexillovi nablízku, Charlesi.“

„Nevěříš mu?“

„Samozřejmě že mu nevěřím. Předstírá, že je mi oddaný, ale já vím, že tenhle člověk není ochotný sloužit žádnému pánovi.“ Kardinál znovu zvedl pohár, chvíli na něj s posvátným obdivem hleděl a pak jej vložil zpátky do skříňky vyplněné slámou, v níž ho jeho bratr přivezl. „A tohle vezmeš s sebou,“ řekl.

„Tohle?“ vytřeštil na něho Charles oči. „Co s tím budu, proboha, dělat?“

„Je to těžký úkol,“ řekl kardinál a podal mu skříňku s pohárem, „ale pověst tvrdí, že grál u sebe uchovávali kataři. Kde jinde by tedy mohl být objeven než někde v blízkosti poslední bašty heretiků?“

Charles byl zmaten. „Ty chceš, abych ho tam objevil?“ zeptal se.

Kardinál přistoupil ke klekátku a klesl na kolena. „Svatý otec není žádný mladík,“ řekl farizejsky. Ve skutečnosti bylo Klementovi teprve padesát šest let, tedy jen o osm víc než kardinálovi, přesto Louise Bessièra trápilo pomyšlení, že by papež mohl zemřít a jeho nový nástupce by byl zvolen dřív, než by mohl on uplatnit svůj nárok pomocí grálu. „Nemáme času nazbyt, a proto potřebuju grál.“ Na chvíli se odmlčel. „A potřebuju ho hned teď! Jenže kdyby se Vexille dozvěděl, že existuje tenhle Gaspardův pohár, pokusil by se ti ho vzít. Proto ho musíš zabít, až splní svůj úkol. A tím úkolem je, aby našel svého bratrance, toho anglického lučištníka. Takže zabiješ Vexilla a pak toho lučištníka přinutíš mluvit, Charlesi. Budeš z něj kousek po kousku stahovat kůži a na živé maso mu nasypeš sůl. Víím, že mu dokážeš rozvázat jazyk, a až budeš mít jistotu, že ti řekl o grálu všechno, co ví, zabiješ ho.“

„Ale vždyť přece grál máme,“ namítl Charles a zvedl skříňku.

„Někde je pravý grál, Charlesi,“ řekl kardinál trpělivě, „a jestliže existuje a ten Angličan nám prozradí, kde je ukrytý, nebudeme už tenhle, co držíš, potřebovat. Ale kdyby se ukázalo, že Angličan o pravém grálu nic neví, rozhlásíš, že ti dal tenhle. Přivezeš ho do Paříže, budeme zpívat Tedeum a za rok nebo za dva se nastěhujeme do paláce v Avignonu. Ty a já. A pak, až nadejde vhodný čas, přeneseme papežské sídlo do Paříže a celý svět nám bude ležet u nohou.“

Charles uvažoval o svých nových úkolech a pomyslel si, že je to všechno zbytečně složité. „Proč nepředvést grál tady?“ zeptal se.

„Nikdo by mi nevěřil, kdybych ho našel v Paříži,“ vysvětloval mu kardinál trpělivě s pohledem upřeným na slonovinový krucifix pověšený na stěně. „Mysleli by si, že je to produkt mých ambicí. Ne, grál musí pocházet z nějakého vzdáleného místa a pověsti o jeho objevu sem musí dorazit dřív než grál samotný, aby lidé v ulicích klekali a vítali ho.“

Ted' už Charles pochopil. „A proč nezabít Vexilla hned?“

„Protože se usilovně snaží najít pravý grál. Lidé vědí, že se jmenuje Vexille a že jeho rod kdysi grál vlastnil, takže když se bude na jeho objevení podílet, dodá to celé věci na věrohodnosti. A ještě je jeden důvod, abychom ho zatím nechali naživu. Vexille je šlechtic, který má k dispozici vojáky, a nepochybuju, že vynaloží všechny síly, aby toho Angličana vypudil z brlohu, v němž se teď usadil. Myslíš si, že bys mohl velet čtyřiceti sedmi rytířům a těžkooděncům?“ Kardinál zverboval Vexillovo vojsko ze svých pachtýřů, vládců na panstvích, která odkázali církvi bohatí hříšníci v naději, že modlitby duchovních vymažou jejich hříchy zaznamenané v nebeské knize. „My dva pocházíme z nuzných poměrů, Charlesi,“ řekl kardinál, „a tebou by vojáci opovrhovali.“

„Těch, co hledají grál, musejí být stovky,“ poznamenal Charles.

„Spíš tisíce,“ opravil ho kardinál. „Ale jakmile by se ho kdokoliv z nich zmocnil, přinesl by ho králi a ten hlupák by si ho nechal vzít Angličany. Vexille, ať je nevím jak daleko, je pořád můj a já vím, co udělá, až se ke grálu dostane. Přivlastní si ho, prostě ho ukradne. Proto ho musíš zabít dřív, než k tomu bude mít příležitost.“

„Ale toho nebude lehké zabít,“ mínil Charles.

„Proto tam posílám tebe. Tebe a tvé hrdlořezy. Nezklam mě.“

Ten večer pořídil Charles pro falešný grál novou schránku. Byl to kožený tubus podobný pouzdru, v němž nosí střelci z kuší šipky, a do něj vzácný pohár vložil, obalil sklo a zlato plátnem a pilinami a pak zapečetil víko tubusu voskem.

Následující den se Gaspard dočkal odměny za své dílo. Do břicha mu zajel nůž a vrahova ruka jím pak pomalu táhla nahoru a mladík umíral pomalu a v tratolišti krve. Yvette křičela tak strašlivě, že téměř přišla o hlas a jenom lapala po dechu, a když z ní Charles strhával oděv, skoro se mu nebránila. A deset minut později jako dík za to, co mu právě poskytla, ji Charles Bessières zabil rychle.

Pak věž zamkl.

A Charles Bessières, s toulcem na šipky u boku, vedl své tvrdé muže na jih.

„Ve jménu Otce a Syna a Ducha svatého, amen,“ řekl Thomas polohlasně a pokřížoval se. Náhle se mu však zdálo, že prostá modlitba nestačí, vytáhl tedy meč, opřel ho o zem, aby jílec vypadal jako kříž, a padl před ním na kolena. Pak tatáž slova opakoval latinsky. „*I nomine patris, et filii, et spiritus sancti, amen.*“ Bůh se nade mnou smiluje, pomyslel si a vzpomínal, kdy byl naposledy u zpovědi.

Sir Guillaume sledoval jeho zbožné modlitby s pobavením. „Říkal jsi přece, že jich je jen pár, ne?“

„Říkal,“ souhlasil Thomas, když vstal a zastrčil meč do pochvy. „Ale nikdy není na škodu, když se člověk před bojem pomodlí.“

Sir Guillaume se spokojil s letmým znamením kříže. „Jestli je jich jen pár, pobijeme je a bude pokoj.“

Pokud opravdu pořád míří sem, pomyslel si Thomas. Uvažoval, že se jezdci mohli obrátit zpátky k Astaraku. Neměl také tušení, kdo jsou, a dokonce nevěděl, zda jde o nepřátele. Určitě však nevyjeli z Beratu, protože ten leží na severu a jezdci sem směřovali od východu. Jednou věcí si však byl jistý: měli nad nimi početní převahu. Spolu se sirem Guillaumem velel dvaceti lučištníkům a čtyřiceti dvěma těžkooděncům a jezdců, kteří se k nim blížili, byla sotva polovina. Mnozí z Thomasových ozbrojenců byli *routieři*, kteří přišli do Castillon d'Arbizon, aby se mohli podílet na drancování kraje, a ti si od blížící se šarvátky slibovali další

tučnou kořist v podobě koní, zbraní a zbroje a možná, bude-li jim přát štěstí, i zajatců s nadějí na výkupné.

„Víš jistě, že to nejsou *coredoři*?“ zeptal se ho sir Guillaume.

„Nejsou,“ odpověděl Thomas pevně. Jezdci, které viděl z vrcholu kopce, byli na bandity příliš dobře vyzbrojeni a měli příliš dobré koně. „Jedou pod jakýmsi praporcem,“ dodal, „ale nepoznal jsem, jaký je na něm znak. Byl svěšený dolů.“

„Můžou to taky být *routieři*,“ nadhodil sir Guillaume.

Thomas zavrtěl hlavou. Co by *routieři* dělali tady a proč by jeli pod vlajkou? Jezdci, které viděl, vypadali jako vojáci na hlídce, a předtím, než se otočil a vyrazil dolů k vesnici, uviděl soumary naložené svazky dlouhých kopí. Nic takového s sebou *routieři* netahají. „Podle mě sem poslal Berat po naší návštěvě v Astaraku vojáky pro případ, že by nás napadlo ještě jednou se sem vrátit.“

„Takže to jsou nepřátelé?“

„Víš snad něco o tom, že bychom měli v těchto končinách nějaké přátele?“ zeptal se Thomas.

Sir Guillaume se zašklebil. „Kolik myslíš, že jich je? Dvacet?“

„Možná o pár víc. Ale ne přes třicet,“ odpověděl Thomas.

„Co když jsi je neviděl všechny?“

„To poznáme..., pokud se tu objeví.“

„Co střelci s kušemi?“

„Žádné jsem neviděl.“

„Pak jen doufejme, že sem přijedou,“ řekl sir Guillaume, jako by se už nemohl dočkat. Byl dychtivý po kořisti stejně jako ostatní vojáci. Potřeboval peníze, spoustu peněz, aby mohl uplácet a bojovat a tak získat zpět své léno, o něž přišel v Normandii. „Třeba to je tvůj bratranec,“ nadhodil náhle.

„Na to jsem nepomyslel,“ zarazil se Thomas. Instinktivně sáhl dozadu a dotkl se luku, neboť každá zmínka o bratranci v něm vyvolávala pocit, že je nablízku zlo. Pak se ho ale zmocnilo vzrušení, když si představil, že by to opravdu mohl být Guy Vexille, s kým se možná brzy utká v boji.

„Jestliže je to Vexille,“ prohlásil sir Guillaume a přešel si prstem po děsivých jizvách na tváři, „potom je můj. Já ho zabiju.“

„Ne. Chci ho živého,“ řekl Thomas. „Živého!“

„To radši řekni i Robbiemu,“ podotkl sir Guillaume, „ten taky přísahal, že ho zabije.“ Robbie chtěl pomstít svého bratra, kterého Guy Vexille zabil u Durhamu.

„Ale možná to není on,“ řekl Thomas, i když chtěl, aby to byl jeho bratranec. A zvlášť si to přál teď, neboť se zdálo, že nadcházející boj nemůže skončit jinak než masakrem nepřátel. Cizí jezdci se mohli dostat do vesnice pouze přes brod, pokud by se nerozhodli jet podél řeky a hledat jiné místo, kde by ji překročili, přičemž jeden z vesničanů, jemuž pohrozili, že zabijí jeho malou dceru, když jim neřekne pravdu, se dušoval, že v okruhu pěti mil žádný jiný most ani brod není. Jezdci tedy musejí přijet k vesnici po cestě od brodu a na ní taky zemřou.

Střežilo ji patnáct těžkooděnců. Zatím čekali ukryti dvore jedného většího stavení, ale až by se nepřátelé přiblížili, měli vyrazit ven a pomocí farmářského vozu, který postaví napříč, cestu zatarasit. Thomas ani nepředpokládal, že by museli bojovat, protože po obou stranách cesty rozmístil v křoví své lučištníky. Ti masakr zahájí a už teď si každý vedle sebe zabodl do země dostatek šípů, aby mohli střílet jeden za druhým. Nejbliž měli přichystané ty s širokými klínovými hroty, které se téměř nedají z rány vytrhnout. Lučištníci brousili čepele širokých hrotů na kamenech, aby byly ostré a pronikaly do těl co nejhlouběji. „Budete čekat, dokud nedojedou tam k tomu mezníku,“ řekl jim Thomas a ukázal na zašpičatělý nabílený kámen vymežující hranici mezi loukami. Lučištníci věděli, že nejdříve musejí střílet na přední koně šípy s širokými hroty, protože vzpínající se a padající zvířata změní útok ve zmatek. Teprve pak, pokud se nepříteli podaří dostat se blíž, přijdou na řadu šípy s dlouhými úzkými hroty.

Ty dokáží prorážet drátěné košile i pancíře, přičemž nejlepší z nich mají dřík ze dvou druhů dřev. Prvních patnáct centimetrů za kovovým hrotem — dlouhým jako mužský

prostředník a štíhlým jako ženský malíček — bývá v takovém případě z těžkého dubového dřeva, místo z jasanu nebo topolu. Dvacet Thomasových lučištníků mělo tedy připraveno šípy s širokými hroty pro koně a s hroty jako jehly pro obrněnce, a až jezdci minou bílý mezník na kraji vesnice, budou schopni vystřelit jich nejméně tři stovky a ještě jim dvakrát tolik zbude.

Tohle už Thomas zažil mnohokrát. V Bretani, kde se svému řemeslu učil, stál s ostatními lučištníky za keři nebo proutěnými bariérami a zabíjel desítky a desítky nepřátel dřív, než se vůbec dostali do boje. Francouzi se už poučili a místo rytířů na koních proti nim posílali předvoj střelců s kušemi. Ty však zase anglické šípy zabíjely v okamžiku, kdy po prvním výstřelu natahovali své těžkopádné zbraně, a jezdci pak neměli jinou možnost, než vyrazit do útoku, nebo ustoupit. V každém případě byli angličtí lučištníci králi bitevních polí, neboť žádný jiný národ se nenaučil bojovat s dlouhými luky z tisového dřeva.

Lučištníci byli stejně jako muži sira Guillaumea ukryti, ale pak tu byla skupina dalších ozbrojenců, jimž velel Robbie. Ti sloužili jako návnada. Většina se jich zdržovala u pohřební mohyly — jeden nebo dva kopali, ostatní posedávali kolem, jako by odpočívali, a dva přikládali na oheň, jehož kouř sem nepřátele přivábil. Thomas s Genevieve došli k mohyle, a zatímco dívka čekala u jejího úpatí, Thomas vylezl nahoru a díval se do velké jámy, kterou tam stačil vykopat sir Guillaume se svými lidmi. „Prázdná?“ zeptal se.

„Moře kamení, ale zlato žádné,“ řekl Robbie.

„Víš, co máte dělat?“

Robbie vesele přikývl. „Čekat, až mezi nimi vypukne zmatek, a pak zaútočit.“

„Ale dřív ne, Robbie.“

„Ne, dřív nevyrazíme,“ odpověděl Angličan jménem John Faircloth. Byl to vysoký těžkooděnc, mnohem starší a zkušenější než Robbie, a i když byl Robbie rodem oprávněn

velet menšímu oddílu vojáků, dobře věděl, že není na škodu nechat si poradit od starého válečníka.

„Neboj se, nenecháme vás ve štychu,“ řekl rozjařeně Robbie, z něhož zjevně spadla tíseň z cesty, na kterou se měl vydat. Ted' byl ve svém živlu. Koně jeho mužů čekali uvázání hned za mohylou a bylo domluveno, že jakmile se nepřátelé objeví a přivítá je první salva šípů, vyrazí Robbie v čele svých jezdců, objede je a uzavře jim ústupovou cestu.

„Možná je to můj bratranec,“ varoval ho Thomas. „Samozřejmě to nevím jistě,“ dodal, „ale možné to je.“

„S ním mám nevyřízený účet,“ poznamenal Skot.

„Chci ho živého, Robbie. Mám na co se ho ptát.“

„A až ti odpoví, pošlu ho do pekel.“

„Možná, ale nejdřív s ním chci mluvit,“ řekl Thomas. Po chvíli na něho zavolala zdola Genevieve.

„Něco jsem viděla,“ hlásila, „v lese mezi stromy.“

„Nedívejte se tam!“ křikl Thomas na muže, kteří ji slyšeli, pak se ledabyle protáhl, pomalu se otočil a nenápadně se zadíval k řece. V první chvíli uviděl jen dva vesničany, kteří táhli přes brod svazky nařezaných klacků, a dokonce si pomyslel, že ho Genevieve upozornila na ně. Pak ale zaostřil pohled dál na druhý břeh a uviděl mezi stromy tři jezdce. Zřejmě si mysleli, že je ve stínu stromů není vidět, ale Thomas se v Bretani naučil pátrat po nepříteli i v hustém lese. „Pozorují nás,“ řekl Robbiemu. „Doufám, že ne moc dlouho.“

Robbie nenápadně obhlédl les. „Mám dojem, že jeden z nich je kněz,“ řekl náhle.

Thomas se podíval pozorněji. „To může být jen černý plášť,“ mínil. Po chvíli se tři jezdci obrátili a odjeli.

„Co když je to hrabě z Beratu?“ ozval se Robbie.

„Myslíš?“ Thomas cítil, že by byl zklamaný, kdyby to tak bylo. Chtěl, aby proti němu stál jeho bratranec.

„Kdyby se nám podařilo ho zajmout, mohlo by z toho být báječné výkupné,“ podotkl Robbie.

„To je pravda.“

„Takže co říkáš, kdybych tu zůstal, dokud nebude zaplacené?“

Thomase jeho otázka vyvedla z míry. Už si zvykl na myšlenku, že Robbie odejde, a dělal si naději, že se tím zlepší atmosféra v posádce. „Myslíš zůstat s námi?“

„Abych dostal svůj podíl,“ řekl Robbie a vzdorně na něho pohlédl. „Je na tom něco špatného?“

„Vůbec ne,“ uklidňoval ho rychle Thomas. „Svůj podíl bys dostal v každém případě, Robbie.“ Uvažoval, že by mohl Robbieho vyplatit z peněz, které měl v truhle, a tak ho znovu přimět, aby se vydal na cestu. Teď však nebyl na takové věci čas. „Ještě jsme ale nikoho nezajali. Hlavně nevyrazte příliš brzy,“ varoval znovu. „A pak Bůh s vámi.“

„Je na čase, abychom zase jednou svedli pořádný boj,“ řekl Skot dychtivě. „Nedovol lučištníkům, aby zabili ty nejbohatší. Nechte taky něco nám.“

Thomas se zašklebil a začal slézat z mohyly. Napjal Genevieve na jejím luku tětivu a pak s ní zamířil k místu, kde čekal v úkrytu sir Guillaume se svými muži. „Už to nebude dlouho trvat,“ řekl. Vylezl na vůz, aby se podíval přes zeď dvora. Jeho lučištníci dřepěli za živým plotem kousek odtud. Každý z nich měl na tětívě připravený šíp s širokým hrotem.

Thomas došel k nim a čekal. Nic se nedělo. Čas se zoufale pomalu vlekl a Thomas začal pochybovat, zda se vůbec nějaký nepřítel objeví. Třeba ti tři jezdci poznali, že jsou na jejich útok od brodu připraveni, a snaží se najít další brod někde níž po proudu, aby je překvapili z jiné strany. Je také možné, že to byli vojáci z nepříliš vzdáleného městečka Masseube, kteří přišli zjistit, proč vesničané zapálili varovný oheň.

Sir Guillaume měl zřejmě stejné pocity. „Kde, k čertu, jsou?“ zabručel, když se Thomas vrátil do dvora a znovu vylezl na vůz, aby se podíval přes řeku.

„Bůh ví.“ Thomas upřeně hleděl do lesa, zkoumal každý stín, ale stále neviděl nic, co by naznačovalo, že se tam skrývají jezdci. Listí na stromech se pomalu začínalo

zbarvovat podzimními odstíny a všude panoval klid, jen na kraji blízko břehu ryli mezi kořeny dva vepři.

Sir Guillaume byl v drátěné košili, která mu sahala skoro až ke kolenům, na ní měl řemeny upevněný náprsní pancíř, na pravé paži plátový loketník a jednoduchou přilbici s hledím. Měla sice široký šikmý okraj proti ranám mečem shora dolů, ale jinak to byl levný kus zbroje, jenž se pevností nemohl rovnat těm nejlepší přilbicím. Podobnou zbroj měli i ostatní těžkooděnci, sem tam vylepšenou nějakým pancířem, který ukořistili v minulosti na bitevních polích. Nikdo nevlastnil úplnou plátovou zbroj a drátěné košile měli staré, vyspravované. Někteří šli do boje se štíty, jiní bez nich. Sir Guillaume měl štít z vrbového dřeva potažený kůží, na níž byl namalovaný jeho erb s třemi žlutými jestřáby na modrém poli, i když tak vybledlý, že se dal stěží rozeznat. Pouze jediný z jeho těžkooděnců měl štít se znakem — byla na něm černá sekera na bílém poli —, ale neměl tušení, čím erb to je. Vzal štít mrtvému nepříteli po jedné šarvátce u Aiguillonu, hlavní anglické pevnosti v Gaskoňsku. „Klidně to může být anglickej erb,“ prohlásil. Byl to burgundský žoldněř, který bojoval proti Angličanům, ale po pádu Calais a následném příměří ho jeho pán ze služby propustil a nyní byl nesmírně rád, že má ty zatracené anglické luky na své straně. „Ty ten znak znáš?“ zeptal se Thomase.

„Nikdy jsem ho neviděl,“ odpověděl Thomas. „Jak jsi k němu přišel?“

„Jak? Prostě jsem toho chlápka, co ho měl přede mnou, bodl do zad. Pod zadní plát. Měl přeseknutej řemen a pancíř mu vlál jako zlomený křídlo. Panebože ten řval!“

Sir Guillaume se zašklebil. Vytáhl kus černého chleba, který měl zastrčený pod náprsním krunýřem, kus si z něj ulomil, ale sotva do něj kousl, zaklel a vyplivl zrno z mlýnského kamene. Pak si sáhl do úst, ohmatal si uštípnutý zub a znovu zaklel. Thomas zvedl pohled k obloze — slunce se už pomalu sklánělo k západu. „Vypadá to, že se dnes

vrátíme pěkně pozdě,“ zabručel. „V každém případě až za tmy.“

„Budeme se držet řeky,“ prohlásil sir Guillaume se zkřiveným obličejem. „K čertu, to bolí.“

„Rozkousej trochu hřebíčku, pane,“ řekl Burgund'an. „To pomáhá od bolesti.“

Náhle si Thomas všiml, že vepři na kraji lesa na chvíli strnuli a pak vyrazili pryč. Něco je vyplašilo. Thomas zvedl ruku, jako by se bál, že by tlumené hlasy jeho druhů mohly blížící se jezdce zahnat zpátky. A pak konečně uviděl mezi stromy záblesky. Bylo jasné, že to nemůže být nic jiného než odlesky zbroje. Seskočil dolů. „Jede k nám návštěva,“ řekl a rychle zamířil za lučištníky. „Probudte se,“ řekl. „Táhne sem stádo oveček na porážku.“

Vybral si místo za hustým keřem a Genevieve se skrčila vedle něho s šípem připraveným na těživě. Thomas pochyboval, že by někoho zasáhla, ale přesto se na ni povzbudivě usmál. „Zůstaň schovaná, dokud nebudou u toho mezníku,“ řekl jí a opatrně vykoul.

Pak je konečně uviděl. Jakmile se objevili, okamžitě poznal, že to není Guy Vexille, protože na vlajce, s níž vyjel z lesa první jezdec, nebylo yale, ale oranžovobílý znak s leopardem, erb hraběte z Beratu. „Nevystrkujte hlavy!“ varoval Thomas své druhy a snažil se spočítat, kolik jezdců je. Dvacet? Dvacet pět? Nebylo to moc a jen asi deset vpředu mělo dlouhá kopí. Na všech jejich štítech se na bílém poli skvěl oranžový leopard, což jen potvrzovalo, že jsou to ozbrojenci hraběte z Beratu, pouze jeden z nich, který jel na mohutném černém hřebci ověšeném brněním, měl na štítu erb se žlutým polem, na němž byla rudá pěst v železné rukavici. Thomas ten erb neznal. Jezdec, stejně jako kůň, byl celý v plátové zbroji a na přilbici mu vlál žlutočervený chochol. Nakonec Thomas napočítal jednatřicet jezdců. To nevypadá na boj, pomyslel si, to bude obyčejné vraždění.

Náhle se mu to všechno zdálo podivně neskutečné. Čekal, že se ho zmocní vzrušení a trochu i strach, ale místo toho

pozoroval cizí jezdce, jako by s ním neměli nic společného. Jejich útok byl neuspořádaný. Z lesa ještě vyjeli v těsném sevření, jak je správné, ale pak se rychle roztáhli do šířky. Také kopí nesli příliš nahoře, jako by se je chystali sklopit až těsně před nepřítelem. Na špičce jednoho z nich vlál rozeklaný černý plamenec. Jezdci vyrazili do cvalu. Čabraky koní se rozevlály a s duněním kopyt se k vesnici neslo řinčení pancířů. Za jezdci odletovaly velké kusy hlíny a drnů. Pak se jezdci dostali k brodu a opět se srazili, jak se všichni snažili překonat nejužší místo cesty, a od nohou prvních koní vystříkla až k sedlům voda.

Útočný voj vyjel z brodu. Robbieho muži, kteří ještě před chvílí posedávali na vrcholu mohyly, byli pryč a jezdci hraběte z Beratu zat'ali koním ostruhy, neboť si mysleli, že se nepřítel dal v panice na útek. Útočný voj se znovu roztáhl, těžcí hřebci duněli po cestě jako bouře a pak dorazil první z nich k bílému mezníku. Vtom Thomas zaslechl kodrcání vozu, který ozbrojenci sira Guillauma tlačili ze dvora, aby jím zatarasili cestu.

Vstal a podvědomě sáhl po šípu s tenkým ostrým hrotem — kůň jezdce se žlutočerveným štítem měl hrud' chráněnou drátěnou suknicí podšitou kůží a Thomas věděl, že šíp s širokým hrotem by ji neprorazil. Pak natáhl pravou paži dozadu, na okamžik ucítil dotek tětivy na uchu a vzápětí zasvištěl vzduchem první šíp. Nejdřív se lehce zachvěl, ale potom ho husí peří srovnalo a po krátkém svistu vzduchem se zaryl do hrudi černého hřebce. To už však měl Thomas na tětivě další šíp s tenkým hrotem, natáhl tětivu a pustil ji a vzápětí vystřelil třetí šíp. Teprve teď si všiml, že vzduchem sviští spousta dalších šípů s bílým peřím na konci, a jako vždy užasl nad tím, jak málo škody způsobila první salva. Žádný kůň nepadl, dokonce ani nezpomalil, i když z čabrak i z nekrytých hrudí trčely šípy, a Thomas znovu natáhl tětivu, pustil ji a ucítil, jak ho šlehla přes chránič na levém předloktí. Hned chňapl po novém šípu, ale to už viděl padat první koně, slyšel bolestné ržání zvířat, řinčení zbroje a dunivé pády

těžkých těl na zem. Vystřelil další šíp a ten pronikl hluboko do těla černého hřebce, který divoce házel hlavou a od tlamy mu odletovala zkrvavená pěna. Pak už vystřelil Thomas na jezdce, ale šíp se zabodl do štítu a vrhl rytíře na vysokou zadní rozsochu sedla.

Dva koně se zmítali na zemi, takže je další útočící jezdci museli objíždět, stále však proti nim létaly šípy. Pár dlouhých kopí padlo na zem. Jeden z koní, na němž visel mrtvý jezdec s třemi šípy v hrudi, se v panice pustil napříč útočící řadou a způsobil v ní ještě větší zmatek. Thomas znovu vystřelil, teď už šípem s širokým hrotem, aby srazil koně na konci houfu. Jeden z Genevieviných šípů vyletěl vysoko do vzduchu. Dívka se na Thomase smála široce rozevřenýma očima. Sam zaklel, když mu praskla tětiva, o pár kroků couvl, vytáhl zpod helmice novou a rychle ji napnul na luk. Velký černý hřebec zvolnil do potácivé chůze a Thomas mu poslal další ostrý šíp do boku těsně před jezdcovo levé koleno.

„Na koně!“ zaslechl Thomas za sebou. Věděl, co to znamená. Sir Guillaume usoudil, že se nepřátelští jezdci k bariéře na cestě nedostanou, a rozhodl se k útoku. Ale kde je Robbie? Někteří beratští už obrátili a ujížděli zpátky k brodu, aby se spasili útekem, a Thomas vystřelil za těmito zbabělci v rychlém sledu čtyři šípy s širokým hrotem. Pak znovu vystřelil na jezdce na černém hřebci. Šíp mu sklouzl po náprsním krunýři, ale to už jeho kůň klopýtl a klesl na kolena. Panoš, který nesl vlajku hraběte z Beratu, chtěl rytíři pomoci a Thomas mu poslal šíp s ostrým hrotem do krku a pak další dva do hrudi. Panošovi vypadla vlajka z ruky a zvrátil se dozadu, ale vysoká rozsocha ho udržela v sedle, takže v něm zůstal viset.

Muži sira Guillaumea už nasedali, tasili meče a rovnali se do sevřené útočné řady. A právě v tu chvíli se od severu vyřítil houf vedený Robbiem. Jejich útok nemohl přijít v příhodnější chvíli, neboť zastihl nepřátele v naprostém zmatku a Robbie ho vedl od řeky, aby jim odřízl ústupovou cestu. „Luky dolů!“ vykřikl Thomas. „Luky dolů!“ Nemohl riskovat, že šípy zraní

někoho z Robbieho mužů. Sám hodil luk na zem a vytáhl meč. Přišel čas dorazit nepřítele v boji muže proti muži.

Robbieho těžkooděnci udeřili na beratské jezdce strašlivou silou. Útok rozjeli tak, jak se má, v těsném sevření a už při první srážce poslali tři nepřátelské koně na zem. A pak si každý z Robbieho mužů vybral soka a začaly sekat meče. Robbie se s bojovým pokřikem Douglasů bez váhání vrhl proti jezdci s přilbicí se žlutočerveným chocholem.

Joscelyn, který se snažil udržet v sedle těžce zraněného koně, za sebou zaslechl výkřik a naslepo máchl mečem. Robbie však ránu kryl a štítem s rudým srdcem Douglasů udeřil nepřátelského rytíře do helmy. Joscelyn ji neměl upevněnou řemenem, protože na turnajích bylo často výhodné těžkou kovovou přilbicí odhodit, aby bojovník na zpola poraženého nepřítele lépe viděl. Jenže nyní se mu v nejméně vhodném okamžiku pootočila, křížové štěrby pro oči zmizely a Joscelyn se ocitl ve tmě. V zoufalé snaze začal naslepo mávat mečem, ale pak se pro něj svět změnil v jeden děsivě rezonující zvuk kovu narážejícího na kov a Joscelyn neviděl a neslyšel.

Beratští těžkooděnci kapitulovali, odhazovali meče a vrhali k nohám nepřátel železné rukavice na znamení, že se vzdávají. Teď už mezi ně vtrhli i lučištníci a strhávali jezdce ze sedel a muži sira Guillaumea se rozjeli přes louku za těmi, kteří se snažili utéct k brodu. Sir Guillaume právě dojel jednoho opozdilce, rozmáchl se a jedinou mocnou ranou mu zezadu srazil helmu i s hlavou. Do výše vystříkla krev, hlava šplouchla do vody a bezhlavé tělo jelo ještě kus dál.

„Vzdávám se! Vzdávám se!“ vykřikl Joscelyn v naprosté hrůze. „Je za mne výkupné!“ To jsou slova, která na bojišti zachraňují životy bohatých, a Joscelyn je křičel znovu a znovu. „Je za mne výkupné!“ Pravou nohu měl uvězněnou pod koněm, kvůli posunutí helmě stále nic neviděl a slyšel jen dusot kopyt, třeskot zbraní a výkřiky mužů zabíjených lučištníky. A pak ho náhle oslepilo světlo a muž, který mu strhl přilbicí, nad ním stál s mečem v ruce. „Vzdávám se!“

vykřikl znovu Joscelyn a vzpomněl si na svůj titul. „Jsi šlechtic?“

„Jsem Douglas z rodu Douglasů,“ řekl muž špatnou francouzštinou, „a jsem stejně dobrého rodu jako každý ve Skotsku.“

„Pak se ti vzdávám,“ řekl Joscelyn zoufale a chtělo se mu plakat, neboť všechny jeho sny smetla jedna krátká smršť šípů, která s sebou nesla hrůzu a smrt.

„Kdo jsi?“ zeptal se ho Robbie.

„Pán z Béziarsu a dědic Beratu,“ řekl Joscelyn.

A Robbie výskl radostí.

Neboť se stal bohatcem.

Hrabě z Beratu uvažoval, zda neměl synovci poručit, aby mu nechal tři nebo čtyři muže. Ne proto, že by potřeboval ochranu, spíš že k jeho titulu patřilo, aby měl nějaký doprovod. Když ho Joscelyn s otcem Roubertem a všemi jezdci opustil, zůstal s ním jen panoš, jeden další sluha a nevolníci, kteří odkopávali hlínu od záhadné zdi, za níž, jak byl hrabě přesvědčen, se skrýval dutý prostor ležící pod někdejšími oltářem kaple.

Hrabě znovu kýchl a pak se mu zatočila hlava, takže se musel posadit na povalený kámen.

„Měl by ses jít ohřát k ohni, pane,“ navrhl mu panoš. Byl to syn jednoho leníka ze severu panství, tupý sedmnáctiletý mladík bez fantazie jménem Michel, který neprojevil sebemenší zájem jet s Joscelynem a pokusit se získat slávu.

„K jakému ohni?“ zeptal se hrabě a nechápavě na panoše hleděl.

„Udělalí jsme oheň, pane,“ řekl Michel a ukázal na druhý konec krypty, kde hořel malý ohýnek rozdělaný z rozštípaných větví rakví.

„Oheň,“ opakoval hrabě. Měl pocit, jako by mu dělalo zatěžko jasně uvažovat. Znovu kýchl a chvíli lapal po dechu.

„Je zima, pane,“ řekl mladík, „a u ohně se trochu zahřeješ.“

„Oheň,“ řekl znovu hrabě zmateně, ale pak v sobě našel trochu energie a vzchopil se. „Samozřejmě. Oheň. Výborně, Micheli! Udělej pochodeň a přines mi ji.“

Michel odešel k ohni, našel v něm delší kus jilmového dřeva, které na jednom konci hořelo, opatrně ho vytáhl z plamenů a přinesl ke zdi, kde hrabě nedočkavě odstrčil kopáče. Úplně nahoře byl ve zdi malý otvor, ne větší, než jakým by se protáhl vrabec, a hrabě se jím už předtím marně pokoušel nahlédnout do prostoru za zdí. „Dej to sem,“ řekl netrpělivě Michelovi, když se mladík vrátil od ohně, vzal mu hořící dřevo a několikrát jím mávl, aby ještě víc vzplálo. Pak ho vstrčil do díry. K jeho radosti hořící dřevo na nic nenarazilo. Bylo jasné, že na druhé straně je dutý prostor. Hrabě pak vstrčil dřevo ještě dál, až spadlo dovnitř, pak se sklonil a snažil se jednou ze škvír mezi kameny uvidět, co tam je.

Hořící dřevo začalo ve vlhkém vzduchu pohasínat, ale přesto ještě dalo dost světla, aby prostor za zdí ozářilo. Hrabě chvíli civěl do škvíry a potom se prudce nadechl. „Micheli!“ vyrazil ze sebe. „Micheli! Vidím...“ V tu chvíli plamen zhasl.

A hrabě se zhroutil.

Sklouzl z hromady hlíny dolů, byl bledý jako stěna, ústa měl otevřená a Michel si chvíli myslel, že jeho pán zemřel. Pak ale hrabě povzdechl. Jenom to, jinak zůstával bez vlády a bez vědomí. Nevolníci civěli na panoše a ten zase bezradně zíral na hraběte. Po chvíli se však Michel vzpamatoval a poručil, aby hraběte vynesli z krypty ven. Nebylo to lehké, protože s ním museli po žebříku, ale jakmile se dostali nahoru, nechali přivést z vesnice ruční vozík a na něm dopravili bezvládného hraběte do kláštera. Trvalo jim to téměř hodinu a hrabě jednou nebo dvakrát zasténal. Stále však žil, když ho mniši přenášeli do klášterního hospitálu, kde ho položili na lůžko v malé vybílené místnosti s krbem, v němž hořel oheň.

Klášterní lékař, Španěl bratr Ramón, ho pak prohlédl. „Pan hrabě má zimnici,“ ohlásil opatovi, „a přebytek žluči,“ dodal.

„Zemře?“ zeptal se opat Planchard.

„Jenom bude-li si to přát Bůh,“ odpověděl bratr Ramón, což byla jeho obvyklá odpověď na tuto otázku. „Nasadím mu pijavice a pak se pokusím vyhnat z něj zimnici pocením.“

„A pomodli se za něj,“ připomenul opat Planchard Ramónovi. Potom se vrátil k Michelovi a dozvěděl se od něj, že všichni ozbrojenci hraběte odjeli do údolí řeky Gers pobít Angličany. „Jed' jim naproti,“ poručil opat panošovi. „Řekni jim, že jejich pána sklátila zimnice. A připomeň panu Joscelynovi, že je třeba poslat zprávu do Beratu.“

„Ano, pane,“ přikývl Michel. Zdál se celý nesvůj ze zodpovědnosti, která mu tak náhle připadla.

„A co hrabě dělal, než omdlel?“ zeptal se opat Planchard a dozvěděl se o podivné zdi pod hradní kaplí.

„Možná bych se tam měl vrátit a zjistit, co za tou zdí je,“ navrhl Michel nervózně.

„To nech na mně, Micheli,“ řekl opat stroze. „Tvou povinností je starat se o svého pána a jeho synovce, víc nic. A teď jdi a vyhledej pana Joscelyna.“

Michel tedy vyjel Joscelynovi naproti a opat Planchard šel najít nevolníky, kteří přivezli hraběte do kláštera. Čekali u brány, neboť doufali, že dostanou odměnu, a když se k nim opat blížil, padli na kolena. Opat se nejdříve obrátil na nejstaršího z nich. „Jak se daří tvé ženě, Verici?“ zeptal se.

„Trpí, pane, trpí.“

„Vyříd' jí, že se za ni modlím,“ řekl Planchard a byla to pravda. „Poslouchejte, vy všichni, a poslouchejte dobře.“ Počkal, až se na něj všichni pozorně zadívají. „Vrátíte se do hradu a tu zeď zase zakryjete,“ řekl přísně. „Zaházíte ji hlínou. A dál nekopejte. Verici, víš, co jsou to *encantady*?“

„Samozřejmě, pane,“ přikývl Veric a pokřižoval se.

Opat se k němu naklonil. „Jestliže tu zeď nezakryjete, Verici, vystoupí z útrob hradu *encantady* a vezmou vám děti. Všechny,“ dodal a pohlédl po řadě na klečící muže. „Vystoupí ze země, chytanou vaše děti a odtančí s nimi do pekla. Tak běžte a zakryjte tu zeď. A až to budete mít, vraťte se ke mně a já vám dám odměnu.“ V chudé klášterní pokladnici bylo pár

mincí a opat jim je mýnil dát. „Věřím ti, Verici!“ dodal. „Dál nekopejte, jenom zakryjte tu zeď.“

Nevolníci vstali a spěchali udělat, co jim nařídil. Opat Planchard se za nimi díval a v duchu odříkal modlitbu, v níž prosil Boha, aby mu odpustil, že musel lhát. Nevěřil, že by pod troskami staré kaple astarackého hradu žili zakletí démoni, ale byl si jistý tím, že ať tam hrabě objevil cokoliv, mělo by to zůstat ukryto. A hrozba *encantad* se o to spolehlivě postará.

Potom se opat Planchard vrátil do své cely. Když hrabě tak nečekaně přijel do kláštera a způsobil náhlý rozruch, opat právě četl list, který mu sotva hodinu před tím přinesl posel. List přišel z cisterciáckého kláštera v Lombardii a nyní ho opat četl znovu a uvažoval, zda má tu hrozivou zprávu, o níž se v něm psalo, povědět bratrům. Nakonec se rozhodl se, že to neudělá. Pak poklekl a modlil se.

Přemýšlel o tom, že žije ve světě plném zla.

A že se Bůh rozhodl seslat na něj trest. Právě to bylo v listu z Lombardie a opat Planchard nemohl dělat nic, než se modlit. „*Fiat voluntas tua*,“ řekl a znovu a znovu to opakoval. „Budiž vůle tvá.“

Hned po boji začali sbírat šípy, které se ještě daly použít, protože v Gaskoňsku byly dlouhé anglické šípy stejně vzácné jako husí zuby. V Anglii nebo v těch oblastech Francie, které Angličané ovládali, bylo šípů vždycky dostatek. Dělal se v hrabstvích, balily se do svazků po čtyřiadvaceti a posílaly se všude tam, kde bojovali lučištníci. Ale zde, daleko od jakékoliv další pevnosti s anglickou posádkou, museli Thomasovi muži s šípy šetřit, a tak chodili od jedné mrtvoly k druhé a vytahovali je. Většina šípů s širokými hroty vžela hluboko v tělech koní a samotné hroty byly až na výjimky ztracené. Lučištníci však vytahovali alespoň dřívky a pak na ně upevňovali hroty nové, kterých měl každý dost v zásobě. Někteří muži ale řezali mrtvoly, aby vytáhli šípy i s hroty. Nejlepší se však lučištníci bavili při sbírání šípů, které minuly cíl a ležely roztroušené v trávě.

„Tady je jeden tvůj, Same,“ zavolal Jake. „Kam jsi mířil? Nejspíš pánubohu do oken, co?“

„To není můj,“ bránil se Sam. „Ten musí být Gennin.“

„Tome!“ křikl náhle Jake, když uviděl na druhé straně řeky dvě prasata. „Tamhle běhá večere.“

„Nejdřív posbírejte šípy, potom se budem starat o večeri,“ odpověděl Thomas. Sklonil se k jednomu z mrtvých koní a pokusil se z něj vyřezat hluboko zabodnutý šíp. Sir Guillaume hledal nejlepší kusy brnění a odepínal mrtvým holenní pancíře a nárameníky, zatímco jiný ozbrojenec stahoval z mrtvolu pěknou drátěnou košili. Lučištníci snášeli na hromadu meče. Část nepřátelských koní zůstala nezraněna nebo utrpěla jen lehká poranění a stálo za to je odvést. Ostatní byli mrtví nebo se váleli na zemi v bolestech, takže je Sam dobíjel ranou bojové sekery do čela.

Bylo to naprosté vítězství, o jakém se mohlo Thomasovi jen zdát, navíc Robbie zabil muže, kterého Thomas považoval za vůdce nepřátelského oddílu. Byl vysoký a jeho kulatá zamračená tvář se leskla potem. „Je to dědic Beratu,“ řekl Robbie, když k němu Thomas přišel, „ale jeho strýc tady není.“

Joscelyn krátce na Thomase pohlédl, když však uviděl jeho zakrvácené ruce, luk a vak na šípy, usoudil, že je jen obyčejný voják, a obrátil se na sira Guillaumea. „Ty jsi tady vůdce?“ zeptal se ho.

Sir Guillaume ukázal na Thomase. „On je vůdce.“

Joscelyn zůstal chvíli neschopen slova a jen zděšeně sledoval, jak nepřátelé olupují raněné těžkooděnce. Alespoň že oba muži, které si přivedl on sám, Villesisle a jeho druh, byli živí. Nemohli bojovat, protože jim šípy zabily koně. Jeden z vojáků Joscelynova strýce přišel o pravou ruku a jiný umíral s šípem v břiše. Joscelyn se pokoušel spočítat mrtvé a živé a vyšlo mu, že jen asi šesti nebo sedmi mužům se podařilo dostat se přes brod a uprchnout.

A pak uviděl tu dívku, bekyni. Olupovala mrtvé jako ostatní. Joscelyn si odplivl a pokřížoval se. Přesto na ni zíral,

jako by od ní nemohl odtrhnout oči, a pomyslel si, že je to nejkrásnější žena, jakou kdy viděl.

„Ta už je zadaná,“ řekl sir Guillaume suše, když si všiml jeho pohledu.

„Jaká je tvá cena?“ zeptal se Thomas Joscelyna.

„Můj strýc je schopen zaplatit ti za mě hodně,“ odpověděl Joscelyn odměřeně, protože si pořád nebyl jistý, zda má Thomase považovat za vůdce nepřátel. A ještě méně si byl jistý tím, jestli bude strýc ochoten vůbec za něho nějaké výkupné zaplatit. To však těmhle lidem říct nemohl, stejně jako se nemohl pochlubit smutnou skutečností, že v jeho vlastním panství by se našla sotva hrstka écu. Béziers bylo jen pár chudých chalup v Pikardii a jeho bohatství by možná stačilo na výkupné za zajatou kozu. Znovu se zadíval na Genevieve a obdivně pozoroval její dlouhé nohy a zlaté vlasy. „Musel vám pomáhat sám ďábel, že jste nás porazili,“ prohlásil hořce.

„V boji je dobré mít mocné přátele,“ řekl Thomas a obrátil se k louce poseté mrtvými. „Pospěšte si!“ zavolal na lučištníky. „Musíme se dostat domů aspoň před půlnocí!“

Mezi vojáky panovala skvělá nálada. Všichni věděli, že dostanou podíl z výkupného za nepřátelského vůdce, i když větší část připadne Robbiemu. Měli však ještě několik dalších, méně významných zajatců, z nichž taky něco vytěží. Navíc si odnášeli kořist v podobě přileb, zbraní, štítů, mečů a koní, přičemž pouze dva Thomasovi těžkooděnci utrpěli menší zranění. Byl to pro všechny dobrý den, a proto se smáli a žertovali, když všechno nakládali na své i ukořistěné koně a připravovali se k odjezdu.

A pak se u brodu objevil osamocený jezdec.

První ho spatřil sir Guillaume a zavolal na Thomase. Ten se otočil a uviděl, že k nim jede od brodu kněz. Měl černobílou kutnu, z čehož se dalo soudit, že je to dominikán. „Nestřílejte!“ křikl Thomas na lučištníky. „Luky dolů!“ Kněz jel na malé klisně a Thomas mu vyšel naproti. Genevieve už byla v sedle, ale nyní seskočila a spěchala za Thomasem.

„To je otec Roubert,“ řekla tiše. Byla bledá a hlas se jí chvěl nenávistí.

„Ten, co tě mučil?“ zeptal se Thomas.

„Ano,“ přikývla a Thomasovi se zdálo, že Genevieve potlačuje slzy. Věděl, jak jí je. Poznal na vlastní kůži ponížení a bolest muk, která mu způsobil kněz inkvizitor. Ještě teď ho pálila potupná vzpomínka na to, jak svého mučitele prosil, aby ho dalších muk ušetřil, a na vděk, který pocítil, když bolest přestala.

Otec Roubert zastavil asi dvacet kroků od Thomase a hleděl na mrtvé. „Dostalo se jim rozhřešení?“ zeptal se.

„Ne,“ odpověděl Thomas, „ale jestli jim ho chceš poskytnout, klidně můžeš. Potom se však vrať do Beratu a pověz hraběti, že jsme zajali jeho synovce a jsme ochotni jednat o jeho výkupném.“ Neměl co jiného dominikánovi říct, a tak vzal Genevieve za paži a obrátil se.

„Ty jsi Thomas z Hooktonu?“ zeptal se otec Roubert.

Thomas se otočil zpátky. „A kdo jsi ty?“

„Ošidil jsi peklo o jednu duši,“ řekl kněz, „a jestli ji peklu nevrátíš, budu žádat taky duši tvou.“

Genevieve sňala z ramene luk. „Ty se v pekle ocitneš dřív než já!“ zvolala.

Otec Roubert na ni ani nepohlédl. „Je to ďáblovu stvoření, Angličane,“ pokračoval k Thomasovi, „a uhranula tě.“ Klisna sebou trhla a kněz ji vztekle pleskl po krku. „Církev o ní rozhodla a ty se tomu musíš podřídít.“

„Já jsem dospěl k vlastnímu rozhodnutí,“ prohlásil Thomas.

Otec Roubert pozvedl hlas, aby ho slyšeli také všichni, co stáli v povzdálí za Thomasem. „Je to bekyně!“ zvolal. „Kacířka! Církev ji exkomunikovala, vyobcovala ji z posvátného společenství Božího, a proto je její duše zatracena! Pro tuto ženu není záchrana, stejně jako pro kohokoliv, kdo jí pomáhá! Slyšíte mě? Mluvím k vám jménem Boží církve na zemi a říkám vám, že vaše nesmrtelné duše jsou kvůli ní vystaveny smrtelnému nebezpečí.“ Pohlédl na Genevieve a na

jeho rtech se objevil krutý úsměv. „Zemřeš, děvko,“ řekl. „Zemřeš v pozemských plamenech, které tě pošlou do věčného ohně pekelného.“

Genevieve pozvedla svůj malý luk, na jehož tětivě měla šíp s širokým hrotem. „Ne,“ zarazil ji Thomas.

„Je to můj mučitel,“ řekla. Po tváři jí tekly slzy.

Otec Roubert se při pohledu na luk ušklíbl. „Jsi d'áblova děvka,“ zasyčel, „a tvoje luno budou obývat červi a tvá prsa budou vydávat hnis a ďábelská čeládka s tebou bude obcovat.“

Genevieve pustila tětivu.

Nemířila, jenom napnula tětivu a pak ji pustila. Vedl ji hněv, navíc měla oči plné slz, takže otce Rouberta sotva viděla. Když cvičila střelbu z luku, létaly její šípy pánubohu do oken, navíc v posledním zlomku vteřiny, než pustila tětivu, se ji Thomas pokusil zadržet; nesrazil jí luk stranou, pouze se stačil dotknout její levé ruky. Otec Roubert se chystal její dětský luk zesměšnit, ale už se k tomu nedostal, neboť šíp opustil tětivu a zasáhl ho. Široký hrot mu proťal hrdlo a bílé peří šípu se zbarvilo krví. Ještě chvíli zůstal kněz v sedle, pouze nenávisť v jeho tváři se změnila v naprostý úžas. Pak zachrčel, naklonil se na stranu a těžce padl z výšky na zem.

Byl mrtev dřív, než se k němu Thomas sklonil.

„Řekla jsem ti, že skončíš v pekle dřív než já,“ zasyčela Genevieve a plivla na mrtvolu.

Thomas se pokřičoval.

Zdalo se, že by měli lehké vítězství slavit, ale místo toho se do Castillon d'Arbizon znovu vrátila stará chmurná nálada. Ano, vybojovali skvělé vítězství, ale smrt kněze Thomasovy muže vyděsila. Většina z nich byli zatvrzelí hříšníci, někteří dokonce sami zabili kněze, ale všichni byli pověřčiví a dominikánovu smrt vnímali jako zlé znamení. Otec Roubert neměl zbraň, přijel jednat a byl zastřelen jako toulavý pes. Pár mužů bylo sice Genevieve nadšeno — to je správná žena, říkali, žena pro vojáka, a celá církev ať táhne třeba k čertu —, ale těch bylo málo. Většina posádky si naopak připomínala poslední slova

zabitého kněze, když řekl, že jejich duše se mohou dočkat zatracení, jestliže pomáhají kacířce. Tato výhrůžka mezi ně znovu vnesla strach, který je pronásledoval po tom, co Thomas ušetřil Genevieve smrti na hranici, a Robbie v nich tento strach vytrvale podporoval. Když se ho jednou Thomas zpřímá zeptal, kdy se hodlá vydat do Bologne, Skot se stejnou přímostí odpověděl, že zůstane v Castillon d'Arbizon. „Zůstanu tady, dokud nebudu vědět, jaké výkupné dostanu. Byl bych hlupák, kdybych utíkal od jeho peněz,“ řekl a ukázal na Joscelyna, který se už stačil dopídit příčiny napětí v posádce a dělal, co mohl, aby ho ještě víc podnítil předpověďmi, že dojde k těm nejhorším věcem, jestliže nebude bekyně upálena. Odmítal jíst u společného stolu s Genevieve. Jako šlechtic měl právo na to, aby s ním bylo zacházeno co nejlépe, spal tedy v místnosti ve věži vyhrazené jen jemu. Jedl však raději ve velké síni ve společnosti Robbieho a těžkooděnců, které bavil historkami o svých turnajových úspěších a strašil je řečmi o hrůzách, jež čekají ty, co chrání nepřátele církve.

Thomas nabídl Robbiemu skoro všechny peníze, které měl, jako jeho podíl na Joscelynovu výkupném s nabídkou, že se ještě vyrovnají, až bude výše výkupného dohodnuta. Robbie však odmítl. „To by mohlo skončit tak, že bys mi dlužil spoustu peněz,“ tvrdil. „A jak mám vědět, že bys mi je kdy zaplatil? A jak by ses dozvěděl, kde jsem?“

„Poslal bych je tvé rodině,“ snažil se s ním Thomas domluvit. „Snad mi věříš, ne?“

„Církev ti nevěří, tak proč bych ti měl věřit já?“ odpověděl nepřátelsky Skot.

Sir Guillaume se pokusil napětí zmírnit, ale bylo mu jasné, že se soudržnost posádky rozpadá. Jednou večer dokonce vypukl mezi Robbieho příznivci a těmi, kteří bránili Genevieve, boj, jehož výsledkem bylo, že jeden Angličan zůstal ležet mrtvý a Gaskoněc přišel o oko. Sir Guillaume sice viníky tvrdě potrestal, ale dobře věděl, že přijdou další podobné rvačky.

„Co hodláš dělat?“ zeptal se Thomase týden po boji u řeky Gers. Od severu vály chladné větry a Thomas se obával, že příchod zimy ještě zvýší podrážděnost jeho mužů. Stál se sirem Guillaumem na cimbuří vedle vybledlé vlajky hraběte z Northamptonu, pod jejímiž zelenobílými barvami vlál oranžový leopard ve znaku Beratu. Byl však obrácen vzhůru nohama na znamení, že je to standarta ukořistěná v boji. Na cimbuří s nimi byla i Genevieve, ale protože tušila, co chce sir Guillaume říct, a nechtěla to slyšet, odešla do nejbližšího rohu.

„Budu čekat,“ odpověděl Thomas.

„Pořád si myslíš, že tvůj bratranec přijde?“

„Proto tady jsem,“ řekl Thomas.

„A co když tě všichni opustí?“ nadhodil sir Guillaume.

Thomas mlčel. „Ty taky?“ zeptal se nakonec, když se ticho protahovalo.

„Jsem s tebou,“ řekl sir Guillaume, „i když si myslím, že ses zbláznil. Ale jestli se tu Vexille nakonec objeví, Thomasi, nepřijde sám.“

„To vím.“

„A nebude takový hlupák jako Joscelyn. Nedaruje ti vítězství.“

„To taky vím,“ řekl Thomas chmurně.

„Musíš získat ještě víc vojáků,“ pokračoval sir Guillaume.

„Máme posádku, ale potřebujeme menší vojsko.“

Thomas jen přikývl.

„Jenže když je tu ona,“ kývl sir Guillaume směrem ke Genevieve, „nikdo ti sem nepřijde. Včera odešli tři Gaskoňci.“ Odešli, aniž čekali na svůj podíl z Joscelynova výkupného. Sebrali se a odjeli kamsi na západ, aby si hledali jiného pána.

„Nepotřebuju zbabělce,“ odpověděl Thomas.

„K čertu, nebud' takový zatracený hlupák!“ vybuchl sir Guillaume. „Tvoji vojáci jsou ochotni bojovat proti jiným vojákům, ale ne proti církvi. Ne proti Bohu.“ Odmlčel se, protože se mu zřejmě nechtělo říct, co má na mysli, ale pak se

k tomu odhodlal. „Musíš ji poslat pryč, Thomasi. Nevyhneš se tomu. Je třeba, aby odtud zmizela.“

Thomas mlčel, jenom se díval k horám na jihu.

„Pochop, že musí odejít,“ naléhal sir Guillaume. „Pošli ji třeba do Pau. Nebo do Bordeaux. Prostě kamkoliv.“

„Jestliže to udělám, pošlu ji na smrt,“ řekl Thomas. „Církev si ji najde a upálí ji.“

Sir Guillaume se na něho podíval. „Ty ses do ní zamiloval, že?“

„Ano,“ odpověděl Thomas.

„Panebože,“ povzdechl sir Guillaume a zakroutil podrážděně hlavou. „Láska! To s sebou vždycky přináší problémy.“

„Člověk se k ní narodil,“ řekl Thomas. „Prostě najednou vzplane a je to.“

„Možná,“ připustil sir Guillaume, „ale vždycky je to žena, kdo ten zatracený oheň zažehne.“

A pak na ně Genevieve zavolala. „Jezdci! Vidím jezdce!“ Thomas přiběhl k ní a podíval se, kam ukazuje. Z lesa, od něhož se táhla k městu východní cesta, se vynořilo asi šedesát nebo sedmdesát jezdců. Byli to těžkooděnci s kabátcí v bílooranžových barvách hraběte z Beratu a Thomase v prvním okamžiku napadlo, že přijíždějí s nabídkou výkupného za Joscelyna. Teprve pak si všiml vlajky, pod níž jeli. Nebyl na ní beratský leopard. Byla to vlajka církve, jaká se nosí v čele procesí o svátcích. Vlála na žerdi ve tvaru kříže, měla modrou barvu jako roucho Panny Marie a za ní jeli na menších koních, než měli vojáci, duchovní. Byly jich alespoň dvě desítky.

Sir Guillaume se pokřížoval. „Problémy začínají,“ řekl stroze a obrátil se k Genevieve. „Žádné šípy, slyšíš, děvče? Žádné zatracené šípy!“

Seběhl ze schodů a Genevieve pohlédla na Thomase. „Je mi líto, že máš se mnou problémy,“ řekla.

„Žes zabila toho kněze? Čert ho vem, bastarda!“

„Mám dojem, že spíš brzy vezme čert nás,“ zamumlala. Thomas obhlížel hlavní ulici, západní bránu a most přes řeku.

Ozbrojení jezdci se zastavili před bránou, zatímco duchovní sesedli z koní a vydali se za svou vlajkou k hradu. Většina jich byla v černém, ale jeden měl bílý plášť, na hlavě prelátskou mitru a nesl bílou hůl zakončenou zlatým ohybem. Musel to být nejméně biskup. Byl to kyprý muž s dlouhými bílými vlasy, které mu splývaly zpod zlatého okraje mitry. Nevšímal si lidí, kteří před ním poklekávali, a zastavil se až před hradní bránou. „Thomasi!“ zvolal. „Thomasi!“

„Co budeš dělat?“ zeptala s Genevieve.

„Poslechnu si, co chce,“ řekl Thomas.

Zavedl ji dolů na menší baštu nad bránou, kde se už tísnili lučištníci a další vojáci. Byl tam i Robbie, a když se Thomas objevil, ukázal na něho. „To je Thomas!“ zavolal dolů.

Biskup udeřil holí o zem. „Ve jménu Boha,“ zvolal, „ve jménu všemocných otců a ve jménu Syna a Ducha svatého a ve jménu všech svatých a Svatého otce Klementa a na základě moci, jež mi byla dána, vyzývám tě, Thomasi, aby ses vzdal!“

Biskup měl krásný hlas, jenž se jasně nesl, a kromě hučení větru ho rušilo jen mumlání několika Thomasových mužů, kteří překládali lučištníkům z francouzštiny do angličtiny, co říká. Biskup musel vědět, že Thomas umí latinsky, a mohl celou formuli říct v této řeči, ale zřejmě chtěl, aby jeho slovům rozuměli všichni.

„Je známo,“ pokračoval, „že ty, Thomasi, kdysi pokřtěný ve jménu Otce a Syna a Ducha svatého, jsi odpadl od společenství Kristova těla a dopustil ses hříchu tím, že jsi poskytl útočiště odsouzené kacířce a vražedkyni. Proto tě nyní se smutkem v srdcích ze společenství těla i krve našeho Pána Ježíše Krista vylučujeme, stejně jako z něj vyloučíme všechny tvé spolupachatele a napomahače.“ Znovu bouchl bílou holí do země a jeden z kněží za ním zazvonil malým zvonkem. „Vylučujeme tě ze společnosti všech křesťanů,“ pokračoval biskup a znovu udeřil holí, „a zapuzujeme tě z lůna naší svaté matky církve v nebesích i na zemi.“ Jasný tón zvonku se odrážel od kamenných zdí pevnosti. „Prohlašujeme, Thomasi, že jsi exkomunikován, a odsuzujeme tě k utrpení ve věčném

ohni spolu se satanem, jeho anděly a všemi bezbožníky. Prohlašujeme tě za prokletého a vyzýváme všechny, kteří cítí a milují našeho Pána Ježíše Krista, aby tě uvěznil a předal k potrestání.“ Naposledy udeřil holí do země, vyzývavě na Thomase pohlédl, pak se otočil a následován kněžími a vlajkou odcházel.

Thomas stál a cítil otupělost. Otupělost a prázdnotu. Bylo to, jako by zmizely samy základy země a zůstala po nich jen děsivá prázdnota nad planoucími branami pekla. Všechny jistoty života, Boha, spásy, věčnosti byly pryč, strženy a odvanuty jako spadané listy šustící v městských odpadních stokách. Teď je z něj opravdový hellequin, exkomunikovaný, zbavený veškerého milosrdenství, lásky a společnosti Boha.

„Slyšeli jste biskupa!“ prolomil ticho na cimbuří Robbie. „Vyzval nás, abychom Thomase uvěznil, jinak budeme zatraceni s ním.“ Sáhł po meči a zřejmě by ho vytáhl, kdyby se do věci nevložil sir Guillaume.

„Tak dost!“ zařval Normand'an. „Dost! Já jsem po Thomasovi druhý nejvyšší velitel. Chce někdo říct, že mě neuznává?“ Vojáci, včetně lučištníků, se od Thomase a Genevieve odtáhli, ale Robbieho nepodpořil nikdo. Zjizvená tvář sira Guillaumea byla děsivá jako smrt. „Strážce zůstanou na stanovištích a ostatní běžte po svých. A hned!“

„Ale naší povinností je...“, začal Robbie, vzápětí však couvl, protože uviděl hněv na tváři sira Guillaumea a jeho ruku na jílci meče. Robbie nebyl žádný zbabělec, ale v tu chvíli by nedokázal odporovat hněvu sira Guillaumea nikdo.

Vojáci poslechli neochotně, ale poslechli a sir Guillaume zarazil zpola vytažený meč zpátky do pochvy. „Samozřejmě má pravdu“, řekl ponuře, když i Robbie sestoupil po schodech.

„Byl to můj přítel“, namítl Thomas, jako by se nechtěl vzdát další jistoty ve světě, který se mu obracel naruby.

„Byl“, pokýval hlavou sir Guillaume, „a chce Genevieve. A protože ji nemůže mít, přesvědčil sám sebe, že jeho duše je kvůli ní odsouzena k záhubě. Proč myslíš, že biskup nevyobcoval nás všechny? Protože pak bychom na tom byli

všichni stejně a neměli bychom co ztratit. Rozdělal nás, tebe ztratil, nám požehnal, a Robbie chce mít svou duši v bezpečí. Můžeš mu to mít za zlé?“

„A co ty?“ zeptala se Genevieve Normand'ana.

„Moje duše už je dávno zatracená,“ řekl sir Guillaume chmurně. Pak se otočil a hleděl dolů do hlavní ulice. „Nechávají těžkooděnce před městskými hradbami, aby se tě zmocnili, až vyjedeš ven. Ale ty můžeš použít malou branku za domem otce Medouse. Tu nebudou střežit. U mlýna se pak můžeš dostat přes řeku a v lese už budeš bezpečný.“

Thomas chvíli nechápal, o čem sir Guillaume mluví, ale potom si to s bolestným bodnutím u srdce uvědomil. Normand'an mu říkal, aby odešel. Aby uprchl a skrýval se. Aby opustil svůj první velitelský post a vzdal se nově nabytého bohatství, svých mužů, všeho. Hleděl na sira Guillaumea, ale ten jenom pokrčil rameny. „Tady nemůžeš zůstat, Thomasi,“ řekl mu starší druh tiše. „Robbie nebo některý z tvých bývalých přátel tě zabije. Myslím si, že nás je tak dvacet, co bychom tě podpořili, ale kdybys zůstal, došlo by mezi námi k boji a oni by vyhráli.“

„Ty tady zůstaneš?“

Sir Guillaume se zatvářil rozpačitě, ale pak přikývl. „Vím, proč jsi sem přišel,“ řekl, „a nevěřím, že ta zatracená věc existuje — a kdyby ano, tak ji podle mě stejně nemáme šanci najít. Dají se tu však vydělat peníze a já peníze potřebuju. Proto zůstanu. Ale ty odejdi, Thomasi. Jdi na západ a najdi si nějakou anglickou pevnost. Jdi ke svým.“ Viděl, že Thomas váhá, že se s tím nemůže smířit. „Co tedy chceš prokristapána dělat?“ naléhal na něho. Thomas mlčel a sir Guillaume se znovu podíval na vojáky rozložené před městskou bránou. „Můžeš jim tu kacířku předat, aby ji upálili, Thomasi. Pak tvoji exkomunikaci odvolají.“

„To neudělám,“ ozval se rozhořčeně Thomas.

„Předej ji těm vojákům a poklekni před biskupem,“ řekl sir Guillaume.

„Ne!“

„Proč?“

„Ty to dobře víš.“

„Protože ji miluješ?“

„Ano,“ přikývl Thomas a ucítil, že ho Genevieve vzala za ruku. Věděla, že trpí, podobně jako trpěla ona, když jí církev vzala lásku k Bohu. Ale vyrovnala se s tou hrůzou. Thomas to nedokázal, zatím, a ona věděla, že mu to bude nějaký čas trvat.

„Přežijeme to,“ řekla siru Guillaumovi.

„Ale musíte odejít,“ trval na svém Normand’an.

„Já vím,“ hlesl Thomas. Nedokázal se ovládnout, aby v jeho hlase nezazněl hluboký smutek.

„Zítřka ti přivezu všechno, co potřebuješ,“ slíbil sir Guillaume, „koně, jídlo, oblečení. Co ještě?“

„Šípy,“ řekla Genevieve rychle a pohlédla na Thomase, jako by čekala, že něco dodá. Ten byl však příliš šokovaný, aby dokázal myslet střízlivě. „Ještě knihu tvého otce, ne?“ napověděla mu tiše.

Thomas přikývl. „Zabal ji do něčeho,“ požádal sira Guillaumea. „Zabal ji do kůže.“

„Takže zítra ráno,“ řekl Normand’an. „Čekej u toho suchého kaštanu na kopci.“

Sir Guillaume je vyprovodil z hradu úzkými uličkami za Medousovým domem k malé brance, kterou ponechali v městských hradbách, aby bylo možné dostat se kratší cestou k vodnímu mlýnu na řece. Sir Guillaume opatrně otevřel, ale žádné vojáky venku neviděl. Doprovodil tedy Thomase a Genevieve k mlýnu a odtud se už jen díval, jak odcházejí po kamenné hrázi jezu. Pak už zmizeli v lese.

Thomas neuspěl. A byl zatracen.

Druhá část

Běženci

Celou noc pršelo. Byl to silný déšť hnaný studeným větrem, který strhával listí z dubů a kaštanů a zlovlně hučel ve větvích starého stromu rozlomeného bleskem a zahubeného časem. Thomas a Genevieve se vmáčkli do vykotlaného kmene, aby se alespoň tam ukryli před chladem a nepohodou. V jednom okamžiku se zablýsklo a po chvíli zazněl z dálky hrom, ale bouře se jim vyhnula. Pouze déšť šlehal ještě silněji. „Všechno je to moje vina,“ řekla Genevieve.

„Není.“

„Nenávíděla jsem toho kněze,“ pokračovala. „Vím, že jsem ho neměla zabíjet, ale vzpomněla jsem si na všechno, co mi udělal, a neudržela jsem se.“ Zabořila si tvář do jeho ramene a Thomas jí stěží rozuměl. „Vždycky mě mezi pálením hladil. Hladil mě jako dítě.“

„Jako dítě?“

„Vlastně ne,“ zavrtěla hlavou a zachvěla se, „jako milenec. A potom, když mě přestal mučit, se za mě modlil a říkal, že jsem mu moc drahá. Nenávíděla jsem ho.“

„I já jsem ho nenáviděl,“ řekl Thomas, „za to, co ti udělal.“ Objal ji kolem ramen a přitiskl ji k sobě. „Jsem rád, že je mrtvý,“ dodal a pak si uvědomil, že teď je i on skoro jako mrtvý. Církev ho poslala do pekla a odepřela mu spásu.

„Co teď budeš dělat?“ zeptala Genevieve.

„Domů nepůjdu.“

„A kam tedy?“

„Zůstanu s tebou..., jestli chceš.“ Chtěl jí říct, že je volná a může si jít, kam se jí zlíbí, ale věděl, že se její život propletl s jeho osudem, takže ji nepřesvědčoval, aby ho opustila. Ani to nechtěl. „Půjdeme do Astaraku,“ navrhl jí v náhlém popudu. Nevěděl, k čemu to bude dobré, ale nedovedl si představit, že by se takhle poražený vrátil domů. Navíc byl nyní zatracen církví. Neměl co ztratit, mohl jen získat. Možná ho zachrání grál a všechno mu vynahradí. Možná že teď, když je vyobcován, tu drahocennost konečně najde a s její pomocí se jeho duši dostane milosti Boží.

Krátce po rozbřesku přijel sir Guillaume provázen několika muži, o nichž si byl jistý, že Thomase nezradí. Byli mezi nimi i Jake a Sam a oba chtěli jít s Thomasem. Ten však odmítl. „Zůstaňte v posádce,“ řekl jim, „nebo se vraťte na západ a najděte si jinou anglickou pevnost.“ Ne že by je s sebou nechtěl, ale uvědomil si, jak bude těžké sehnat jídlo pro sebe a pro Genevieve, natož ještě starat se o další dva hladové krky. Také se hanbil za to, že by jim nemohl nabídnout nic kromě nebezpečí, hladu a jistoty, že budou pronásledováni přes celé jižní Gaskoňsko.

Sir Guillaume jim přivedl dva koně a na nich naložené jídlo, oblečení, Genevievein luk, čtyři svazky šípů a váček nacpaný mincemi. „Ale knihu tvého otce jsem ti přinést nemohl,“ řekl. „Robbie ji vzal.“

„Ukradl ji?“ vyhrkl Thomas rozhořčeně.

Sir Guillaume pokrčil rameny, jako by mu osud knihy neležel na srdci. „Vojáci z Beratu už odjeli,“ poznamenal, „takže se můžeš dát bezpečně na západ. Robbieho jsem dnes poslal na východ, aby se poohlédl po dobytku. Jeď tedy na západ, Thomasi. Jeď na západ a vrať se domů.“

„Myslíš, že mě chce Robbie zabít?“ zeptal se Thomas zneklidněně.

„Spíš tě chytit a předat církvi,“ řekl sir Guillaume. „Ale v podstatě mu jde o to, aby měl Boha na své straně. Myslí si, že když najde grál, všechny jeho problémy se vyřeší.“ Vojáci, kteří se sirem Guillaumem přijeli, se při zmínce o grálu

zatvářili překvapeně a jeden z nich, John Faircloth, se na něj začal ptát. Sir Guillaume ho však odbyl. „Robbie sám sebe přesvědčil, že jsi hříšník,“ pokračoval. „Panebože,“ zakroutil hlavou, „není nic horšího než mladý muž, který právě našel Boha — samozřejmě kromě mladé ženy, která hledá Boha. Oba jsou nesnesitelní.“

„Mluvili jste o grálu?“ ozval se znovu John Faircloth. Mezi vojáky samozřejmě kolovala spousta dohadů, proč hrabě z Northamptonu vyslal Thomase do Castillon d’Arbizon, ale neopatrná zmínka sira Guillaumea o grálu byla prvním potvrzením jednoho z nich.

„Ale ne,“ snažil se ho znovu odbýt sir Guillaume, „to je jen bláznivý nápad, který vlezl Robbiemu do hlavy. Nevšímej si toho.“

„Stejně bysme měli zůstat s Thomasem,“ ozval se Jake. „Všichni. Prostě začít znovu.“

Sir Guillaume už uměl anglicky natolik, že rozuměl, co Jake říká, a zavrtěl hlavou. „Jestliže zůstaneme s Thomasem, budeme muset bojovat s Robbiem,“ odpověděl. „A to právě naši nepřátelé chtějí. Vyhovovalo by jim, kdybychom se rozdělili.“

Thomas to přeložil Jakovi. „Sir Guillaume má pravdu,“ dodal přesvědčeně.

„Co teda budeme dělat?“ chtěl vědět Jake.

„Thomas se vrací domů a my zůstaneme tady, dokud si nepřijdeme na takové peníze, že se taky budeme moct vrátit domů,“ prohlásil sir Guillaume. Předal Thomasovi koně a chystal se k návratu. „Rád bych s tebou zůstal,“ řekl.

„Ale pak bychom všichni zemřeli.“

„Nebo bychom všichni skončili v prokletí. Jed’ domů, Thomasi,“ naléhal Normand’an znovu, když mu předával nacpaný kožený váček. „Tady máš dost peněz na cestu přes Kanál, a možná i dost na to, abys obměkčil biskupa. Třeba by z tebe kletbu sňal. Víš přece, že církev je ochotná udělat za peníze cokoliv. Dostaneš se z toho a za rok za dva přijed’ do Normandie a vyhledej mě.“

„A co Robbie?“ zeptal se Thomas. „Co ten bude dělat?“

Sir Guillaume pokrčil rameny. „Nakonec se taky vrátí domů. To, co hledá, nenajde, Thomasi. Sám to víš.“

„Nevím.“

„Pak jsi stejný blázen jako on.“ Sir Guillaume si stáhl rukavici a napřáhl k němu ruku. „Nemáš mi za zlé, že tu zůstávám?“

„Děláš dobře,“ řekl Thomas. „Přeju ti, abys tady zbohatl, příteli. Teď jsi tedy velitelem ty?“

„Samozřejmě.“

„Takže Robbie ti bude muset zaplatit třetinu z Joscelynova výkupného.“

„Odložím něco z toho pro tebe,“ slíbil mu sir Guillaume. Pak mu stiskl ruku, nasedl na koně a kývl na ostatní. Jake a Sam dali Thomasovi na rozloučenou další dva svazky šípů a pak už jezdci zmizeli mezi stromy. Vraceli se do pevnosti.

Thomas cítil, jak v něm kypí hněv, když jel v drobném mženi s Genevieve na východ. Hněval se na sebe za to, že selhal, i když dobře věděl, že jediný způsob, jak tomu mohl předejít, bylo postavit Genevieve na hranici a přiložit k ní hořící pochodeň. A to nemohl a nebyl ochotný udělat za žádnou cenu. Cítil také rozhořčení vůči Robbiemu, že se obrátil proti němu, třebaže jeho důvody chápal, a dokonce je považoval za správné. Nebyla to Robbieho chyba, že ho Genevieve přitahovala, a není nic zlého na tom, že se muž stará o svou duši. Takže nejvíc ze všeho měl vztek na život, a to mu alespoň pomáhalo nemyslet na nepohodlí a zimu, kterou čím dál víc pociťovali, neboť déšť opět sílil. Stále jeli k východu, i když ne úplně, protože se stočili poněkud na jih, a snažili se držet lesů, přestože v nich museli neustále shýbat hlavy pod nízkými větvemi. Tam, kde nebyly lesy, jeli spíš vyvýšeným terénem a neustále se rozhlíželi po ozbrojených jezdci. Žádného však nespatri. Jestliže se Robbie se svým oddílem opravdu vydal na východ, museli se držet v nížinách, a tak se Thomas s Genevieve nesetkali s problémy.

Vyhýbali se farmám a vesnicím, což nebylo nic těžkého, neboť kraj byl jen řídko osídlený, navíc v kopcích nikdo žádná pole neobdělával, tam byly jen pastviny. Odpoledne narazili na jednoho pastevce, kterého překvapili za keřem. Muž vyskočil, chytil prak z kožených řemínků a už se chystal vrhnout po nich kámen, když si všiml, že Thomas má u pasu meč. Rychle tedy prak schoval a málem se uhodil čelem do kolen, jak se ukláněl. Thomas se s ním zastavil, aby se ho zeptal, jestli neviděl nějaké vojáky, a Genevieve mu překládala. Muž nikoho neviděl. Asi míli od místa, kde vyděsili pastevce, zastřelil Thomas kozu. Vytáhl z ní šíp, vyvrhl ji, stáhl z ní kůži a rozporcoval ji. Potom večer, když našli na kraji zalesněného údolí v opuštěné chatrči bez střechy úkryt na noc, rozdělali pomocí křesacího kamene oheň a opekli si nad ním pár kozích žeber. Thomas pak nasekal mečem modřínové větve a opřel je o zeď, aby je alespoň trochu chránily před deštěm, a pod nimi upravil z mechu dvě lůžka.

Nemohl si při tom nevzpomenout na Jeanette a na jejich cestu pěšky z Bretaně do Normandie. Kde je asi Jeanette teď? Tenkrát cestovali v létě a byla to šťastná doba. Ted' se ocitl v podobné situaci s Genevieve, jenom s tím rozdílem, že se blížila zima. Neměl samozřejmě tušení, jak bude tuhá, ale Genevieve prohlásila, že v tomto kraji nikdy sníh nebývá. „Tam na jihu v horách ano,“ řekla, „ale tady je jen zima. Zima a deštivo.“

Naštěstí ted' přelo jen chvilkami. Koně měli uvázané na travnatém břehu potoka, který protékal v blízkosti opuštěného domku. Občas se mezi mraky vynořil půlměsíc a zalil zalesněné svahy po obou stranách údolí stříbřitým světlem. Thomas šel asi půl míle po proudu potoka, ale nikde neuviděl žádné světlo a nezaslechl žádné zvuky. Usoudil, že před lidmi, když ne před Bohem, jsou bezpečni, a vrátil se k Genevieve. Ta se zatím pokoušela usušit nad malým ohýnkem provlhlé vlněné pláště. Thomas nasekal pár silných větví, udělal nad ohněm jakousi kostru a na ni těžké pláště rozvěsili. Pak se nad

plameny přikrčili i oni a Thomas hleděl do rudých uhlíků a mlčky přemítal o rozsudku, který nad ním vynesla církev. Před očima mu vyvstávaly malby, jež vídával na stěnách kostelů — obrazy duší potácejících se k branám pekla, z něhož se šklebily ďáblové a šlehaly pekelné plameny.

„Myslíš na peklo, že?“ řekla Genevieve tiše.

Thomas zvedl hlavu. „Ano,“ přikývl a uvažoval, jak to poznala.

„Opravdu si myslíš, že církev má takovou moc, aby tě tam poslala?“ zeptala se, a když neodpověděl, zavrtěla hlavou. „Podle mě vyobcování z církve nic neznamená.“

„Znamená to všechno,“ řekl Thomas chmurně. „Pro vyobcovaného není nebe ani Bůh, ani spása, ani naděje. Prostě nic.“

„Bůh je tady,“ řekla Genevieve přesvědčeně. „Je v ohni, ve vzduchu, na obloze... Žádný biskup tě nemůže od Boha oddělit, nemůže ti vzít vzduch ani oblohu!“

Thomas na to neřekl nic, jenom si připomněl biskupovu hůl, která bouchala do valounů dláždění, a cinkání ručního zvonku, jež se odráželo od zdí hradu.

„Řekl jen slova,“ pokračovala Genevieve, „a slova jsou příliš levná. Stejná slova řekl mně a v tu noc přišel do mé cely Bůh.“ Odmlčela se a přiložila na oheň kus dřeva. „Nikdy jsem si nepřipouštěla, že zemřu. I když se to blížilo, stejně jsem si myslela, že k tomu nedojde. Něco ve mně bylo, co mi říkalo, že se to nestane. A to něco byl Bůh, Thomasi. Bůh je všude. Není to žádný pes, kterého si vodí církev na řemeni.“

„Ale Boha přece známe jen prostřednictvím jeho církve,“ namítl Thomas. Mraky zhoustly, zakryly měsíc a několik posledních hvězd a znovu se spustil déšť, tentokrát ještě silnější. Dokonce ve tmě zablýsklo a údolím zaburácel hrom. „A Boží církev mě vyobcovala,“ dokončil Thomas.

Genevieve sundala pláště a sbalila je, aby je alespoň trochu uchránila před deštěm. „Většina lidí nezná Boha prostřednictvím církve,“ řekla. „Chodí do kostela, poslouchají řeči v jazyce, kterému nerozumějí, zpovídají se, klanějí se

svátostem a chtějí, aby přišel kněz, když umírají. Ale když je něco opravdu trápí, chodí do svatyní, o kterých církev neví. Uctívají Boha u pramenů, u posvátných studní nebo na temných místech hluboko v lesích. Chodí k vědmám nebo hadačkám osudů. Nosí amulety. Modlí se k svému vlastnímu Bohu, o němž církev nic neví. Ale tenhle Bůh je zná, protože je všude. Nač by lidé potřebovali kněze, když je Bůh všude?“

„Na to, aby nás chránili před hříchem,“ řekl Thomas.

„A kdo rozhoduje o tom, co je hříšné?“ naléhala Genevieve. „Kněží! Myslíš si, že jsi zlý člověk, Thomasi?“

Thomas o tom přemýšlel. V první chvíli ho napadlo, že ano, protože ho církev vyobcovala a dala jeho duši napospas pekelným démonům. Pak se mu to ale rozleželo a uvědomil si, že se nepovažuje za zlého, a zavrtěl hlavou. „Ne.“

„Přesto tě církev odsoudila! Biskup řekl slova. A bůhví, jaké hříchy má on na svědomí.“

Thomas se pousmál. „Vidím, že jsi opravdu kacířka,“ poznamenal tiše.

„Jsem,“ řekla bez obalu. „Nejsem bekyně, ačkoliv bych mohla být, ale jsem kacířka. A co jiného mi zbývá? Církev mě vypudila, takže když miluju Boha, musím ho uctívat bez církve. A ty to budeš muset dělat taky a zjistíš, že tě Bůh miluje pořád, i když tě církev nenávidí a posílá tě do horoucích pekel.“ Déšť uhasil poslední skomírající plaménky, a tak se museli uchýlit pod přístřešek z modřínových větví a tam se snažili usnout pod vrstvami vlhkých oděvů a drátěných košil.

Thomas spal neklidně. Zdálo se mu o bitvě, v níž na něho útočil obr a řval na něho burácivým hlasem. Náhle se s trhnutím probudil a uvědomil si, že obr, který řval v jeho snu, je vlastně buráčení hromu. Vtom zjistil, že Genevieve je pryč. Do modřínových větví bušil déšť, z jehličí kapala voda a co chvíli vyšlehl ve tmě oslnivý záblesk blesku. Thomas se vyhrabal zpod pláště, vylezl po kolenou ven a klopýtal k místu, kde tušil vylomené dveře chatrče. Už se chystal na Genevieve zavolat, když oblohu protřel další blesk. Téměř

vzápětí práskla strašlivá rána a údolím zaburácel hrom. Bylo to tak blízko a rána byla tak silná, že se Thomas zapotácel, jako by dostal úder válečnou palicí. Byl bosý a na sobě měl jen promočenou lněnou košili. Na východní obloze šlehly tři blesky za sebou a v jejich světle uviděl bílé oči koní. Došel k nim, pohladil je po nosech, aby je uklidnil, a přesvědčil se, že jsou pevně uvázaní. „Genevieve!“ zavolal potom. „Genevieve!“

A pak ji uviděl.

Nebo spíš zahlédl zjevení, jež se na okamžik objevilo v krátkém záblesku oslnivého světla. Viděl stříbřitou ženu, vysokou a nahou, která stála s rukama nataženýma k bílému ohni šlehajícímu na obloze. Opět nastala tma, přesto obraz nahé ženy zůstal Thomasovi před očima, jako by se mu vypálil do mozku. Do kopců na východní straně údolí sjel další blesk. Genevieve stála se zakloněnou hlavou a s rozpuštěnými vlasy a po nahém těle jí stékaly stružky vody jako tekuté stříbro.

Tančila nahá při bleších.

Před ním se nerada ukazovala nahá. Styděla se za jizvy, které jí vypálil na pažích, na nohou a na zádech otec Roubert, přesto nyní tančila nahá pomalými vláčnými pohyby s tváří nastavenou proudům deště a Thomas ji při každém dalším záblesku pozoroval a myslel si, že je skutečně *draga*. Ona byla tou stříbřitě zářící vidinou ve tmě, krásnou, nebezpečnou a podivně cizí. Thomas si dřepł a pořád na ni zíral. Náhle ho napadlo, že jeho duše je ještě ve větším nebezpečí, neboť otec Medous řekl, že *dragy* jsou d'áblova stvoření. Přesto ji miloval. A pak šlehlo světlo celým údolím a zaburácel hrom, až se zachvěla země, a Thomas se ještě víc přikrčil a zůstal bez hnutí se zavřenýma očima. Je odsouzený k záhubě, pomyslel si a to vědomí ho naplnilo naprostou beznadějí.

„Thomasi,“ ozvalo se náhle nad ním. Poznal Genevievin hlas. „Thomasi.“

„Jsi *draga*,“ řekl. Stále měl zavřené oči.

„Chtěla bych jí být,“ odpověděla. „Bylo by to krásné, kdyby všude, kudy bych prošla, rostly květiny. Ale nejsem *draga*. Jenom jsem tančila při blescích a hovořil se mnou hrom.“

Thomas se zachvěl. „A co ti řekl?“

Objala ho kolem ramen, aby ho uklidnila. „Že všechno bude dobré.“

Thomas mlčel.

„Všechno bude dobré,“ opakovala Genevieve, „protože hrom nelže, když pod ním tančíš. Je to naděje, můj drahý — naděje, že všechno bude zase dobré.“

Sir Guillaume poslal jednoho ze zajatých těžkooděnců do Beratu, aby sdělil hraběti, že Joscelyn je spolu s třinácti dalšími muži jeho vězněm a mělo by se začít jednat o výkupném. Joscelyn řekl, že jeho strýc byl v den, kdy došlo k boji, v Astaraku, ale sir Guillaume předpokládal, že se už mezitím vrátil do svého hradu.

Přesto se zdálo, že to tak není, neboť čtyři dny po Thomasově a Genevievině odchodu přijel do Castillon d'Arbizon kupec a řekl, že hrabě z Beratu je nemocný, dokonce možná umírá, a leží v hospitálu kláštera svatého Severa. Následujícího dne se vrátil se stejnou novinou ozbrojenec vyslaný do Beratu a dodal, že v Beratu není nikdo, kdo by měl právo jednat o podmínkách Joscelynova osvobození. Velitel beratské posádky sir Henri Courtois prý může pro Joscelyna udělat jen to, že vyšle posla do Astaraku a bude doufat, že zlá novina hraběte při jeho stavu nezahubí.

„Co teď budeme dělat?“ zeptal se Robbie znepokojeně. Nemohl se zlata z výkupného dočkat a začal mít obavy, zda vůbec nějaké uvidí. Byl večer a on seděl s Joscelynem ve velké síni před krbem, v němž plápolal oheň.

Joscelyn mlčel.

Robbie se zamračil. „Mohl bych tě prodat,“ nadhodil. To se dělalo často. Někdo si přivedl z boje zajatce, z něhož kynulo velké výkupné, ale než by čekal na peníze, prodal

vězně nějakému boháči, který mu zaplatil méně, ale zato hned, a tak se vyhnul zdoluhavému vyjednávání.

Joscelyn přikývl. „To bys mohl,“ souhlasil, „ale moc peněz za mě nedostaneš.“

„Za pána z Béziarsu a dědice Beratu?“ řekl Robbie posměšně. „Za někoho takového musí být výkupné pořádně velké.“

„Béziars je díra, kde na návsi ryjí prasata,“ prohlásil Joscelyn pohrdavě, „a dědic Beratu nemá žádnou cenu, i když samotný Berat představuje bohatství. Bohatství!“ Odmlčel se a chvíli na Robbieho jen hleděl. „Můj strýc je starý hlupák,“ pokračoval, „ale bohatý hlupák. Ukládá peníze ve sklepení. Jsou jich tam sudy a sudy plné až po vrch a ve dvou z těch sudů není nic jiného než genoiny.“

Robbie si tu představu chvíli vychutnával. Viděl sudy peněz stojící ve tmě. Dva sudy plné skvělých mincí ražených v Janově z ryzího zlata, z nichž každá by stačila nakrmit, obléct a vyzbrojit muže na celý rok. Dva sudy!

„Ale strýc je taky hrozný skrblík,“ pokračoval Joscelyn. „Utrácí peníze jenom na církev. Vsadím se, že by byl radši, kdybych v té bitce padl, protože pak by přešlo dědické právo na jednoho z mých bratrů a navíc by ušetřil peníze. Občas v noci vezme lampu, sejde dolů a tam na ty peníze civí. Jenom civí!“

„Chceš říct, že by mohl odmítnout zaplatit za tebe výkupné?“ zeptal se rozhořčeně Robbie.

„Chci říct,“ odpověděl Joscelyn, „že dokud bude můj strýc hrabě, do té doby budu já tvým vězněm. Ale kdybych byl hrabětem já...“

„Ty?“ zatvářil se Robbie zmateně.

„Strýc je nemocný,“ prohlásil Joscelyn, „a možná umírá.“

Robbie o tom přemýšlel a náhle pochopil, kam Joscelyn směřuje. „Kdybys byl hrabětem ty,“ řekl pomalu, „mohl bys jednat o svém výkupném sám, že?“

„Kdybych byl hrabě,“ pokýval Joscelyn hlavou, „vyplatil bych sebe i své muže. Všechny. A udělal bych to rychle, abych se odtud dostal.“

Robbie znovu přemýšlel. „Jak velké jsou ty soudky?“ zeptal se po chvíli.

Joscelyn ukázal rukou něco přes půl metru nad zemí. „Je to největší hromada zlata v celém Gaskoňsku,“ řekl. „Jsou tam dukáty a écu, floriny a agnosy, deniery a genoiny, libry a moutony.“

„Moutony?“

„Zlaté,“ přikývl Joscelyn, „tlusté a těžké. Na moje výkupné jich tam je víc než dost.“

„Ale tvůj strýc ještě možná žije,“ poznamenal Robbie.

„Ano a já se za něho modlím,“ řekl Joscelyn farizejsky, „ale kdybys mi dovolil poslat dva muže do Astaraku, mohli by zjistit, jak to s jeho zdravím vypadá. A taky by ho možná přesvědčili, aby ti nabídl výkupné.“

„Řekls přece, že by za tebe výkupné nikdy nezaplatil.“ Robbie buď předstíral, že nechápe, nebo spíš nechtěl pochopit, co mu Joscelyn navrhuje.

„Říkám, že by ho mohli přesvědčit,“ vedl Joscelyn svou. „Zahráli by na strunu jeho dlouholeté náklonnosti ke mně. Ale to je možné, jedině když za ním pošlu své muže.“

„Dva?“

„A když neuspějí,“ pokračoval Joscelyn nevinně, „vrátí se samozřejmě zase sem, do zajetí. Takže nemáš co ztratit. Je jasné, že je nemůžeš nechat cestovat neozbrojené, protože v kraji se potlouká plno *coredorů*.“

Robbie zkoumavě hleděl do Joscelynovy tváře ozářené ohněm a snažil se z ní vyčíst, co má jeho zajatec za lubem. Pak ho napadla otázka. „Co vlastně tvůj strýc dělá v Astaraku?“

Joscelyn se zasmál. „Ten starý hlupák tam hledá svatý grál. Myslí si, že to nevím, ale mniši mi to řekli. Svatý grál, panebože! Je to blázen. Usmyslel si, že když ho najde, dá mu Bůh syna.“

„On hledá grál?“

„Bůhví, jak na to přišel. Říkám, je to blázen. Ze samé svatosti se pomátl.“

Grál, uvažoval Robbie. Hrabě hledá grál. Občas o Thomasově snaze pochyboval, měl ji za bláznovství, ale teď, když viděl, že grál hledají i jiní, musel připustit, že možná opravdu existuje. A pokud ano, nesmí skončit v Anglii. Všude jinde, jen ne v Anglii!

Zdálo se, že Joscelyn nepoznal, jak jeho slova na Robbieho zapůsobila. „Ty a já,“ řekl Skotovi, „bychom neměli stát proti sobě. Angličané jsou našimi společnými nepřáteli. Oni tu způsobují všechny problémy. Přišli sem...,“ bouchl dlaní do stolu, aby zdůraznil, co tím míní, „a začali zabíjet. A kvůli čemu?“

Kvůli grálu, pomyslel si Robbie a představil si, jaká sláva by ho čekala, kdyby přivezl grál do Skotska. Jakou moc by tato nejposvátnější relikvie Skotsku dala. Moc, která by jim umožnila projít krvavou triumfální cestou celou Anglií.

„My dva bychom měli být přátelé,“ pokračoval Joscelyn, „a ty bys mi teď mohl o tom poskytnout důkaz.“ Pohlédl na svůj štít pověšený vysoko na zdi, který však visel obráceně, takže rudá pěst ukazovala dolů. Tak ho tam pověsil Thomas jako symbol toho, že jeho majitel je zajatec. „Sejmi ho,“ řekl Joscelyn.

Robbie na svého zajatce chvíli hleděl, pak vstal a mečem štít nazvedl, až s bouchnutím spadl na zem. Pak ho opřel o kamennou zeď správně pěstí nahoru.

„Díky,“ řekl Joscelyn, „a pamatuj si, Robbie, že až se stanu hrabětem z Beratu, budu potřebovat správné muže. Doufám, že nejsi někomu zavázaný přísahou?“

„Ne.“

„Ani hraběti z Northamptonu?“

„Ne!“ zavrtěl Robbie vehementně hlavou, když si připomněl, jak nepřátelsky na něho hrabě pohlížel.

„Tak uvažuj o tom, že bys sloužil mně,“ řekl Joscelyn. „Umím být štedrý, Robbie. A začal bych tím, že bych poslal kněze do Anglie.“

Robbie zmateně zamrkal. „Poslal bys kněze do Anglie? Ale proč?“

„Aby tam doručil tvé výkupné,“ řekl Joscelyn s úsměvem. „Pak budeš svobodný muž, Robbie Douglasi.“ Odmlčel se a upřeně se na Robbieho zadíval. „Kdybys byl hrabě z Beratu,“ dodal, „mohl bych si to dovolit.“

„Kdybys byl hrabě z Beratu,“ poznamenal Robbie opatrně.

„A taky bych mohl vyplatit všechny zajatce, co tu jsou,“ pokračoval Joscelyn, „a vyplatit tebe a najmout tvoje vojáky, kteří by chtěli sloužit štědrému pánu. Jen mi musíš umožnit, abych poslal do Astaraku dva své muže.“

Ráno zašel Robbie za sirem Guillaumem a Normand'an neviděl žádný důvod, proč by dva ozbrojenci nemohli zajet do Astaraku, aby promluvili s hrabětem, pokud se přísahou zaváží, že se pak opět vrátí do zajetí. „Jenom doufám, že jim bude hrabě ochoten naslouchat,“ poznamenal sir Guillaume pochybovačně.

A tak Joscelyn poslal do Astaraku Villesisla a jeho druha, muže, kteří byli zavázáni přísahou jemu. Vyjeli vyzbrojeni meči a důkladnými instrukcemi.

A Robbie čekal, až se stane boháčem.

Počasí se zlepšilo. Těžké šedé mraky se roztrhaly a rozptýlily se v dlouhé pruhy, které večer zbarvily oblohu krásnými růžovými odstíny. V noci se pak vyjasnilo úplně a vítr od jihu přinesl teplejší vzduch.

Thomas a Genevieve zůstali v pobořené chatrči dva dny. Usušili si oblečení a dopřáli koním, aby se dosyta napásli možná poslední trávy v tomto roce. Odpočívali. Thomase nic nenutilo, aby do Astaraku spěchal, vždyť ani nečekal, že tam něco najde. Genevieve byla sice přesvědčená, že mezi místními lidmi se uchovává spousta pověstí a oni by je měli alespoň vyslechnout, když nic jiného, ale Thomasovi stačilo ke štěstí, že je s Genevieve poprvé sám. V hradu s ní nikdy sám nebyl. I když se s ní uchýlil za závěs, pořád si uvědomoval, že ostatní spí jen pár kroků od nich v síni. Teprve

ted' poznal, jak těžké břemeno je zodpovědnost velitele. To věčné rozhodování koho poslat na výjezd, koho nechat v hradu na stráži, na koho si dávat pozor, komu věřit, na koho být tvrdší a komu zase podstrčit pár mincí, aby zůstal věrný... A pak tu byla ta neustálá zneklidňující obava, že něco opominul nebo že nepřítel připravuje překvapující úder, který on nepředvídá. A po celou tu dobu se musel vyrovnávat s přítomností skutečného nepřítele v podobě Robbieho, překypujícího spravedlivým rozhořčením a zmítaného touhou.

Ted' na to všechno mohl zapomenout, i když bohužel ne na dlouho, protože zima se blížila. Navíc druhý den jejich pobytu v chatrči uviděl v kopcích na jižní straně údolí jezdce. Bylo jich šest, vyhlíželi zpustle a dva z nich měli na zádech zavěšené kuše. Nedívali se do údolí a zřejmě o jejich úkrytu nevěděli, ale Thomas si uvědomil, že dříve či později sem někdo přijde. Nastala roční doba, kdy se z hor stahují dolů vlci a *coredoři*, aby na úpatí kopců hledali snadnější kořist. Byl čas jít dál.

Genevieve se často Thomase vyptávala na grál a on jí vyprávěl, jak jeho otec, vzdělaný a chytrý, třebaže zpola pomatený kněz, zřejmě kdysi grál ukradl svému otci, hraběti z Astaraku, jenž uprchl do Anglie před inkvizicí. A řekl jí také, že otec Ralph nikdy nepřiznal, že grál vzal nebo že ho má, pouze po sobě zanechal podivnou knihu plnou ještě podivnějších zápisů, která celou záhadu grálu jen zatemnila. „Ale tvůj otec neodvezl grál zpátky do Astaraku, že?“ řekla Genevieve ráno, když byli připraveni k odjezdu.

„Ne.“

„Takže tam není?“

„Nevím, kde je, ani jestli vůbec existuje,“ odpověděl Thomas. Seděli na břehu potoka a o kus dál stáli jejich koně, osedlaní a se svazky šípů zavěšenými na bocích. „Někdy si myslím,“ pokračoval, „že grál je jen něco, co si lidé vysnili, aby si uchovali naději, že svět může být dokonalý. A jestliže grál existuje, pak všichni víme, že takový sen se nemůže

uskutečnit.“ Pokrčil rameny a začal nehtem odírat rezavé místo na své drátěné košili.

„Ty nevěříš, že grál existuje, a přesto jej hledáš?“ podivila se Genevieve.

Thomas zavrtěl hlavou. „Hledám svého bratrance. Chci se dozvědět, co ví o grálu on.“

„Protože v něj ve skutečnosti věříš, že?“

Thomas se přestal zabývat rezavým místem a pohlédl na ni. „Chci v něj věřit. Jestliže ho však u sebe uchovával můj otec, je zřejmě v Anglii a já bych měl prohledávat všechna místa, kam ho mohl ukrýt. Ale rád bych v něj věřil, to přiznávám.“ Na chvíli se zamyslel. „A kdybych ho našel,“ pokračoval, „musela by mě církev přijmout zpět.“

Genevieve se zasmála. „Jsi jako vlk, Thomasi, který sní o tom, že bude žít ve stádu ovcí.“

Thomas na to neodpověděl a jen se díval směrem ke kopcům, jež se rýsovaly proti obloze na východě. „To je jediné, co mi zbývá — grál. Jako velitel jsem zklamal.“

Genevieve mávla pohrdavě rukou. „Získáš své muže zpátky. Víím, že nakonec vyhraješ, Thomasi, protože jsi vlk. Ale taky si myslím, že nakonec grál najdeš.“

„Tos viděla, když jsi tančila při bleších?“ usmál se na ni.

„Viděla jsem temnotu,“ řekla vzrušeně, „opravdovou temnotu. Jako stín, který se chystá zakrýt celý svět. Ale ty jsi v něm žil, Thomasi, a zářil jsi.“ Dívala se na plynoucí vodu a její podlouhlá tvář měla vážný, slavnostní výraz. „Proč by neměl grál existovat? Možná na něj opravdu svět čeká, a až bude objeven, smete všechnu zkaženost pryč. A všechny kněží,“ dodala a odplivla si. „Nemyslím, že by tvůj grál byl v Astaraku, ale možná tam najdeš odpovědi na své otázky.“

„Nebo jen další otázky.“

„Tak to pojďme zjistit.“

Znovu zamířili na východ a hustými lesy se dostali do holé kopcovité krajiny. Postupovali opatrně, stále se vyhýbali vším a usedlostem, ale k polednímu, když překračovali údolí řeky Gers, projeli vesnicí, v níž nedávno vybojovali šarvátku s

Joscelynem a jeho muži. Vesničané museli Genevieve poznat, ale nedělali jim žádné problémy. Nikdo neměl chuť vyvolávat konflikty s ozbrojenými jezdci. Thomas ukázal Genevieve nově navršenou hromadu hlíny vedle jednoho sadu a řekl, že tam zřejmě pohřbili mrtvé, kteří tu zbyli po boji. Když projížděli kolem místa, kde Genevieve zastřelila otce Rouberta, neřekl nikdo z nich ani slovo, pouze Thomas se pokřížoval. Genevieve si toho nevšimla, nebo na to nereagovala.

Přešli přes brod a pokračovali lesem na široký plochý hřeben, z něhož se otvíral výhled na Astarac. Po pravé straně se táhly lesy, zatímco vlevo se zvedal holý hřeben a přecházel do skalnatých kopců. Thomas podvědomě zamířil k lesu, aby se ukryli v jeho stínu, ale Genevieve ho náhle zarazila. „Někde tam hoří oheň,“ řekla a ukázala na tenký proužek kouře, který stoupal z hloubi lesa.

„Že by uhlíří?“ uvažoval Thomas.

„Nebo *coredoři*,“ mínila Genevieve a obrátila koně pryč. Thomas ji následoval, ale po chvíli se ohlédl, jako by se rozhodoval, zda by přece jen nebylo lepší dát se do lesa. A právě v tom okamžiku tam postřehl nějaký pohyb, cosi kradmého, co se naučil rozpoznávat v Bretani, a instinktivně vytáhl z pouzdra u sedla luk.

A pak vzduchem zasvištěl šíp.

Vlastně ne, byla to šípka z kuše. Krátká, silnější než dřík šípu a černá a její rozeklaná křídélka z kůže na konci vydávala za letu bzučivý zvuk. Thomas kopl patami koně a vykřikl, aby varoval Genevieve. Šípka přeletěla těsně před jeho koněm a zabodla se do kyčle Genevieviny klisny. Ta prudce uskočila a na bílou kůži, z níž zlověstně trčela šípka, se vyřinula rudá krev.

Genevieve se podařilo udržet se v sedle, ale splašený kůň s ní uháněl pryč. Mezitím kolem Thomase prosvištěly další dvě šípky. Obrátil se za Genevieve, ale ještě se stačil ohlédnout přes rameno. Uviděl, že z lesa vyjeli čtyři jezdci a za nimi vyběhl alespoň tucet pěších mužů. „Jed' ke skalám!“ houkl na

Genevieve. „Ke skalám!“ Pochyboval, že by se svými koňmi dokázali uniknout *coredorům*, zvláště když Genevievina klisna za sebou zanechávala krvavou stopu.

Slyšel dusot koní, kteří se za nimi hnali. Slyšel, jak jejich kopyta tepou zemi, ale to už byla Genevieve mezi skalisky, seskočila na zem a rychle šplhala po balvanech nahoru. Také Thomas seskočil, když se dostal k její klisně, ale místo aby následoval Genevieve, rychle napnul tětivu na luku a vytáhl z plátěného vaku šíp. Vystřelil a vzápětí ještě jednou. Šípy letěly nízko a jeden z jezdců se zvrátil dozadu a spadl a druhý byl mrtev okamžitě po zásahu do oka. Další dva jezdci se obrátili tak prudce, že jeden kůň podklouzl a shodil jezdce na zem. To už Thomas vypustil šíp za posledním jezdce, který zůstal v sedle, ale minul ho, a vzápětí vystřelil na muže vyhozeného ze sedla, jemuž se šíp zabodl do zad a srazil ho zpátky k zemi v okamžiku, kdy se z ní zvedal.

Horda pěších mužů běžela, jak nejrychleji mohla, ale pořád byli ještě dost daleko, aby měl Thomas čas sejmut z sedla všechny zásobní šípy a váček s penězi. Ještě vzal z klisny Genevievin vak, svázal oba koně uzdami k sobě a omotal provaz kolem jednoho většího balvanu a pak už vyrazil nahoru mezi skaliska. Kousek od něho narazily do kamenů dvě šipky, ale Thomas lezl rychle dál. Dobře věděl, jak těžké je zasáhnout z kuše pohybující se cíl. Dostihl Genevieve v průrvě blízko vrcholu. „Tři jsi zabil!“ řekla v úžasu.

„Dva,“ opravil ji. „Ten další je jen zraněný.“ Viděl, že muž, kterého zasáhl do zad, se plazí zpátky k lesu. Rozhlédl se a zjistil, že Genevieve našla nejlepší možný úkryt. Skalní průrvu tvořily boky dvou obrovských balvanů, zatímco třetí ležel před nimi jako nízká zeď. Je čas dát těm bastardům poznat, co dokáže tisový luk, pomyslel si Thomas, postavil se za balvan a znovu napnul tětivu.

Posílal šípy směrem k banditům s chladným hněvem a neuvěřitelnou přesností. Ani jeden z prvních pěti neminul cíl a srážel *coredory* jednoho po druhém. Ti se až dosud hnali v houfu a teprve pak se rozprchlí do stran, i když většina z nich

se obrátila zpátky a utíkala pryč, aby se dostali z dostřelu. Na zemi zůstali ležet další tři mrtví a dva zranění se vlekli někam do úkrytu. Thomas poslal za prchajícími poslední šíp a jednoho z nich jen o vlasek minul.

Potom však začaly létat šipky a Thomas se skrčil vedle Genevieve a jen poslouchal, jak kovové hroty narážejí do balvanů. Odhadl, že tam někde dole mohou být asi tak čtyři muži s kušemi a střílejí z větší vzdálenosti, než je dostřel jeho luku; nemohl tedy dělat nic jiného, než pozorovat štěrbinou mezi kameny, co se tam dole děje. Po chvíli uviděl, že ke skalám běží tři muži. Vystřelil štěrbinou jeden šíp, pak vstal, vystřelil ještě dvakrát a rychle se zase skrčil, protože do skalisek nad ním znovu narazilo několik šipek, které vzápětí spadly vedle Genevieve. Jeho šípy zahnały všechny tři muže zpět, i když ani jeden z nich nebyl zasažen. „Řekl bych, že to brzy vzdají a odtáhnou,“ prohlásil Thomas. Pokud viděl, nebylo útočníků víc než dvacet, přičemž skoro polovinu z nich buď zabil, nebo zranil. Zbývající to nepochybně rozzuřilo, ale zároveň je to muselo přimět k opatrnosti. „Jsou to jen bandité,“ uklidňoval Thomas Genevieve. „Jde jim o to, aby zajali lučištníka a dostali odměnu.“ Joscelyn mu potvrdil, že hrabě skutečně takovou odměnu vyhlásil, a Thomas si byl jistý, že těm, co proti nim vyrazili z lesa, nejde o nic jiného než o peníze. Aspoň však poznali, že není tak lehké si je zasloužit.

„Ale mohli by poslat pro pomoc,“ řekla Genevieve a neklidně na něho pohlédla.

„Třeba už jich tady víc není,“ snažil se Thomas brát to optimisticky. Pak uslyšel zařehťat koně a domyslel si, že některý z banditů se dostal nepozorovaně až k nim a odvažuje je. „K čertu s nimi!“ zasyčel, přelezl velký balvan před sebou a začal skákat z jednoho kamene na druhý dolů. A potom zahlédl muže, který odváděl jejich koně pryč. Thomas se zastavil a napjal tětívu. Muž byl zpola skrytý za Genevievinou klisnou, ale Thomas přesto vystřelil a šíp proletěl těsně pod krkem koně a zabodl se muži do stehna. *Coredor* se zhroutil k

zemi, ale uzdy nepustil. Vtom Thomas uviděl střelce s kuší, jak míří na Genevieve. Muž vystřelil a Thomas mu vzápětí odpověděl šípem. *Coredor* byl na hranici dostřelu luku, ale šíp dopadl těsně před ním a to ho přinutilo couvnout. Thomas věděl, že teď už mají všichni z jeho luku strach, a proto místo aby se vrátil do úkrytu ke Genevieve, rozhodl se přejít do útoku a seběhl znovu o kus dolů. Vypustil další dva šípy a sledoval, jak sviští vzduchem a obloukem klesají ke střelcům s kušemi. Ani teď žádného nezasáhl, ale znovu je přinutil couvnout, a když se ujistil, že už jsou příliš daleko, aby ho mohli ohrožit, obrátil se zpět, aby zachránil koně.

Zraněný *coredor* nebyl muž, ale chlapec, kluk s tupým nosem, možná desetiletý nebo jedenáctiletý. Ležel na trávě a v očích měl slzy. Pravou rukou stále svíral uzdu Thomasova koně, jako by na tom závisel jeho život, a v levé držel nůž. Šíp s tenkým hrotem mu proklál stehno.

Thomas nejdřív vykopl chlapcovi z ruky nůž a potom se k němu sklonil. „Mluvíš francouzsky?“ zeptal se ho a dostal odpověď v podobě plivance. Thomas se zašklebil, vytrhl mu uzdu a postavil ho na nohy. Chlapec vykřikl bolestí, protože se mu při pohybu šíp v ráně zkřivil. Thomas pohlédl na ostatní, kteří přežili, a viděl, že je přešla chuť bojovat. Pouze na něj civěli.

Thomas uvažoval, že se sem chlapec dostal s těmi třemi muži, které viděl běžet ke skalám, když se skrýval za velkým balvanem ve skalní průrvě. Zřejmě se chtěli zmocnit koní, aby ze svého loupežného přepadení vytěžili aspoň něco, i když to zatím pro ně vypadalo na katastrofu. Thomasovy šípy je obrátily na útěk, ale chlapec byl menší, hbitější a bystřejší, dostal se až na úpatí skal a pokusil se ze sebe udělat hrdinu. Teď to však vypadalo, že se stal rukojmím, neboť jeden z *coredorů*, vysoký chlap v koženém kabátu s pomačkanou helmicí na hlavě, zvedl obě ruce na znamení, že nemá žádnou zbraň, a pomalu vykročil dopředu.

Thomas srazil chlapce opět k zemi, a když byl muž asi třicet kroků od něj, napjal napůl luk. „Dál nechod“, houkl na něho.

„Jmenuju se Philin,“ řekl muž. Měl širokou hrud', dlouhé nohy a hubenou tvář se smutným výrazem. Přes čelo se mu táhla jizva po ráně nožem nebo mečem. U pasu mu visela pochva s nožem, ale jinou zbraň neměl. Vypadal sice jako bandita, ale Thomas zpozoroval v jeho očích něco, co naznačovalo, že zřejmě zažil lepší doby — možná dokonce takové, kdy byl úctyhodným mužem. „A tamto je můj syn,“ dodal Philin a ukázal na chlapce.

Thomas pokrčil rameny, jako by chtěl říct, že to na situaci nic nemění.

Philin sňal prilbu a krátce obhlédl mrtvé ležící kolem. Byli čtyři, všichni zabiti dlouhým šípem. Další dva leželi zranění a sténali. Philin se vrátil pohledem k Thomasovi. „Jsi Angličan?“

„Co myslíš, že to je?“ zeptal se Thomas a zvedl luk. Pouze Angličané používali dlouhé bojové luky.

„Slyšel jsem o téhle zbrani,“ řekl Philin. Mluvil francouzsky, třebaže se špatným přízvukem, a občas zaváhal, jako by hledal správné slovo. „Slyšel jsem o vašich lucích, ale zatím jsem nikdy žádný neviděl.“

„Tak teď ho vidíš,“ prohlásil Thomas.

„Myslím, že ta žena, co je s tebou, je poraněná,“ řekl Philin a ukázal k místu, kde se skrývala Genevieve.

„A já myslím, že mě máš za hlupáka,“ opáčil Thomas. Bylo mu jasné, že *coredor* chce, aby se otočil.

„Je mi jedno, co jsi,“ řekl Philin. „Jde mi jen o to, aby můj chlapec zůstal naživu.“

„A co mi za to nabízíš?“ zeptal se Thomas.

„Tvůj život,“ řekl Philin. „Jestli budeš držet mého syna jako rukojmí, přivedeme sem ostatní — a je nás hodně — a obklíčíme vás a budeme čekat. Oba zemřete, ty i ta žena. A jestli zemře můj syn, budeš, Angličane, umírat v takových bolestech, že ti po tom přijdou všechna muka pekelná jako

úleva. Ale když necháš Galdrika naživu, zůstanete naživu i vy, ty a ta kacířka.“

„Ty víš, kdo je Genevieve?“ zeptal se překvapeně Thomas.

„My víme všechno, co se děje mezi Beratem a horami,“ odpověděl Philin.

Thomas krátce pohlédl do skal, ale Genevieve byla schovaná. Nejdřív si myslel, že jí dá znamení, aby sešla dolů, ale pak jen odstoupil od chlapce. „Chceš, abych mu vytáhl šíp?“ zeptal se Philina.

„To udělají mniši ve svatém Severovi,“ řekl Philin.

„Vy tam můžete?“

„Planchard vždycky přijme zraněného.“

„I banditu?“

Philin na něho pohrdavě pohlédl. „Nejsme bandité. Jsme jen lidé bez majetku a bez domova. Vyhnanci. Lidé obviňovaní ze zločinů, které jsme nespáchali. I když...“ náhle se usmál a Thomas málem jeho úsměv opětoval, „některé ano. Co myslíš, že bychom měli dělat? Nechat se uvrhnout na galeje? Nebo se nechat pověsit?“

Thomas poklekl vedle chlapce, položil luk na zem a vytáhl nůž. Chlapec na něho nasupeně hleděl. Philin polekaně vykřikl, ale pak zmlkl, protože poznal, že Angličan nechce chlapci ublížit. Thomas pouze odřízl hrot šípu od dřívku a drahocenný kousek kovu schoval do torny. Pak vstal. „Přísahej při chlapcově životě, že své slovo dodržíš,“ obrátil se na Philina.

„Přísahám,“ řekl *coredor*.

Thomas ukázal ke skalám, kde se stále ještě schovávala Genevieve. „Ta žena je *draga*,“ řekl. „Jestliže přísahu porušíš, způsobí, že tvá duše bude skučet a výt.“

„Neublížím jí,“ prohlásil Philin vážně, „a tamti,“ ukázal na ostatní *coredory*, „neublíží ani tobě.“

Thomas si uvědomil, že nemá na výběr. Buď Philinovi uvěří, nebo se stáhne zpátky a bude jim s Genevieve vzdorovat jako v obležené pevnosti, kde není voda ani jídlo. Proto se rozhodl a odstoupil od chlapce. „Je tvůj,“ řekl.

„Díky,“ odpověděl vážným hlasem Philin. „Ale pověz mi...“ Thomas se už otočil, aby odvedl koně zpátky na úpatí skal, ale opět se zastavil. „Pověz mi, Angličane, proč tady jsi? Takhle sám?“

„Myslel jsem, že víš všechno, co se děje mezi Beratem a horami.“

„Dozvídám se to tak, že se ptám,“ řekl Philin a sklonil se k synovi.

„Jsem člověk bez majetku a bez domova. Vyhnanec na útěku obviněný ze zločinu, který nespáchal.“

„Z jakého zločinu?“

„Zachránil jsem kacířku před hranicí.“

Philin pokrčil rameny, jako by chtěl naznačit, že takový zločin řadí velmi nízko v hierarchii zel, která udělala z *coredorů* to, co jsou. „Jestli jsi opravdu vyhnanec na útěku, měl bys uvažovat o tom, jestli se nedat k nám,“ řekl. „Ale teď se postarej o ni,“ ukázal nahoru. „Opravdu je zraněná, nesnažil jsem se tě přelstít.“

Měl pravdu. Thomas odvedl koně ke skalám, pak na Genevieve zavolal, a když neodpověděla, rychle vyšplhal k průrvě. Našel ji s šipkou v levém rameni. Prorazila její stříbřitou drátěnou košili a roztříštila jí žebro těsně nad levým nadrem. Genevieve ležela na zemi obklopená zlověstně černými šipkami, byla bledší než kdykoliv předtím, a když ji Thomas pozvedl, vykřikla. „Umírám,“ vydechla. V ústech však neměla krev a Thomas si vzpomněl, že viděl mnoho mužů s takovým zraněním, kteří zůstali naživu..., i když také pár těch, co zemřeli.

Věděl, že jí působí obrovskou bolest, když ji snášel dolů, ale jakmile se ocitli u koní, dokázala se vzchopit natolik, že se s jeho pomocí dostala do sedla. Po kroužcích drátěné košile jí stékala krev. Seděla přihrbená s pohledem upřeným do prázdna a *coredoři*, kteří k nim pomalu přicházeli, si ji s údivem prohlíželi. Také na Thomase zírali a při pohledu na jeho velký luk se nejeden z nich pokřižoval. Všichni byli hubení — zřejmě to neměli v tomto chudém kraji jako běženci

jednoduché, opatřit si jídlo — a když jim Philin v místním jazyce poručil, aby pověsili zbraně k opaskům nebo na rameno, nevypadali vůbec hrozně. Spíš uboze. Potom vysadil syna na jednoho z hubených koní, na nichž Thomase a Genevieve pronásledovali, a vyrazil dolů směrem k Astaraku.

Thomas jel vedle něho a vedl Genevievina koně. Klisna už nekrvácela, a i když šla toporně a trochu kulhala, nezdálo se její zranění vážné. Thomas jí zatím nechal šipku zabodnutou ve svaly. Na to bude dost času později, řekl si. „Ty jsi jejich vůdce?“ zeptal se Philina.

„Jenom těch, co vidíš,“ odpověděl, „a možná jím už nebudu.“

„Proč?“

„*Coredoři* mají rádi úspěch a neradi pohřbívají své mrtvé,“ řekl Philin. „Určitě jsou mezi nimi takoví, kteří si myslí, že by byli lepšími vůdci než já.“

„A co ti ostatní zranění?“ zeptal se Thomas a ukázal za sebe do kopců. „Proč nejdou s námi do kláštera?“

„Jeden řekl, že se raději vrátí k ženě. A ti další?“ pokrčil rameny. „Zřejmě zemřou.“ Pohlédl na Thomasův luk. „Někteří nechtějí do kláštera, protože mají strach, že by je mniši zradili a předali vojákům. Ale mě Planchard nezradí.“

Thomas si všiml, že se Genevieve sotva drží v sedle, a raději jel těsně vedle ní a podpíral ji. Celou dobu mlčela, hleděla otupěle a byla hrozně bledá. Držela se však hrušky sedla pevně a Thomas doufal, že z ní život nevyprchává. „Možná ji mniši nebudou chtít ošetřit,“ řekl Philinovi.

„Planchard přijme kohokoliv, i kacírku,“ odpověděl vůdce *coredorů*.

„Ten Planchard je opat, že?“

„Ano,“ přikývl Philin, „a taky dobrý člověk. Býval jsem kdysi jedním z jeho mnichů.“

„Ty?“ pohlédl na něho překvapeně Thomas.

„Byl jsem novic, ale pak jsem potkal jednu dívku. Zakládali jsme novou vinici a ona přinesla pruhy březové kůry na přivazování výhonků. A pak...“ Philin pokrčil rameny, jako

by chtěl říct, že to, co následovalo, je zřejmé a nemusí to rozvádět. „Byl jsem mladý,“ dodal, „a ona taky.“

„Takže to byla Galdrikova matka?“ zeptal se Thomas.

Philin přikývl. „Ted' už je mrtvá. Opat byl ke mně laskavý. Řekl mi, že nejsem povolán ke kněžskému stavu, a nechal mě jít. Dokonce mi umožnil, abychom se stali pachtýři kláštera. Měli jsme jen malé hospodářství, ale ostatní vesničané mě neměli rádi. Rodina mé ženy chtěla, aby si vzala někoho jiného, protože prý jsem k ničemu, a když zemřela, přišli, aby mě vypálili. Jednoho, který mě napadl, jsem zabil motykou a oni řekli, že jsem začal já a označili mě za vraha. Takže ted' jsem tady. Mohl jsem si vybrat — buď tohle, nebo se v Beratu nechat pověsit.“ Odmlčel se, aby převedl synova koně přes potok, který stékal z kopců do údolí. „To je kolo osudu,“ pokračoval. „Pořád se otáčí, jednou jsi nahoře a pak zase dole. Jenom se mi někdy zdá, že je člověk víc dole než nahoře. A ted' mi Destral dá co proto.“

„Destral? Kdo je to?“

„Náš vůdce. Jeho jméno znamená ‚sekera‘ a tou zbraní taky zabíjí.“

„A on není s vámi?“

„Poslal mě, abych zjistil, co se děje v Astaraku,“ odpověděl Philin. „Do starého hradu přijeli nějací muži a kopali tam. Destral si myslí, že tam je poklad.“

Grál, pomyslel si Thomas, a vzápětí ho napadlo, že ho už možná našli. Pak to ale zavrhl. Kdyby našli grál, určitě by se zvěst o tom rozletěla krajem jako blesk.

„Jenže do Astaraku jsme nestačili dorazit,“ pokračoval Philin. „Tábořili jsme v lese a právě jsme chtěli odjet, když jsme uviděli vás.“

„A mysleli jste si, že na nás zbohatnete, že?“

„Dostali bychom za tebe čtyřicet zlatých,“ řekl Philin.

„O deset víc než Jidáš,“ poznamenal Thomas, „a to on ještě dostal stříbrné.“ Philin odměnil jeho žert úsměvem.

Krátce po poledni dorazili ke klášteru. Od severu vál chladný vítr a v bráně, kde je mniši zastavili, byl cítit kouř z

kuchyňského ohniště. Philinovi kývli na pozdrav a dovolili mu, aby doprovodil syna do hospitálu, ale Thomasovi zastoupili cestu. „Ta žena je zraněná, potřebuje pomoc,“ řekl Thomas.

„Je to žena,“ prohlásil jeden z mnichů, „do kláštera nesmí.“

„Pojď za mnou,“ kývl na Thomase jiný mnich. Přetáhl si přes hlavu bílou kapuci a vedl je kolem hlavní klášterní budovy dozadu a dál přes malý olivový hájek k několika dřevěným domkům obehnaným vysokým laťkový plotem. „Bratr Clement vás přijme,“ řekl a spěchal zpátky.

Thomas uvázal oba koně k olivovníku, vzal Genevieve do náruče a nesl ji k brance. Kopl do ní nohou, chvíli čekal a pak do ní kopl znovu. Vzápětí se branka otevřela a objevil se malý mnich v bílé kutně. Měl vrásčitou tvář, řídký rozčuchaný vous a usmíval se.

„Ty jsi bratr Clement?“ zeptal se ho Thomas.

Mnich přikývl.

„Je poraněná,“ řekl Thomas, „potřebuje pomoc.“

Bratr Clement jen ukázal dovnitř a Thomas s Genevieve v náruči prošel brankou do jakéhosi hospodářského dvora. Také to tam páchlo jako v hospodářství, ačkoliv nikde nebylo vidět hnojiště. Boudy s doškovými střechami však připomínaly menší stodolu a chlév. Vtom Thomas uviděl, že ve dveřích sedí lidé v šedých kutnách. Dychtivě na něj hleděli a po chvíli, když se novina o jejich příchodu rozkřikla, se v malých oknech objevovali další lidé. Thomas si nejdřív myslel, že to jsou mniši, ale vzápětí zjistil, že jsou mezi nimi i ženy. Když se pak otočil k brance, zahlédl tam stůl plný dřevěných řehtaček. Všiml si jich, už když mu bratr Clement ukázal, aby šel dovnitř, ale teprve teď si uvědomil, k čemu slouží. Řehtačky nosí malomocní, aby se jim ostatní lidé mohli vyhnout, a na stole u branky byly proto, aby si je mohl každý, kdo někam jde, vzít. Thomas se zděšeně zastavil. „Tohle je útulek pro malomocné?“ zeptal se bratra Clementa.

Mnich s úsměvem přikývl a vzal ho za loket. Thomas se zdráhal jít dál, bál se té děsivé nákazy, která se může od malomocných v šedých kutnách šířit, ale bratr Clement nepovolil a táhl ho k malému domku na jedné straně dvora. Kromě slamníku v rohu a stolu, na němž stály džbány, paličky moždíře a kovová váha, byl prázdný. Bratr Clement ukázal na slamník.

Thomas pochopil, že tam má položit Genevieve. U dveří se mezitím shlukl houf malomocných a opět na ně zvědavě zírali, dokud je bratr Clement neposlal pryč. Genevieve povzdechla a zamrkala na Thomase. „Bolí to,“ zašeptala.

„Já vím,“ řekl, „ale musíš být statečná.“

Bratr Clement si vyhrnul rukávy a naznačil Thomasovi, že musejí Genevieve svléknout drátěnou košili. Jenže jak, když měla stále šipku zabodnutou pod ramenem? Naštěstí se zdálo, že mnich ví, jak na to. Odstrčil Thomase stranou, zvedl Genevieve ruce nad hlavu a uchopil šipku za kožená křídélka. Genevieve zasténala, ale bratr Clement jí zakrvácenou drátěnou košili opatrně uvolnil, pak zajel levou rukou pod kožený lem, až dosáhl na šipku, a paží nazvedl drátěnou tkaninu, aby se nedotýkala šipky. Potom kývl na Thomase, zatvářil se, jako by od něho něco čekal, a netrpělivě trhl hlavou. Teprve teď Thomas pochopil, že má Genevieve z drátěné košile vytáhnout. Váhavě ji uchopil za nohy. Mnich kývl na souhlas a povzbudivě se na něho usmál.

Thomas zavřel oči a zatáhl. Genevieve vykřikla. Thomas okamžitě povolil, ale bratr Clement ze sebe vyrazil jakýsi hrdelní zvuk, který se nedal vykládat jinak než jako nesouhlas, a tak Thomas znovu zabral. Táhl Genevieve ven ze sevření železa a kůže, a když znovu povolil a otevřel oči, uviděl, že tělo už je venku, i když natažené ruce a hlava stále vězely v záhybech zbroje. Šipka však už byla volná a bratr Clement opatrně stáhl košili z Genevievevých rukou a odhodil ji.

Pak přistoupil ke stolu. Genevieve hlasitě sténala a házela hlavou ze strany na stranu, aby překonala hroznou bolest. Přes

všechnu opatrnost jí rána začala znovu krvácet a lněná spodní košilka byla od podpaží k pasu nasáklá krví.

Bratr Clement znovu poklekl vedle ní, položil jí na čelo kus složeného plátna namočeného ve vodě a s podivným pomlaskáváním, kterým ji kupodivu uklidnil, jí otřel tváře. Potom, aniž mu zmizel z tváře úsměv, jí opatrně položil koleno na hrud', vzal šipku oběma rukama a zatáhl. Genevieve vykřikla, ale zkrvavená šipka byla venku. Bratr Clement vzápětí rozřízl nožem košilku v okolí rány, obnažil ji a přiložil na ni další mokrou podušku ze složeného plátna. Pak kývl na Thomase a naznačil mu, aby ji na ráně držel.

Thomas poslechl a mnich zatím dělal něco u stolu. Za chvíli se vrátil k Genevieve s kouskem plesnivého chleba zvlhčeného vodou a přitiskl jí ho na ránu. Potom dal Thomasovi pruh hrubé tkaniny, z jaké se dělají pytle, a naznačil mu, aby ho omotal zraněné kolem hrudi jako obvaz. Genevieve opět sténala bolestí, protože ji Thomas musel pozvednout, aby se posadila, a když byla vzpřímená, rozřízl jí bratr Clement zbytek zakrvácené košilky a cáry z ní strhl dolů. Thomas jí omotal obvaz kolem hrudi a ramene, a teprve když byl obklad z plesnivého chleba, nasáklý krví, pevně upevněn na ráně, dovolili jí, aby si lehla a konečně v klidu spočinula. Bratr Clement se usmál, jako by chtěl říct, že udělali dobrou práci. Potom spojil dlaně a položil si je ze strany na tvář na znamení, že by měla spát.

„Děkuju ti,“ řekl mu Thomas.

Bratr Clement otevřel ústa a široce se usmíval. Až nyní Thomas uviděl, že nemá jazyk. V doškové střeše zašustila krysa a malý mnich vyskočil, chytil bodák na lovení úhořů a začal jím zuřivě píchat do slámy. Jediným výsledkem však byla díra ve střeše.

Genevieve usnula.

Bratr Clement odešel, aby se postaral o malomocné, ale za nějakou dobu se vrátil s košem na oheň a hliněným hrncem, v němž měl pár žhavých oharků. Zapálil v koši trochu troudu, pak přiložil dřevo, a když se oheň rozhořel, strčil do něj šipku,

která zranila Genevieve. Kožená křídélka se v žáru zkroutila a z ohně se vyvalil štiplavý kouř. Bratr Clement spokojeně pokýval hlavou a Thomas pochopil, že malý mnich léčí Genevievino poranění tím, že trestá věc, která jí ho způsobila. Mnich počkal, až šipka shoří, potom přistoupil po špičkách k Genevieve, podíval se na ni a opět se spokojeně usmál. Nakonec vytáhl zpod stolu dvě špinavé houně a Thomas Genevieve přikryl.

Nechal ji spát. Musel napojit koně, zavést je na louku, aby se napásli, a pak je ustájil v boudě, v níž byl lis na víno. Doufal, že se setká s opatem Planchardem, ale mniši byli na večerních modlitbách, a tak se Thomas vrátil ke klisně a vytrhl jí z kyčle zabodnutou šipku. Musel uskočit, aby unikl jejím zadním kopytům, a když se zvíře uklidnilo, omyl mu ránu vodou, poplácával ho po šíji a odnesl sedla, uzdy, šípy, luky a ostatní jejich věci do domku. Genevieve se už probudila.

Ležela opřená o pytel sena a bratr Clement ji krmil polévkou z hub a šťovíku. Znovu se na Thomase šťastně usmál a naklonil hlavu ke dveřím. Ze dvorku se ozval zpěv. Byli to malomocní a bratr Clement si broukal nápěv s nimi.

Také Thomas dostal misku s polévkou a chléb. Později, když se najedl a bratr Clement odešel spát, lehl si Thomas vedle Genevieve. „Pořád to bolí,“ zašeptala, „ale už ne tak jako předtím.“

„To je dobře.“

„Když mě šipka zasáhla, ani to nebolela. Spíš jsem cítila úder, jako bych dostala ránu pěstí.“

„Neboj se, uzdravíš se,“ řekl Thomas vroucně.

„Víš, co zpívají?“ zeptala se.

„Ne.“

„Píseň o Abélardovi a Heloise — to byli milenci, kdysi dávno.“ Natáhla se k němu a přejela mu prstem po neoholené bradě. „Děkuju ti,“ řekla tiše.

Za chvíli už opět spala. Chatrnou střechou pronikaly dovnitř tenké proužky měsíčního světla a Thomas viděl, že se

jí na čele leskne pot. Už však dýchala zhluboka. A potom usnul i on.

Spal špatně. Zdálo se mu o dunících koňských kopytech a křičících mužích, a když se vzbudil, zjistil, že to není sen, ale skutečnost. Zvon klášterního kostela vyzváněl na poplach. Odhrnul přikrývku a chvíli uvažoval, že by se měl jít podívat, co se děje. Pak ale zvon zmlkl a noc opět ztichla.

A Thomas znovu usnul.

Náhle sebou prudce trhl a probudil se. Nad ním stál jakýsi muž. Jeho vysoká postava se rýsovala proti bledému obdélníku předjitřního světla v otevřených dveřích. Thomas instinktivně ucukl a sáhl po meči, ale muž vstoupil dovnitř a sykl na něho, aby byl tiše. „Nechtěl jsem tě budit,“ zašeptal. Z tónu jeho hlasu se zdálo, že nemá nepřátelské úmysly.

Thomas se posadil a uviděl, že je to mnich. Nebylo mu vidět do tváře, protože uvnitř byla tma, ale vysoký muž v bílé kutně znovu postoupil dopředu a zkoumavě si prohlížel Genevieve. „Jak je tvé družce?“ zeptal se.

Genevieve spala. Pramen zlatých vlasů, který se jí táhl přes ústa, se pravidelně zachvíval. „Myslím, že teď už líp,“ odpověděl Thomas tiše.

„To je dobře,“ řekl mnich a znovu ustoupil ke dveřím. Když se skláněl nad Genevieve, sebral ze země Thomasův luk a nyní si ho v šerém světle prohlížel. Thomas se vždy cítil nesvůj, když někdo cizí bral do ruky jeho zbraň, ale mlčel a mnich po chvíli opřel luk o medicínský stůl bratra Clementa. „Rád bych si s tebou promluvil,“ řekl. „Nemohl bys za mnou za chvíli přijít do ambitu?“

Bylo chladné ráno. Pod olivovníky a na trávě uprostřed klášterního nádvoří ležela rosa. V rohu stál kruhový žlab, v němž si mniši, kteří už měli za sebou jednu modlitbu, myli ruce a oplachovali obličej. Thomas nejdříve hledal vysokého mnicha mezi těmi, co se myli, ale pak si všiml, že sedí na nízké zídce mezi dvěma sloupy jižního křídla arkády. Mnich na něho kývl a Thomas teprve teď uviděl, že je to stařec s tváří

zbrázděnou hlubokými vráskami a plnou laskavosti. „Tvoje družka je v těch nejlepších rukou,“ řekl, když k němu Thomas došel. „Bratra Clement je skvělý léčitel a ranhojič, ale v některých otázkách se s bratrem Ramónem neshodne, takže jsem musel zařídit, aby pracovali odděleně. Ramón se stará o hospital a Clement pečuje o malomocné. Ramón je řádný lékař, který vystudoval v Montpellier, proto se mu samozřejmě musíme podřídit. Zdá se však, že nemá jiné léčebné metody než modlitby a vydatné pouštění žilou. Používá je na každé onemocnění, zatímco bratr Clement, domnívám se, má svá kouzla. Asi bych s tím neměl souhlasit, ale musím se přiznat, že kdybych onemocněl, svěřil bych se spíš do jeho péče.“ Pohlédl na Thomase a usmál se. „Jmenuji se Planchard.“

„Takže jsi opat?“

„Ano. A ty jsi v našem klášteře vítán. Omlouvám se, že jsem tě nemohl přivítat už včera. Bratr Clement mi řekl, že jsi byl zděšený, když jsi viděl, že ses ocitl mezi malomocnými. Nemusíš mít strach. Podle mých zkušeností se ta nemoc nešíří kontaktem s jejími nositeli. Navštěvuji malomocné už čtyřicet let, a ještě jsem nepřišel o jediný prst. A bratr Clement s nimi žije a koná s nimi pobožnosti, aniž kdy byl malomocenstvím dotčen.“ Opat se odmlčel a udělal znamení kříže. Thomas si zprvu myslel, že stařec zažehnává zlé pomyšlení na nebezpečí lepry, ale pak si všiml, že se Planchard dívá na druhou stranu ambitu. Sledoval tedy opatův pohled a uviděl, že tam nesou kohosi na nosítkách. Zřejmě to byl někdo mrtvý, protože měl obličej zakrytý bílým plátnem a na hrudi mu ležel krucifix, který po několika krocích spadl, takže mniši museli zastavit a znovu ho tam vrátit. „Měli jsme tu v noci menší rozruch,“ řekl Planchard klidně.

„Jaký rozruch?“

„Neslyšels zvony? Bohužel začaly vyzvánět příliš pozdě. Po setmění vtrhli do našeho kláštera dva muži. Nikdy nezavíráme bránu, takže jim nedělalo potíže dostat se sem. Bratra na stráži svázali a pak šli do hospitálu. Ležel tam hrabě z Beratu. Byli s ním jeho panoš a tři ozbrojenci, kteří přežili

hroznou bitku, k níž došlo nedávno ve vedlejším údolí.“ Mávl rukou směrem na západ, ale pokud věděl, že se Thomas boje u Astaraku zúčastnil, nedal to ničím najevo. „Jeden z ozbrojenců spal přímo s hrabětem. Stačil se jen vzbudit, ale vrahové ho okamžitě zabili. Pak podřízli hrdlo hraběti a uprchli.“ Opat líčil noční drama klidným, vyrovnaným hlasem, jako by se podobné události odehrávaly v klášteře svatého Severa běžně.

„Takže zabili hraběte z Beratu?“

„Bohužel ano,“ přikývl Planchard. „Byl to nešťastný muž. Měl jsem ho docela rád, ale obávám se, že patřil k těm, které nazývám Božími pošetilci — velmi vzdělaný člověk, chyběl mu však dostatek zdravého rozumu. Byl tvrdým pánem svých pachtýřů a nevolníků, ale k církvi se choval štedře. Vždycky jsem si myslel, že se snaží vykoupit si cestu do nebes, ale pak jsem poznal, že usiluje o to, aby mu Bůh dal syna. Bůh však jeho touhu nikdy nevyslyšel. Ubohý muž, ubohý.“ Planchard se odmlčel a sledoval, jak odnášejí mrtvého hraběte k bráně. „Někteří naši mniši tvrdili, že vrahem musíš být ty,“ řekl náhle.

„Já?“ zvolal Thomas.

„Já vím, že tys to nebyl,“ uklidňoval ho Planchard. „Viděli pravé vrahy, jak prchají. Odcválali do noci. Ale bratři byli velmi rozrušení tím, co se stalo. Bohužel náš klášter zažil v posledních dnech až příliš mnoho vzruchu. Odpust' mi, že jsem se tě ještě nezeptal, jak se jmenuješ.“

„Thomas.“

„Pěkné jméno. Jenom Thomas?“

„Thomas z Hooktonu.“

„To zní velmi anglicky,“ poznamenal Planchard. „A co vlastně jsi? Voják?“

„Lučištník.“

„Takže ne mnich?“ zeptal se opat vážně, i když v jeho hlase bylo cítit pobavení.

Thomas se pousmál. „Ty o tom víš?“

„Vím, že anglický lučištník jménem Thomas přišel do Castillon d'Arbizon oblečený za mnicha a mluvil dobře

latinsky. A vím taky, že pak začal v kraji šířit utrpení. Způsobil mnoho slz, Thomasi, mnoho slz. Lidé, kteří se po celý život lopotili, aby svým dětem zařídili slušný život, se museli dívat, jak všechna jejich snaha lehá v několika minutách popelem.“

Thomas nevěděl, co na to říct. Seděl a díval se do trávy. „Zřejmě musíš vědět víc než tohle,“ řekl po chvíli.

„Vím, že ty a tvá družka jste vyobcováni z církve,“ odpověděl Planchard.

„Pak tady nemám co dělat a měl bych okamžitě odejít,“ řekl Thomas. „Byl jsem vypovězen ze všech posvátných míst,“ dodal s hořkostí v hlase.

„Jsi tady mým hostem,“ odpověděl klidně Planchard, „a jestliže s tím Bůh nesouhlasí, nepotrvá dlouho a bude mít příležitost požadovat ode mne vysvětlení.“

Thomas se na něho podíval, ale opat snesl jeho zkoumavý pohled trpělivě. Thomas si pomyslel, že mu tenhle starý muž připomíná otce — jeho lepší podobu, ne tu poblázněnou. Cítil ve vráscité tváři opata Plancharda moudrost, autoritu a téměř svatost a uvědomil si, že se mu od počátku líbí. Velmi líbí. Znovu sklonil hlavu. „Chránil jsem Genevieve,“ zamumlal, aby vysvětlil důvod, proč ho církev exkomunikovala.

„Tu bekyni?“

„Není bekyně,“ prohlásil Thomas.

„Překvapilo by mě, kdyby jí byla,“ řekl Planchard. „Velmi pochybuji, že by v těchto krajích vůbec nějakí beghardi byli. Ti se shromažďují na severu. Jak si to říkají? Bratři svobodného ducha? A v co vlastně věří? Že vše pochází od Boha, takže cokoliv, co se děje, je dobré a správné! To je svůdná myšlenka, nezdá se ti? Jenže když beghardi říkají, že všechno je správné, myslí opravdu všechno. Všechny hříchy, všechny skutky, všechno kořistění a loupeže.“

„Genevieve není bekyně, nepatří k beghardům,“ opakoval Thomas, ale neznělo to moc přesvědčivě.

„Jsem si jistý, že je kacírka,“ řekl Planchard klidně, „i když kdo z nás není kacír? Ale přesto...“ jeho hlas náhle ztvrdl, „je také vražedkyně.“

„Kdo z nás není vrah?“ vrátil Thomas opatovi jeho frázi.

Planchard se zamračil. „Zabila otce Rouberta.“

„Protože ji mučil,“ řekl Thomas. Vyhrnul si rukáv a ukázal opatovi jizvy po spáleninách na paži. „I já jsem zabil svého učitele a taky on byl dominikán!“

Opat pohlédl na oblohu, která se pomalu zatahovala. Zdálo se, že ho Thomasovo přiznání nevyvedlo z míry, a jeho následující slova naznačila, že na ně nedbá vůbec. „Nedávno mi kdosi připomněl jeden z žalmů Davidových. *Dominus reget me et nihil mihi deerit.*“

„*In loco pascuae ibi conclocavit,*“*) dokončil Thomas citát.

„Teď už chápu, proč se nechali oklamat a považovali tě za kněze,“ řekl Planchard pobaveně. „Ale není snad smysl tohoto žalmu v tom, že jsme ovce a Bůh je naším pastýřem? Proč by nás jinak vypustil na pastvinu a ochraňoval nás pastýřskou holí? Nikdy jsem však úplně nepochopil, proč pastýř viní ovce z toho, že se stanou zlými.“

„Myslíš, že to Bůh dělá?“

„Nemohu mluvit za Boha, pouze za církev,“ řekl Planchard. „Co říká Kristus? *Ego sum pastor bonus, bonus pastor animam suam dat pro ovibus.*“ Poctil Thomase poklonou a nepřekládal mu latinská slova, která znamenají: Jsem dobrý pastýř a dobrý pastýř obětuje pro své ovce život. „A církev navazuje na Kristovo pastýřství,“ pokračoval Planchard. „Nebo by to alespoň měla dělat. Přesto se někteří duchovní s velkým nadšením věnují třídění a probírání svého stáda.“

„A ty k nim nepatříš?“

*) Hospodin je můj pastýř, nebudu mít nedostatek. Dopřává mi odpočinout na travnatých nivách...; pozn. překl.

„Ne,“ odpověděl Planchard pevně. „Ale nevykládej si tuto mou slabost jako výraz toho, že s tebou souhlasím. Naopak, nesouhlasím s tebou, Thomasi, a nesouhlasím s tvou družkou. Nesouhlasím však ani s církví, která užívá bolesti, aby přinesla hříšnému světu lásku Boží. Zlo plodí zlo, protože to se šíří jako plevel. Naproti tomu dobro je křehká květina, která vyžaduje péči dobrého zahradníka.“ Chvilí přemýšlel a pak se na Thomase usmál. „Předpokládám, že je ti jasné, co je mou povinností. Měl bych vás oba vydat biskupovi z Beratu a nechat, aby jeho oheň vykonal Boží dílo.“

„A ty jsi samozřejmě muž, který je poslušný svých povinností,“ řekl Thomas hořce.

„Jsem muž, který se s Boží pomocí snaží být dobrý. Takový, jaké nás chtěl mít Kristus. Někdy nám druzí ukládají povinnosti, ale my je musíme vždy zkoumat a ptát se, zda pomáhají tomu, abychom byli dobří. Nesouhlasím s tebou, ani s tvou družkou, ale nevidím také, jaké dobro by vzešlo z toho, kdybyste byli upáleni. Udělám tedy to, co cítím jako povinnost vůči svému svědomí, a to mi říká, abych vás nevydával biskupovu ohni. Kromě toho,“ usmál se znovu, „by vaše upálení strašlivě zmarnilo úsilí bratra Clementa. Řekl mi, že povolal z vesnice ženu, která napravuje kosti, aby se pokusila dát do pořádku tvé Genevieve žebro, i když mě bratr Clement upozornil, že žebra se napravují velmi obtížně.“

„Bratr Clement s tebou mluvil?“ zeptal se překvapeně Thomas.

„Můj bože, ne! Ubohý bratr Clement nedokáže říct jediné slovo. Byl kdysi otrokem na galejích. Chytili ho mohamedáni, tuším že při nájezdu na Livorno. Nebo to bylo na Sicílii? Vytrhli mu jazyk, protože je zřejmě urážel, a pak mu uřízli ještě něco, kvůli čemu, předpokládám, se stal mnichem, když ho benátská galéra zachránila. Teď se stará o úly a o naše malomocné. Ale ty chceš vědět, jak spolu hovoříme, že? Bratr Clement mi ukazuje, gestikuluje a kreslí mi do prachu a občas se nám podaří jeden druhému porozumět.“

„Co tedy s námi uděláš?“ zeptal se Thomas.

„Udělám? Já? Já s vámi nebudu dělat nic, jenom se za vás budu modlit a řeknu vám sbohem, až budete odjíždět. Ale rád bych se dověděl, proč jsi tady.“

„Protože jsem byl exkomunikován,“ řekl trpce Thomas, „a moji druzi se mnou už nechtěli mít nic společného.“

„Myslel jsem, proč jsi vůbec přišel do Gaskoňska,“ upřesnil Planchard trpělivě.

„Poslal mě sem hrabě z Northamptonu,“ odpověděl Thomas.

„Chápu,“ pokýval hlavou Planchard, jako by věděl, že se Thomas touto odpovědí vyhnul jeho otázce. „A hrabě k tomu měl své důvody, že?“

Thomas na to nic neřekl. Uviděl na druhé straně ambitu Philina a zvedl ruku na pozdrav. *Coredor* se na něho usmál. Thomas věděl, co to znamená — že se jeho syn, podobně jako Genevieve, ze zranění dobře zotavuje.

„Měl tedy k tomu hrabě důvody, Thomasi?“ naléhal Planchard.

„Castillon d'Arbizon patřilo kdysi jemu. Chtěl získat město zpět.“

„Ano, patřilo mu, ale velmi krátce,“ řekl Planchard. „A já pochybuji, že by měl hrabě takový nedostatek panství, aby musel posílat vojáky dobývat naprosto bezvýznamné gaskoňské městečko, zvláště po tom, co byla v Calais podepsána smlouva o příměří. Tím, že tě sem poslal, příměří porušil, a k tomu musel mít velmi zvláštní důvod, nemyslíš?“ Odmlčel se, a když viděl, že Thomas nic neříká, usmál se na něho. „Vzpomínáš si ještě na text žalmu, který začíná slovy *Dominus reget me?*“ zeptal se náhle.

„Trochu,“ odpověděl Thomas neurčitě.

„Pak ti možná něco říkají slova *calix meus inebrians*.“

„Číši mou po okraj plníš,“ řekl Thomas.

„Díval jsem se na tvůj luk, když jsem za tebou byl,“ vysvětloval Planchard. „Jen tak ze zvědavosti. Hodně jsem slyšel o anglických bojových lucích, ale ještě nikdy jsem žádný neviděl. A všiml jsem si, že na tom tvém je něco, co

podle mě většina luků nemá — myslím ten stříbrný plíšek. A na něm, mladý muži, byl znak Vexillů.“

„Můj otec byl Vexille,“ řekl Thomas.

„Takže jsi šlechtického rodu?“

„Jsem nemanželského rodu,“ odpověděl Thomas. „Otec byl kněz.“

„Tvůj otec byl kněz?“ opakoval Planchard překvapeně.

„Ano,“ přikývl Thomas. „V Anglii.“

„Slyšel jsem, že tam někdo z Vexillů uprchl,“ řekl Planchard, „ale to bylo dávno. Tak dávno, že tam už nesahají ani moje vzpomínky. Pověz mi tedy, proč se dnes Vexille vrací do Astaraku?“

Thomas neodpověděl. Mniši odcházeli s motykami a kůly k bráně za svou práci. „Kam nesli mrtvého hraběte?“ zeptal se Thomas po chvíli ve snaze vyhnout se odpovědi na opatovu otázku.

„Musí být dopraven do Beratu, aby ho mohli pohřbít s jeho předky,“ řekl Planchard, „a jeho tělo bude páchnout, než se dostane do katedrály. Vzpomínám si na pohřeb jeho otce — pach byl tak hrozný, že většina truchlících utekla na čerstvý vzduch. Na co jsem se tě to ptal? Aha, proč se Vexille vrací do Astaraku?“

„A proč by nemohl?“ odpověděl Thomas.

Planchard vstal a kývl na něj, aby ho následoval. „Dovol, abych ti něco ukázal,“ řekl a vedl Thomase do klášterního kostela. Při vstupu namočil prst do nádobky se svěcenou vodou, pak poklekl čelem k oltáři a pokřížoval se. Thomas možná poprvé v životě tento rituál projevu úcty k chrámu Páně neudělal. Byl exkomunikovaný. Následoval opata širokým prázdným prostorem hlavní lodi do výklenku za bočním oltářem, kde Planchard odemkl jakési malé dveře. „Dole bude tma a já nemám lampu,“ varoval ho stařec, „tak sestupuj opatrně.“

Shora pronikalo na schody šeré světlo, a když Thomas sestoupil z posledního schodu, zvedl Planchard ruku. „Počkej

tady,“ řekl, „něco ti přinesu. Je tu příliš tma na to, abych ti ukazoval naši pokladnici.“

Thomas čekal. Jeho oči si pomalu zvykaly na temnotu a po chvíli rozeznal, že v kostelní kryptě je osm výklenků. To už také viděl, že prostor, v němž se nachází, není pouhá krypta, ale kostnice, a v náhlém návalu zděšení couvl. Výklenky byly zcela zaplněné naskládanými kostmi. Prázdnými očními důlky na něho civěly lebky. Na východním konci krypty byl výklenek jen zpolo zaplněný a zbývající prostor čekal na kosti bratří, kteří se každý den modlili v kostele nad ním. Bylo to sklepení mrtvých. Předpokoj nebes.

Zaslechl cvaknutí zámku a pak kroky. Opat Planchard se vrátil a podával mu jakousi dřevěnou skříňku. „Zvedni ji na světlo a podívej se do ní,“ řekl. „Hrabě se mi ji pokusil ukrást, ale když se sem s horečkou vrátil, zjistil jsem to a vzal jsem mu ji. Vidíš na ni dobře?“

Thomas držel skříňku, aby na ni padalo slabé světlo ze schodiště. Skříňka byla stará a zevnitř i zvenčí pomalovaná barvami. A pak uviděl na přední straně zbytky slov, která tak dobře znal — slov, jež ho pronásledovala od chvíle otcovy smrti: *Calix Meus Inebrians*.

„Traduje se, že pochází z drahocenného relikviáře na oltáři kaple v hradu Vexillů,“ řekl opat a vzal si skříňku od Thomase zpět. „Ale když jsem ji objevil, byla prázdná. Rozumíš?“

„Prázdná,“ opakoval Thomas hluše.

„Myslím, že vím, co přivedlo Vexilla do Astaraku,“ pokračoval Planchard. „Ale říkám ti, Thomasi, tady pro tebe nic není. Vůbec nic. Ta skříňka byla prázdná.“ Uložil ji zpátky do velké truhly a vedl Thomase nahoru do kostela. Zamkl za sebou a pak kývl na Thomase, aby se posadil vedle něho na kamenný stupínek, který se táhl kolem hlavní lodi. „Ta skříňka byla prázdná,“ opakoval znovu, „i když si bezpochyby myslíš, že v ní kdysi něco bylo. A to ty hledáš, proto jsi sem přišel, je to tak?“

Thomas přikývl. Pozoroval dva novice, kteří zametali kostel, a poslouchal šustění březových metel na kamenných

dlaždicích. „Ale jsem tady ještě kvůli něčemu jinému,“ řekl.
„Přišel jsem, abych našel muže, který zabil mého otce.“

„A ty víš, kdo to udělal?“

„Můj bratranec. Guy Vexille. Dověděl jsem se, že si říká hrabě z Astaraku.“

„A ty si myslíš, že je tady?“ zeptal se překvapeně Planchard. „Nikdy jsem o něm neslyšel.“

„Přijde sem, až se dozví, že jsem tady já.“

„A pak ho zabiješ?“

„Položím mu otázku,“ řekl Thomas. „Chci vědět, proč si myslí, že můj otec měl grál.“

„A tvůj otec ho měl?“

„To nevím,“ odpověděl Thomas pravdivě. „Ale možná věřil, že ho má. Otec však byl občas pomatený.“

„Pomatený?“ opakoval tiše opat.

„Neuctíval Boha, naopak s ním bojoval,“ řekl Thomas. „Mluvil s ním, křičel na něho, plakal před ním. Spoustu věcí viděl velmi jasně, ale Bůh ho mátl.“

„A co ty? Tebe taky Bůh mate?“ zeptal se Planchard.

„Já jsem lučištník,“ odpověděl Thomas. „Já musím vidět věci jasně.“

„Tvůj otec otevřel dveře k Bohu a byl oslněn,“ řekl opat, „zatímco ty držíš dveře k Bohu zavřené.“

„Možná.“

„A čeho chceš, Thomasi, dosáhnout, jestliže najdeš grál?“

„Míru,“ řekl Thomas. „A spravedlnosti.“ Nebyla to odpověď, která by vyplynula z jeho úvah, ale spíš odmítnutí Planchardovy otázky.

„Voják, který usiluje o mír,“ zakroutil opat pobaveně hlavou. „Jsi plný rozporů. Vypaloval jsi obce, zabíjel jsi a loupil, abys dospěl k míru?“ Zvedl ruku a zarazil Thomasův protest. „Musím ti říct, Thomasi, že bych byl radši, kdyby se grál nikdy nenašel. Jestliže bych ho objevil já, hodil bych ho do největší mořské hlubiny mezi monstra, která tam žijí, a nikomu bych o tom neřekl. To bych udělal já. Ale nedělám si iluze, že ten kdo ho najde, ho použije jako prostředku k

dosažení míru a spravedlnosti. Naopak, učiní z něj další trofej ve válkách, jež vedou ctižádostiví lidé. Králové o něj budou bojovat, lidé, jako jsi ty, budou kvůli němu umírat, církve z něho budou bohatnout a žádný mír nenastane. Ale třeba se mylím. Možná máš pravdu. Možná se grál stane počátkem věku hojnosti a míru a já se modlím, aby to tak bylo. Přesto musím říct, že objev trnové koruny nic takového nepřinesl. A proč by měl být grál mocnější než trny, které spočívaly na čele našeho drahého Pána? Ve Flandrech a v Anglii mají nádobky s jeho krví, ale k míru nás to nepřivedlo ani o krok. Je snad grál drahocennější než samotná Kristova krev?“

„Někteří si myslí, že ano,“ hlesl Thomas neklidně.

„A právě ti budou zabíjet jako bestie, aby se ho zmocnili,“ řekl Planchard. „Budou vraždit se soucitem vlka, který trhá jehně, a ty mi chceš namluvit, že to přinese mír?“ Odmlčel se a povzdechl. „Přesto můžeš mít pravdu. Třeba tohle je ten pravý čas, aby byl grál nalezen. Potřebujeme zázrak.“

„Aby přinesl mír?“

Planchard zavrtěl hlavou. Ještě chvíli však mlčel a pouze sledoval zametající novice. Vypadal velmi vážně a nesmírně smutně. „S tímhle jsem se ještě nikomu nesvěřil, Thomasi,“ prolomil potom dlouhé ticho, „a bylo by od tebe moudré, kdybys to ani ty nikomu neříkal. Časem se to dozvědí všichni, ale to už bude příliš pozdě. Před nedávnem jsem dostal list z našeho bratrského kláštera v Lombardii. Píše se v něm, že se na nás chystá něco, co náš svět zcela změní.“

„Týká se to grálu?“

„Přál bych si, aby se to týkalo grálu. Bohužel ne, v tom listu se píše o nákaze na východě. O strašlivé epidemii, o morové ráně, která se šíří jako kouř a zabíjí každého, koho se dotkne. Nikoho neušetří. Je to pohroma, Thomasi, pohroma seslaná na nás, aby nás vyhubila.“ Opat Planchard pozoroval prach vířící v šikmých pruzích slunečního světla, jež pronikalo do kostela vysokým oknem. „Taková nákaza musí být dílem ďábla,“ pokračoval opat po chvíli a pokřižoval se. „A je to hrůzné dílo. Bratr opat mi píše, že v některých městech v

Umbrii už zemřela polovina obyvatel, a radí mi, abych zavřel bránu našeho kláštera a nedovolil žádnému poutníkovi vstoupit. Jak bych to ale mohl udělat? Jsme tu proto, abychom lidem pomáhali, ne se před nimi zavírali a odpírali jim Boha.“ Zvedl pohled do výše, jako by hledal mezi těžkými trámy krovu kostela Boží pomoc. „Přichází temnota, Thomasi,“ řekl po chvíli, „a je tak velká, jakou lidstvo ještě nezažilo. Možná když najdeš grál, vrhne to do té temnoty světlo.“

Thomas přemýšlel o Genevievině vidění, které měla pod blesky, o velké temnotě, v níž zářil jasný bod.

„Vždycky jsem si myslel,“ pokračoval Planchard, „že hledání grálu je bláznovství, honba za chimérou, jež nemůže přinést nic dobrého, pouze zlo. Ale teď jsem se dozvěděl, že se na nás valí pohroma, která všechno změní. Všechno! A v takové situaci bychom možná potřebovali nějaký nádherný symbol Boží lásky.“ Povzdechl si. „Dokonce jsem v pokušení myslet si, že na nás tu blížící se morovou ránu poslal Bůh. Třeba nás chce vypálit ohněm, očistit nás, aby ti, co přežijí, potom konali jeho vůli. Nevím.“ Smutně zavrtěl hlavou. „Co budeš dělat, až se Genevieve zotaví?“

„Přišel jsem, abych se dozvěděl všechno, co mohu, o Astaraku.“

„O začátku a konci lidského snažení, že?“ řekl Planchard s úsměvem. „Jenže žádný konec neexistuje. Nebudeš mi mít za zlé, když ti něco poradím?“

„Samozřejmě že ne.“

„Pak se seber a jed' pryč, Thomasi,“ řekl opat. „Někam daleko. Nevím, kdo zabil hraběte z Beratu, ale není těžké na to přijít. Hrabě měl synovce, hlupáka, i když silného muže, kterého jsi ty zajal. Pochybuji, že by za něj hrabě zaplatil výkupné, ale teď se ten synovec stal novým hrabětem a může si za sebe zařídit výkupné sám. A jestli hledá to, co jeho strýc, zabije každého soka. A to znamená tebe, Thomasi. Bud' tedy opatrný a raději co nejdřív odjed'.“

„Chceš říct, že tu nejsem vítán?“

„Jsi tady vítán jako každý náš host,“ odpověděl Planchard, „oba jste tu vítáni. Ale dnes ráno odjel panoš hraběte do Beratu ohlásit smrt svého pána. On ví, že jsi tady, ty i ta dívka. Možná nezná vaše jména, ale vy dva jste... příliš nápadní. Jestliže tě někdo chce zabít, Thomasi, bude vědět, kde tě hledat. Proto ti radím, abys co nejdřív odjel. Už se tady stala jedna vražda a já nechci, aby došlo k dalším.“ Vstal a položil Thomasovi ruku na hlavu. „Žehnám ti, synu,“ řekl a vyšel z kostela.

A Thomas cítil, že se temnota kolem něho stahuje.

Joscelyn byl hrabě z Beratu.

Stále si to připomínal a pokaždé to v něm vyvolalo nával hřejivé radosti. Hrabě z Beratu! Pán nad všemi strýcovými penězi!

Villesisle a jeho druh se vrátili z Astaraku se zprávou, že stařec zemřel ve spánku. „Dřív, než jsme vůbec dojeli do kláštera,“ řekl Villesisle Joscelynovi před Robbiem a sirem Guillaumem, i když potom, mezi čtyřma očima, svému pánu přiznal, že se věc neodehrála tak jednoduše a byla prolita krev.

„Jsi hlupák,“ zavrčel na něho Joscelyn. „Co jsem ti říkal?“

„Abych ho udusil.“

„A vy jste ho místo toho zanechali v krvavé lázni.“

„Neměli jsme jinou možnost,“ hájil se Villesisle zamračeně. „Byl tam jeden z jeho vojáků a pokoušel se ho bránit. Ale co na tom záleží? Hrabě je mrtvý, to je nejdůležitější, ne?“

Villesisle měl pravdu, hrabě byl mrtvý a na tom jediném záleželo. Čtrnáctý hrabě z Beratu byl na cestě do nebes nebo do pekla a hrabství beratské se všemi hrady, lény, městy, nevolníky a penězi nyní patřilo Joscelynovi.

A nejen majetek. Získal i novou vážnost, což pocítil hned při setkání s Robbiem a sirem Guillaumem. Předtím, když pochyboval, zda bude strýc ochoten zaplatit za něj výkupné, se všemožně snažil být ke svým věznilům zdvořilý, protože jeho budoucnost závisela na jejich dobré vůli. Ale nyní, i když

k nim nebyl hrubý, se k nim choval povzneseně, neboť to byli pouzí dobrodruzi, zatímco on se stal jedním z nejbohatších šlechticů v celé jižní Francii. „Moje výkupné je dvacet tisíc florinů,“ prohlásil kategoricky.

„Čtyřicet tisíc,“ ozval se okamžitě sir Guillaume.

„Je to můj zajatec!“ ohradil se Robbie vůči siru Guillaumovi.

„A co? Chceš říct, že souhlasíš s dvaceti tisíci, když má cenu čtyřiceti tisíc?“ protestoval sir Guillaume.

„Stanovil jsem jeho výkupné na dvacet tisíc,“ prohlásil Robbie a bylo to opravdu velké bohatství, výkupné hodné vévody. V anglických penězích by se to blížilo třem tisícům liber, sumě, která mohla člověku zajistit život v přepychu až do smrti.

„A nabízím tři tisíce florinů navíc za zajaté koně a své vojáky.“

„Souhlasím,“ prohlásil Robbie dřív, než stačil sir Guillaume cokoliv namítnout.

Sir Guillaume byl Robbieho postojem znechucený. Věděl, že dvacet tisíc florinů je velká suma a vysoké výkupné, dokonce větší, než v jaké se odvážil doufat, když viděl, jak se těch pár jezdců blíží k brodu. Přesto se mu zdálo, že Robbie s ní souhlasil až příliš rychle. Obvykle trvá celé měsíce, než se dohodne výše výkupného, měsíce smlouvání, během nichž jezdí poslové sem a tam s nabídkami a protinabídkami, dělají se odmítavá gesta, a dokonce padají výhrůžky. Přesto se Joscelyn a Robbie dohodli na celé věci během několika okamžiků. „Takže teď zůstaneš tady, dokud nepřijdou peníze,“ řekl sir Guillaume rezignovaně s pohledem upřeným na Joscelyna.

„Tady zůstanu navždycky,“ prohlásil Joscelyn klidně. „Ale teď se musím ujmout svého dědictví, abych vám ty peníze mohl vyplatit,“ dodal.

„Čekáš tedy, že tě propustím?“ zeptal se sir Guillaume nevěřicně.

„Já pojedu s ním,“ prohlásil Robbie.

Sir Guillaume pohlédł na Skota, pak na Joscelyna a uvědomil si, že má před sebou dva spojence. Došlo mu, že to musel být Robbie, kdo sňal ze stěny štít zavěšený vzhůru nohama. Dobře si toho všiml, ale rozhodl se, že to přejde a nebude se ptát, kdo to udělal. „Takže ty s ním pojedeš a je to tvůj vězeň, co?“ řekl tiše.

„Samozřejmě že Joscelyn je můj vězeň,“ přikývl Robbie.

„Ale já jsem tady velitelem,“ připomněl mu sir Guillaume, „a mám na výkupném svůj podíl. Všichni tady na něm mají podíl,“ mávl rukou na znamení, že myslí celou posádku.

„Dostanete ho,“ řekl Robbie.

Sir Guillaume se mu podíval do očí a viděl mladého muže, který před jeho pohledem uhnul — mladého muže, jehož loajalita byla nejistá a jenž se nyní nabízel, že pojede s Joscelynem do Beratu. Sir Guillaume Robbieho podezíral, že se už nevrátí, a tak šel do výklenku, kde visel krucifix — tentýž, který držel Thomas před očima Genevieve —, sňal ho a položil ho na stůl před Skota. „Přísahěj, že nám bude náš podíl vyplacen,“ vyzval Robbieho.

„Přísahám,“ řekl Robbie slavnostně a položil na kříž ruku. „Přísahám to před Bohem a při životě své matky.“ Joscelyn tomu přihlížel a tvářil se pobaveně.

Sir Guillaume ustoupil. Věděl, že by mohl Joscelyna a ostatní zajatce držet v pevnosti a nakonec by byl nový hrabě z Beratu nucen nějak sem peníze dopravit, ale uvědomil si také, že by ho to stálo celé týdny nepříjemností a neklidu. Robbieho stoupenci — a bylo jich v hradu dost, zvláště z řad *routierů*, kteří se připojili k posádce později — by tvrdili, že dlouhým čekáním se jen zvyšuje riziko, že o svůj podíl přijdou. Anebo by se mohly začít šířit řeči, že má v úmyslu sebrat celé výkupné sám a podvést je, a Robbie by samozřejmě tento neklid ještě podněcoval a nakonec by se celá posádka rozpadla. Vlastně se rozpadala už teď, protože po Thomasově odchodu se skoro všech zmocnily pochybnosti, proč tu vlastně trčí. Ani dřív samozřejmě nikdo nevěděl, že pravým důvodem, kvůli němuž obsadili pevnost v Castillon d'Arbizon, je hledání

grálu, ale cítili, že Thomas nějaký důvod má a že to, co dělají, má smysl. Zatímco teď, a sir Guillaume si to dobře uvědomoval, byli už jen další bandou *routierů*, kteří měli to štěstí, že se zmocnili hradu a nemuseli se potloukat po lesích. Siru Guillaumovi bylo jasné, že nikdo z nich tady nezůstane dlouho. Uvědomil si také, že i kdyby mu Robbie nevyplatil podíl na Joscelynově výkupném, stejně by odtud odjížděl mnohem bohatší, než když sem přijel. Kdyby však Robbie svou přísahu dodržel a Joscelyn své výkupné opravdu zaplatil, získal by dost peněz, aby si mohl najmout vojáky a s nimi se pomstít těm, kdo ho připravili o jeho panství v Normandii.

„Očekávám, že tady ty peníze budou do týdne,“ prohlásil sir Guillaume.

„Do dvou týdnů,“ řekl Joscelyn.

„Do jednoho!“

„Dobře, pokusím se to zařídit,“ řekl Joscelyn neurčitě.

Sir Guillaume posunul krucifix přes stůl. „Do týdne!“

Joscelyn dlouho na sira Guillaumea hleděl a pak položil na zhroucené Kristovo tělo prst. „Když na tom trváš,“ řekl, „tak do týdne.“

Druhý den ráno opustil Joscelyn hrad. Odjel v plné zbroji, se svým praporcem i s vojáky, kteří mu byli i s koňmi vráceni, a doprovázel ho Robbie Douglas s šestnácti dalšími ozbrojenci, z nichž všichni byli Gaskoňci. Sloužili Thomasovi, ale nyní dali přednost bohatství nového hraběte z Beratu. Sir Guillaume zůstal jen s těmi, s nimiž Castillon d'Arbizon dobyl, ale měl lučištníky a to bylo důležité. Stál na nejvyšším cimbuří hradu a sledoval, jak konvoj s Joscelynem v čele odjíždí. Po chvíli k němu přistoupil John Faircloth, těžkooděnc anglického původu. „Opouští nás?“ zeptal se. Mínil Robbieho.

„Ano,“ přikývl sir Guillaume. „Už ho neuvidíme.“

„A co budeme dělat my?“ zeptal se Faircloth, tentokrát francouzsky.

„Čekat na peníze a pak odejdeme taky.“

„Jenom odejdeme?“

„Co jiného nám zbývá? Hrabě z Northamptonu tohle město nechce, Johne. Nepošle nám na pomoc jediného vojáka. Jestliže tu zůstaneme, zemřeme.“

„V každém případě budeme bez grálu,“ řekl Faircloth. „Proto nás sem hrabě poslal, ne? Věděl o něm?“

Sir Guillaume přikývl. „Jsme rytíři kulatého stolu,“ poznamenal pobaveně.

„Takže s hledáním grálu je konec?“

„Stejně to bylo bláznovství,“ povzdechl sir Guillaume, „zatracené bláznovství, protože žádný grál neexistuje. Jenže Thomas v něj věřil a hrabě si řekl, že to stojí za námahu. Podle mě je to naprostá pitomost, výmysl poblázněných lidí, a teď se tím bláznovstvím nakazil i Robbie. Dopadne však jako Thomas, nic nenajde, protože žádný grál není. Jsme jen my a proti nám příliš mnoho nepřátel, takže sebereme peníze a vrátíme se domů.“

„A co když nám žádné peníze nepošlou?“ chtěl vědět Faircloth.

„Mužská čest snad ještě existuje, ne?“ odpověděl sir Guillaume. „Loupíme, znásilňujeme a vraždíme, ale ve věcech výkupného jsme ještě jeden druhého nepodváděli. Panebože, to by byla hrůza! To by už nemohl věřit nikdo nikomu.“ Odmlčel se a hleděl na Joscelyna a jeho konvoj, který se na chvíli zastavil. „Podívej se na ty bastardy,“ řekl. „Pozorují nás. Určitě si už říkají, jak nás odtud dostat.“

Jezdci se skutečně naposledy dívali na pevnost v Castillon d'Arbizon. Joscelyn viděl, jak se v mírném větru provokativně zvedá a zase klesá standarta hraběte z Northamptonu, a odplívl si. „Opravdu jim chceš ty peníze poslat?“ zeptal se Robbieho.

Zdálo se, že mladého Skota ta otázka nepříjemně překvapila. „Samozřejmě,“ odpověděl. Jakmile dostal zaplacen za souhlas s výkupným, považoval za otázku své cti, že siru Guillaumovi pošle jeho podíl. Ani na okamžik ho nenapadlo, že by to nesplnil.

„Ale jsou to mí nepřátelé,“ poznamenal Joscelyn. „Takže když jim ty peníze pošleš, nikdo mi nemůže bránit, abych si je

vzal zpátky.“ Pohlédl na Robbieho a čekal, jak se k tomu postaví.

Robbie se snažil pochopit, co Joscelynovo prohlášení znamená, a uvažoval, zda to ohrožuje jeho čest. Nakonec usoudil, že pokud peníze pošle, svou povinnost splní a jeho čest nebude dotčena. „Je pravda, že nežádali příměří,“ řekl váhavě. Přesně to byla odpověď, kterou chtěl Joscelyn slyšet, neboť mu dávala volnou ruku, aby vzápětí po tom, co bude výkupné zapláceno, zahájil boj. Usmál se, pobídl koně a pokračoval v cestě.

Večer dorazili do Beratu. Vojáci jeli napřed, aby městu oznámili, že přijíždí jeho nový pán, a tak půl míle před východní bránou uvítala Joscelyna delegace radních a kněží. Poklekli před ním a kněží obdarovali hraběte z Beratu nejvzácnějšími relikviemi místní katedrály. Byl to příčel z Jakubova žebříku, kosti jedné z ryb, jimiž byl nasycen zástup pěti tisíc, opánek svaté Guduly a hřeb, jímž byl přibit na kříž jeden ze dvou zlodějů, kteří zemřeli s Kristem. Všechny tyto vzácnosti dostalo město od starého hraběte a nyní kněží čekali, že nový hrabě sesedne z koně a vzácným relikviím, uloženým v zlatých, stříbrných nebo křišťálových pouzdrech, se pokloní. Také Joscelyn věděl, co se od něho očekává, ale místo toho se v sedle sklonil dolů a zavrčel na kněze: „Kde je biskup?“

„Je nemocný, pane.“

„Tak nemocný, že mě nemohl přijít přivítat?“

„Ano. Je velmi nemocný, pane,“ odpověděl jeden z kněží. Joscelyn na něho chvíli upřeně hleděl a pak náhle vysvětlení přijal. Seskočil z koně, krátce poklekl, udělal směrem k nabízeným relikviím znamení kříže a potom pokývl radním, kteří k němu pozvedli polštář potažený zeleným sametem, na němž ležel symbolický klíč k městu. Joscelyn ho měl přijmout a pak ho s několika laskavými slovy zase vrátit na polštář, ale protože ho podráždila neúčast biskupa a navíc měl žízeň, vztekle se vyhoupl do sedla a kolem klečících radních projel, jako by je neviděl.

Kavalkáda vstoupila do města západní bránou, jejíž strážci před novým pánem poklekli, a potom už začali jezdci stoupat do sedla mezi dvěma vrchy, v němž byl Berat postaven. Vlevo od nich stála na nižším kopci katedrála, dlouhá nízká stavba bez věže, a na druhé straně vpravo se táhla ulice k hradu, který se vypínal na vyšším kopci. Ulice vydlážděná valouny byla ověšená malovanými znaky, jež nutily jezdce, aby jeli v řadě za sebou, a po obou stranách poklekávali občané a hlasitě zdravili nového pána. Jedna žena rozhodila na dláždění vinné listy a o kus dál nabízel krčmář podnos se džbánky vína, které se však vylily a rozbily, když se Joscelynův kůň čehosi lekl a uskočil stranou.

Ulice ústila do tržiště plného rozdupané zeleniny a páchnoucího kravinci a ovčími a kozími bobky. Nyní se už před jezdci objevil hrad. Jakmile strážci uviděli praporec hraběte z Beratu, který nesl Joscelynův panoš, okamžitě ji otevřeli.

A pak se začaly dít věci a Robbie nevěděl, co si o nich má myslet. Sluhové mu vzali koně a přidělili mu místnost ve východní věži, kde byla postel a v krbu oheň. Později večer se konala nevázaná oslava, na niž Joscelyn pozval i ovdovělou hraběnkou. Ukázalo se, že je to malá, baculatá, ale docela hezká mladá žena, a slavnost končila tím, že ji Joscelyn vzal za ruku a odvedl si ji do své nové ložnice, bývalé ložnice starého hraběte. Robbie zůstal v síni, kde ozbrojenci svlékli tři dívky, které je obsluhovaly při hostině, a střídali se na nich. Jiní, povzbuzeni tím, co už začal Joscelyn, začali vytahovat z polic balíky starých pergamenů a přikládat jimi do krbu, v němž se rozhořel mohutný oheň. Sir Henri Courtois tomu přihlížel, nic neříkal a nakonec se, podobně jako Robbie, opil.

Druhý den byly spáleny poslední zbytky dokumentů z polic. Vojáci vyhazovali knihy z okna na dvůr, kde je navršili na hromadu a rozdělali na ní oheň. Také police byly rozštípány a putovaly z okna za knihami a pergameny. Joscelyn v povznesené náladě dohlížel, aby byla velká síň vyklizena a nezůstaly v ní žádné staré krámy, a mezitím přijímal

návštěvníky. Byli mezi nimi lovčí, psovodi, zbrojíři, správci sklepů a úředníci, kteří sloužili jeho strýci a chtěli se ujistit, že o svá místa nepřijdou. Přicházeli však také nižší páni z jeho nového panství, aby přísahali Joscelynovi věrnost. Objevovali se také prosebníci žádající spravedlnost, a dokonce zoufalci, jimž zemřelý hrabě dlužil peníze, kteří bláhově doufali, že jeho synovec dluhy uzná a splatí je. Přišlo rovněž několik kněží, aby se zeptali, zda jim dá nový hrabě peníze na mše za duši svého zesnulého strýce, a v červených a modrých rouchách vystoupili po schodišti beratští radní s důvody, proč by měly být sníženy městské daně. A mezi tím vším mumrajem Joscelyn neustále hlasitě pobízel své lidi, aby pálili další a další knihy a pergameny, a když se objevil mladý úzkostlivý mnich s protestem, že ještě nedokončil zkoumání písemností, Joscelyn ho vyhnal a přitom objevil jeho doupeře se spoustou nových dokumentů. Všechno dal vynést a spálit a zanechal mnicha v slzách.

A pak, ve chvíli, kdy vojáci házeli nově nalezené spousty pergamenů do ohně a po nádvoří létaly hořící útržky a hrozily, že zapálí doškovou střechu hradních stájí, se objevil biskup. Nevypadal ani trochu nemocný. Přišel s tuctem dalších duchovních a byl s nimi také panoš starého hraběte Michel.

Biskup udeřil holí do dláždění, aby na sebe Joscelyna upozornil, a když si ho nový hrabě i nadále neráčil povšimnout, namířil biskupskou holí na něho. Celé nádvoří náhle ztichlo, neboť všichni přítomní vycítili, že se chystá něco dramatického. Joscelyn, s tváří rudou od ohně, se konečně otočil. „Co chceš?“ vyštěkl na biskupa, protože se domníval, že mu vysoký církevní hodnostář neprokázal dostatečnou úctu.

„Chci vědět, jak zemřel tvůj strýc,“ promluvil biskup.

Joscelyn udělal pár kroků směrem k deputaci a zvuky jeho okovaných bot se odrážely od hradních zdí. Na nádvoří byla alespoň stovka mužů, z nichž mnozí, kteří měli podezření, že hrabě byl zavražděn, se pokřižovali. Zdálo se však, že

Joscelyna biskupův požadavek nevyvedl z míry. „Zemřel ve spánku,“ zvolal hlasitě, „byl nemocný.“

„Musela to být zvláštní nemoc, když mu po ní zůstalo proříznuté hrdlo,“ řekl biskup.

Na nádvoří se ozval šum, z něhož se po chvíli zvedly rozhořčené výkřiky. Sir Henri Courtois a někteří z vojáků starého hraběte podvědomě sáhli po jílcích mečů, ale Joscelyn byl stále klidný. „Z čeho mě obviňuješ?“ zavrčel na biskupa.

„Tebe neobviňuji z ničeho,“ odpověděl biskup. Nechtělo se mu vyhlášovat novému hraběti boj, alespoň teď ještě ne, takže místo toho zaútočil na Joscelynovy nohsledy. „Ale obviňuji tvoje muže. Tento mladík,“ řekl a postrčil Michela dopředu, „je viděl, jak podřezávají tvému strýci hrdlo.“

Na nádvoří se opět zvedl rozhořčený šum a někteří ozbrojenci se pohnuli směrem k siru Henrimu Courtoisovi, jako by ho chtěli ujistit o své podpoře. Joscelyn se rozhlédl po Villesislovi. „Poslal jsem tě,“ zvolal hlasitě, „abys požádal mého drahého strýce o audienci. A teď slyším, žeš ho zabil!“

Villesisle na něho chvíli zíral neschopen slova a pak jen zavrtěl hlavou. Udělal to ale tak nejistě a vypadal tak zmateně, že v tu chvíli nebyl na nádvoří jediný člověk, který by pochyboval o jeho vině. „Chceš spravedlnost, biskupe?“ řekl ledabyly přes rameno Joscelyn.

„Volá po ní krev tvého strýce a závisí na ní platnost tvého dědictví,“ odpověděl biskup.

Joscelyn vytáhl meč. Neměl na sobě zbroj, byl pouze v kalhotách, vysokých botách a přepásané vlněné haleně, zatímco Villesisle měl kožený kabátec, který dokázal ochránit před lehčími ranami mečem. Přesto Joscelyn napřáhl meč a ukázal Villesislovi, aby i on tasil. „Soud bojem, biskupe,“ řekl.

Villesisle začal couvat. „Udělal jsem jen, cos mi...,“ začal, ale pak musel uskočit, neboť Joscelyn na něho zaútočil dvěma rychlými výpady. V tu chvíli se Villesislův zmatek změnil v opravdový strach, neboť si uvědomil, že možná nejde o žádnou pantomimu na uklidnění otravného biskupa, ale o

skutečný boj. Vytáhl meč. „Můj pane,“ obrátil se prosebně na Joscelyna.

„Dělej, aby to vypadalo jako boj,“ zašeptal mu Joscelyn, „potom si to vyřídíme.“

Villesisle pocítil nával úlevy a na potvrzení toho, že chápe, vyrazil zase on k útoku, který Joscelyn lehce kryl. Přihlížející vojáci se rozestoupili do polokruhu kolem ohně, před nímž proti sobě oba muži stáli. Villesisle nebyl žádný nováček, měl za sebou boje na turnajích i v mnohých šarvátkách, ale Joscelyna se bál, poněvadž jeho pán byl vyšší a silnější. A Joscelyn znovu zaútočil. Těžkými údery přinutil svého soka k ústupu a Villesisle odrážel jeho výpady jen s nejvyšším úsilím. Každé třesnutí čepelí se vrátilo s dvojnásobnou ozvěnou, jednou od obvodové hradby a podruhé od mohutné hradní věže, a sotva tato trojice zvuků dozněla, už následovala další. Villesisle couval, stále couval, ale pak náhle uskočil stranou a nechal Joscelyna, aby jeden ze svých zuřivých výpadů promáchl do prázdna. Vzápětí zaútočil sám hrotem meče na tělo, ale Joscelyn to čekal, ránu kryl a pak se na Villesisla vrhl a srazil ho dozadu, až upadl na zem. „Možná tě budu muset zavřít do vězení,“ zasyčel na něho znovu šeptem, „ale ne na dlouho.“ Pak zvolal hlasitě: „Přikázal jsem ti, abys šel a promluvil se strýcem. Popíráš to?“

Villesisle měl radost, že dokáže hrát v této komedii svou roli. „Nepopírám,“ odpověděl.

„Řekni to ještě jednou!“ poručil mu Joscelyn. „Hlasitěji!“

„Nepopírám to, pane!“

„Přesto jsi mu podřízl hrdlo,“ pokračoval Joscelyn. Ukázal Villesislovi, aby vstal, a jakmile byl jeho sok na nohou, znovu máchl mečem a opět zaznělo nádvořím trojí třesnutí. Oba měli těžké meče a údery byly vedeny zdánlivě nemotorně, přesto se přihlížejícím zdálo, že si Joscelyn počíná lépe. Na druhou stranu si nebyl sir Henri Courtois jistý, zda Villesisle dává do boje všechny svůj um se zbraní. Teď sice znovu zaútočil, ale jakoby zpovzdálí, nepokusil se jít ke svému sokovi blíž, a Joscelynovi stačilo o krok ustoupit. Vedle hučel

oheň stravující knihy a pergameny a Villesisle si utřel rukávem z čela pot, který se mu perlil na čele. „Biskupe,“ zvolal Joscelyn, „jestli proliju byť jen kapku krve tohoto muže, budeš to považovat za důkaz jeho viny?“

„Ano,“ odpověděl biskup, „ale ne za dostatečný trest.“

„Trest počká, až ho na něj sešle Bůh,“ řekl Joscelyn a zašklebil se na Villesisla, který mu odpověděl stejným způsobem. Pak Joscelyn postoupil téměř bezstarostně proti svému soku a odhalil mu pravý bok k ráně. Villesisle pochopil, že ho jeho pán vyzývá k útoku, aby podpořil dojem, že bojují opravdově, a máchl tedy mečem v očekávání, že Joscelyn ránu odrazí. Ten však místo toho uskočil a pouze úder odvrátil stranou tak, že těžká zbraň vyvedla setrvačností svého pohybu Villesisla z rovnováhy a otočila ho. A to byl okamžik, kdy Joscelyn strhl svůj meč zpět a rychlým výpadem bez rozmáchnutí bodl krátkou ránou soka do hrdla. Hrot zbraně zajel do Villesislova jícnu, zůstal v něm vězet a Joscelyn ho vrážel dál a kroutil čepelí a znovu ji vrážel hlouběji do soupeřova krku a smál se, když Villesisle s nepopsatelným úžasem ve tváři klesl na kolena. Meč mu vypadl z ruky a zazvonil o dláždění. Z rány v hrdle bublala krev zpěněná vzduchem z plic a Joscelyn znovu přitlačil a srazil Villesisla dozadu a opět na hrot nalehl, až téměř přibodl umírajícího k zemi. Pak uchopil jílec oběma rukama a mocným škubnutím ho vytrhl z rány. Villesislovo tělo sebou křečovitě zmítalo a z protáého hrdla vytryskl tak mocný proud krve, že z kropil Joscelynovy paže.

Vše trvalo pouhých pár okamžiků a přihlížející stačili jen povzdechnout. Villesisle byl mrtev, jeho krev stékala ve stružkách mezi valouny dláždění a zasyčela, když se dostala až k ohni.

Joscelyn se otočil a rozhlédl se po druhém muži, Villesislově druhovi, který s ním vraždil v klášteře, ale ten už poznal, že je zle, a pokusil se o útěk. Nedostal se však daleko, ostatní vojáci ho chytili a vrhli zpátky dovnitř polokruhu, kde

nešťastník padl na zem a prosil Joscelyna o milost. „Žádá milost,“ zvolal Joscelyn na biskupa. „Dáváš mu ji?“

„Zaslouží si spravedlivý trest,“ řekl biskup.

Joscelyn si utřel zkrvavený meč do lemu halen, zastrčil zbraň do pochvy a obrátil se k siru Henrimu Courtoisovi. „Pověš ho,“ poručil mu stroze.

„Pane!“ vykřikl muž a znovu k němu vztáhl ruce v zoufalé prosbě. Joscelyn se však otočil a kopl ho do brady tak prudce, že mu vykloubil čelist, a když se muž pokusil vstát, dalším kopancem mu téměř utrhl ucho. Pak se k němu v návalu hněvu sklonil a prudkým trhnutím ho postavil na nohy. Chvíli ho držel před sebou, jako by se rozmýšlel, co s ním udělat, ale potom jím s obrovskou silou muže cvičeného pro turnaje smýkl směrem k ohni. Muž se zapotácel, zoufale vykřikl, ale vzápětí už padal do výhně živené stovkami knih. Vmžiku na něm vzplál oděv a vlasy. Přihlížející zděšeně vydechli, a někteří se dokonce odvrátili, aby neviděli, jak sebou muž zmítá a snaží se z ohně dostat ven. Joscelyn mu to však nedovolil a přes nebezpečí, že se sám popálí, ho skopl zpátky. Muž znovu vykřikl a řval dál ve strašlivé bolesti a zmítal sebou ve výhni, křečovitě sebou škubal na rozpálených valounech, až náhle sežehnuté tělo ochablo a zůstalo ležet.

Joscelyn se obrátil k biskupovi. „Jsi spokojen?“ zeptal se, a aniž čekal na odpověď, otočil se a odcházel.

Biskup však ještě nebyl spokojen. Dohonil Joscelyna ve velké síni zbavené všech polic a knih, kde si nový hrabě, žíznlivý po vynaložené námaze, přihýbal ze džbánu s červeným vínem. Joscelyn se otočil a upřel na biskupa nepřátelský pohled.

„V Astaraku jsou kacíři,“ řekl biskup.

„Kacíři jsou zřejmě všude,“ mávl Joscelyn ledabyly rukou.

„Je tam ta dívka, co zabila otce Rouberta,“ nedal se odbýt biskup, „a muž, který odmítl vykonat náš rozsudek a upálit ji.“

Joscelyn si vzpomněl na zlatovlasou dívku ve stříbřité zbroji. „Ta dívka...,“ ozval se se zájmem, dopil pohár a nalil si další, „jak ses dozvěděl, že tam je?“

„Byl tam Michel. V klášteře. Mniši mu to řekli.“

„Aha, ano,“ přikývl Joscelyn, „Michel.“ Přistoupil blíž k strýcovu panošovi a v očích mu plál vražedný svit. „Michel,“ opakoval, „který moc mluví. Michel, který běží k biskupovi, místo aby přišel přísahat věrnost novému pánu.“

Michel zděšeně couvl, ale biskup se postavil před něho. „Michel teď slouží mně,“ řekl, „a jestliže na něho vztáhneš ruku, jako bys napadl církev.“

„Takže když ho zabiju, jak si zaslouží, pošleš mě na hranici, že?“ ušklíbl se Joscelyn. Plívl směrem k chlapci a znovu se obrátil k biskupovi. „Co tedy chceš?“

„Aby byli oba kacíři chyceni,“ prohlásil biskup. Cítil se před novým, násilnickým hrabětem nesvůj, ale snažil se tvářit hrdě a sebejistě. „Žádám tě jménem Boha a jménem svatě církve, jež mu slouží, abys poslal do Astaraku vojáky a chytil bekyni, známou pod jménem Genevieve, a Angličana, který si říká Thomas. Chci je mít tady. Chci je upálit.“

„Ale ne dřív, než s nimi promluvíím já,“ ozval se nový hlas, ostrý a chladný jako čepel dýky. Biskup, Joscelyn a vlastně všichni, kdo v tu chvíli v síni byli, se otočili ke dveřím, kde se cizinec objevil.

Už v okamžiku, kdy odcházel z nádvoří, zaslechl Joscelyn dusot kopyt, ale v tu chvíli tomu nevěnoval pozornost. Celé dopoledne panoval v hradu ruch, neustále někdo přijížděl a odjížděl, teď si však Joscelyn uvědomil, že do Beratu museli přijet cizí jezdci. A pět nebo šest jich nyní stálo u vchodu do síně. Jejich vůdce — muž, který tak nečekaně promluvil — byl vysoký téměř jako Joscelyn, hubený a měl úzkou bledou tvář s tvrdými rysy, rámovanou černými vlasy. Byl celý v černém. Měl černé boty, černé kalhoty, černou kazajku, černý plášť a černý klobouk s širokou střechou. U pasu se mu houpal meč v černé pochvě. Dokonce i ostruhy měl z černého kovu a Joscelyn, jenž choval ve své duši stejně tolik náboženské bázně jako inkvizitor milosrdenství, náhle pocítil potřebu se pokřížovat. A pak, když muž sňal klobouk, ho poznal. Byl to Harlekýn, záhadný rytíř, jenž vydělával tolik peněz na

turnajích po celé Evropě, muž, kterého Joscelyn dosud neporazil. „Ty jsi Harlekýn,“ řekl nový hrabě z Beratu, jako by ho obviňoval.

„Ano, znají mě i pod tímto jménem,“ odpověděl rytíř a biskup a ostatní duchovní se pokřičovali, neboť to jméno znamenalo, že jeho nositel je oblíbenec d'ábla. Vysoký muž v černém pak udělal další krok dopředu. „Ale moje pravé jméno, hrabě, je Guy Vexille,“ dodal.

Joscelynovi to nic neřeklo, ale biskup a členové jeho suity se znovu pokřičovali a biskup pozvedl svou hůl, jako by čekal, že se bude muset bránit.

„A co tu, k čertu, děláš?“ zeptal se Joscelyn.

„Přišel jsem, abych přinesl světu světlo,“ odpověděl Vexille.

A Joscelyn, patnáctý hrabě z Beratu, se zachvěl. Nevěděl proč. Věděl jen, že má z toho muže v černém strach — z muže, jemuž říkají Harlekýn, který přišel, aby přinesl do temnoty světlo.

Žena, která napravovala kosti, prohlásila, že neví, zda se s tím dá něco dělat, a ať se pokusí o cokoliv, způsobí pacientce obrovskou bolest. Přesto zákrok provedla, a když bylo Genevievino rameno a levé ňadro znovu zalito čerstvou krví, bratr Clement ránu opět opatrně vyčistil, nalil na ni med a obvázal ji pytlou. Považoval za dobré znamení, že Genevieve dostala hlad a snědla všechno, co jí Thomas přinesl, i když toho nebylo moc. V Astaraku totiž po předchozím drancování mnoho potravin nezbylo a zásoby v klášteře se notně ztenčily, protože se mniši snažili vesničanům v jejich strádání pomoci. Přesto se nějaký sýr, hrušky, chléb a med našly, navíc bratr Clement vařil skvělou houbovou polévku. Malomocní chodili s řehačkami do lesů a hledali houby, které pak jedli všichni mniši. Malomocní také dvakrát denně obcházeli zadní část kláštera a stoupali po schodech do holé kamenné místnosti, z níž bylo malým okénkem vidět na oltář klášterního kostela. Takto jim bylo dovoleno zúčastňovat

se pobožností a Thomas šel druhý a třetí den po rozhovoru s opatem Planchardem s nimi. Neudělal to z vlastní vůle, neboť to, že byl vyobcován z církve, znamenalo, že není vítán v žádném stánku Božím, ale bratr Clement ho tak dlouho tahal za ruku, až se mu Thomas poddal.

Druhý den po tom, co jí žena z vesnice napravila žebro, šla s Thomasem i Genevieve. Už mohla chodit, třebaže byla pořád slabá a levou paží téměř nedokázala pohnout. Naštěstí šíp nezasáhl plíce a Thomas si uvědomil, že jedině díky tomu zůstala naživu. A samozřejmě díky péči bratra Clementa. „Myslela jsem, že umírám,“ přiznala se Thomasovi.

Ten si vzpomněl na epidemii, o níž mu řekl opat. Už o ní víc neslyšel a rozhodl se, že o tom bude zatím před Genevieve mlčet. „Neboj se, nezemřeš,“ řekl jí, „ale musíš se snažit rukou hýbat.“

„Nemůžu. Hrozně to bolí.“

„Musíš,“ trval na svém. Vzpomněl si na to, jak měl po inkvizitorově mučení zničené a zjizvené ruce a myslel si, že už mu nikdy nebudou sloužit jako dřív, ale jeho přátelé, hlavně Robbie, ho přinutili cvičit s lukem. Zprvu se cítil bezmocný, každý pohyb ho namáhal a bolel, ale postupně se krůček po krůčku všechny jeho dřívější schopnosti a síla obnovovaly. Uvažoval, kde teď asi Robbie je. Zůstal v Castillon d'Arbizon? Zmocnil se ho strach. Co když ho bude tady v Astaraku hledat? Opravdu se jejich přátelství změnilo v nenávisť? A jestliže po něm nepůjde Robbie, kdo jiný by sem mohl přijít? Nedělal si naděje, že by jeho pobyt v klášteře mohl zůstat utajen. Určitě se už o něm mluví po krčmách, o něm a o tom, že je tady s tou kacírkou. Kramáři to šíří od jedné vesnice k druhé a je jen otázka času, kdy se to doslechne někdo z Beratu. „Brzy budeme muset odejít,“ řekl Genevieve.

„Kam?“

„Pryč, někam daleko. Možná do Anglie.“ Thomas věděl, že selhal. Grál už nenajde, to bylo jisté, a kdyby se setkal se svým bratrancem, jak by ho mohl porazit? Byl sám, sám se

zraněnou dívkou, zatímco Guy Vexille má k dispozici celý *conroi* ozbrojenců. Sen skončil, byl čas jít.

„Slyšela jsem, že v Anglii je zima,“ poznamenala Genevieve.

„Nesmysl. Slunce tam nezapadá, úroda se sklízí po celý rok a ryby skáčou z řek přímo na pánve,“ řekl vážně Thomas.

Genevieve se usmála. „Pak mě budeš muset naučit anglicky.“

„Vždyť už trochu umíš teď.“

„Umím zatraceně a k čertu a proklatě.“

„Naučila ses lučičnickou angličtinu,“ zasmál se Thomas, „ale neboj se, já tě naučím i zbytek.“

Rozhodl se, že druhý den ráno odejdou. Připravil si svazek šípů, vyčistil Genevievinu drátěnou košili od zaschlé krve a malými kleštěmi vypůjčenými od klášterního tesaře pospravil trhlínu, kterou do ní udělala šipka z kuše. Uvázal také koně v olivovém hájku, aby se napásli, a protože bylo chvíli po poledni, vypravil se k hradu. Chtěl se jen naposledy podívat na místo, z něhož vládli svému panství jeho předci.

Sotva opustil klášter, narazil na Philina. *Coredor* si přijel do hospitálu pro syna. Chlapec měl nohu pevně sevřenou obvazem mezi šesti tyčkami, ale otec ho nějak dostal na koně a odvážel ho na jih. „Nechci tu zůstat příliš dlouho,“ řekl Thomasovi. „Ještě pořád mě hledají jako vraha.“

„Opat Planchard by ti přece poskytl útočiště,“ poznamenal Thomas.

„Poskytl,“ souhlasil Philin, „ale to by nezabránilo rodině mé ženy, aby na mě neposlala mstitele. V horách budeme bezpečnější a Galdrikova noha se tam zahojí stejně dobře jako kdekoliv jinde. Jestli nemáš, kam by ses uchýlil...“

„Já?“ Thomas se zarazil, když pochopil, co tím Philin myslí, a chvíli zůstal jeho nabídkou překvapen.

„Dobrý lučičník se nám může vždycky hodit.“

„Myslím, že zamířím domů. Domů do Anglie.“

„Pak ti přeju mnoho štěstí, příteli,“ řekl Philin a obrátil se na západ. Thomas šel přes vesnici, kde se před ním někteří lidé

křížovali. Znamenalo to, že vědí, kdo je, nikdo se ho však nepokusil napadnout a pomstít se mu za škody, které jim se svými vojáky způsobil. Možná měli myšlenky na pomstu, ale Thomas byl vysoký a silný a u pasu se mu houpal dlouhý meč. Vystupoval po strmé stezce k ruinám a po chvíli si všiml, že ho sledují tři muži. Zastavil se, aby na ně počkal a zeptal se jich, co chtějí, ale nezdálo se, že by měli nějaké nepřátelské úmysly. Pouze ho z bezpečné vzdálenosti pozorovali.

Vystoupil tedy až nahoru a pomyslel si, že je to skvělé místo pro hrad. V každém případě lepší než v Castillon d'Arbizon. Astaracký hrad stál na strmém skalním útesu a přístup k němu byl po úzké stezce, po níž se právě Thomas dostal k troskám brány. Původně celý útes lemovaly kolem dokola obvodové valy, z nichž však nyní zbyly pouze hromady kamenů porostlých mechem. Obdélníkový útvar pobořených zdí s polokruhovým rozšířením na východním konci naznačoval, kde asi stála hradní kaple, a když Thomas vstoupil na široké dlažební kameny, pod nimiž zřejmě leželi jeho předci, všiml si podle čerstvých rýh i jiných známek, že některé kamenné desky byly patrně nedávno vypáčeny. Někdo tu něco hledal. Chvíli uvažoval, že se pokusí sám jeden z kamenů zvednout, ale pak si uvědomil, že na to nemá dost času ani potřebné nářadí. Došel tedy až k západní straně útesu, kde se tyčily zbytky hradní věže vystavené větru a dešti. Tam se mimoděk otočil a uviděl, že ti tři, co ho sledovali, o něj ztratili zájem, jakmile se vzdálil od kaple. Že by tady něco střežili? Grál? Ta myšlenka mu proletěla hlavou jako blesk, ale vzápětí ji odmítl. Ne! Žádný grál není. Je jen otcova poblázněnost, která zasáhla i jeho a infikovala ho svým bláhovým snem.

Uvnitř věže se zachovalo pobořené schodiště a Thomas po něm vystoupil, kam až to šlo. Dostal se na úroveň chybějícího prvního poschodí. Ve zdi silné víc než půl druhého metru zela velká díra a Thomas k ní došel. Před ním se otevřel pohled do údolí. Chvíli sledoval očima tok říčky a znovu se snažil vzbudit v sobě pocit přináležitosti k tomuto kraji, zachytit

ozvěnu svých předků. Bohužel, nic se v něm nepohnulo. Když se naposledy vrátil do Hooktonu, cítil, že je to jeho domov, třebaže z něho nic nezbylo. Ale tady... Vzpomínka na Hookton mu připomněla, že jeho rodná vesnice je dnes podobně jako astaracký hrad v ruinách, a to v něm vyvolalo otázku, zda tato dvě místa nejsou spojena prokletím rodu Vexillů. Zdejší lidé tvrdí, že d'áblové ženy *dragy* za sebou zanechávají květiny. Že by Vexillové za sebou zanechávali ruiny? Možná má církev pravdu, třeba si opravdu zasloužil být vyobcován z jejího lůna. Obrátil pohled na západ, kam se bude muset nyní vydat, jestliže se chce vrátit domů.

A v dálce uviděl jezdce.

Objeví se na západním hřebenu, na nějž musela vystupovat cesta z Beratu. Bylo jich hodně a nebylo pochyb, že to jsou vojáci, protože Thomas zpozoroval odlesky zbroje.

Chvíli na ně jen zíral, jako by doufal, že ho šálí zrak, ale pak se vzpamatoval, otočil se a seběhl po schodech. Běžel přes zarostlé nádvoří, proletěl kolem tří mužů a pádil úzkou cestou dolů. A běžel dál, co mu síly stačily, přes vesnici k severu, a když zabouchal na branku útulku pro malomocné, nemohl popadnout dech. Bratr Clement mu otevřel a Thomas proběhl kolem něho. „Vojáci,“ křikl na vysvětlenou a vrazil do domku. „Rychle,“ zvolal na Genevieve, která opatrně přelézala naběračkou do džbánek čerstvý med. „Na nic se neptej, vezmi sedla a pojď,“ řekl. Chytil luk, svazek šípů a vaky s jejich věcmi a pak už běželi ke koním do olivového hájku. Když se však na okamžik zastavil a rozhlédl se, uviděl vojáky na cestě v údolí severně od kláštera. Byli stále ještě dost daleko, ale kdyby zahlédli, že odsud odjíždějí dva lidé, určitě by se za nimi pustili. Znamenalo to, že už nemohou utéct, pouze se někde schovat. Horečně přemýšlel.

„Co se děje?“ zeptala se konečně Genevieve.

„Jedou sem vojáci. Zřejmě z Beratu.“

„A tamhle taky,“ ukázala Genevieve na jih směrem k hradu a Thomas uviděl, že ke klášteru prchají vesničané, aby

zde našli útočiště. Před kým? Nepochybně před ozbrojenci, kteří se blíží k vesnici.

Thomas zaklel. „Nech ta sedla tady,“ řekl, a sotva je Genevieve pustila na zem, táhl ji podél zadních zdí kláštera zpátky k stezce, po níž chodili malomocní do svého kostela. To se už rozezněly klášterní zvony, aby varovaly mnichy, že do jejich údolí přijeli ozbrojení cizinci.

Thomas věděl, proč přijeli. A věděl také, že pokud je najdou, skončí oba ve svatém ohni na hranici. Proto táhl Genevieve po schodech nahoru do kamenné místnosti s oknem, z něhož je vidět na oltář, do kostela malomocných. Prostrčil oknem luk, hodil za ním svazek šípů a potom zbytek toho, co nesl. Pak se do okénka nasoukal sám. Šlo to ztěžka, ale protáhl se jím a těžce dopadl na dlažební kameny. „Teď ty,“ zvolal tiše na Genevieve. Do kostela už vstoupilo několik vesničanů, kteří se shlukli na vzdáleném konci hlavní lodi.

Genevieve sykala bolestí, když prolézala úzkým oknem. Chvilí váhala, bála se skočit, ale Thomas byl pod ní a chytil ji. „Pojď za mnou,“ zahučel polohlasně. Sebral luk a vaky a vedl ji podél zdi k postrannímu oltáři, odkud na vystrašené vesničany smutně hleděl svatý Benediktus.

Dveře ve výklenku byly zamknuté, ale to Thomas předpokládal. Naštěstí sem nebylo od vchodu do kostela vidět a Thomas pochyboval, že by si jich někdo všiml, jak se plíží zastíněným chórem. Zvedl pravou nohu, nadechl se a prudce kopl patou do zámku. Celým kostelem zazněla hrozná rána, dveře se zatřásly, ale neotevřely se. Thomas kopl znovu, silněji a ještě potřetí a teprve pak dřevo kolem zámku prasklo a dveře se rozletěly. „Opatrně, jsou tady schody,“ varoval Thomas Genevieve a vedl ji dolů do tmy kostnice. Tápal ke vzdálenému konci krypty, k výklenku, který byl jen zpola zaplněn kostmi. Když ho našel, hodil luk a vaky na hromadu a pak na ni vysadil i Genevieve. „Lez až dozadu a začni se tam zahrabávat,“ řekl.

Věděl, že on sám tam nevyleze, aniž by shodil spoustu kostí a zanechal za sebou zřetelnou stopu. Dotápal proto k

sousedním výklenkům a začal shazovat kosti i u nich. Lebky padaly na kamennou podlahu a koulely se po ní, holenní kosti, žebra, lopatky, všechno chrastilo po zemi, a teprve až byla celá krypta pokrytá rozházenými pozůstatky dávných mnichů, vrátil se Thomas k poslednímu výklenku, vyškrábal se za Genevieve a pomohl jí zavrtat se co nejbliž zdi pod kosti. Ani to nebylo jednoduché. Museli odrovnávat naskládaná žebra, pánevní kosti a lopatky, hloubit stále větší a hlubší jámu, až se do ní konečně oba vešli a skrčili se v temném úkrytu mezi mrtvými.

Tam potom, ve tmě, obklopeni ze všech stran kostmi, čekali.

Dlouho leželi v tichu. Pak Thomas zaslechl vrznout závěsy vykopnutých dveří a uviděl mihotavé světlo lampy, které vrhlo na klenutý strop groteskní stíny.

Po schodech sestupovaly těžké kroky a chřestila zbroj. Přicházeli vojáci, aby je našli, vytáhli ven a zabili.

Sir Henri Courtois dostal rozkaz vzít třiatřicet střelců s kušemi a dvaadvaceticet těžkooděnců a oblehnout s nimi hrad v Castillon d'Arbizon. Netvářil se příliš nadšeně, když vyslechl, co se od něho čeká. „Můžu hrad oblehnout,“ řekl Joscelynovi mrzutě, „ale nemůžu ho dobýt. Aspoň ne s tak malým vojskem.“

„Ale Angličané to dokázali,“ namítl Joscelyn kousavě.

„Protože posádka tvého strýce spala nebo popíjela v krčmě,“ řekl sir Henri. „Sir Guillaume d'Evecque k nám nebude tak laskavý. Má pověst skvělého vojáka a velitele.“ Sir Henri věděl, kdo velí posádce v Castillon d'Arbizon, protože mu to řekl Robbie, a od něho se také dozvěděl, kolik mužů má sir Guillaume k dispozici.

Joscelyn zabodl prst do hrudi starého vojáka. „Nechci, aby se po mém panství potloukal jediný lučištník. Už žádné drancování a loupení. Udělej tomu konec. A předej těm bastardům tohle,“ podal siru Henrimu zapečetěný pergamen. „To jim dává dva dny na to, aby z hradu odtáhli,“ řekl nový hrabě z Beratu povýšeně. „A jestli budou s podmínkami souhlasit, můžeš je nechat jít.“

Sir Henri vzal pergamen, ale než ho schoval, ještě se zarazil. „A výkupné?“ zeptal se.

Joscelyn na něho nasupeně pohlédl. I to málo cti, co v sobě měl, mu říkalo, že by sir Guillaume měl dostat třetinu z výkupného, na němž se dohodl s Robbiem, takže otázka sira Henriho byla oprávněná. Proto na ni odpověděl, třebaže stroze. „Výkupné je tady,“ řekl a ukázal na pergamen.

„V tom?“ zeptal se užasle sir Henri a zvedl zapečetěný dokument. Bylo zřejmé, že v něm žádné peníze nejsou.

„To je všechno. Běž!“ vyštěkl na něho Joscelyn.

Sir Henri odjel v tentýž den, kdy Guy Vexille vyrazil se svými muži směrem k Astaraku. Joscelyn byl šťastný, když se díval Harlekýnovi na záda, neboť ho jeho přítomnost v Beratu zneklidňovala, přestože Vexillovi ozbrojenci byli vítaným posílením jeho vojska. Vexille přijel s osmačtyřiceti vojáky, dobře obrněnými a vyzbrojenými jezdci, a překvapil Joscelyna tím, že za to nepožadoval ani écu. „Mám své prostředky,“ řekl jednou chladně.

„Čtyřicet osm těžkooděnců,“ uvažoval Joscelyn nahlas, „to stojí peníze.“

„Vexillové byli kacíři, pane,“ poznamenal kaplan starého hraběte, jako by to dostatečně vysvětlovalo Harlekýnovo bohatství, třebaže Vexille přijel vybaven listem od Louise Bessières, kardinála z Livorna, který prokazoval, že žádný kacíř není. Ne že by si Joscelyn dělal těžkou hlavu úvahami, zda se Vexille každý večer modlí před dřevěnými soškami model a za úsvitu obětuje plačící panny. Mnohem víc ho znepokojovala skutečnost, že je to bývalý pán na Astaraku. Jednou už dokonce nedokázal skrýt obavy, že černě oděný rytíř přijel proto, aby získal zpět panství po předcích, a zmínil se o tom před Vexillem.

Harlekýn se však zatvářil, jako by to bylo to poslední, na čem mu záleží. „Astarac je tvým lénem už sto roků,“ řekl, „jak bych si tedy mohl na něj dělat nárok?“

„Tak proč jsi sem přijel?“ naléhal Joscelyn.

„Jsem bojovník církve a mým úkolem je dopadnout uprchlíka, který musí být předán spravedlnosti,“ odpověděl Vexille. „Až ho najdu, pane, zase tvoje panství opustím.“ Otočil se, protože zaslechl zaskřípání meče vytahovaného z pochvy.

Do místnosti vstoupil Robbie Douglas a namířil tasenou zbraň na Vexilla. „Tebe jsem viděl ve Skotsku,“ řekl hrozivě.

Vexille si mladého muže změřil od hlavy až k patě, ale zdálo se, že ho jeho meč i tón nechaly klidným. „Navštívil jsem mnoho zemí, včetně Skotska,“ odpověděl chladně.

„Zabils mého bratra.“

„Dost!“ zvolal Joscelyn a vstoupil mezi oba muže. „Přísahals mi věrnost, Robbie.“

„Přísahal jsem, že toho bastarda zabiju!“ zasyčel Skot.

„Dost!“ řekl Joscelyn znovu a holou rukou sklonil Robbieho čepel dolů. Po pravdě řečeno nijak by mu nevadilo, kdyby Skot zemřel, ale jestliže by byl zabit Guy Vexille, mohli by se jeho černě oděni ozbrojenci pomstít na něm jako na hostiteli. „Můžeš ho zabít, ale až tady skončí své poslání. To ti slibuju.“

Vexille se nad tím slibem pousmál. Druhý den ráno se svými hrozivými muži odjel a Joscelyn byl rád, že se jich zbavil. Nebyl to jen samotný Guy Vexille, kdo v něm vyvolával mrazení. Podobný pocit měl i při pohledu na jeho druhy, zvláště na jednoho, který neměl ani kopí, ani štít. Jmenoval se Charles a byl to neobyčejně ošklivý muž, který vypadal, jako by ho vytáhli z nějaké strouhy u cesty, oprášili ho, dali mu nůž a pustili ho, aby kolem sebe šířil strach. Charles měl vlastní malý oddíl čítající deset mužů a všichni jeli s Vexillem, když vyrazil na jih k Astaraku.

Sir Henri tedy odjel, aby zbavil hrabství drzé anglické posádky v Castillon d'Arbizon, a Vexille se vydal na hon kacířů do Astaraku, což Joscelynovi umožnilo začít si bez zábran užívat dědictví v Beratu. Robbie Douglas byl jedním z mnoha jeho druhů a v několika následujících dnech nedělali nic jiného, než se bavili a dopřávali si všeho, čeho mohli. Měli dost peněz na oblečení, zbraně, koně, víno nebo ženy, prostě na cokoli, co připadalo Joscelynovi zábavné. Některé věci se však v Beratu za peníze pořídit nedaly, a tak Joscelyn povolal na hrad řemeslníka, mistra svého oboru, jehož obvyklou prací bylo zhotovovat sádrové sošky svatých, které pak prodával do kostelů a klášterů. Ale v beratském hradu dostal za úkol něco jiného. Měl odlít Joscelynovo tělo. Obalil mu tedy paže

promaštěným mušelinem, pak mu je pokryl sádrou a totéž udělal s nohama a s trupem. Na hrad byl rovněž povolán krejčí, který tělo hraběte změřil a písař míry zapsal na pergamen. To vše, včetně sádrových odlitků, pak bylo uloženo do velké bedny vystlané pilinami, bedna zapečetěna a v doprovodu čtyř ozbrojených mužů odeslána do Milána s objednávkou nejlepšímu zbrojíři v celém křesťanském světě Antoniu Givanimu, aby pro hraběte z Beratu zhotovil úplné plátové brnění. „Ať je to mistrovské dílo, které vzbudí závist všech ostatních rytířů,“ nadiktoval Joscelyn písaři a poslal zbrojíři štědrnou částku v genoinech jako příslib, že odměna bude skutečně vysoká, jestliže zhotoví zbroj ještě před příchodem jara.

Joscelyn také zaplatil Robbiemu výkupné, ale ten večer, kdy se ozbrojenci vydali na cestu do Milána, byl Robbie natolik pošetilý, že se obdivně zahleděl na sadu kostek ze slonoviny, kterou Joscelyn koupil ve městě. „Líbí se ti?“ zeptal se ho Joscelyn. „Tak si hoďme. Nejvyšší číslo vyhrává.“

Robbie zavrtěl hlavou. „Přisahal jsem, že se zdržím hazardních her,“ řekl.

Joscelyn to považoval za nejzábavnější výrok, jaký v poslední době slyšel. „Ženy přísahají,“ řekl, „a taky mniši musejí přísahat, ale bojovníci... Ti si přísahají jen bratrství v boji.“

Robbie se začervenal. „Slíbil jsem to knězi,“ řekl zahanbeně.

„Ach bože!“ zvolal Joscelyn a zaklonil se v křesle. „Nechce se ti riskovat, co? Není náhodou tohle důvod, proč Skotové prohrávají s Angličany?“ V Robbiem vzplál hněv, ale měl tolik rozumu, že ho dokázal potlačit a nic na to neřekl. „Riziko,“ pokračoval Joscelyn, „provází vojáka na každém kroku, je to jeho osud. Jestliže muž nedokáže snášet riziko, nemůže být voják.“

„Já jsem voják,“ prohlásil Robbie zamračeně.

„Tak to dokaž, příteli,“ řekl Joscelyn a hodil kostky na stůl.

Robbie tedy hrál a prohrál. A prohrál i následující večer. A další také. Čtvrtý večer hrál o peníze, které měly být poslány do Anglie jako jeho výkupné, a i ty prohrál. Příští den se Joscelyn dozvěděl, že do hradu přijeli italští dělostřelci, které povolal z Toulouse ještě jeho strýc, a Joscelyn je zaplatil z peněz, jež vyhrál na Robbiem. „Kdy budete moci odjet do Castillon d'Arbizon?“ chtěl vědět Joscelyn.

„Třeba zítra, pane.“

„Takže jste připraveni?“ zeptal se Joscelyn, když obcházel vůz, na němž bylo připoutáno řemeny dělo, které vypadalo jako baňatá láhev s úzkým hrdlem. „Ano, pane,“ potvrdil Ital.

„A máte střelný prach?“

Gioberti, jak se Ital jmenoval, ukázal na druhý vůz naložený nebezpečně vysoko menšími soudky.

„A střely? Nebo koule?“

„Šípky, pane,“ opravil ho Gioberti a ukázal na třetí vůz.

„Železné šípky. Máme jich víc než dost.“

„Takže můžeme všichni vyrazit,“ prohlásil Joscelyn nadšeně. Byl fascinován pohledem na dělo, věc tak ošklivou, až člověka uchvacovala. Bylo téměř tři metry dlouhé, jeho baňatý závěr byl přes metr široký a připomínalo dřepící obludu. Ano, vypadalo d'ábelsky, jako něco z jiného světa, a Joscelyn měl sto chutí požádat Italy, aby ho předvedli v činnosti přímo tady, na nádvoří jeho hradu. Pak si ale uvědomil, že by ho taková demonstrace stála spoustu drahocenného času, takže bude lépe, když tu monstrózní věc uvidí v akci až proti těm zatvrdelým hlupákům v Castillon d'Arbizon.

Sir Henri Courtois mezitím zahájil obléhání. Když přitáhl k městu, nechal střelce z kuší a těžkooděnce před západní bránou a rozjel se k hradu pouze v doprovodu mladého kněze. Zavolal na stráž na hradbách, a když sir Guillaume uviděl, že se vstupu domáhá pouze jeden ozbrojený muž provázený knězem, dal příkaz, aby jim otevřeli.

Setkal se s nimi na nádvoří, kde sir Henri Courtois seskočil z koně a představil se. Sir Guillaume mu jeho zdvořilost

oplatil a pak se oba muži na sebe chvíli dívali a vzájemně se odhadovali. Nakonec každý z nich usoudil, že ten druhý je stejný voják jako on sám. „Přijel jsem od hraběte z Beratu,“ řekl sir Henri formálně.

„A přivezl jsi peníze?“ zeptal se sir Guillaume.

„Přivezl jsem, co mi bylo poručeno, abych přivezl, a pochybuju, že ti to udělá radost,“ řekl sir Henri a dlouhým pohledem profesionála zhodnotil lučištníky a těžkooděnce, kteří se přišli na návštěvníka podívat. Tvrdí chlapi, pomyslel si a vrátil se k siru Guillaumovi. „Jsem unavený,“ řekl. „Jel jsem celý den. Nemáš tu trochu vína?“

„Hrabě z Beratu má málo vína?“ zeptal se sir Guillaume.

„Spíš málo rozumu,“ odpověděl sir Henri, „vína má dost.“

Sir Guillaume se usmál. „Pojď dovnitř,“ ukázal a vedl hosta po schodech do horní síně, a protože jejich rozhovor souvisel s osudem celé posádky, dovolil mužům, kteří nebyli na stráž, aby šli s nimi a slyšeli, o čem se bude mluvit.

Sir Guillaume a sir Henri se posadili proti sobě k dlouhému stolu. Také kněz, který tam byl jako důkaz, že sir Henri přichází bez zlých úmyslů, se posadil ke stolu, zatímco ozbrojenci a lučištníci se rozestoupili podél zdi. Sluhové rozdmýchali oheň, přinesli víno a jídlo, a když bylo pohoštění snědeno a vypito, svěsil si sir Henri z krku štít, odepnul si náprsní a zádový pancíř a odložil je na podlahu. Protáhl se, poděkoval za víno a pak podal siru Guillaumovi přes stůl zapečetěný pergamen.

Sir Guillaume rozlomil pečeť, rozložil dokument a začal číst. Četl dlouho, protože nešlo o činnost, v níž by byl příliš zběhlý, ale když list přečetl dvakrát, konečně zvedl hlavu a plný hněvu pohlédl na sira Henriho. „Co to má, k čertu, znamenat?“

„Nevím, co se tam píše,“ přiznal se sir Henri. „Můžu?“ řekl a natáhl se pro list. Mezi přihlížejícími členy posádky se zvedl hrozivý šum, neboť všichni viděli, že sir Guillaume přemáhá hněv.

Sir Henri neuměl číst a předal tedy list knězi, který jej naklonil k jednomu z vysokých úzkých oken. Přečetl si jej, pak vrhl krátký pohled na zjizvený obličej sira Guillaumea a zatvářil se ještě neklidněji než předtím.

„Pověz nám, co tam je,“ vyzval ho sir Henri. „Nikdo tě za to nezabije.“

„Dvě věci,“ řekl kněz. „Ta první je ultimátum, podle něhož má sir Guillaume dva dny na to, aby s celou posádkou opustil Castillon d'Arbizon, aniž by zde udělal sebemenší škodu.“

„A ta druhá?“ zavrčel sir Guillaume.

Kněz sraštil čelo. „Je to příkaz k výplatě peněz vystavený mužem, který se jmenuje Robert Douglas,“ odpověděl kněz. „Jestliže ho sir Guillaume předá Jacquesu Fournierovi, bude mu vyplaceno šest tisíc šest set šedesát florinů.“ Položil pergamen na stůl, jako by byl pomazán jedem.

„A kdo, k čertu, ten Jacques Fournier je?“ zeptal se sir Guillaume.

„Zlatník v Beratu,“ odpověděl sir Henri, „a velmi pochybuju, že by měl Jacques tolik peněz pohromadě.“

„To vymyslel Robbie?“ vyjel sir Guillaume vztekle.

„Robbie Douglas přísahal věrnost hraběti z Beratu,“ řekl sir Henri. Sám byl svědkem krátké ceremonie, při níž Robbie přísahal věrnost novému pánu, viděl, jak si vyměnili polibky, a neunikl mu výraz triumfu v Joscelynově tváři. „Takže je to dílo mého pána.“

„Myslí si, že jsme hlupáci?“

„Myslí si, že se v Beratu neodvážíš ukázat,“ řekl sir Henri.

„K čertu, podvedl nás,“ zavrčel sir Guillaume. „On nás vážně podvedl!“ Hleděl nasupeně na svého návštěvníka, jako by za to mohl on. „Tohle se považuje v Beratu za čestné jednání?“ zvolal rozhořčeně, a když mu sir Henri neodpověděl, bouchl pěstí do stolu. „Mohl bych vzít vás dva jako zajatce!“ zahřměl. Muži kolem stěn zahučeli na souhlas.

„To bys mohl,“ souhlasil sir Henri klidně, „a ani bych ti to neměl za zlé. Jenže za mě by hrabě výkupné sotva zaplatil a tady za toho,“ kývl k ustrašenému knězi, „docela určitě ne.“

Takže bys v nás získal jen dva další krky, které bys musel krmit.“

„Nebo dvě mrtvoly, které bych musel pohřbít,“ opáčil sir Guillaume.

Sir Henri pokrčil rameny. Věděl, že nabídka peněz ze zlatníkovy pokladnice je v podstatě podvod, ale on s tím neměl nic společného.

„Vyříd' tedy svému pánovi,“ řekl sir Guillaume poněkud klidněji, ale o to s větší rozhodností, „že tenhle hrad opustíme, až budeme mít šest tisíc šest set šedesát florinů. A každý týden, který nás nechá čekat, se ta suma zvýší o dalších sto florinů.“

Kolem se opět ozvalo souhlasné mumlání. Zdálo se, že taková odpověď sira Henriho pranic nepřekvapila. „Mým úkolem tady je zajistit, abys odsud neupláchl,“ řekl siru Guillaumovi. „Ledaže bys chtěl odejít dnes nebo zítra.“

„Zůstaneme tady,“ prohlásil sir Guillaume pevně. Řekl to bez uvažování a možná že by se rozhodl jinak, kdyby měl čas si to rozmyslet, ale být takhle podle připraven o peníze, to byl nejjistější způsob, jakým v něm někdo mohl podnítit bojechtivost. „Ani se odtud, k čertu, neheme!“

Sir Henri přikývl. „V tom případě zůstanu taky.“ Posunul pergamen zpátky na druhou stranu stolu. „Pošlu svému pánu zprávu a napíšu mu, že by bylo od mladého Douglase rozumné, aby zaplatil, protože to podle mě ušetří peníze a životy vojáků.“

Sir Guillaume sebral pergamen a zastrčil ho do kapsy. „Říkáš, že zůstaneš?“ zeptal se. „Kde?“

Sir Henri pohlédl na muže stojící kolem zdi. To nebyli bojovníci, které by mohl překvapit náhlým útokem. Navíc ti, s nimiž sem přitáhl, byli většinou vojáci starého hraběte, kteří už téměř odvykli boji, a zdejší posádce se nemohli rovnat. „Věřím, že dokážeš uhájit hrad,“ řekl siru Guillaumovi, „ale nemáš dost mužů, abys obsadil posádkou obě městské brány. Takže to necháš biřicům a strážným a s těmi si poradím.“

Můžeš se ovšem probít ven, ale já budu mít na baštách nad branami střelce s kušemi a v podjezdech těžkooděnce.“

„Už jsi někdy bojoval proti anglickým lučištníkům?“ zeptal se ho výhrůžně sir Guillaume.

Sir Henri přikývl. „Ve Flandrech,“ řekl, „a nevzpomínám na to rád. Ale kolik lučištníků si můžeš dovolit ztratit v šarvátce v ulicích?“

Sir Guillaume uznal, že má pravdu. Když pošle lučištníky proti městským branám, budou bojovat na krátkou vzdálenost. Budou střílet ze zahrad, ze dvorů, z oken a muži s kušemi sira Henriho se budou krčit za svými pavézami nebo za okny v domech a některé z jejich šípek si nevyhnutelně najdou cíl. Za pár minut by takhle mohl ztratit čtyři nebo pět lučištníků a to by ho vážně oslabilo. „Dobře, budeš mít městské brány,“ připustil.

Sir Henri si ještě nalil vína. „Mám dvaadvacet těžkooděnců a třiatřicet střelců s kušemi,“ řekl „a k tomu ještě sluhy a ženy a písaře. A všichni potřebují střechu nad hlavou. Blíží se zima.“

„Tak je nech zmrznout,“ navrhl mu sir Guillaume.

„Mohl bych to udělat,“ souhlasil sir Henri, „ale víc by se mi líbilo, kdybys nás nechal obsadit domy mezi západní bránou a kostelem svatého Callice. Ručím ti za to, že se nedotkneme ani jednoho domu východně od Kolářské uličky a jižně od Strmé ulice.“

„Ty tohle město znáš?“ podivil se sir Guillaume.

„Svého času jsem tu velel posádce. Ale to už je dávno.“

„Takže o brance k mlýnu taky víš?“ zeptal se sir Guillaume. Mínil malou branku v městské hradbě, kterou uprchli z města Thomas a Genevieve.

„Samozřejmě že o ní vím,“ řekl sir Henri, „ale ta je moc blízko hradu, a kdybych k ní postavil stráž, tvoji lučištníci by je prošpikovali z hradní věže.“ Odmlčel se, aby se mohl napít vína. „Jestli chceš, abych vás obléhal, můžu to udělat. Přijdeme blíž a já nechám střelce z kuší, aby se cvičili na vašich strážích. Oba však víme, že možná zabijeme pár mužů,

ale z hradu vás nevystřnadíme. Předpokládám, že máte zásoby.“

„Víc než dost.“

Sir Henri přikývl. „Obsadím tedy obě hlavní brány a vy budete moci posílat jezdce z města mlýnskou brankou. Pokud nás nechají na pokoji, nebudu si toho všímat. Máte v mlýnském rybníku sítě?“

„Máme.“

„Nechám je být,“ navrhl sir Henri. „Řeknu svým lidem, že k mlýnu nesmějí.“

Sir Guillaume o tom přemýšlel a bubnoval prsty do stolu. Mezi muži u zdi to neustále šumělo, jak ti, kteří uměli francouzsky, překládali ostatním do angličtiny, co se mluví. „Dobře, obsaďte si domy mezi západní bránou a kostelem svatého Callice,“ souhlasil sir Guillaume po chvíli. „Ale co krčmy?“

„Jo, to hlavní,“ pokýval hlavou sir Henri.

„Moji lidé chodí rádi ke Třem jeřábům.“

„Dobrá hospoda,“ mínil sir Henri.

„Takže ať se od ní vaši drží dál,“ požadoval sir Guillaume.

„Dobrá, ale my si tedy vezmeme Medvěda nebo Řezníka.“

„Dobrá,“ řekl sir Guillaume, „ale stejně by bylo lepší dohodnout se, že do žádné se nebudou nosit meče ani luky.“

„Jenom nože,“ souhlasil sir Henri, „to je rozumné.“ Ani jeden z nich neměl zájem na tom, aby se v noci ve městě odehrávaly divoké bitky mezi opilými vojáky. „A kdyby se vyskytly nějaké problémy,“ dodal sir Henri, „přijdu za tebou a promluvíme si o tom.“ Odmlčel se a sraštil čelo, jako by se snažil vybavit si něco v paměti. „Poslyš, nebyls ty ve Flandrech? S hrabětem z Coutances?“

„Byl jsem ve Flandrech,“ potvrdil sir Guillaume, „a byl jsem tam s tím zatraceným parchantem.“ Hrabě, jeho lenní pán, se proti němu později zrádně obrátil a připravil ho o panství a o veškerý majetek.

„Všichni jsou to parchanti,“ mínil sir Henri, „ale starý hrabě z Beratu zase nebyl špatný, i když to byl lakomý škrť a

strávil většinu života civěním do knih. Do knih! K čemu je to dobré? Znal všechny knihy, co v křesťanstvu existují, a většinu jich přečetl dvakrát, ale stejně neměl ani tolik rozumu jako kuře. Víš, co dělal v Astaraku?“

„Hledal tam svatý grál, ne?“ hádal sir Guillaume.

„Přesně tak,“ přikývl sir Henri a oba se zasmáli. „Teď je tam ten tvůj přítel,“ dodal sir Henri.

„Robbie Douglas?“ ochladí sir Guillaume. Robbie pro něj jako přítel přestal existovat.

„Ne, ten je v Beratu. Ten lučištník a jeho kacírka.“

„Thomas?“ pohlédl na něho překvapeně sir Guillaume. „V Astaraku? Řekl jsem mu, aby šel domů.“

„Zdá se, že tě neposlechl,“ řekl sir Henri. „Je v Astaraku. Proč vlastně tu holku neupálil?“

„Zamiloval se do ní.“

„Do kacířky? To musí být blázen. Ale dlouho už jím nebude.“

„Proč?“

„Z Paříže přijel nějaký chlap celý v černém a hledá ho. Má s sebou menší vojsko. Určitě ho chytne. Podle mě se brzy dočkáme, že v Beratu na tržišti vzplane hranice. Víš, co mi jednou řekl jeden kněz? Že ženy hoří jasnějším plamenem než muži. Zvláštní, že?“ Sir Henri odsunul židli a vstal. „Takže jsme dohodnutí?“

„Jsme dohodnutí,“ řekl sir Guillaume a natáhl se přes stůl, aby si se svým protějškem potřásl rukou. Pak na sebe sir Henri opět navěsil odložené pancíře a štít a pokynul knězi, aby ho následoval. Na nádvoří pohlédl k obloze. „Vypadá to na déšť,“ poznamenal.

„Musíš udržovat zbroj v suchu,“ radil mu sir Guillaume, i když věděl, že zkušený voják ví, co má dělat.

„A taky udržovat oheň, eh? Tohle je nejchladnější podzim, co pamatuju.“

Sir Henri odešel. Brána zabouchla a sir Guillaume namáhavě vystoupil na vrchol hradní věže. Nešel však obhlížet, kde jsou jeho přízpůsobiví nepřátelé, ale hleděl k

východu. Tam někde byl Astarac a sir Guillaume přemýšlel, co by mohl udělat pro Thomase.

Nic, usoudil nakonec. Vůbec nic. Ani na chvíli nepochyboval, že ten chlap v černém, co přijel z Paříže a hledá Thomase, je Guy Vexille, zvaný též Harlekýn. Muž, který mu kdysi zasadil tři rány — tři rány, jež je třeba pomstít. Jenže teď nemůže nic dělat, uvažoval sir Guillaume. Protože je obležen a Thomas, jak se zdálo, odsouzen k záhubě.

Charles Bessières vstoupil se šesti ozbrojenci do kostnice pod klášterním kostelem v naději, že zde najde něco cenného. Jeden z vojáků nesl zapálenou svíci a v jejím blikajícím světle začali strhávat dolů naskládané kosti. Hledali cennosti, které, jak byli přesvědčeni, tu někde musejí mniši mít. Čekali, že najdou klášterní poklad, ale všude nacházeli jen ty zatracené kosti. A pak jeden z nich objevil malou komoru na konci krypty a radostně zavolal na ostatní, protože v ní uviděl velkou okovanou truhlu. Vypáchili zámek truhly mečem a Bessières okamžitě sáhl po stříbrné misce na hostie a po svícnu. „To je všechno?“ zeptal se zklamaně. Jeden z vojáků vytáhl dřevěnou skříňku, nikdo z nich však neuměl číst, a i kdyby uměl, latinský nápis na ní by mu stejně nic neřekl. Když tedy viděli, že skříňka je prázdná, hodili ji na zem mezi rozházené kosti. Potom Charles Bessières zvedl kožený vak, který měl údajně obsahovat pás svaté Agnes. Zaklel, když zjistil, že ve vaku je jen kus vyšívané tkaniny, ale usoudil, že vak je dost velký, aby do něj mohl strčit stříbrnou misku a svícen. „Všechno cenné někam schovali,“ řekl zklamaně svým lidem.

„Nebo jsou chudí jako žebráci,“ mínil jeden z vojáků.

„Ne! Jsou to zatracení mniši! Mají bohatství a někde ho schovávají,“ prohlásil Bessières a pověsil si vak s ukradeným stříbrem k pasu. „Běžte a najděte toho zatraceného opata,“ poručil dvěma vojákům. „Jestli nám neřekne, kde to mají, vytlučeme to z něj.“

„Nic takového dělat nebudete,“ ozvalo se od schodů. Všichni se otočili a uviděli Guye Vexilla. Držel v ruce lampu,

v jejímž světle se zlověstně leskla jeho černá zbroj. Pozvedl ji, aby osvětlila celý prostor, a rozhlédl se po kostech rozházených po podlaze. „To nemáte žádnou úctu k mrtvým?“

„Přiveďte opata,“ opakoval Bessièeres svým mužům, jako by Vexilla neslyšel. „Přiveďte ho sem.“

„Už jsem pro něj poslal, ale nic z něho vytloukat nebudete,“ řekl Vexille.

„Ty mně neporoučíš,“ ohradil se Bessièeres.

„Ale poručím svému meči,“ řekl Vexille nevzrušeně, „a jestli se mi budeš stavět na odpor, rozpáru ti jím břicho a tvými vnitřnostmi nakrmím červy. Jsi tady jen jako vyslanec svého bratra, nic jiného. Jestli chceš dělat něco užitečného, běž a prohledej útulek pro malomocné. Ten Angličan se může schovávat tam. Ale nezabíjej ho! Přiveď ho ke mně. A to stříbro vrat, kdes ho vzal,“ dodal a ukázal na svícen, který vykukoval z koženého vaku u Bessièerova pasu.

Vexille byl sám a stál proti sedmi mužům, ale vyzařovala z něj taková chladná sebedůvěra, že se mu žádný z nich neodvážil odporovat. Dokonce i Charles Bessièeres, který měl strach z málokoho, poslechl a položil vak na zem. „Ale tady z toho údolí s prázdnýma rukama neodejdu,“ zavrčel, aby se neřeklo.

„Jsem přesvědčený, Bessièere,“ řekl Vexille, „že tady z toho údolí odejdeme s největším pokladem, jaký v křesťanském světě existuje. A teď běžte.“

Vexille počkal, až vojáci odejdou, pak postavil lampu na zem a začal ukládat kosti zpátky do výklenků. Po chvíli však zvedl hlavu, protože zaslechl kroky. Po schodech sestupoval vysoký opat Planchard v bílé kutně.

„Omlouvám se za tu spoušť,“ řekl Vexille a ukázal na kosti. „Dostali rozkaz ničeho se nedotýkat.“

Opat na znesvěcení kostnice nic neřekl, pouze udělal znamení kříže a sehnul se pro kožený vak, aby vrátil stříbrné předměty do truhly. „Tohle my pokládáme za bohatství,“ řekl. „Nikdy jsme nebyli bohatý klášter. Přesto si posluž, jestli nám chceš těch pár ubohých věcí vzít.“

„Nepřišel jsem krást,“ ozval se Vexille hrdě.

„Tak proč jsi přišel?“ pohlédl na něho Planchard.

Vexille nechal otázku nezodpovězenou. „Jsem Guy Vexille, hrabě z Astaraku,“ prohlásil místo toho.

„To už mi řekli tví lidé, když mě poslali, abych před tebe předstoupil.“ Řekl to klidně, jako by chtěl naznačit, že se ho taková neuctivost nijak nedotkla. „Ale myslím, že bych tě stejně poznal.“

„Podle čeho?“ zeptal se Vexille překvapeně.

„Byl tady tvůj bratranec, ten Angličan.“ Opat vrátil stříbro do truhly, pak zvedl pruh vyšívané tkaniny, uctivě ho políbil a zastrčil zpátky do koženého vaku. „Jste si velmi podobní,“ dodal.

„Až na to, že on je bastard,“ řekl Vexille podrážděně, „a kacír.“

„A ty nejsi ani jedno, ani druhé?“ zeptal se opat klidně.

„Sloužím kardinálu arcibiskupu Bessièrovi,“ prohlásil Vexille, „a Jeho Eminence mě poslala, abych našel svého bratrance. Ty víš, kde je?“

„Ne,“ odpověděl Planchard. Posadil se na truhlu a vytáhl z kapsy bílé kutny růženec.

„Ale byl tady, ne?“

„Byl tu v noci, to vím určitě,“ řekl Planchard, „ale kde je teď?“ Pokrčil rameny. „Radil jsem mu, aby odešel. Věděl jsem, že někdo přijde a bude ho chtít odvléct — kdyby jen kvůli tomu, aby ho viděl hořet na hranici. Proto jsem mu řekl, aby se někde ukryl. Myslím, že utekl do lesů, a tam ho budete těžko hledat.“

„Bylo tvou povinností předat ho církvi,“ prohlásil Vexille ostře.

„Vždycky jsem se snažil dostát svým povinnostem vůči církvi a někdy jsem selhal,“ řekl Planchard. „Ale Bůh mě za to nepochybně potrestá.“

„Proč tady byl?“ zeptal se Vexille.

„To přece víš dobře sám, mylord,“ odpověděl opat s posměšným důrazem na poslední slovo.

„Takže kvůli grálu,“ řekl Vexille. Opat přebíral prsty korálky růžence a mlčky hleděl na mladého muže v černé zbroji. „A grál byl tady,“ dodal Vexille.

„Opravdu?“

„Uložili ho sem,“ trval na svém Vexille.

„Já o tom nic nevím,“ pokrčil Planchard rameny.

„Myslím, že víš,“ opáčil Vexille. „Přivezli ho sem před pádem Montséguru, aby ho tu schovali. Ale pak přišli do Astaraku francouzští křižáci a grál byl znovu převezen jinam.“

Opat se usmál. „To všechno se stalo ještě předtím, než jsem se narodil. Jak bych o tom mohl něco vědět?“

„Sedm mužů odvezlo grál pryč,“ řekl Vexille, jako by ho neslyšel.

„Sedm tajemných pánů,“ usmál se Planchard. „Slyšel jsem tu historku.“

„Dva z nich byli Vexillové,“ pokračoval Guy Vexille, „a další čtyři rytíři, kteří se hlásili ke katarům.“

„Sedm mužů prchajících před dvěma vojsky — francouzským a křižáckým,“ řekl opat přemítavě. „Prchali do křesťanského světa, který je nenáviděl. Pochybuju, že to přežili.“

„A sedmým byl pán z Mouthoumetu,“ uzavřel Vexille výčet, aniž reagoval na opatova slova.

„Mouthoumet bylo odjakživa bezvýznamné léno, které mohlo ze svých horských pastvin stěží uživit dva rytíře,“ prohlásil Planchard pohrdavě.

„Pán z Mouthoumetu byl kacír,“ pokračoval Vexille. Náhle se otočil, protože zaslechl z kostnice jakési zvuky. Znělo to, jako by se někdo snažil potlačit kýchnutí, a pak následovalo zachřestění kostí. Vexille zvedl lampu.

„Bohužel jsou tady krysy,“ řekl Planchard. „Často odsud slýcháváme divné zvuky. Někteří pověřiví bratři věří, že jsou posedlé duchy zemřelých.“

Vexille pořád stál se zdviženou lampou a naslouchal, ale po chvíli se vrátil k opatovi. „Jedním z těch sedmi byl tedy pán

z Mouthoumetu,“ řekl. „A jmenoval se Planchard..., mylorde,“ dodal posměšně.

Opat se usmál. „Ano, byl to můj dědeček. Neuprchl s ostatními, ale odjel do Toulouse a vydal se tam do rukou církve. Měl štěstí, že ho neupálili. Vrátil se k pravé víře, i když ho to stálo léno, šlechtický titul i to, co považoval za bohatství. Zemřel v klášteře. Jistěže se v naší rodině tradovaly tajemné historky, ale nikdy jsme žádný grál neviděli a ujišťuju tě, že ani já o něm nic nevím.“

„Přesto jsi tady,“ řekl Guy Vexille ostře.

„To je pravda,“ připustil Planchard. „A nejsem tu náhodou. Přišel jsem do tohoto kláštera už jako mladík, protože mě historky o tajemných pánech zajímaly. Podle nich měl jeden z nich uchovávat grál a ostatní prý přísahali, že ho budou chránit. Můj dědeček však tvrdil, že nikdy žádný pohár nebo cokoli podobného grálu neviděl. Vlastně si myslel, že nic takového neexistuje, že grál byl vymyšlen, aby mučil církev touhou najít ho. Křížáci vyhubili katary a tajemní páni se jim za to pomstili, když rozšířili pověst, že s kacířstvím zničili i grál. Myslím, že je to přímo ďábelská myšlenka.“

„Takže tys sem přišel, protože jsi nevěřil v existenci grálu?“ zeptal se Vexille posměšně.

„Ne. Jsem tady, protože jsem věděl, že kdyby nějakí potomci tajemných pánů grál hledali, přijdou sem, a já jsem chtěl vidět, co se bude dít. Tahle zvědavost mě však už dávno opustila. Bůh mi dopřál dlouhý život, navíc byl tak laskavý, že mě udělal opatem a po celou dobu, co mu sloužím, mě zahrnuje svým milosrdenstvím. A grál? Připouštím, že jsem po něm pátral, když jsem sem přišel, a tehdejší opat mě za to plísnil. Ale později mě Bůh přivedl k rozumu. A dnes si myslím, že můj dědeček měl pravdu, když tvrdil, že grál byl vymyšlen církvi ke zlosti a celá záhada o něm vznikla, aby pobláznila pošetilé lidstvo.“

„Ne, grál existuje,“ prohlásil pevně Vexille.

„Pak se budu modlit k Bohu, abych ho našel,“ řekl opat, „a když se mi to podaří, ukryju ho v nejtemnějších hlubinách

moře, aby už nikdy neumírali lidé v honbě za ním. A co bys udělal s grálem ty, Guyi Vexille?“

„Využil bych ho,“ odpověděl Vexille tvrdě.

„K čemu?“

„K tomu, abych očistil svět od hříchu.“

„To je velké dílo,“ řekl Planchard, „ale pamatuj, že ani Kristovi se to nepodařilo.“

„Chceš říct, že nemá smysl odstraňovat plevel z vinice jen proto, že neustále roste znovu?“ zeptal se Vexille.

„To ne, samozřejmě že ne.“

„Takže je třeba v Kristově práci pokračovat,“ řekl Vexille.

Opat se na něho chvíli upřeně díval. „A ty jsi Kristův pokračovatel?“ zeptal se. „Nebo nástroj kardinála Bessièra?“

Vexille se ušklíbl. „Kardinál je stejný jako církev, opate, krutý, úplatný a zlý.“

Planchard mu to nevymlouval. „Takže co jsi?“

„Je třeba vytvořit novou církev. Čistou, nezatíženou hříchy, plnou čestných a poctivých lidí, kteří žijí v bázni Boží. A to umožní grál.“

Planchard se usmál. „Jsem si jist, že s tím by kardinál nesouhlasil.“

„Kardinál se mnou poslal svého bratra,“ řekl Vexille, „a je mi jasné, že mu dal příkaz, aby mě zabil, až si bude jist, že už mě nepotřebují.“

„A k čemu tě potřebují?“

„K tomu, abych našel grál. A abych to dokázal, musím nejdříve najít svého bratrance.“

„Myslíš, že on ví, kde grál je?“

„Jsem přesvědčený, že ho měl jeho otec,“ odpověděl Vexille. „A že můj bratranec o něm ví.“

„On si zase myslí totéž o tobě,“ řekl Planchard. „Jste jako dva slepci, kteří podezírají toho druhého, že vidí.“

Vexille se tomu zasmál. „Thomas je hlupák,“ řekl. „Proč přišel s vojáky do Gaskoňska? Aby našel grál? Nebo aby našel mě? V každém případě neuspěl a teď je z něj psanec. Většina jeho mužů přísahala věrnost novému hraběti z Beratu a zbytek

je chycený v pasti v Castillon d'Arbizon. Jak dlouho můžou vydržet? Dva měsíce? Můj bratranec neuspěl, Plancharde, a teď se skrývá, jenže já ho najdu a dostanu z něj, co ví. Ale co víš ty?“

„Už jsem ti to řekl. Nic.“

Vexille přešel sem a tam, pak se postavil před opata a pohlédl na něj. „Můžu tě dát mučit, starče.“

„To můžeš,“ řekl opat klidně. „A jistě budu křičet, abys mě ušetřil muk. Ale nenajdeš v mém křiku o nic víc pravdy, než v tom, co ti teď říkám dobrovolně.“ Schoval růženec a vztyčil se do celé své výšky. „A taky bych tě prosil jménem Krista, abys ušetřil naše společenství. Nevím o grálu nic, nemohu ti o něm nic říct a taky ti nemohu nic dát.“

„A já ti říkám, že ve službě Bohu neušetřím nikoho. Nikoho!“ Vytáhl meč. Planchard na něho hleděl, a když mu meč namířil na hrud', nehnul ani brvou. „Přísahaj,“ řekl Vexille. „Přísahaj, že o grálu nic nevíš.“

„Už jsi ode mě slyšel všechno,“ řekl Planchard, a místo aby se dotkl meče, pozvedl dřevěný kříž, který měl pověšený na krku, a políbil ho. „Nebudu přísahat na tvůj meč. Přísahám na kříž svého drahého Pána, že o grálu nic nevím.“

„Ale přesto, tvůj rod nás zradil,“ řekl Vexille.

„Zradil? Vás?“

„Tvůj dědeček byl jedním z těch sedmi, ale zřekl se jich.“

„Takže tě zradil? Tebe? Tím, že se vrátil k pravé víře?“ Planchard se zamračil. „Chceš říct, že se stále držíš katarského kacírství, Guyi Vexille?“

„Přineseme do světa světlo,“ prohlásil Vexille, „a očistíme církev od špíny, kterou je zanesena. Ano, podržel jsem si víru, Plancharde.“

„Pak jsi jediný a tvá víra je kacířská,“ zvolal opat.

„Krista taky ukřižovali za kacírství, a když mě nazýváš kacířem, jako bys uznával, že se mu podobám a jdu v jeho šlépějích,“ řekl Vexille a vrazil meč do opatova hrdla. Stařec zůstal stát bez hnutí, nezvedl ruce na obranu, jenom dál svíral krucifix. Z hrdla mu prýštila krev a barvila bílou kutnu do

ruda. Trvalo dlouho, než zemřel, ale nakonec přece jen klesl k zemi. Vexille si otřel zkrvavený meč o lem jeho roucha, pak zastrčil zbraň do pochvy a zvedl lampu.

Rozhlédl se po kostnici, ale neviděl nic, co by ho upoutalo. Vykročil tedy ke schodům. Dveře zabouchly a světlo zmizelo. A Thomas a Genevieve, ukryti ve tmě, čekali.

Čekali celou noc. Thomasovi se zdálo, že nezamhouřil oka, musel však klímat, protože se vzbudil, když v jednu chvíli Genevieve kýchla. Zranění ji bolelo, ale nestěžovala si, jen trpělivě čekala a pospávala.

Neměli tušení, kdy nastalo ráno, protože v kryptě byla naprostá tma. Po celou noc nic neslyšeli — nezaslechli žádné kroky, žádné výkřiky, žádné zpěvavé modlitby. Obklopovalo je hrobové ticho. Přesto čekali dál a neodvažovali se vylézt, až to nakonec Thomas nevydržel a sklouzl z hromady kostí na zem. Genevieve zůstala tam, kde byla, a poslouchala, jak Thomas tápe přes rozházené kosti ke schodům. Vystoupil po nich, nahoře se zastavil a chvíli poslouchal. Když nic neslyšel, odvážil se dveře opatrně pootevřít.

Kostel byl prázdný. Thomas poznal, že je ráno, protože z východní strany šlo světlo. Bylo však měkké, mdlé a těžko mohl odhadnout, jak je slunce vysoko. Nakonec usoudil, že kostel zřejmě stále halí ranní mlha.

Vrátil se do krypty. Když tápal zpátky k výklenku, kde čekala Genevieve, o cosi zakopl a zvedl ze země prázdnou dřevěnou skříňku. Chvíli myslel, že ji vrátí do truhly, ale pak se rozhodl, že si ji nechá. „Genevieve!“ zavolal tiše. „Pojď dolů.“

Podala mu jejich vaky, luk, šípy a ostatní věci a pak slezla sama. Sykala přitom bolestí. Thomas jí pomohl navléct si drátěnou košili a znovu jí způsobil bolest, když jí zvedl ruku. Pak si i on navlékl drátěnou košili, přehodil přes sebe plášť a napnul na luk tětivu, aby si ho mohl pověsit přes rameno. Zavěsil si také meč k pasu, schoval dřevěnou skříňku, potom vzal svazky šípů a chtěl se obrátit ke schodům, když si v

mdlém světle, které vnikalo do krypty pootevřenými dveřmi, všiml, že v komoře s truhlou leží na zemi cosi bílého. Ukázal Genevieve, aby zůstala, kde je, a opatrně tam zamířil. Pod nohama se mu mihly prchající krysy. Prošel pod nízkou klenbou, zastavil se a hleděl na zem. Ležel tam opat Planchard. Byl mrtev.

„Co je to?“ zavolala na něho Genevieve.

„Ten bastard ho zabil,“ řekl Thomas v úžasu.

„Koho?“

„Opata!“ Šeptal, a třebaže byl vyobcován z církve, pokřičoval se. „Zabil ho!“ Slyšel konec rozhovoru, který spolu Vexille a Planchard vedli, a mátl ho, proč se opat tak náhle odmlčel a proč potom slyšel na schodech jen jedny kroky. Tohle ho však ani na okamžik nenapadlo. Ani na okamžik! „Byl to dobrý člověk,“ povzdechl.

„Ale teď mohou z jeho smrti obvinít nás,“ řekla náhle Genevieve. „Pojďme rychle pryč!“

Thomas nerozhodně stál a hleděl na tělo v bílé kutně. Přičilo se mu nechat ležet zkrvavenou opatovu mrtvolu napospas krysám, ale co mohl dělat? Genevieve měla pravdu. Mohli by je obvinít, že ho zabili oni. Planchard zemřel, protože se jeho dědeček odklonil od dávné kacířské víry, ale tomu by těžko někdo uvěřil. A zvláště ne, když by nad jeho mrtvolou přistihli dva současné kacíře.

Vedl Genevieve ke schodům. Kostel byl pořád ještě prázdný, ale za otevřenými dveřmi na západní straně už bylo slyšet hlasy. Venku byla mlha a mlžná vlhkost pronikala částečně dovnitř. Thomas chvíli uvažoval, zda se nemají vrátit do krypty a znovu se schovat, ale pak ho napadlo, že by jeho bratranec mohl nařídit vojákům, aby klášter prohledali ještě jednou a důkladněji. Rozhodl se, že se musejí dostat ven. „Pojď,“ řekl Genevieve a zamířil s ní ke dveřím na jižní straně, které vedly do vnitřní části kláštera. Tento vchod používali mniši, když se přicházeli modlit, a to jim zřejmě dnešního rána bylo znemožněno.

Thomas strčil do dveří, trhl sebou, když zavržaly, ale pak opatrně vyhlédl ven. V první chvíli se mu zdálo, že klášter je, stejně jako kostel, prázdný. Pak ale uviděl v protějším křídle ambitu skupinu mužů v černých pláštích. Stáli ve dveřích obráceni dovnitř a zřejmě naslouchali. Naštěstí se žádný z nich neotočil. Thomas se rozhodl. Oba proběhli pod zastíněnou arkádou a vrhli se do prvních dveří, které se jim naskytly. Ocitli se v chodbě, na jejímž konci se nacházela klášterní kuchyně. Dva mniši tam cosi míchali ve velkém kotli nad ohněm. Jeden z nich uviděl Genevieve a zřejmě se chystal vykřiknout, že sem žena nesmí, ale Thomas ho syknutím a gestem umlčel. „Kde jsou ostatní mniši?“ zeptal se.

„Ve svých celách,“ odpověděl vystrašený kuchař a oba potom mlčky přihlíželi, jak Thomas s Genevieve přeběhli přes kuchyň, mihli se kolem stolu se sekáčky na maso, naběračkami a mísami, pak pod háky, na nichž visely půlky stažených koz, a vyběhli zadními dveřmi. Vedly ven do háje olivovníků, kde Thomas včera nechal koně. Samozřejmě tam už nebyli.

Viděl, že branka do útulku pro malomocné zůstala otevřená. Thomas na ni krátce pohlédl, ale pak se obrátil k západu. Vtom ho Genevieve chytila za plášť a ukázala do mlhy. Thomas spatřil na pláni za lesem jezdce v černém plášti. Horečně uvažoval, jestli je to součást nějakého strážního kordonu, který kolem kláštera rozmístil Vexille. Zdálo se to pravděpodobné, a ještě pravděpodobnějším se mu jevilo, že se jezdec otočí a uvidí je, nebo že ti dva mniši z kuchyně spustí poplach. Pak ho ale Genevieve znovu zatahala za plášť a vedla ho přes háj olivovníků k útulku pro malomocné.

Byl prázdný. Vojáci se lepry báli a Thomase napadlo, že Vexille zřejmě musel všechny malomocné vyhnat, aby jeho muži mohli dřevěné domky prohlédat. „Tam se schovat nemůžeme,“ zašeptal. „Budou to tu prohledávat ještě jednou.“

„Nechci se tu schovávat,“ řekla Genevieve. Vešla do největšího domku a vrátila se s dvěma šedými kutnami. Teď už Thomas pochopil. Pomohl jí, aby si jednu oblékla a zakryla

si zlaté vlasy kápí. Pak přes sebe přehodil druhou kutnu a ze stolu u branky si vzali dvě řehtačky. Genevieve mezitím naložila vaky s šípky a Thomasův luk na sáně, s nimiž malomocní chodili sbírat dřevo na oheň. Thomas je pak překryl několika suchými větvemi a přehodil si smyčku vlečného provazu přes rameno. „A teď půjdeme,“ řekla Genevieve.

Thomas zabral. Sáně po vlhké zemi docela lehce klouzaly. Genevieve šla před ním, a jakmile vyšla z branky, dala se na severozápad, aby se vyhnuli jezdcí, kterého předtím viděli. Šedé kutny je chránily a také mlha byla jejich spojencem. Ze západního hřebene vybíhal cíp lesa a Genevieve mířila k němu. Netočila řehtačkou, jen se dívala. Náhle sykla a Thomas se zastavil. Zaslechl dusot kopyt, ale pak si uvědomil, že se jezdec vzdaluje, a znovu zabral za provaz. Po chvíli se otočil a zjistil, že klášter už není vidět. Šli po cestě, po níž chodívali malomocní hledat houby. Blížili se k okraji lesa, který se v mlze rýsoval jako temná hráz. Pak se dusot kopyt ozval znovu a Genevieve roztočila řehtačku.

Jezdec se však nedal varováním zastrašit a dojel je. Thomas se obrátil a také on zatočil řehtačkou. Držel však hlavu skloněnou, aby si pod kápí neodhalil tvář. Viděl nohy koně, ale jezdce ne. „Měj soucit, milosrdný pane,“ řekl. „Měj s námi soucit.“

Genevieve natáhla k jezdci ruce pro almužnu; jizvy, které na nich zanechal otec Roubert vypadaly groteskně. Také Thomas natáhl k jezdci zjizvené ruce. „Prosíme o milodar, nejmilostivější pane.“

Jezdec na ně beze slova hleděl a oba padli na kolena. Dech koně se srážel v obláčky vlhkosti. „Slituj se nad námi, pane,“ řekla Genevieve místním jazykem chraptivě. „Pro lásku Boží, slituj se nad námi.“

Jezdec stále nepromluvil a Thomas se na něho neodvážil pohlédnout. Cítil zoufalý strach bezbranného člověka vydaného na milost a nemilost ozbrojenci na koni, ale zároveň věděl, že muž váhá, jak se zachovat. Zřejmě dostal rozkaz

hledat dva lidi, kteří prchají z kláštera, a přesně takovou dvojici našel. Zdálo se však, že to jsou opravdu malomocní, a jeho strach před leprou teď bojoval se smyslem pro povinnost. Vtom k nim dolehly zvuky dalších řehtaček. Thomas se odvážil ohlédnout a uviděl, že z lesa vyšla skupinka postav v šedých kutnách. To už bylo pro jezdce zřejmě moc. Plívl na ně, pak trhl uzdou, otočil koně a vyrazil pryč. Thomas a Genevieve zůstali na kolenou, počkali, až jezdce zpola zahalí mlha, a pak rychle spěchali do lesa. Tam ze sebe shodili páchnoucí šedé kutny a Thomas se s úlevou chopil luku a šípů. Ostatní malomocní, vyhnání ze svého útulku v klášteře vojáky, na ně jen zírali. Thomas vzal hrst mincí z těch, které mu dal sir Guillaume, ukázal jim je a položil je do trávy. „Neviděli jste nás,“ řekl a Genevieve to malomocným zopakovala v místním jazyce.

Potom se vydali na západ a začali stoupat do svahu. Po nějaké době vyšli z mlhy a také les zřídli, až se dostali na skalnatý svah stoupající k vrcholu hory. Namáhavě lezli nahoru, přičemž se pořád snažili držet za balvany a neukazovat se na volných prostranstvích, protože i v údolí se už začala mlha rozpouštět. Nejdřív se objevila střecha kostela a postupně se vynořil z mléčného oparu klášter celý. To už však Thomas a Genevieve vystoupili na vrchol a pokračovali k jihu. Kdyby šli stále dál na západ, dostali by se do hustě osídleného údolí řeky Gers, zatímco směrem na jih byla krajina pustější, a to jim vyhovovalo.

Kolem poledne se zastavili k odpočinku. „Nemáme nic k jídlu,“ řekl Thomas.

„Doufám, že nezemřeme hlady,“ poznamenala Genevieve a usmála se na něho. „Kam vlastně jdeme?“

„Do Castillon d'Arbizon,“ řekl Thomas, „alespoň to je můj cíl.“

„Tam, odkud jsme vyšli?“ pohlédla na něho překvapeně. „Vždyť nás zase vyženou. Proč by nás měli přijímat zpátky?“

„Protože nás potřebují,“ řekl Thomas. Nebyl si tím jistý, ale když poslouchal rozhovor mezi Vexillem a opatem

Planchardem, dozvěděl se, že část posádky odešla a přidala se na stranu hraběte z Beratu. Domníval se, že je vede Robbie, neboť si nedovedl představit, že by sir Guillaume porušil přísahu věrnosti hraběti z Northamptonu. Robbie však nebyl mimo území Skotska vázán žádnou povinností loajality. Z toho Thomasovi vyplývalo, že ti, co zůstali v Castillon d'Arbizon, jsou jeho lidé, Angličané, které najal u Calais. Chtěl se tedy vrátit k nim, a kdyby našel hrad v cizích rukou a svou posádku pobitou, říkal si, že by mohli pokračovat dál na západ, až by se dostali k nějaké pevnosti ovládané Angličany.

Nejdřív však museli na jih, kde se na hřebenech, které se táhly z hor na jihu, rozprostíraly husté lesy. Byl čas opět se vydat na cestu. Thomas se sehnul, a když zvedal lučištnický vak, v němž měl zásobu náhradních hrotů, tětiny a ostřicí kámen, vypadla mu z něj na zem dřevěná skříňka. Znovu se posadil a vzal ji do ruky. „Co je to?“ zeptala se Genevieve.

„Opat Planchard se domníval, že je to skříňka, v níž byl kdysi uložen grál,“ odpověděl. „Nebo alespoň tak měla působit, aby si lidé mysleli, že v ní byl,“ dodal. Chvilí mlčky hleděl na vybledlý nápis. Když si nyní mohl prohlédnout skříňku v jasném denním světle, uviděl, že písmena byla kdysi červená a tam, kde se barva věkem a užíváním setřela, zůstala na dřevě nepatrná stopa nějakého otisku. Další sotva zřetelný otisk Thomas našel uvnitř skříňky. Bylo to vlastně jen kolečko prachu naznačující, že tam po dlouhé věky něco leželo.

„Myslíš, že je pravá?“ zeptala se Genevieve.

„Je pravá,“ řekl Thomas, „ale jestli v ní byl uložen grál, to nevím.“ V duchu uvažoval, kolikrát už v souvislosti s grálem slovo *nevím* řekl.

Na druhou stranu však opět věděl o něco víc. Dozvěděl se, že v minulém století, kdy krajem táhlo křížácké vojsko, aby v jižních zemích Francie vymýtilo nákazu kacírství, uprchlo z Astaraku sedm mužů. Prchali s pokladem, který se zavázali chránit, a dnes, po mnoha a mnoha letech, si jejich pokřivenou víru podržel pouze Guy Vexille. Thomase znovu napadla ona věčná otázka: Opravdu měl jeho otec grál? Proto připlul Guy

Vexille do Hooktonu, vypálil vesnici a zabil otce Ralpha, stejně jako teď zabil opata Plancharda? Každý potomek tajemných pánů věděl, že ho stihne trest, pokud zradí víru, a Thomas měl nyní jistotu, co ho čeká, padne-li do rukou svého bratrance.

„Ale na grál má ta skříňka zvláštní tvar,“ poznamenala Genevieve. Byla čtvercového tvaru a nepříliš vysoká, jako by ji někdo zhotovil pro mělkou misku se stopkou.

„Kdo ví, jak grál vlastně vypadal,“ řekl Thomas. Uložil skříňku do vaku a znovu vykročili na jih. Thomas se neustále ohlížel a po nějaké době uviděl, že z kláštera vyjela do kopců směrem k nim skupina jezdců v černých pláštích. Mohlo jich být tak deset a Thomas usoudil, že se chtějí dostat na vrchol hřebenu a odtud obhlédnout krajinu, zda je někde neuvidí. Guy Vexille zřejmě nechal klášter znovu prohledat, a když je nenašel, začíná rozhazovat síť do větší šířky.

Přidali do kroku. K večeru se dostali na dohled ke skaliskům, kde je před pár dny přepadli *coredoři*. Kousek před nimi už byl les, ale Thomas se stále ohlížel a čekal, že těch deset jezdců může každou chvíli odněkud vyjet. Místo nich se však objevila jiná skupina na východě. Bylo jich dvanáct a stoupali po cestě, která vedla přes hřeben. Thomas s Genevieve přeběhli vysokou trávou do lesa jen pár okamžiků před tím, než se ti druzí jezdci dostali na vrchol.

Oba zůstali ležet v nízkém podrostu a těžce oddychovali. Dvanáct jezdců se zastavilo na holém vrchu a čekalo. Po chvíli se objevili jezdci z kláštera seřazení do řady jako nadháněči při lovu. Prohledávali otevřené partie hřebenu v naději, že vyplaší uprchlíky z nějakého úkrytu za skaliskem. Thomas pochopil, že jeho bratranec přesně předpokládal, co udělá — že se pokusí vrátit se do Castillon d'Arbizon nebo alespoň na cestu vedoucí na západ k dalším anglickým pevnostem. Proto teď jeho lidé pročesávali celou krajinu na západ od Astaraku. A právě když se Thomas rozhlížel, vyjel Guy Vexille v čele jiné skupiny asi dvaceti jezdců, která se na travnatém vrchu spojila s ostatními. Ted' tam bylo více než čtyřicet mužů,

všichni v plné zbroji, všichni v černých pláštích a s dlouhými meči.

„Co budeme dělat?“ zašeptala Genevieve.

„Musíme se schovat,“ odpověděl Thomas.

Opatrně se stáhli hlouběji do lesa, a když se Thomasovi zdálo, že jsou v bezpečí, vedl Genevieve zpátky na východ. Vracel se k Astaraku, neboť si myslel, že tohle nebude Vexille čekat. Když se pak dostali na vyvýšené místo, z něhož se dalo přehlédnout celé údolí, uhnul Thomas kousek na sever, aby zjistil, co dělají jejich pronásledovatelé.

Polovina jich jela na západ — zřejmě s úkolem zkontrolovat cestu protínající sousední údolí —, ale zbývající, vedeni Vexillem, mířili k lesu. Opět se chystali pročesávat les jako honci, aby ty, co hledají, zahnali směrem k druhé skupině. Když byli nyní blíž, uviděl Thomas, že někteří z nich mají kuše.

„Zatím jsme v bezpečí,“ řekl Genevieve, když se k ní vrátil do skalnaté rokle, kde byla schovaná. Zdálo se mu, že se kordon nadháněčů při postupu roztahuje, a dělal si naději, že by mohli některou z mezer proklouznout. Na to si ale budou muset zřejmě počkat do rána, protože slunce se už sklánělo k mrakům nad západním horizontem a barvilo jejich okraje do růžova. Thomas naslouchal zvukům lesa, ale neslyšel nic podezřelého, pouze šumění listí, škrábání drápů po kmeni nebo tlučení křídel. Jezdci v černých pláštích odjeli na západ, část jich však zůstala dole v údolí a až odsud bylo vidět, co tam dělají. Kouř, který se táhl po obloze nad klášterem, prozrazoval, že zapálili útulek pro malomocné a také zbylá stavení ve vesnici — zřejmě se snažili vypudit ven každého, kdo by se v chatrčích skrýval. Další muže v černém bylo vidět v troskách hradu a Thomas přemýšlel, co tam mohou dělat. Byl však příliš daleko, aby to rozeznal.

„Musíme něco jíst,“ obrátil se k Genevieve.

„Ano, ale nic nemáme.“

„Zkusím najít nějaké houby,“ řekl, „nebo ořechy. A taky vodu.“

Našli malý potůček a uhasili žízeň tak, že do něj strčili celou hlavu a dychtivě pili. Potom Thomas udělal v roklině kolem pramene lůžko vystlané mechem, a když se ujistil, že tam budou dobře schovaní, opustil Genevieve a vydal se hledat něco k jídlu. Vzal si luk a pár šípů, i když ani ne kvůli obraně, jako spíš pro případ, že by náhodou narazil na srnce nebo divoké prase. Našel sice nějaké houby, byly však malé, a navíc ani pořádně nevěděl, zda jsou jedlé. Šel tedy dál a hledal kaštany nebo nějakou drobnou zvěř. Stále se kradl tiše, co chvíli naslouchal a snažil se držet v dohledu kraje lesa. V jednom okamžiku cosi zaslechl a rychle se otočil. Měl dojem, že zahlédl srnce, ale stíny se už notně prodloužily a nebyl si jistý. Přesto nasadil šíp na tětívu a plížil se k místu, kde, jak se mu zdálo, se předtím něco mihlo. Bylo období říje a v lesích museli být jeleni, aby vyhledávali své soky a bojovali s nimi. Thomas věděl, že by těžko mohli rozdělat oheň, aby si upekli maso, ale už dříve jedl syrová játra a dnes by to považoval za hotovou hostinu. Pak uviděl parohy. Plížil se blíž a snažil se rozeznat v šeru tělo jelena, aby do něj poslal šíp. Ale pak mu náhle cosi zasvištělo kolem hlavy a zabodlo se do stromu, a než si stačil uvědomit, že je to šipka z kuše, jelen vyrazil dlouhými plavnými skoky pryč. Thomas podvědomě natáhl tětívu a prudce se otočil. Před ním stáli muži s tasenými meči.

Poznal, že vlezl do pastí.

A že je chycen.

Třetí část

Temnota

Hledání v klášteře nepřineslo žádný výsledek. Vojáci pouze objevili tělo opata Plancharda, a když se Guy Vexille dozvěděl o starcově smrti, halasně z ní obvinil muže, kterého hledali. Pak nařídil prohledat všechny budovy a poručil, aby byl spálen útulek pro malomocné a také všechna stavení ve vesnici, aby měl jistotu, že se tam uprchlíci neskrývají. Když potom s neochotou připustil, že se jim zřejmě podařilo utéct, poslal své jezdce, aby po nich pátrali v celém širokém okolí. V lese na západ od kláštera našli dvě pohozené kutny, jaké nosí malomocní, a dvě řehačky, což naznačovalo, že takhle hledaní unikli. Vexille udeřil na jezdce, kteří měli tuto stranu kláštera střežit. Samozřejmě se dušovali, že nic a nikoho neviděli. Nevěřil jim, ale nemělo žádný smysl se s nimi dohadovat, a tak je raději spolu s dalšími jezdci poslal prohledat všechny cesty vedoucí odsud k anglickým pevnostem v Gaskoňsku. Když však poručil Charlesi Bessièrovi, aby i on poslal své muže prohledávat okolí, kardinálův bratr odmítl. Prohlásil, že jeho kůň začal kulhat a jeho lidé jsou unaveni. „Nejsem povinen poslouchat tvoje rozkazy,“ zavrčel Bessières. „Jsem tady ve službách svého bratra.“

„A tvůj bratr chce toho Angličana dostat,“ naléhal vztekle Vexille.

„Tak ho najdi, mylord,“ odsekl Bessières a dal si záležet, aby to zaznělo jako urážka.

Vexille tedy vyjel se všemi svými muži na západ, i když věděl, že Bessières chce zůstat jen proto, aby mohl vyplnit

klášter a vesnici. A přesně to Charles Bessières udělal, třebaže z toho moc nevytěžil. Poslal šest mužů, aby prohledali ubohý majetek, který se vesničanům podařilo zachránit z plamenů. Přinesli několik hrnců a pánví, jež se možná dají prodat za pár sou, ale peníze žádné, protože ty vesničané schovali už včera, kdy poprvé uviděli blížít se ozbrojence na koních. Bessières však věděl, že i nejchudší venkované mívají vždycky trochu peněz, které někde zakopou, když se objeví vojáci, a tak poručil několik nevolníků mučit, aby své skryše prozradili. Kupodivu se při tom dozvěděl něco mnohem zajímavějšího. Jeden z Charlesových mužů mluvil jazykem jižní Francie, a právě když se chystal říznout jednoho z vesničanů do prstu, vyhrkl muž cosi o tom, že starý hrabě kopal v troskách hradu a objevil pod kaplí starou zed'. Ale co za ní je, to už prý nestačil zjistit, protože náhle umřel. To Bessières zaujalo, zvláště když jim vesničan řekl, že za zdí muselo být něco, co hraběte velmi vzrušilo a co chtěl nechat opat, Bůh spas jeho duši, ukryté, neboť jim poručil, aby zed' zase zasypali. Jakmile tedy Vexille odjel, vyrazil Bessières se svými muži ke starému hradu.

Netrvalo jim dlouho, aby vypáčili pár dlažebních kamenů staré kaple, odkryli podzemní kryptu a začali vytahovat rakve. S rozčarováním však zjistili, že už je někdo vyloupil. Poslali tedy pro vesničana, který jim řekl o zdi, a ten jim ukázal, kde hrabě narazil na zed'. Bessières poručil svým mužům, aby ji našli a odkryli. Nutil je pracovat s nejvyšším úsilím, protože chtěl všechno skončit dřív, než se vrátí Guy Vexille a obviní ho, že znesvětil hroby jeho předků. Zed' však byla postavená pevně, a teprve až jeden z mužů přinesl z vypleněné vesnice těžké kovářské kladivo, podařilo se jim jeden z kamenů rozbít a pak železným špičákem vypáčit několik dalších, až se nakonec kus zdi zřítíl.

Když se usadil prach, přistoupil Charles Bessières k otvoru a uviděl, že uvnitř je kamenný podstavec a na něm leží dřevěná skříňka.

Byl asi tak velká, že by se do ní dala uložit lebka, a dokonce i Charles Bessières pocítil nával vzrušení, když ji

spatřil. Grál, svatý grál, napadlo ho a už se viděl, jak jede na sever s pokladem, který vynese jeho bratrovi papežskou tiáru. „Uhněte!“ křikl na muže, kteří se chystali do otvoru vlézt, a sám vstoupil do nízkého klenutého prostoru a vzal dřevěnou skříňku z kamenného piedestalu.

Byla vynalézavě udělaná, neboť se na první pohled zdálo, že nemá víko. V jedné její straně — Bessières předpokládal, že právě ta je horní — byl vsazen stříbrný kříž, třebaže kov byl po dlouhých letech ve vlhku zčernalý a matný. Na skříňce však nebyl žádný nápis, nic, co by naznačovalo, jaký je její obsah. Bessières jí zatřásl a uslyšel, že v ní něco hrká. Vtom se zarazil a uvažoval. Možná je ve skříňce opravdu grál, ale kdyby se ukázalo, že ne, že tam je něco jiného, byl by to vhodný okamžik vložit do ní falešný grál, který měl v toulci u pasu, a předstírat, že ho objevil pod ruinami kaple astarackého hradu.

„Otevři to,“ řekl dychtivě jeden z mužů.

„Zavři zobák!“ okřikl ho Bessières, neboť chtěl ještě přemýšlet. Ten Angličan je pořád někde na svobodě, ale dá se čekat, že ho Vexille chytí. A kdyby měl grál on, byl by Gaspardův pohár odhalen jako falešný. Bessières stál před stejným dilematem, s nímž si neporadil včera v kostnici pod klášterním kostelem, kdy měl jedinečnou příležitost zabít Vexilla. Jestliže představí falešný grál v nesprávný okamžik, může se s vidinou života v papežském paláci v Avignonu navždy rozloučit. Uvažoval tedy, že bude lepší počkat, až Vexille Angličana chytí a bude jisté, že existuje jen jeden grál, který se poveze do Paříže. Stále tu však byla možnost, že pravý grál je v této truhlici.

Vynesl ji tedy na denní světlo, vytáhl nůž a chvíli zkoumal, jak ji otevřít. Jeden z jeho mužů mu nabídl kovářské kladivo, aby dřevěnou schránku jednoduše rozbil, ale Bessières ho prohlásil za hlupáka. „Chceš rozbít, co je uvnitř?“ zavrčel vztekle. Odstrčil muže stranou a po chvílce úsilí se mu podařilo odlomit bok truhlice.

Obsah byl zabalen v bílé vlněné látce. Bessières ji začal chvějícíma se rukama odvíjet. Jeho muži se shlukli kolem a napjatě čekali, co se objeví.

Kosti.

V bílém hadru byla lebka, pár kůstek z nohy, lopatka a tři žebra. Bessières na ně chvíli tupě zíral a potom zaklel. Muži kolem se začali smát a Bessières ve vzteku do lebky kopl, až vletěla obloukem zpátky do krypty, ještě kousek se koulela a pak zůstala ležet.

K čertu! Charles Bessières si ztupil svůj nejlepší nůž, aby objevil pár kostí, které se zachovaly ze slavného léčitele andělů, svatého Severa.

A grál zůstával ukrytý.

Události v Astaraku samozřejmě nemohly zůstat bez povšimnutí *coredorů*. Destral, který vedl téměř stovku banditů, dobře věděl, že kdykoliv nějakí ozbrojenci vyplení město nebo vesnici, začnou bloudit po kraji uprchlíci, kteří jsou pro hladové psance snadnou kořistí. Proto pustošení Astaraku pozorně sledoval a viděl, kam vesničané před vojáky prchají.

Také většina *coredorů* pocházela z řad uprchlíků, třebaže ne všichni. Některé potkala v životě smůla, s níž se nedovedli vyrovnat, jiní byli propuštění žoldnéři a další zase odmítali žít jako nevolníci, kteří jsou majetkem svého pána. V létě *coredoři* kradli ze stád na výše položených pastvinách a přepadávali bezstarostné pocestné v horských soutěskách, ale v zimě byli nuceni z hor sejít a hledat své oběti i útočiště dole v nížinách. Do společenství *coredorů* přicházeli noví lidé, dokonce i se ženami, a jiní zase odcházeli. Někteří umírali na nemoci, jiní sebrali kořist a odešli, aby s nově nabytými penězi zkusili začít poctivější život, a nemálo jich bylo zabito ve rvačkách o ženy a o sázky, zatímco jen málo jich padlo v opravdových bojích s vojáky nebo s cizími lidmi. Starý hrabě z Beratu Destralovu tlupu toleroval, pokud nepáchala příliš velké škody, neboť se mu nechtělo marnit peníze na vojáky,

kterí by toho v horách plných roklí a jeskyní stejně moc nezmohli. Místo toho umístil všude tam, kde bylo nějaké bohatství, posádku a zajistil, aby vozy, jež svážely z měst daně, byly dobře stráženy. A obchodníci a kramáři se na svých cestách sdružovali do konvojů s vlastními najatými vojáky, takže na *coredory* zbývalo opravdu málo a mnohdy o to ještě museli bojovat, protože na jejich teritoria pronikali *routieři*.

Ti byli vlastně skoro jako *coredoři*, pouze měli lepší organizaci. Byli to zkušení a dobře vyzbrojení vojáci, kteří se někdy zmocňovali celých měst, drželi je, dokud je do posledního nevyhloupili a nevydrancovali, a teprve pak odtáhli. Jen málo pánů se proti nim odhodlalo vyslat své ozbrojence, neboť *routieři* byli vycvičení vojáci a formovali menší, ale o to divočejší vojska, jež bojovala s fanatismem lidí, kteří nemají co ztratit. Jejich řádění ustalo vždy, když začala nějaká válka, neboť pak si je páni najímali jako vojáky a platili jim. V tu chvíli *routieři* uzavírali novou přísahu věrnosti, šli do války a bojovali až do jejího skončení a potom se vraceli do pustějších krajů a opět hledali města, která by vyplenili, protože neuměli nic jiného než zabíjet a loupit.

Destral *routiery* nenáviděl. Nenáviděl všechny vojáky, poněvadž byli přirozenými nepřáteli *coredorů*, a třebaže se jim zpravidla vyhýbali, někdy, když proti nim měli velkou početní převahu, svým mužům dovolil, aby na ně útočili. Boj s vojáky — samozřejmě takový, v němž měli naději na úspěch — jim umožňoval získat zbraně, zbroj a koně, a tak večer, když oblohu nad Astarakem halil závoj kouře z vypálené vesnice, pověřil jednoho ze svých zástupců, aby vedl útok proti púltuctu ozbrojenců v černých pláštích, kteří si zkracovali cestu přes les. To se však ukázalo jako chyba. Jezdci nebyli sami, kus za nimi jeli další, a náhle lesní šero naplnil hluk dusajících kopyt a skřípání mečů vytahovaných z pochev.

Destral neměl tušení, co se děje na kraji lesa, neboť byl v tu chvíli mnohem hlouběji, v místě, kde mezi stromy vystupovala ze země převíslá vápencová skála, z níž padal dolů tenký pramen vody. Ve skále se černaly vchody do dvou

jeskyní, které jim sloužily za úkryt, a Destral v nich zamýšlel strávit zimu. Bylo to dost vysoko, aby se v případě nebezpečí mohli uchýlit do hor, ale zase blízko údolí, takže odtud mohli podnikat loupežné nájezdy do vesnic a osamělých usedlostí. Sem také dopravili dva uprchlíky z Astaraku. Chytili je na kraji lesa a přivlekli na mýtinu před jednou z jeskyní, kde Destral chystal ohně. Nechtěl je však zapálit dřív, než bude mít jistotu, že se jeho lidé vypořádali s houfkem vojáků, proti nimž je poslal. Teď však v podvečerním šeru uviděl, že se jim dostala do rukou větší kořist, než o jaké se odvážil snít, protože jedním z těch dvou byl anglický lučištník a druhým žena, a žen bylo u *coredorů* vždycky málo. Žena jim bude užitečná, ale Angličan pro ně představoval hotový poklad. Destral věděl, že ho mohou dobře prodat, navíc měl Angličan u sebe slušně velký váček peněz a také meč a drátěnou košili, což jen umocňovalo Destralův pocit zadostiučinění, neboť to byl tentýž lučištník, který před několika dny zabil šípy půl tuctu jeho mužů. *Coredori* prohledali Thomasovu torzu a vzali mu křesací kámen s ocílkou, náhradní tětiny a pár mincí, ale hroty k šípům a prázdnou dřevěnou skříňku zahodili, protože nevěděli, k čemu by jim byly dobré. Vzali mu také všechny šípy a luk dali Destralovi. Vůdce *coredorů* se ho pokusil napnout, ale přestože byl silný chlap, svedl to jen napůl. „Usekněte mu prsty,“ zavrčel a vztekle luk zahodil, „a ji svlíkněte.“

V tu chvíli se ozval Philin. Muži už stahovali Genevieve drátěnou košili, i když při tom křičela bolestí, ale Philin na ně houkl, aby toho nechali.

„Cože?“ obrátil se na něho Destral, jako by nemohl uvěřit, že se mu Philin odvažuje odporovat. „Tos už tak změkl? Nechceš ho náhodou pustit?“

„Nabídl jsem mu, aby se dal k nám,“ odpověděl Philin nervózně. „Mohl mého syna zabít, ale nechal ho naživu.“

Thomas nerozuměl, co říkají, protože mluvili místním jazykem, ale bylo mu jasné, že se ho Philin snaží zachránit. Stejně jasné mu však bylo, že Destral, jehož přezdívkou byla

odvozená od velké sekery, kterou měl pověšenou na zádech, nemá nejmenší chuť Philinově žádosti vyhovět. „Ty chceš, aby se dal k nám?“ zařval Destral. „A proč? Protože ti nezabil syna? Panebože, ty seš vážně změkčilec podělanej jako stará baba!“ Svěsil ze zad sekeru, omotal si kolem zápěstí řemínek připevněný k rukojeti a vykročil proti Philinovi. „Udělal jsem tě velitelem, a ty sis nechal polovinu lidí zabít! Jedním mizerným lučištníkem a jeho ženskou! A teď chceš, aby se ten parchant dal k nám? K čertu, nebýt ty odměny, zabil bych ho hned tady na místě. Rozpáral bych mu břicho a pověsil ho za střeva na strom. Ale protože za něj chci dostat peníze, za každého našeho muže, kterýho zabil, mu useknu prst.“ Plivl na Thomase a ukázal sekerou na Genevieve. „A pak se bude dívat, jak mě bude tahle krasavice zahřívát.“

„Nabídl jsem mu, aby se k nám dal,“ opakoval tvrdošijně Philin. Hlouchkem mužů kolem se prodral jeho syn, dobelhal se s nohou v dlahách k němu a postavil se po jeho boku.

„Chceš o něj bojovat?“ zeptal se Destral. Nebyl tak vysoký jako Philin, ale měl širší ramena a zřejmě mnohem větší sílu. Jeho plochá tvář se zlomeným nosem připomínala mastifa a oči mu téměř žhnuly touhou po násilí. Rozcuchaný vous měl slepený zaschlými slinami a zbytky jídel. Máchl naprázdno sekerou, jako by chtěl ukázat, co čeká toho, kdo se mu odváží protivit. „Tak se mnou bojuj, když se ti nelíbí moje rozhodování.“

„Chtěl jsem jen, aby zůstal naživu,“ řekl Philin. Bylo vidět, že se mu nechce tasit na svého vůdce meč, ale ostatní *coredoři* už ucítili krev, udělali kolem nich kruh a přinutili Destrala postoupit vpřed. Šklebili se a pokřikovali, chtěli vidět boj a Philin couval.

„Boj!“ hulákali zdivočelí bandité. „Boj!“ Také jejich ženy křičely na Philina, aby bojoval a dokázal, že je muž. Ti nejbližší ho strčili dopředu, takže musel uskočit stranou, aby do Destrala nevrazil. Zamračený vůdce mu však stačil dát políček, a aby ho vyprovokoval, urážlivě mu škulb vousem.

„Bud' se mnou bojuj, nebo tomu Anglánovi usekni prsty ty sám,“ prohlásil.

Thomas pořád nerozuměl, co se říká, ale z Philinova nešťastného výrazu bylo víc než zřejmé, že se dostal do těžké situace. „No tak!“ zavrčel Destral. „Usekni mu prsty! Bud' mu usekni prsty, Philine, nebo je useknu já tobě!“

Philinův syn Galdric vytáhl nůž a podal ho otci. „Udělej to, tati,“ prosil ho chlapec, a když si otec nůž nevzal, pohlédl zoufale na Destrala a vyhrkl: „Tak mu je uříznu já!“

„Tvůj táta to udělá,“ řekl Destral pobaveně. „A udělá to tímhle,“ dodal. Odmotal si řemínek ovinutý kolem zápěstí a podal Philinovi sekeru.

Bylo vidět, že Philin už nemá odvahu divokému vůdci odporovat. Vzal si od něho těžkou zbraň a přistoupil k Thomasovi. „Promiň mi to,“ řekl francouzsky.

„Co?“

„Však ty víš. Nemám na vybranou.“ Tvářil se nešťastně. Byl ponížený a věděl, že ostatní *coredoři* se na jeho hanbě pasou. „Polož ruce na strom,“ řekl a pak to zopakoval ve svém jazyce. Muži, kteří Thomase drželi, ho přinutili zvednout ruce a přitisknout je dlaněmi na drsnou kůru. „Promiň mi to,“ opakoval Philin. „Nemůžu jinak.“

Thomas ho pozoroval. Viděl, jak je Philin nervózní a chvějí se mu ruce, a bylo mu jasné, že až se odhodlá k ráně, může mu místo prstů klidně useknout celé zápěstí. „Udělej to rychle, ať to máš za sebou,“ řekl.

„Ne!“ vykřikla Genevieve. Muž a žena, kteří ji drželi, se rozesmáli.

„Rychle,“ opakoval Thomas a Philin zvedl sekeru nad hlavu. Na okamžik zaváhal, olízl si rty, vrhl poslední úzkostný pohled na Thomase a konečně máchl.

Thomas se nechal přitisknout ke stromu bez odporu a nepokoušel se těm, co ho drželi, vytrhnout. Ale v okamžiku, kdy se Philin odhodlal seknout, je obrovskou silou paží lučištníka odhodil, chytil topůrko sekery a s řevem se otočil k dvojici, která držela Genevieve. Jediným máchnutím roztřel

muži hlavu a žena v leknutí Genevieve pustila. To už se Thomas obrátil proti oběma mužům, kteří ho předtím drželi, a znovu máchl těžkou zbraní. Právě v tu chvíli se mezi stromy objevili jezdci.

Coredoři ještě vteřinu váhali, zda se vrhnout na Thomase, nebo reagovat na nové nebezpečí, ale pak už jim rozum řekl, že to druhé je v dané chvíli důležitější. A zachovali se tak, jak se instinktivně zachová každý, na koho se cvalem řítí těžkooděnci na koních — rozprchli se. Rozprchli se na všechny strany, ale Vexillovi jezdci v černých pláštích je pronásledovali mezi stromy, sekali do nich a zabíjeli je jako lesní zvěř. Jediný Destral je v první chvíli nevzal na vědomí a vrhl se na Thomase, ale ten ho srazil ranou tupým koncem sekery do tváře. Teprve pak těžkou zbraň pustil, rychle sebral ze země luk a vak se šípy a chytil Genevieve za ruku.

A potom utíkali.

V lese byli v bezpečí. Kmeny stromů a nízké větve nedovolovaly jezdcům, aby se pořádně rozjeli, navíc se rychle stmívalo a šero jim ztěžovalo rozhled. Na volném prostranství před jeskyní se však otáčeli a sekali kolem sebe a *coredoři*, kterým se nepodařilo uniknout mezi stromy, umírali jako ovce napadené smečkou vlků.

Philin se v první chvíli vrhl stejným směrem jako Thomas, ale vzápětí si vzpomněl na syna a otočil se. Galdric nemohl s nohou v dlaze prchat a zůstal před jeskyní. Už si ho také všiml jeden z jezdců a otočil se proti němu. „Galdriku!“ vykřikl Philin a chtěl se vrhnout zpátky, aby se pokusil chlapce zachránit. Thomas mu však podrazil nohy a vzápětí zvedl luk.

Jezdec se už rozjel proti Galdrikovi, ale v půli vzdálenosti k němu vyletěl z šera lesa šíp a zabodl se mu do krku. Kůň uskočil stranou a jezdec, jemuž vystříkl z hrdla proud krve, se skácel ze sedla. To už Thomas vypustil druhý šíp, který zasvištěl těsně kolem chlapce a zabodl se Destralovi do oka. Thomas však pořád pátral pohledem po Vexillovi, ale teď už bylo takové šero, že nedokázal rozeznat tváře.

„Pojď!“ volala na něho Genevieve. „Musíme pryč!“

Thomas se vrhl zpátky na paseku, sebral ze země pohozenou skříňku, rozhlédl se po váčku s penězi a znovu se sehnul pro svazek šípů. Vtom zaslechl Genevievin varovný výkřik. Uskočil před jezdce, který na něho najížděl s napřaženým mečem, a vrhl se mezi stromy. Někteří *coredoři* prchali do jeskyní, ale Thomas se rozhodl pro les. Znovu chytil Genevieve za ruku a namířil k převísle skále a za nimi táhl Philin Galdrika. Pár jezdců v černých pláštích se je pokusilo pronásledovat, ale *coredoři* se už vzpamatovali, a když ze tmy začaly létat šípky z kuší, Vexillovi muži se stáhli a spokojili se s malým vítězstvím. Zabili na dvě desítky banditů, ještě víc jich zajali, a co nejlepší, zmocnili se nejméně tuctu jejich žen. Při tom všem přišli sami jen o jednoho muže. Vytrhli mu šíp z hrdla, přehodili ho přes koně a spolu se zajatci, svázanými pruhy plátna, se vydali zpátky na sever.

A Thomas znovu prchal. Zachránil drátěnou košili, luk, vak se šípy a prázdnou skříňku, ale o všechno ostatní přišel. Znovu utíkal do tmy.

Do neznáma.

Za chyby se platí a Guy Vexille dobře věděl, že udělal chybu. Poslal své jezdce do lesa, aby z něj vyhnali uprchlíky, a místo toho se jeho lidé zapletli do krvavé bitky s *coredory*, v níž přišel o jednoho muže. Dopravili jeho tělo dolů do Astaraku, kde ho druhý den ráno pohřbili. Pršelo. Déšť se spustil už někdy kolem půlnoci a mělký hrob vykopaný v hájku olivovníků nyní zaplavovaly vytrvalé proudy vody. Těla zajatých *coredorů*, které všechny ještě v noci s'ali, ležela pohozená na okraji háje, ale Vexille se rozhodl, že svého mrtvého musí řádně pohřbít. Svlékli ho ze všeho kromě spodní haleny a převalili ho do hrobu, kde se mu hlava zvrátila dozadu a obnažila se velká rána na krku. „Proč neměl okružít?“ zeptal se Vexille jednoho z mužů, který se také zúčastnil útoku na *coredory*. Okružít je kruhový pancíř, jakýsi límec, jenž kryje těžkooděnci hrdlo, a Vexille si vzpomněl, že mrtvý se touto součástí své zbroje vždycky chlubil.

„Měl ho.“

„Takže chytil nějaký nešťastný zásah mečem?“ zeptal se Vexille. Byl zvědavý. Měl zásadu, že cokoliv se člověk dozví, může se mu někdy hodit, ale nejužitečnější ze všeho jsou poznatky, které pomáhají přežít v chaosu boje.

„Nezabil ho meč,“ řekl muž, „měl v krku šíp.“

„Šípku z kuše?“

„Ne. Šíp z luku,“ odpověděl muž. „Projel mu okružím, jako by tam nic neměl. Asi se strefil do nějaké správký.“ Muž se pokřížoval a v duchu zaprosil Boha, aby jeho takové smůly ušetřil. „Ale ten lučištník utekl,“ dodal. „Zmizel v lese.“

Teprve teď si Vexille uvědomil, že mezi *coredory* musel být i Thomas. Nemohl sice vyloučit, že některý z banditů střílel z loveckého luku, ale bylo to dost nepravděpodobné. Proto se začal ptát, kde smrtící šíp je, ale dozvěděl se, že ho někde, nikdo nevěděl kde, pohodili. Už za ranní mlhy tedy vyjel Vexille v čele skupiny jezdců na místo šarvátky. Na pasece v lese stále ležely mrtvoly *coredorů*. Pořád přšelo a voda si nacházela cestu pod zbroj těžkooděnců a kůže a kov je nepříjemně studily. Muži reptali, ale jejich velitel jako by nebral déšť na vědomí. Jakmile dorazili na místo, krátce přejel pohledem poházené mrtvoly a pak uviděl, co hledal. Jakýsi vousatý bandita ležel s šípem v oku a Vexille sesedl, aby si ho prohlédl. Opravdu to byl dlouhý jasanový šíp s husím peřím na konci. Vexille ho vytrhl mrtvému z mozku. Šíp měl dlouhý ostrý hrot, což opět dokazovalo, že pochází z Anglie. Pak se Vexille podíval na opeření. „Víte, že Angličané používají peří z jednoho křídla?“ zeptal se svých mužů a pohládl zvlhlá pera upevněná na dřívku tenkým provázkem potřeným zelenavým lepidlem. „Z pravého nebo levého, na tom nezáleží, ale vždycky jen z jednoho. Zkrátka u jednoho šípu se nesmějí míchat pera z obou křídel.“ Najednou v náhlém návalu vzteku šíp zlomil. K čertu! V každém případě šlo o anglický šíp, a to znamenalo, že tady byl Thomas. Tak proklatě blízko! A teď byl pryč. Ale kde?

Jeden z mužů navrhl, že by mohli jet západním směrem a prohledat údolí řeky Gers, ale Vexille mávl odmítavě rukou.

„Ten chlap není žádný hlupák. Teď už bude na míle daleko. Na míle.“ Anebo je možná jen pár desítek metrů odtud a pozoruje je z nějakého úkrytu pod stromy nebo z tamté skály, pomyslel si Vexille. Zíral do temnoty lesa a uvažoval, co by udělal on, kdyby byl na Thomasově místě. Snažil by se vrátit zpátky do Anglie? Ale proč sem vůbec přišel? Exkomunikovali ho a vlastní vojáci ho vyhnali z pevnosti, kterou s nimi dobyl, ale místo aby se vrátil do Anglie, zamířil z Castillon d'Arbizon na východ do Astaraku. Jenže v Astaraku už nic není. Astarac byl vyplněn. Tak kam se mohl obrátit? Guy Vexille nechal prohledat jeskyně, byly však prázdné. Thomas zmizel.

Vexille se vrátil do kláštera, aby sebral zbytek svých mužů. Byl čas odjet. Také Charles Bessières shromáždil houfek svých ozbrojenců, kteří už čekali s koňmi naloženými kořistí. „Kam hodláš jet?“ zeptal se ho Vexille.

„Kamkoliv pojeděš ty, mylordé,“ odpověděl Bessières sarkasticky. „Budu tě následovat, abych ti pomohl chytit našeho Angličana. Tak kam se ho vydáme hledat?“ Pokračoval v uštěpačném tónu, neboť věděl, že Vexille nemá připravenou odpověď.

Vexille mu skutečně neodpověděl. Stále pršelo a déšť změnil cesty v bahniska. Na severní cestě, která vedla do Toulouse, se objevil houf pocestných. Mohlo jich být třicet až čtyřicet, všichni šli pěšky a bylo zřejmé, že míří do kláštera, aby tam našli útočiště a pomoc. Vypadali jako lidé na útěku, protože tlačili čtyři ruční káry naložené truhlami a ranci. Seděli na nich také tři staří lidé, kteří už zřejmě neměli dost sil vléct se po rozblácených cestách. Pár Bessièrových mužů pobídlo koně a vyrazilo vpřed s vidinou další lehce získané kořisti, ale Guy Vexille je zarazil. Jakmile běženci uviděli jeho černou zbroj a yale na štítu, poklekli před ním do bláta. „Kam jdete?“ zeptal se jich Vexille.

„Do kláštera, pane,“ odpověděl jeden muž, když smekl klobouk a sklonil před ním hlavu.

„A odkud jste?“

Muž odpověděl, že přicházejí z údolí řeky Garonny dva dny cesty na východ, a po dalších otázkách se Vexille dozvěděl, že jsou to čtyři řemeslníci se svými rodinami: tesař, sedlář, kolář a zedník, všichni z jednoho města.

„A co vás odtud vyhnalo?“ vyptával se Vexille. Pochyboval, že by se ho to týkalo, protože Thomas jistě nepůjde na východ, ale zajímalo ho všechno, co se dělo v kraji zvláštního.

„Řadí tam mor, pane,“ odpověděl muž. „Lidé umírají.“

„Mor byl vždycky,“ mávl Vexille rukou.

„Ale ne tak hrozný jako teď, pane,“ řekl muž. Tvrdil, že umírají stovky, možná tisíce lidí, a oni se rozhodli s celými rodinami z tohoto morového pekla uprchnout. Nejsou sami, spousta jiných udělala totéž, ale většina jich zamířila na sever do Toulouse.

„Měli jste zůstat tam, kde jste byli, a hledat útočiště v kostele.“

„Kostely jsou plné mrtvých, pane,“ odpověděl muž a Vexille se od něho znechuceně odvrátil. Epidemie v údolí Garonny ho skutečně nezajímala, navíc nebylo nic neobvyklého, když obyčejné lidi zachvátila panika. Nařídil Charlesi Bessièrovi, aby nechal uprchlíky na pokoji, a ten zabručel, že zbytečně marní čas. „Tvůj Angličan je už za horami,“ ušklíbl se.

Vexille zaslechl posměšek, ale přešel to. Pouze na Charlese Bessièra pohlédl a dopřál mu zadostiučinění, že ho bere vážně. „Máš pravdu,“ řekl, „ale kam uprchl?“

Bessièra jeho mírný tón zmátl. Naklonil se nad hruškou sedla a hleděl na klášter, jako by o Vexillově otázce přemýšlel. „Byl tady,“ řekl nakonec, „a je pryč. Takže zřejmě našel, co hledal.“

Vexille zavrtěl hlavou. „Je pryč, protože prchá před námi.“

„Tak proč jsme ho neviděli?“ vyjel na něho Bessières. Voda mu kapala z okraje přilby, kterou si nasadil, aby neměl mokrou hlavu. „V každém případě je pryč a to, co našel, vzal s sebou. Kam bys šel ty, kdybys byl na jeho místě?“

„Domů.“

„To je daleko,“ mínì Bessières. „A ta ženská, co s ním je, je zraněná. Víš, co bych udělal na jeho místě já? Obrátil bych se k přátelům, a hezky rychle.“

Vexille hleděl na Charlese Bessièra a uvažoval, proč najednou začal být tak ochotný ke spolupráci. „Říkáš k přátelům,“ opakoval zamyšleně.

„Do Castillon d'Arbizon,“ upřesnil Charles Bessières.

„Vždyť ho odtamtud vyhnali,“ namítl Vexille.

„To bylo,“ řekl Bessières. „Navíc teď nemá jinou možnost.“ Ve skutečnosti neměl Charles Bessières ponětí, zda Thomas zamířil do Castillon d'Arbizon, ale připadalo mu to jako samozřejmé a jediné možné řešení. A Charles Bessières se rozhodl, že potřebuje Angličana najít co nejdřív. Teprve pak, až si bude jistý, že Thomas neobjevil pravý grál, mohl vyjít na světlo s falešným. „A pokud nejde ke svým přátelům,“ dodal, „určitě míří na západ k dalším anglickým posádkám.“

„V tom případě mu nadjedeme a zkřížíme mu cestu,“ řekl Vexille. Nebyl si jistý, zda Thomas míří do Castillon d'Arbizon, ale nepochyboval, že se jeho bratranec obrátil na západ. A Guye Vexilla se zmocnila nová obava, kterou v něm podnítil Bessières — obava z toho, že Thomas našel, co hledal.

I kdyby byl grál ztracen a stopa vychladla, hon musí pokračovat.

Zamířili tedy na západ.

Byla tma a přšelo, jako by se nebesa za něco mstila. Provozce deště šlehaly do korun stromů a voda kapala z větví na zem, kde promáčela běžence a ještě víc prohlubovala jejich skleslost. Během krátké řeže, která tak nečekaně vznikla, byli *coredoři* rozprášeni, jejich vůdce zabit a zimní tábořiště

zničeno, takže teď, v naprosté tmě podzimní noci, zůstali ztraceni, nechráněni a přemoženi strachem.

Thomas s Genevieve byli mezi nimi. Genevieve se celou noc převalovala, jak se snažila přemoci bolest v levém rameni, kterou jí znovu rozjitřili *coredoři*, když se jí pokoušeli svléknout drátěnou košili. Přesto ráno při prvním náznaku svítání bez jediného slova vstala a vydala se s Thomasem na západ. Následovalo je nejméně dvacet *coredorů*, včetně Philina, který nesl na ramenou Galdrika. „Kam jdeš?“ zeptal se Philin Thomase.

„Do Castillon d'Arbizon,“ řekl Thomas. „A kam jdete vy?“

Philin nechal otázku bez odpovědi a chvíli šel mlčky. Pak se znovu obrátil k Thomasovi. „Odpusť mi to,“ řekl.

„Co?“

„Že jsem ti chtěl useknout prsty.“

„Neměls na vybranou.“

„Měl. Mohl jsem s Destralem bojovat.“

Thomas zavrtěl hlavou. „S lidmi, jako byl on, nemůžeš bojovat. Milují boj, nemohou bez něj žít. Rozsekal by tě na kusy a o prsty bych stejně přišel.“

„Přesto tě prosím, abys mi to odpustil.“

Přecházeli nejvyšší část hřebenu a odtud viděli, že provazce deště bičují celé údolí před nimi i následující hřeben až k obzoru. Thomas chtěl obhlédnout krajinu, do níž mířili, a poručil tedy všem, aby se zastavili k odpočinku. Philin sundal syna z ramen. „Co ti Galdric říkal, když ti podával nůž?“ zeptal se Thomas.

Philin sraštil čelo, jako by se mu nechtělo odpovídat, a pak pokrčil rameny. „Abych ti usekl prsty.“

Thomas udeřil chlapce dlaní přes hlavu, až vykřikl bolestí, a pak ho udeřil ještě jednou. „Pověz mu, aby bojoval s kluky, a ne s dospělými,“ řekl Thomas Philinovi.

Galdric začal plakat a Philin mlčel. Thomas se znovu zahleděl do údolí. Žádné jezdce ani nic, co by mu připadalo podezřelé, neviděl, a tak vedl celou skupinu dolů. „Slyšel

jsem,“ ozval se Philin nervózně, už opět s chlapcem na ramenou, „že Castillon d’Arbizon obléhají vojáci hraběte z Beratu.“

„I já jsem to slyšel,“ řekl Thomas stroze.

„Myslíš tedy, že je bezpečné tam jít?“

„Asi ne,“ odpověděl Thomas, „ale je tam jídlo a teplo a jsou tam moji přátelé.“

„Ale mohl bys jít dál na západ, ne?“ nadhodil Philin.

„Přišel jsem do Astaraku z určitého důvodu a nevyšlo mi to,“ řekl Thomas. Přišel kvůli svému bratranci a ten byl blízko. Nemohl se však vrátit a postavit se mu, neboť Vexillovi jezdci měli v otevřené krajině všechny výhody na své straně. Ale v Castillon d’Arbizon by se jistá šance naskýkala, alespoň pokud tam stále velí sir Guillaume a oslabenou posádku tvoří muži, které si Thomas přivedl z Calais. Kdyby se tedy vrátil mezi lučištníky a měl je na své straně, věřil, že by mohl svému bratranci nabídnout boj, na jaký by nezapomněl.

Stále pršelo. Projeli napříč údolím řeky Gers, a když začali stoupat lesem k dalšímu hřebenu, déšť ještě zhoustl. Několik *coredorů* odpadlo a dali se svou cestou, ale většina jich stále držela krok s Thomasem. „Proč jdou za mnou?“ zeptal se v jednu chvíli Thomas Philina. „A proč jdeš za mnou ty?“

„Taky chceme jídlo a teplo,“ odpověděl Philin. Chytil se Thomase a Genevieve jako pes, který ztratil pána, a stejně tak to bylo s ostatními *coredory*. Na vrcholu se tedy Thomas zastavil a chvíli na ně hleděl. Byl to houf vyhublých, zpustlých a hladových mužů s hrstkou ucouraných žen a zubožených dětí. „Můžete se mnou jít,“ řekl a počkal, až jim to Philin přeloží. „Ale až se dostaneme do Castillon d’Arbizon, udělám z vás vojáky. Řádné vojáky! Budete muset bojovat. Řádně bojovat, ne se skrývat v lesích a brát do zaječích, když začne jít do tuhého. Jestliže se nám podaří dostat se do hradu, budete pomáhat při jeho obraně. Ale jestli se na to necítíte, pak se otočte a běžte si po svých.“ Pozoroval je, zatímco jim Philin jeho slova překládal. Většina se tvářila zaraženě, ale nikdo se

neotočil pryč. Buď opravdu mají kuráž, pomyslel si Thomas, nebo jsou tak zoufalí, že nevidí jinou možnost, než jít s ním.

Vydali se tedy dolů do následujícího údolí. Genevieve s mokрыmi vlasy přilepenými k hlavě statečně držela krok. „Jak se do hradu dostaneme?“ zeptala se v jednu chvíli Thomase.

„Stejným způsobem, jakým jsme ho opustili. Kolem mlýna a potom malou brankou.“

„Copak ji nebudou střežit?“

Thomas zavrtěl hlavou. „Je to blízko bašty. Kdyby se tudy chtěli obléhatelé dostat dovnitř, lučištníci by je jednoho po druhém postříleli.“ To samozřejmě neznamenal, že obléhatelé nebudou mít obsazený mlýn, ale tím se chtěl Thomas zabývat, až se dostanou na dohled Castillon d'Arbizon.

„A co až budeme uvnitř?“ ptala se dál Genevieve. „Co pak?“

„Nevím,“ odpověděl upřímně Thomas.

Dotkla se jeho ruky, aby mu naznačila, že mu nic nevyčítá, pouze je zvědavá. „Mám pocit,“ řekla, „že jsi jako štvaný vlk, který se vrací do svého doupěte.“

„To je výstižné,“ řekl Thomas.

„Ale tvoji lovci budou vědět, kde jsi, a chytnou tě tam.“

„To je pravda.“

„Tak proč tam chceš jít?“

Chvíli mlčel, ale pak pokrčil rameny a pokusil se jí říct pravdu. „Protože mě porazili, protože zabili Plancharda a protože nemám, k čertu, co ztratit, a až budu stát na hradbách s lukem, můžu jich alespoň pár zabít. A taky to, k čertu, udělám! Zabiju toho parchanta Joscelyna a zabiju Vexilla!“ Pohlídl tělo tisového luku, který měl nyní povolený, aby chránil tětívu před deštěm. „Oba je zabiju. Jsem lučištník, zatraceně dobrý lučištník, a chci jím být raději než uprchlíkem.“

„A co Robbie? Toho taky zabiješ?“

„Možná,“ odpověděl Thomas, ale o tomhle problému se mu nechtělo přemýšlet.

„Takže vlk chce zabít psy, kteří ho štvou, a pak zahyne?“ poznamenala.

„Asi tak,“ přikývl Thomas. „Ale budu s přáteli, se svými,“ řekl. To bylo důležité. Muži, které přivedl do Gaskoňska, byli v obležení, a kdyby ho přijali zpátky, zůstal by s nimi až do konce. „A ty tam se mnou nemusíš, když nechceš,“ dodal a pohlédl na Genevieve.

„Jsi hlupák,“ prohlásila vztekla. „Když jsem se chystala zemřít, přišel jsi a zachránils mě. Myslíš, že tě teď opustím? Kromě toho si vzpomeň, co jsem viděla tenkrát za bouře.“

Zářící bod v temnotě. Thomas se chmurně usmál. „Tak myslíš, že vyhrájeme?“ pohlédl na ni. „Třeba ano. Ted' vím, že jsem na straně Boha, ať si církev říká, co chce. Mí nepřátelé zabili opata Plancharda a to znamená, že jsou to vyslanci ďábla.“

Sestupovali dolů, a když se blížili k okraji lesa a k prvním vinicím, Thomas se znovu zastavil, aby se ujistil, že na ně nečíhá žádné nebezpečí. *Coredoři* se dovlekli za ním a unaveně klesli na mokrou zem. Sedm jich mělo kuše a zbývající byli ozbrojeni různě nebo vůbec ne. Jedna rusovlasá žena s plochým nosem měla falchion, krátký zakřivený meč s širokou čepelí, a vypadala, že s ním umí zacházet.

„Proč se zastavujeme?“ zeptal se Philin, i když byl za oddech vděčný, protože se s Galdrikem na zádech sotva vlekl.

„Abychom se podívali po lovcích,“ řekl Thomas a dlouho obhlížel vinice, louky a menší skupinky stromů. Žádné vojáky nebo ozbrojené jezdce neviděl. Neviděl však ani vesničany, kteří by pracovali na vinicích a na polích nebo hnali stádečka prasat ke kaštanovému lesu, a to ho znepokojilo. Proč se drží doma? Jediným důvodem pro to mohlo být, že tady někde jsou ozbrojenci, a Thomas po nich znovu pátral.

„Tam,“ ukázala náhle Genevieve na sever, kde se v louce leskla zátočina potoka. Thomas uviděl ve stínu vrby jezdce.

Takže lovci tu byli. Čekali na ně, a jakmile by se vynořili z lesa, obklopili by je, pozabíjeli by *coredory* a jeho přivedli k Vexillovi.

Byl tedy čas znovu se ukrýt.

Joscelyn si dělo zamiloval. Byl to ve své ošklivosti krásný, pevný, masivní a velmi zlověstně působící kus železa, ale hlavně smrtící zbraň. A Joscelyn jich chtěl víc. Uvažoval, že kdyby měl alespoň tucet děl, stal by se nejmocnějším pánem v celém Gaskoňsku.

Trvalo pět dní, než dovlekli dělo ke Castillon d'Arbizon, kde Joscelyn zjistil, že dosavadní obležení, pokud se to vůbec dalo nazývat obležením, nevedlo k ničemu. Sir Henri tvrdil, že sevřel posádku v hradu a nedovoluje jí ani vystrčit nos, ale neodhodlal se k jedinému pokusu o útok. Neobstaral si žádné obléhačské žebříky ke ztečení hradeb ani nerozestavil střelce z kuší, aby ohrožovali anglické lučištníky na baštách. „Co tu vlastně děláte?“ zeptal se ho Joscelyn podrážděně. „Ležíte a pospáváte?“

„Ne, pane.“

„Zaplatili vám, co?“ zavrčel Joscelyn. „Samozřejmě že zaplatili.“ Sir Henri se proti takové urážce své cti ohradil, ale Joscelyn na jeho řeči nedbal. Pak šel a sám poručil střelcům z kuší, aby postoupili do poloviny hlavní ulice a našli si okna nebo zdi, odkud by mohli střílet na hradby. Než skončil den, bylo pět střelců mrtvých a dalších šest zraněných dlouhými anglickými šípy, ale Joscelyn byl spokojený. „Dnes jsme jim ukázali, že tady nemíníme jen sedět, a zítra je začneme zabíjet.“

Velitel italských dělostřelců signor Gioberti se rozhodl umístit dělo přímo do západní městské brány. Byla tam vhodná rovná plocha vydlážděná valouny, na niž položil dva obrovské trámy jako základnu pro dřevěné lože vlastní kovové hlavně. Stanoviště bylo dobrých třicet kroků za hranicí dostřelu anglických lučištníků, takže obsluha se mohla nerušeně věnovat své práci, navíc jen deset kroků za nimi se nacházel klenutý průchod bránou, který jim skýtal úkryt před občasnými dešťovými přeháňkami. Mohli tedy míchat střelný prach v bezpečí a v suchu.

Trvalo celé dopoledne, než pomocí zvláštního jeřábu zvedli dělo z vozu a umístili ho do palební polohy v dřevěném loži. Plochy, po nichž se železný válec při výstřelu v loži pohyboval, byly bohatě promazané vepřovým sádlem, a vedle stál připravený ještě plný soudek sádla, aby se po každém výstřelu mohlo dřevo namazat znovu.

Na dalším voze byly přivezeny střely a každou museli zvednout a nést dva muži. Byly to kovové šipky přes metr dlouhé, některé podobné šípům s kovovými křídélky na konci, jiné pouze jako kovové válce o síle mužské paže. Střelný prach se nacházel v soudcích, ale bylo potřeba jej promíchat, protože těžší ledek, který tvořil víc než dvě třetiny směsi, se vždy cestou setřepal dolů a lehčí síra a dřevěné uhlí se dostaly nahoru. Míchání se provádělo velkou dřevěnou lžicí, a když byl signor Gioberti spokojen, poručil, aby naložili odměřené množství prachu do temných útrob železné obludy.

Závěr děla, v němž docházelo k explozi střelného prachu, byl rozšířený jako spodek baňatého džbánu a na jeho těle se skvěl namalovaný obraz svatého Eloa, patrona kovu, zatímco na druhém konci hlavně měli Italové obraz svatého Maurice, patrona vojáků. Pod oběma svatými se pak nacházelo jméno děla: Pekelník. „Je tři roky staré, pane,“ řekl Gioberti Joscelynovi, „a chová se slušně jako pravidelně bitá žena.“

„Jak to myslíš, že se chová slušně?“ zeptal se Joscelyn.

„Už jsem viděl dost roztržených děl,“ řekl Ital a vysvětlil mu, jak to vypadá, když se závěr děla při výbuchu rozletí a kusy kovu pozabíjejí obsluhu. „Ale Pekelník je zdravější jako peklo. Ulili ho zvonaři v Miláně a ti své práci rozumějí.“

„A ty bys ho neuměl odlít?“ zajímal se Joscelyn a už si představoval, jak si v Beratu zařizuje slévárnu děl.

„Já ne, pane, ale slévače si můžeš najmout. Anebo najít zvonaře, ti taky vědí, jak na to. Navíc existuje způsob, jak zajistit, aby svou práci udělali dobře.“

„Jaký?“

„Řekneš jim, že budou při prvním výstřelu stát vedle závěru děla, pane. Pak se budou snažit odlít dělo, jak nejlíp

umějí, na to můžeš vzít jed,“ ušklíbl se Gioberti. „Když se střílelo poprvé z Pekelníka, stáli zvonaři vedle a ani sebou nehnuli. To dokazuje, že odvedli dobrou práci, pane.“

Obsluha děla zavedla do prachové nálože konec zápalné šňůry z lněného plátna napuštěného směsí oleje a střelného prachu, která se pak protáhla ven úzkým krkem děla, do něhož se vkládala kovová střela. Gioberti Joscelynovi vysvětlil, že někteří dělostřelci mají radši, když se zápalnice zavádí do prachové nálože otvorem vyvrtaným v závěru, ale ten podle něho zvyšuje riziko, že se závěr roztrhne, navíc odvádí bez užitku část výbušné energie nálože. On proto dává přednost způsobu, kdy se zápalnice vyvádí ven ústím děla. Obsluha ji v něm upevnila několika hrstmi provlhlého jílu a teprve pak, až jíl trochu zaschl, dovolil Gioberti dvěma mužům, aby přinesli kovovou šipku a opatrně ji vložili do úzkého hrdla. To už jiní muži obsluhy připravili bečku s dalším jílem, prohnětli ho s vodou, pískem a zvláštní hlínou, kterou si přivezli na třetím voze, a tvárnou směs pak utěsnili ústí děla kolem střely, aby se tam po vyschnutí vytvořila pevná zátka. Gioberti Joscelynovi trpělivě vysvětloval, že zátka na chvíli zadrží sílu výbuchu a umožní, aby se víc nahromadila, než šipku vystřelí, protože jinak by jí většina unikla bez užitku kolem střely. „Bez jílu,“ řekl, „by Pekelník střelu jen vyplivl kousek před sebe. Prostě by to nemělo žádnou sílu.“

„Dovolíš mi zapálit šňůru?“ zeptal se Joscelyn, dychtivý jako dítě, které dostalo novou hračku.

„Samozřejmě, pane,“ řekl Gioberti, „ale teď ještě ne. Zátka musí pořádně zaschnout.“

Čekali na to téměř tři hodiny, ale pak, když se slunce sklonilo za městské hradby a ozařovalo pouze čnějící hrad, Gioberti konečně prohlásil, že je všechno připravené. Soudky s prachem byly bezpečně uloženy v blízkém domě, obsluha se schovala pro případ, že by se závěr děla přece jen roztrhl, a doškové střechy nejbližší dělu byly polity vodou. Hlaveň děla mířila na vrcholek oblouku hlavní hradní brány, ale jak řekl Ital, střela poletí trochu níž, takže by měla zasáhnout vrata.

Pak poručil jednomu ze svých mužů, aby přinesl z krčmy U Medvěda hořící poleno, a když se znovu ujistil, že všechno, co je třeba udělat, bylo uděláno, kývl na Joscelyna a podal mu oheň. Kněz zamumlal požehnání a zmizel v uličce vedle krčmy. „Jen se tím dotkni zápalnice, pane,“ řekl Gioberti, „a pak rychle vyběhneme na baštu brány a budeme se dívat.“

Joscelyn se podíval na tlustý černý šíp trčící z černého ústí děla, potom na zápalnici a celý vzrušený přiložil k jejímu konci oheň. Prach zápalnice zasyčel. „A teď pryč, pane, na baštu!“ křikl Gioberti. Z lněného povlaku zápalnice vyfoukl tenký pruh kouře a šňůra začala černat, jak žhnoucí stopa postupovala směrem k hlavni. Joscelyn chtěl sledovat, jak oheň zmizí v ústí děla, ale signor Gioberti se ho odvážil chytit za rukáv a Joscelyn se poslušně nechal odvést na baštu brány. Na hradní věži stále povlával v mírném vánku praporec hraběte z Northamptonu, ale Joscelyn byl přesvědčený, že tam dlouho nevydrží.

A pak se svět otřásl v základech. Joscelyna ohlušila taková rána, že mimoděk nadskočil a chvíli si myslel, že se ocitl v samém středu pekla. Celou ulici před ním a všechny prostor kolem brány, hradeb a nejbližších střež zahltit kouř, jímž zasvištěly žhavé oharky dřevěného uhlí a kousky zaschlého jílů, proletěly vzduchem a obloukem kamsi zapadly. Věž nad bránou se stále chvěla a hluk výbuchu se vracel odražený od zdí hradu. Snad všichni psi ve městě se rozštěkali a nad střechami se vznesly stovky vyplašených ptáků. „Panebože!“ vydechl Joscelyn v úžasu. Uši měl zalehlé, ale přesto slyšel, jak se hromová rána valí údolím. „Panebože!“ Šedobílý kouř vyvanul z ulice vzhůru a Joscelyn ucítil tak strašlivý puch, že se málem začal dávit. Teprve potom se podíval k hradní bráně a přes oblaka řídnoucího kouře uviděl, že jedno křídlo jejích vrat visí nakřivo. „Skvělé!“ zvolal, i když se téměř neslyšel, jak měl stále zalehlé uši. „A teď znovu!“

„Až zítra, pane,“ řekl Gioberti. „Víš přece, jak dlouho trvá, než zátka z jílů zaschne. Večer dělo nabijeme a vystřelíme hned za rozbřesku.“

Druhý den během dopoledne se podařilo vystřelit třikrát, ve všech případech těžkými zrezivělými válci, které vždy zasáhly hradní bránu a při posledním výstřelu ji definitivně strhly ze závěsů. Začalo pršet a kapky dopadající na rozpálené těleso děla syčely a vypařovaly se. Město bylo jako po vymření, všichni se zavřeli doma a pokaždé, když dělo vystřelilo a zatřásla se zem, čekali, zda jim jejich dům nespadne na hlavu. Obránci hradu zmizeli z cimbuří a to povzbudilo střelce s kušemi, aby se odvážili blíž.

Vrata hradní brány byla dole, ale Joscelyn stále neviděl na nádvoří, protože leželo výš než stanoviště, z něhož se střílelo. Předpokládal, že těm v hradu musí být jasné, že bude následovat útok, a připravují se na něj. „Jenže my jim k tomu nedopřejeme čas,“ prohlásil kolem poledne.

„Podle mě měli dost času se připravit,“ poznamenal sir Henri Courtois. „Celé dopoledne.“

Joscelyn už na sira Henriho nedbal. Pro něho to byl starý bázlivý člověk, který ztratil chuť do boje. „Zaútočíme dnes večer,“ prohlásil rezolutně. „Signor Gioberti vystřelí do nádvoří a hned potom na ně vyrazíme, abychom využili toho, že ještě budou zastrašeni hlukem.“

Vybral čtyřicet těžkooděnců, těch nejlepších, co měl, a poručil jim, aby byli připraveni při západu slunce, přičemž je ujistil, že obránci hradu nebudou mít o útoku ani tušení. Nechal také vysekat otvory ve zdech domů, aby se útočníci přes ně mohli nepozorovaně přiblížit až na třicet kroků od brány tak, že budou prolézat z jednoho domu do druhého, a jakmile dělo naposledy vypálí, vyrazí z úkrytu a doběhnou k pobořenému vchodu do nádvoří. Sir Henri Courtois se nabídl, že útok povede, ale Joscelyn ho odmítl. „Tohle vyžaduje mladé muže,“ řekl, „takové, kteří se nebojí.“ Pak pohlédl na Robbieho. „Půjdeš s námi?“

„Samozřejmě, pane.“

„Pošleme nejdřív dopředu tucet střelců s kušemi,“ prohlásil Joscelyn. „Vystřelí nám vstup do nádvoří a pak

uhnou z cesty.“ A taky zachytí první salvu lučištníků, kteří tam mohou čekat, pomyslel si.

Sir Henri nakreslil Joscelynovi uhlem na kuchyňský stůl, jak to vypadá uvnitř nádvoří. Vpravo jsou stáje, řekl, ale těmi není třeba se zabývat, protože nikam nevedou. „A tady, pane,“ ukázal, „jsou dvojce dveře. Ty vlevo vedou dolů do hradních kobek a z těch už není žádný jiný východ. A ty vpravo jsou na vrcholu krátkého schodiště asi o deseti stupních a vedou do síní a na cimbuří.“

„Tak na ty musíme zaměřit útok?“

„Ano, pane,“ řekl sir Henri a zaváhal. Chtěl Joscelyna varovat, že sir Guillaume je zkušený voják a bude připraven. Právě obléhání začalo teprve teď, dělo střílelo sotva den a to vše znamenalo, že posádka bude v nejvyšší pohotovosti. Sir Guillaume tedy bude čekat, ale sir Henri věděl, že jakýmkoliv varováním si u Joscelyna vyslouží pouze pohrdavý úsměšek, a tak raději mlčel.

Joscelyn poručil svému panoši, aby mu připravil zbroj, a upřel na sira Henriho bezstarostný pohled. „Až bude hrad náš, udělám tě tady znovu velitelem posádky,“ prohlásil.

Byla to degradace a sir Henri přijal urážku klidně. „Jak poručíš, pane,“ řekl.

Vojáci, kteří se připravovali na útok, se nejdříve v plné zbroji sešli v kostele svatého Callice, kde se sloužila mše, a pak dostali požehnání. Potom se už začali protahovat otvory vysekanými ve zdech domů a stoupat do kopce, až se tímto způsobem dostali do kolářovy dílny, z níž už mohli vyrazit na otevřené prostranství před hradem. Shromáždili se zde, připravili si zbraně, nasadili přilbice, zamumlali tiché modlitby a čekali. Většina měla štíty, ale někteří tvrdili, že jsou bez nich rychlejší, a nevzali si je. Dva měli těžké sekery účinné v boji na malém prostoru. Občas se někdo dotkl talismanu, jiný znovu odříkal modlitbu, ale všichni netrpělivě čekali, až zaduní výstřel z děla. Dostali striktní příkaz držet se v úkrytu, dokud dělo nevypálí, a nikdo se nedovázil ani vystrčit nos, neboť věděli, že je Joscelyn pozoruje. „Pořád platí, že za

každého lučištníka, kterého zajmete živého, dostanete odměnu,“ připomenul jim, „ale já vám zaplatím i za mrtvé lučištníky.“

„Držte štíty nahoře,“ přidal se Robbie, když si vzpomněl na dlouhé anglické šípy.

„Tamti v hradu budou ještě v šoku z výstřelu,“ mávl rukou Joscelyn. „Prostě tam vlítneme a pozabíjíme je.“

Modli se, aby to tak bylo, pomyslel si Robbie. Pocítil bodnutí viny, že bojuje proti siru Guillaumovi, kterého měl rád, ale nedalo se nic dělat. Přísahal věrnost novému pánu a byl přesvědčen, že bojuje za Boha, za Skotsko a za pravou víru.

„Pět zlatých každému z pěti mužů, kteří se dostanou první na vrchol schodiště a do síně,“ řekl Joscelyn. K čertu, proč to dělo pořád ještě nevystřelilo? Byl chladný den, ale on se potil, protože měl pod pancíři silnou vestu z promazané kůže. Nikdo neměl lepší zbroj než on, ale ta jeho byla také nejtěžší a Joscelyn věděl, že ze sebe bude muset vydat všechno, aby nezůstal pozadu za těmi, kteří mají jen drátěnou košili. Ale nevadí. Vrhne se vždy tam, kde bude boj nejlítější, a už se těšil, jak bude srážet mečem jednoho lučištníka za druhým. „A žádné vězně,“ řekl, neboť chtěl, aby dnešní den byl korunován smrtí nepřátel.

„A co sir Guillaume?“ zeptal se Robbie. „Můžeme ho vzít do zajetí?“

„Má nějaký majetek?“ zeptal se Joscelyn.

„Ne,“ přiznal Robbie.

„A jaké výkupné mi může slíbit?“

„Žádné.“

„Takže žádné vězně! Vůbec žádné!“ opakoval Joscelyn. „Všechny do jednoho je pozabíjejte!“

„Ale jejich ženy ne,“ ozval se jeden z mužů.

„Jejich ženy ne,“ souhlasil Joscelyn a zalitoval, že už v hradu není ta zlatovlasá bekyně. Ale budou tam jiné. Vždycky jsou nějaké jiné ženy.

Stíny se prodlužovaly. Dopoledne ještě přšelo, ale pak se vyjasnilo a nyní se slunce sklánělo k obzoru. Joscelyn věděl, že signor Gioberti čeká, až bude slunce opravdu nízko, aby obránce oslnilo. Pak se ozve dunivá rána, vyvalí se pekelný kouř, těžký železný válec narazí do zdi na nádvoří, a zatímco budou obránci tím vším stále ještě ohlušeni a ohromeni, vtrhnou bránou do hradu po zuby ozbrojení muži a začnou s nelítostnou zuřivostí zabíjet. „Bůh je s námi,“ řekl Joscelyn. Ne že by tomu věřil, ale věděl, že se to od něho čeká. „Ještě dnes si uděláme hostinu z jejich jídla a vína a budeme hodovat s jejich ženami.“ Mluvil příliš, neboť byl nervózní, i když si to neuvědomoval. Tohle nebylo žádné rytířské klání na louce, kde se poražený zvedne a může odejít, i když možná potlučený. Tohle bude boj na život a na smrt, a přestože Joscelyn překypoval sebedůvěrou, kdesi uvnitř v něm hlodala neurčitá obava. Kdyby tak obránci spali nebo jedli, pomyslel si, prostě cokoliv, jen aby na ně nebyli připraveni.

A pak se svět zatřásl hromovou ránou, do ulice se vyvalil kouř a čekání, díky bohu, skončilo.

Vyrazili do útoku.

O d chvíle, kdy sir Guillaume uviděl, že k městské bráně přivezli dělo, začal připravovat posádku na útok. Vydal rozkaz, že na nádvoří musí být neustále připraveno deset lučištníků, pět na každé straně, aby ovládli otevřené prostranství před hlavní bránou. Naštěstí obvodová zeď hradu byla nepoškozená a chránila je před šípkami z kuší, které létaly zdola z města. Během dopoledne, kdy střely z děla zdemolovaly bránu, dal sir Guillaume strhnout zdi stájí, ale nechal tam sloupy držící střechu, aby se měli lučištníci kam ukrýt před deštěm a nenamokly jim tětivy. Koně pak vyvedli po schodech do nižší síně, která se stala jejich novou stájí.

Ze dřeva ze stržených zdí stájí a z pobořené brány postavili napříč nádvořím barikádu. Nebyla tak vysoká, jak by si sir Guillaume představoval, a dřeva neměli tolik, aby ji mohli zbudovat dostatečně pevnou, ale v každém případě to byla překážka, která útok vojáků v těžké zbroji zpomalí a umožní lučištníkům nasadit na tětivu druhý šíp. Do barikády přidali také první šípky z děla a sud žluklého oleje, který vyvalili z podzemí. S tím vším byl tedy sir Guillaume připraven na útok.

Z toho, jak znal Joscelyna, usoudil, že nebude s útokem otálet. Strávil ve společnosti nového hraběte z Beratu dost času, aby pochopil, že je to netrpělivý mladík, příliš dychtící po vítězství, než aby se dokázal na boj pořádně připravit. Sir Guillaume rovněž počítal, že k útoku dojde buď v podvečer, nebo ráno po rozbřesku, a tak když po celodenní střelbě dělo strhlo bránu a poškodilo baštu na jedné straně klenby brány,

dal celé posádce rozkaz, aby byla v nejvyšší pohotovosti a připravená na podvečerní útok.

Někdy v půli odpoledne si už byl zcela jistý, že útok na sebe nenechá dlouho čekat, protože se v dlouhé přestávce mezi výstřely příkradl na nepoškozenou část bašty nad bránou a zaslechl podivné zvuky, jako by někdo sekal do zdí domů v ulici. Po chvíli přemýšlení si domyslel, že si Joscelynovi lidé prosekávají cestu přes domy, aby se mohli přiblížit k otevřenému prostranství před bránou neviděni a nepozorováni. A když potom nadešel podvečer a dělo nestřílelo, věděl sir Guillaume, že se jen čeká, až budou útočníci připraveni. Příkrčený vedle brány pak zaslechl z nejbližšího domu cinkot zbroje, a když opatrně vykoukl ven, uviděl, že na cimbuří nad západní městskou bránou je shromážděno neobvyklé množství vojáků a všichni se s napětím dívají k hradu. Klidně by mohli ohlásit útok trubením, pomyslel si, nebo jim rovnou poslat zprávu, co mají v úmyslu. Rychle se však skrčil, neboť ho přece jen nějaký střelec zahlédl a poslal mu pozdrav šipkou.

Vrátil se ke svým mužům. „Už to nebude dlouho trvat,“ řekl a navlékl si na levou paži kožená poutka štítu, na němž byl stále ještě patrný vybledlý znak s třemi jestřáby.

S jistotou se dostavila úleva. Sir Guillaume nesnášel obléhání. Nenáviděl tu tichou hrozbu prvních dní, kdy sir Henri sice dodržoval dohodu a vcelku jim nic nehrozilo, ale musel stále trčet zavřený v hradu a cítil se jako vězeň. Teď konečně bude moct některé z obléhatelů zabít a pro vojáka, jakým byl sir Guillaume, to byla nanejvýš uspokojující vyhlídka. Jakmile zjistil, že přitáhli k městu dělo, uvažoval, zda mu Joscelyn nabídne lhůtu ke kapitulaci. Ale potom, když první výstřel téměř vyvrátil jedno křídlo brány, si uvědomil, že nový hrabě z Beratu — netrpělivý a horkokrevný mladík, který neví, co je šlechtnost — nechce nic jiného než smrt.

Takže teď dostane, po čem touží.

„Až zase dělo vystřelí,“ instruoval sir Guillaume své muže, „bude to povel k jejich útoku.“ Skrčil se vedle brány na nepřátelské straně barikády a doufal, že má pravdu. Čekal a

pozoroval, jak pruh ozářený zapadajícím sluncem postupuje po dlažbě nádvoří. Měl osmnáct dobrých lučištníků, kteří byli připraveni za barikádou, zatímco šestnáct těžkooděnců čekalo s ním u brány. Ostatní, kromě pěti nebo šesti nemocných, byli pryč. Město ztichlo, jen jakýsi pes se rozštěkal, jako by už to ticho nemohl vydržet. Odrazit útok, to je teď nejdůležitější, opakoval si sir Guillaume. Ale co potom? Nepochyboval, že je nyní odrazí, přesto budou mít proti sobě dál obrovskou převahu a jeho posádka nemá široko daleko kam se obrátit o pomoc. Možná kdyby jim teď uštědřil drtivou porážku, byl by třeba Joscelyn ochoten jednat o podmínkách odchodu. Sir Henri Courtois by jistě přistoupil na čestnou kapitulaci, ale má vůbec na horkou Joscelynovu hlavu nějaký vliv?

A pak zazněl výstřel. Dunivá rána jako by rozechvěla kostel, bránou proletěl kus žhavého železa a ze zdi věže hned vedle schodiště vyrazil úlomky kamene a oblak bílého prachu. Sir Guillaume strnul napětím. V uších mu ještě pár okamžiků zněla ozvěna děsivé exploze, ale pak už zaslechl řev mužů, kteří se hnali do útoku, a dupot jejich nohou na dláždění před bránou. To byla ta pravá chvíle, aby kopnutím převrhl sud, a na valouny v průjezdu brány se rozlil zelenavý olej. Vzápětí uslyšel zvenčí hlas ztlumený sklopeným hledím přilbice. „Žádné vězně!“ křičel Joscelyn. „Žádné vězně!“

„Lučištníci!“ zvolal sir Guillaume, ačkoliv dobře věděl, že není třeba je varovat. Po Thomasově odchodu je vedl Jake, který sice nerad přijal zodpovědnost velitele, ale byl siru Guillaumovi oddaný a chtěl za něho dobře bojovat. Jake nyní nezavelel lučištníkům nic; nepotřebovali žádné rozkazy. Čekali se zpola napjatými luky, na tětivách šípy s tenkými hroty, a pak už byla brána plná mužů s kušemi a za nimi se hnali těžkooděnci. Všichni řvali, aby si dodali odvahy, a Jake ještě chvíli čekal, jak mu sir Guillaume poručil, a teprve až první útočníci začali padat na olivovém oleji, vykřikl „Teď!“

Osmnáct šípů zasvištělo vzduchem. Útočníci, kteří vběhli do brány první, se roztáhli na zemi, další padali přes ně a do všeho toho zmatku se zabodávaly šípy. Útočníci se vůbec

nedostali k barikádě, byli zastaveni deset kroků před ní, protože úzký průjezd bránou během několika okamžiků zatarasila hromada mrtvých a umírajících. Sir Guillaume stál s taseným mečem na jedné straně, ale zatím se do boje nepustil. Nechával lučištníky dokončit jejich práci. Znovu, jako už mnohokrát předtím, užasl, jak rychle měli na tětívách další šípy, a sledoval spoušť, kterou způsobila v řadách nepřátel druhá a třetí salva. Jeden z mužů s kuší, jenž přežil úvodní masakr, se snažil odplížit za zeď a statečně pozvedl zbraň, ale siru Guillaumovi stačily dva kroky a jediné máchnutí mečem, aby ho ranou do nekrytého krku zabil. Ostatní střelci, zřejmě vyslaní dopředu v první řadě, aby zachytili úvodní salvu šípů, leželi na zemi mrtví nebo umírali. Na hromadě mezi nimi se však už válela i těla Joscelynových těžkooděnců s šípy trčícími z drátěných košil a ze štítů a v úzké bráně se tlačili další, kteří se nemohli dostat dopředu. Na ty teď ukázal Jake a na ně směřovala další salva šípů a pak mávl sir Guillaume mečem na své muže, aby vyrazili vpřed. „Nechtějí žádné vězně,“ zvolal. „Slyšíte mě? Žádné vězně!“

Sir Guillaume zaútočil z levé strany a Jake tedy nasměroval lučištníky doprava na ty, kteří zbyli pod klenutým průjezdem. Ale pak už musel střelbu zastavit úplně, neboť spousta útočníků už ležela mrtvých a ti, kteří přežili, se ocitli v pasti po náhlém útoku těžkooděnců sira Guillaumea z rohu nádvoří.

Stačilo pár okamžiků a boj se změnil v krvavá jatka. Útočníci v dalších řadách předpokládali, že všichni obránci jsou za barikádou, ale místo toho na ně vyrazili těžkooděnci z boku, kteří, když slyšeli, že je nepřítel chce do jednoho pobít, neměli nejmenší chuť nabízet jim milost. „Bastarde!“ zařval John Faircloth, když našel hrotem meče mezeru v brnění jednoho těžkooděnce a probodl ho. „Bastarde!“ zavrčel znovu, když protal hrdlo střelci s kuší. Jiný těžkooděnc, Burgund'an, mával sekerou, drtil jí helmice i lebky a po jeho ranách stříkala na dlažbu kluzkou od oleje krev a létaly kusy mozku. Na hromadě padlých se náhle vztyčil obrovský chlap, který se

odvážil vylézt na mrtvá těla a pokusil se o průlom, ale sir Guillaume kryl jeho ránu štítem a vzápětí mu rozsekl mečem hrdlo. Obr na něho chvíli vytřeštěně zíral, otevřel ústa, jako by chtěl vykřiknout urážku, ale vytryskl z nich pouze proud krve. Teprve pak se zapotácel a padl dolů, ale to už byl sir Guillaume za ním a vrážel meč do jiného těžkooděnce. Teď už lučištníci odhodili luky a se sekerami a meči se vrhali do boje nebo pouze noži dobýjeli raněné. Nádvořím zněl křik a sténání umírajících, prosby o milost, ale také triumfální řev Angličanů: „Svatý Jiří! Svatý Jiří!“ Útočníci se obraceli na útěk. Jeden z těžkooděnců, napolo omráčený ranou meče do helmice, se však potácel opačným směrem a John Faircloth mu probodl drátěnou košili a rozpáral mu břicho. „Bastarde!“ zavrčel znovu, když vytrhával meč z těla.

„Uhněte z brány!“ zvolal sir Guillaume. „Vtáhněte je dovnitř!“ Nechtěl, aby se jeho muži stali terčem střelců z kuší, zatímco budou obírat mrtvoly o zbroj a zbraně, a tak poručil, aby odtáhli těla stranou za zeď. Když se rozhlédl, neviděl jediného raněného nepřítele. Dostali, co chtěli. Oni křičeli Žádné vězně! a obránci se jim přizpůsobili. Útok byl odražen.

Přesto nebezpečí nepominulo. V bráně stále zůstávala ležet dvě těla, ale sir Guillaume věděl, že střelci z kuší kdesi dole na bránu vidí, a tak se opatrně se štítem před sebou připlížil k prvnímu tělu a odtáhl ho do nádvoří. Po celou dobu však nikde nezahlédl Joscelyna. V skrytu duše snil o tom, že mladého hraběte zajme podruhé a pak jeho výkupné zdvojnásobí. Bastard jeden! pomyslel si a v tu chvíli se mu do štítu zabodla šipka a přirazila mu jeho okraj k helmici. Rychle se ještě víc přikrčil, chytil zbývající tělo za nohu a táhl ho za sebou. Muž ale nebyl mrtvý, pohnul se a snažil se vzchopit k boji a sir Guillaume ho musel udeřit spodní hranou štítu do rozkroku. Muž hekl a přestal se bránit.

Byl to Robbie. Jakmile ho sir Guillaume vtáhl do nádvoří a ocitl se s ním v bezpečí před šípkami, zjistil, že Robbie není raněn. Byl pouze omráčen, zřejmě šípem, který ho zasáhl do spodního okraje přilby, jak naznačoval hluboký vryp. Stačilo,

aby šíp letěl jen o kousíček níž, a na nádvoří hradu v Castillon d'Arbizon by ležel mrtvý Skot. Takhle to byl pouze Skot, který se probíral z mrákot, a když si uvědomil, kde je, začal zmateně hmatat po meči.

„Kde jsou moje peníze?“ zahřměl na něho sir Guillaume a pohrozil mu jeho vlastním mečem.

„Panebože,“ zaúpěl Robbie.

„Ani ten ti už nepomůže. Jestli chceš milost, chlapče, požádej o ni mě. A taky tady ty,“ ukázal na lučištníky a těžkooděnce, kteří obírali mrtvé a raněné o zbraně, zbroj a oblečení. Šilhavý Jake se radostně šklebil, protože u jednoho z mrtvých našel prsten s rubínem. Chvilí se mu ho snažil stáhnout, ale když to nešlo, usekl mrtvému prst a triumfálně zvedl šperk do výšky, aby ho všichni viděli. Sam, který si před chvílí pomohl ke krásné německé drátěné košili, se přišel podívat na Robbieho a plivl na něj, aby mu dal poznat, co si o něm myslí.

Robbie se se slzami v očích z ponížení rozhlédl kolem sebe. Všude se váleli mrtví svlečení do spodních halen nasáklých krví — do útoku se přes prostranství před bránou vrhlo čtyřicet útočníků a víc než polovina jich tady zůstala. Potom zvedl Robbie hlavu a pohlédl na sira Guillaumea. „Jsem tvůj vězeň,“ řekl a už teď ho napadlo, jak a kdy splatí výkupné lordu Outhwaitovi v Anglii a další siru Guillaumovi zde.

„Žádný můj zatracený vězeň nejsi,“ řekl sir Guillaume hrubou angličtinou, ale pak přešel zpátky do francouzštiny. „Slyšel jsem, co jste řvali. Žádné zajatce! A proč taky? Vzpomínám si, že jsme měli zajatce, a žádné výkupné jsme za něj nedostali. Poslal nám jen kus mizerného pergamenu. Takhle si ve Skotsku představují čest?“

Robbie pohlédl na drsnou, zjizvenou tvář s jedním okem a pokrčil rameny. „Tak mě zabij,“ vyrazil ze sebe vztekle. „Zabij mě a běž k čertu!“

„Vyhověl bych ti, ale tvému příteli by se to nelíbilo,“ řekl sir Guillaume. „Tvému příteli Thomasovi,“ dodal na vysvětlenou, když si všiml, že se Robbie zatvářil zmateně.

„Má tě rád. Nechtěl by tě vidět mrtvého. Je to hlupák, má pro tebe slabost. Proto tě nechám naživu. Vstaň!“ řekl a rýpl do něho nohou. „Můžeš jít. Běž za Joscelynem a vyříd' tomu přihlouplému bastardovi, že když zaplatí, co nám dluží, odejdeme. Rozumíš? Až nám zaplatí náš podíl na výkupném, pak se může v klidu dívat, jak odjíždíme.“

Robbie se chtěl zeptat na meč, který patřil jeho strýci a v jehož jílci byla vsazená drahocenná relikvie svatého Ondřeje, ale věděl, že by ho sir Guillaume odmítl. A tak se obrátil a provázen posměchem lučištníků zamířil zpátky k bráně. Sir Guillaume křikl na střelce dole ve městě, že muž, který vyjde z hradu, patří k nim. „Možná tě stejně zastřelí,“ řekl Robbiemu a vystrčil ho ven do šera.

Žádná šipka však Robbieho neohrozila a pokořený Skot klopýtal s bolavou hlavou ulicí dolů. Ti, co přežili útok, stáli shromážděni kolem děla, z něhož se pořád ještě kouřilo. Byl tam i Joscelyn — stál prostovlasý, na čele a ve vlasech měl obtisknuté vyložení přilbice a jeho kulatá tvář rudá hněvem se leskla potem. Byl mezi posledními, kteří se tlačili do brány, viděl zmatek před sebou a pak ho zasáhl šíp do náprsního krunýře a srazil ho zpět. Joscelyn užasl nad silou úderu šípu, bylo to, jako by ho kopl kůň. A sotva se zvedl, srazil ho zpátky k zemi další šíp, který, stejně jako první, neprorazil jeho silné brnění. A pak už se kolem něj ve zmatku hnali prchající a on se potácel za nimi. „Pustili tě?“ zeptal se zamračeně Robbieho.

„Poslali mě zpátky se vzkazem, pane,“ řekl Robbie. „Až prý uvidí svoje peníze, bez boje odejdou.“

„Jsou to tvoje peníze,“ zavrčel Joscelyn. „Tak jim zaplať. Máš je?“

„Ne, pane.“

„Potom je musíme pobít. Všechny do jednoho.“ Obrátil se k signoru Giobertimu. „Jak dlouho ti bude trvat, než tu zatracenou bránu zboříš celou?“

Gioberti chvíli přemýšlel. Byl to pomenší muž, téměř padesátiletý, s obličejem poznamenaným hlubokými vráskami. „Týden, pane.“ Jedna z jeho šípek zasáhla boční stranu

oblouku a vyrazila ze zdi hromadu kamení, což naznačovalo, že hrad není v nejlepším stavu. „Možná až deset dní,“ upřesnil svůj odhad, „a za dalších deset dní bych strhl polovinu zdi.“

„Strhneme to jejich zatracené hnízdo celé a pak je pobijeme jako mouchy,“ prohlásil Joscelyn a pohlédl na svého panoše. „Mám připravenou večeři?“

„Ano, pane.“

Joscelyn jedl sám. Myslel si, že dnes bude večeřet ve velké síni hradu a poslouchat přitom křik lučištníků, když jim budou jeho lidé usekávat prsty, jenže osud rozhodl jinak. Ale nevadí. Bude trpělivý, nechá udělat z hradu ruiny a pak se těm proklatcům pomstí.

Následující den ráno dorazili do Castillon d'Arbizon Guy Vexille a Charles Bessières s více než padesáti ozbrojenci. Zdálo se, že se Vexillovi nepodařilo najít ty dva kacíře, ale z důvodů, o něž se Joscelyn nestaral ani jim nerozuměl, byl Vexille přesvědčený, že oba mají v úmyslu dostat se do obleženého hradu.

„Pak je tu chytíme,“ prohlásil Joscelyn, „a ty si vezmeš jeho a já zase ji.“

„Je to kacířka a patří církvi,“ odpověděl Vexille.

„Ale nejdřív mně,“ trval na svém Joscelyn. „Církev si s ní může pohrát pak a nakonec ji předat ďáblu.“

Dělo vystřelilo a hradní brána se zatřásla.

Thomas a všichni, co šli s ním, strávili noc v dešti v lese. Ráno zmizeli další tři z *coredorů*, ale stále zbývalo čtrnáct mužů, osm žen a šest dětí a co hlavní, sedm střelců z kuší. Všichni měli staré zbraně, které se natahovaly pákou připomínající kozí nohu, což znamenalo, že nejsou tak silné jako kuše s kovovým obloukem, jejichž tětíva se natahuje pomocí kliky. V boji však byly pohotovější a na krátkou vzdálenost stejně účinné jako novější zbraně.

Jezdci z údolí odjeli. Thomasovi trvalo většinu dopoledne, než se o tom ujistil, ale nakonec uviděl pasáka vepřů, jak žene své stádečko k lesu, a krátce nato se na cestě objevil houf lidí,

kterí vypadali, jako když odněkud utíkají, protože nesli velké rance a tlačili několik vrchovatě naložených ručních kár. Thomas usoudil, že jezdce přestalo bavit čekat tady na něho a odjeli vyplenit některou z vesnic v okolí. V každém případě se zřejmě nevyskytovali nikde nablízku, jinak by všichni ti lidé nebyli tak klidní. Rozhodl se tedy znovu se svým houfem vyrazit na západ.

Následujícího dne, když pokračovali horskou cestou, aby se vyhnuli údolím a rušnějším cestám, zaslechl Thomas výstřel z děla. Nejdřív si myslel, že je to nějaké zvláštní zahřmění, protože tomu chyběl obvyklý burácivý dozvuk, ale když na západní obloze neviděl žádné temné mraky a později se zadunění ozvalo znovu a kolem poledne potřetí, bylo mu jasné, že je to dělo. Už viděl střelet z děl, i když to pořád nebylo běžné, a teď začal s obavou přemýšlet, co může tato zbraň způsobit jeho přátelům v Castillon d'Arbizon. Pokud to ještě jsou jeho přátelé.

Přidal tedy do kroku a vedl ostatní víc k severu směrem ke Castillon d'Arbizon, ale vždy, když museli překročit otevřené údolí nebo projít kolem místa, kde by mohli čekat v záloze jezdci, se stále nutil k opatrnosti. Ten večer zastřelil srnce a všichni dostali malý kousek syrových jater, protože se neodvážili rozdělat oheň. Ještě za šera, když se vracel se srncem do tábora, uviděl Thomas na severozápadě kouř. Věděl, že je to z děla, a to znamenalo, že už jsou velmi blízko — tak blízko, že se rozhodl zůstat do půlnoci na stráži, a potom vzbudil Philina, aby ho vystřídal.

Ráno přšelo. *Coredoři* byli zbědovaní a hladoví a Thomas se je snažil povzbudit sliby o tom, že jídlo a teplo už není daleko. Jenže ani nepřátelé už nebyli daleko a musel postupovat čím dál opatrněji. Neodvažoval se napnout tětívu na luk, aby v dešti neprovlhla a neprověsila se, ale bez šípu na tětívě se cítil jako nahý. Dunění děla, které se čas od času ozvalo, sílilo a z kraje odpoledne už Thomas zaslechl vzdálený náraz střely do kamenné zdi. A potom, když vystoupili na nízké návrší, přestalo náhle pršet a Thomas uviděl věž

pevnosti, na níž stále vlál zplihlý praporec hraběte z Northamptonu. To mu dodalo nové naděje. Neznamenalo to bezpečí, ale slibovalo to, že je tam anglická posádka, která bude bojovat na jeho straně.

Nyní už byli opravdu blízko, nebezpečně blízko. Děšť sice ustal, ale zem byla kluzká, a když Thomas sestupoval lesem po strmém svahu k řece, jež se stáčela kolem skalního útesu castillonského hradu, dvakrát mu podjely nohy a upadl. Měl v plánu přiblížit se k hradu stejnou cestou, kterou ho naposledy opouštěl, to znamená přes hráz jezu u mlýna. Když však došel na úpatí svahu, kde se les přibližoval k mlýnskému rybníku, uviděl, že jeho obavy byly opodstatněné. Nepřátelé na něho čekali, protože ve dveřích mlýna uviděl muže s kuší. Stál v drátěné košili pod doškovou stříškou, která ho chránila před šípy, kdyby někoho na cimbuří hradeb napadlo po něm vystřelit. Ted' tam však Thomas žádného lučištníka neviděl. Obléhatelé jistě měli ve městě další střelce s kušemi, a kdokoliv by se na hradbách ukázal, příliš by riskoval.

„Zabij ho,“ zašeptala Genevieve, když se skrčila vedle něho a uviděla na druhé straně řeky osamocenému muže s kuší.

„Ne. Tím bych varoval ostatní.“

„Jaké ostatní?“

„Určitě tam není sám,“ řekl Thomas. Počítal, že se už ve mlýně nemele, protože přepad náhonového koryta byl spuštěný a velké mlýnské kolo stálo. Těžko se však dalo předpokládat, že by obléhatelé postavili na tak důležitou cestu přes hráz jediného strážce. Určitě tam byl alespoň tucet mužů. Toho, co je venku, by bez problémů zastřelil, ale pak by mohli začít střílet ti ostatní ze dveří nebo z oken obrácených k řece a dostat se přes jez by bylo prakticky nemožné. Thomas ještě dlouho na mlýn hleděl a přemýšlel a pak se vrátil zpátky ke *coredorům*, kteří se skrývali na svahu dál od kraje lesa. „Potřebuju křesací kámen a ocílku,“ řekl Philinovi.

Coredoři často přecházeli z místa na místo a každou noc potřebovali rozdělovat oheň, proto několik žen křesací kámen a ocílku mělo, a jedna dokonce nabídla Thomasovi kožený

váček naplněný práškem z pýchavek. Thomas jí poděkoval, slíbil jí odměnu a pak znovu sešel dolů, ale kousek po proudu, aby na něj strážný pod stříškou u dveří mlýna neviděl. Chvilí hledal s Genevieve v podrostu suché větvičky a čerstvě spadané listy kaštanů. Potřeboval také provázek a vyřešil to tak, že utrl tenký pruh z Genevieviny spodní košile. Pak udělal na plochem kamenu malou hraničku z větviček, posypal ji práškem z pýchavek a dal Genevieve křesací kámen a ocílku. „Ještě to ale nezapaluj,“ řekl jí. Nechtěl riskovat, že by si tenkého proužku kouře všiml někdo na druhé straně řeky.

Nyní vzal několik větviček a přivázel je kolem šípů opatřeného širokým hrotem. Chvilí to trvalo, ale nakonec měl šíp obalený malou otýpkou, na niž ještě přivázel listy kaštanu namočené v kaluži, aby oheň za letu nezhasí. Ještě šípem zamával, aby měl jistotu, že je zápalná hlavice pevná, a pak se obrátil k Genevieve. „A teď to zapal,“ řekl.

Stačilo jí jenom jednou křesnout. Prášek z pýchavek okamžitě vzplanul a za chvíli hořela i hromádka větviček. Thomas nechal ohýnek rozhořet, potom nad ním podržel svazek větviček na šípě, a když si byl jistý, že nezhasne, opatrně se s ním rozběhl ze svahu k místu, odkud bylo vidět na doškovou střechu mlýna.

Tady nasadil šíp na tětívu a napnul ji. Oheň ho začal pálit do levé paže, takže nemohl tětívu napnout naplno, ale mlýn nebyl daleko a stačilo to. Modlil se, aby právě teď někdo nevykoukl z oken, pak odříkal ještě jednu modlitbu k svatému Šebestiánovi, aby šíp dobře letěl, a konečně tětívu pustil.

A šíp letěl. Vznesl se obloukem z lesa a dopadl téměř doprostřed střechy. Ve mlýně to muselo být slyšet, ale právě v tu chvíli vystřelilo ve městě dělo a všechno zahltil mnohem větší hluk exploze.

Thomas se vrátil k Genevieve, a když uhasili malý ohýnek, vyšli kousek proti proudu a dali znamení Philinovi a mužům s kušemi, aby sestoupili na kraj lesa. A potom čekali.

Střecha mlýna byla po silném dešti provlhlá a nebylo zdaleka jisté, zda od šípů chytí. Thomas viděl, že z místa, kam

šíp dopadl, stoupá proužek kouře, ale žádné plameny se neobjevovaly. Strážce s kuší stál pořád ve dveřích a zíval. Řeka byla po dešti rozvodněná a voda trochu přes hráz přetékala. Thomas pohlédl zpátky k mlýnu a zdálo se mu, že se proužek kouře ztratil. Jestli zápalný šíp definitivně zhasl, bude to muset zkoušet tak dlouho, dokud střechu nezapálí nebo dokud ho někdo z mlýna neuvidí. Ve chvíli, kdy už chtěl říct Genevieve, že se musejí vrátit k plochému kameni a znovu hledat větvičky, vyrazil náhle ze střechy oblak kouře, který rychle houstl a nadouval se, až konečně vyšlehly plameny. Pár *coredorů* radostně vyskočilo, ale Thomas je okamžitě posunkem utišil. Oheň se rychle šířil. Šíp s doutnajícím zápalnou hlavicí se musel zabodnout do sušších vrstev slámy a nyní plameny prorazily zčernalou horní vrstvu porostlou mechem. Během chvíle byla celá střecha v jednom plameni a Thomas věděl, že tenhle oheň už nikdo neuhasí. Od slámy chytne krov, pak se střecha zborší a nakonec vzplane celá dřevěná konstrukce stavení, až z něj zůstanou jen zčernalé kamenné zdi základů.

Vtom začali ze dveří vybíhat muži. „Ted’!“ zvolal polohlasně Thomas a první jeho šíp s širokým hrotem zasvištěl přes řeku a srazil vojáka, který se právě objevil ve dveřích. To už kolem znělo zlověstné brnkání tětiv kuší, protože všichni *coredoři* vystřelili a jejich šípky narážely do kamenné zdi, ale také zasahovaly nepřátele. Thomas vystřelil podruhé a potřetí a hned nato následovala nová salva z kuší. Jednomu z mužů ve mlýně se podařilo uniknout za hořící dům; zřejmě běžel varovat ostatní obléhatele a Thomas si uvědomil, že nemají moc času. Ze mlýna však vybíhali další lidé a on znovu vystřelil. Vtom uviděl, že zasáhl do krku ženu, ale znovu napnul tětivu a znovu vystřelil. Ted’ už se ve dveřích nikdo neobjevoval. Konečně. Thomas si vzal jednoho muže s kuší a dalším řekl, aby dál stříleli na každého, kdo se objeví ve dveřích. „Jdeme!“ křikl na Philina.

Thomas a *coredor* s kuší se vydali na kamennou hráz první. Byla kluzká, navíc nepřiliš široká, ale když postupovali

opatrně, dalo se přes ni jít, třebaže jim kolem nohou proudila voda. Pak už se vydal na hráz Philin se synem na ramenou a za ním ostatní. Thomas, který se už mezitím dostal na břeh, znovu vystřelil do plamenů. Za dveřmi viděl ležet těla, ale kdosi se tam stále hýbal. Žena, kterou zasáhl do krku, na něho zírala široce rozevřenýma mrtvýma očima. Vtom vyletěla ze shluku stromů mezi mlýnem a městskou zdí šipka, těsně minula Thomase a šplouchla do mlýnského jezu. Hned nato však zasvištěl z věže pevnosti šíp s bílým peřím, zmizel mezi stromy, kde se střelec skrýval, a žádná další šipka už odtud nevyletěla.

Jedna z žen na hrázi uklouzla a s výkřikem zmizela ve zpěněné vodě. „Nechte ji!“ houkl na ostatní Philin.

„Tudy nahoru!“ ukázal Thomas. Poslal po úzké cestě napřed jednoho z *coredorů*, který měl sekeru, a ukázal mu, aby rozbil malá vrata ve zdi, na něž nahoře narazí. Pak zvedl ruku, aby ho uviděli muži s kušemi na druhé straně řeky. „Pojďte!“ křikl na ně, a i když nikdo z nich neuměl anglicky, všichni jeho gesto pochopili. Vtom se směrem od mlýna ozval rachot. Část střechy se zhroutila a ze změti bortících se trámů vyšlehl do výše v gejzíru jisker plameny.

Teprve v tomto okamžiku vyrazil ze dveří hořícího stavení poslední muž. Byl to vysoký chlap oblečený v kůži, ale bez drátěné košile, vlasy mu doutnaly a jeho tvář, snad nejošklivější, jakou kdy Thomas viděl, byla zkřivená nenávistným šklebem. Přeskočil hromadu mrtvých a Thomas si na okamžik pomyslel, že se na něj chce vrhnout. Pak muž ale prudce uhnul jinam a chtěl utéct. Thomas už měl připravený šíp a jen natáhl tětivu a pustil ji. Šíp se zabodl muži do zad mezi lopatky a srazil ho tváří k zemi. Chlap držel opasek, na němž měl meč, nůž a toulec, jaký nosí střelci z kuší. Zřejmě si ho nestačil připnout a nyní mu vypadl z ruky a sklouzl po mokré trávě stranou. Thomas si už dřív uvědomil, že musí šetřit šípy, a místo aby raněného dobil, vrhl se po opasku. Muž však měl ještě dost sil, aby se natáhl a chytil ho

za nohu. „Bastarde,“ zavrčel na něho francouzsky, „bastarde zatracenej!“

Thomas ho kopl druhou nohou do obličeje, vytrhl se mu a pak ho kopl ještě jednou. Ošklivý chlap znehybněl. „Nahoru! Po cestě nahoru!“ křikl Thomas na ostatní. Viděl, že se Genevieve dostala v pořádku přes hráz, a hodil ukořistěný opasek k ní, aby si uvolnil ruce. Pak ji následoval po úzké stezce k brance za kostelem svatého Sardose. Doufal, že tam obléhatelé nemají stráž. Ale i kdyby, teď už museli mít jiné starosti, protože na hradní věži se objevili další lučištníci, kteří ostřelovali ulice města.

Stezka nahoru byla strmá a po deštích kluzká a Thomas se neustále díval nalevo, zda se tam neobjeví někdo z nepřátel. Vtom uviděl, že Genevieve je už u branky a ohlíží se po něm. Vylezl posledních pár metrů, proběhl rozbitou brankou a následoval Genevieve uličkou na malé náměstí. Na dláždění dopadla šipka z kuše, pak se ozval křik a Thomas uviděl na hlavní ulici ozbrojence. Od hradu zasvištěl šíp. Vtom si Thomas uvědomil, že vrata brány jsou stržená a boční zeď průjezdu pobořená. Na volném prostranství pod hradbou ležela hromada svlečených mrtvol. Kolem dopadaly na dlažbu šipky z kuší. Thomas se vrhl do pobořené brány, přeskakoval trosky a pak už byl uvnitř nádvoří. Náhle mu uklouzly nohy, svalil se a jel po dlažbě kluzké jako led, až málem narazil do barikády z trámů, která se táhla napříč nádvořím.

Když konečně zvedl hlavu, uviděl, že se na něho šklebí zjizvená tvář s jedním okem. „Tak ses přece jen vrátil,“ řekl sir Guillaume.

„K čertu!“ zaklel Thomas místo odpovědi. Rozhlédl se a uviděl, že na nádvoří jsou už i ostatní. A s nimi Genevieve. „Řekl jsem si, že by se vám mohla hodit menší pomoc,“ dodal.

„A ty bys nám ji chtěl poskytnout?“ zeptal se sir Guillaume. Pomohl Thomasovi na nohy a objal ho. „Myslel jsem, že už někde ležíš mrtvý,“ řekl, a jako by se za svůj projev citu zastyděl, rychle ukázal na *coredory* a jejich děti. „Co je to za lidi?“

„Bandité,“ odpověděl Thomas, „hladoví bandité.“

„Nahoře v síni je jídlo,“ ukázal sir Guillaume k hradní budově. To se už před Thomasem objevili Jake a Sam. Radostně se na něj šklebili a pak je všechny odvedli po schodech nahoru, kde *coredoři* zírali na sýr, chléb a nasolené maso. „Jezte,“ pobídl je sir Guillaume.

Thomas si vzpomněl na nahé mrtvoly na hromadě před bránou. Jsou to snad jeho muži? Sir Guillaume zavrtěl hlavou. „Zaútočili na nás, bastardi jedni,“ řekl. „Polovina jich tady zůstala, tak jsme je svlékli a vyházeli přes zeď. Teď je žerou krysy. A pořádně velké, to ti řeknu. Ale co se dělo s tebou?“

Thomas jedl a přitom vyprávěl. Vylíčil siru Guillaumovi, jak se dostal do kláštera, pověděl mu o smrti opata Plancharda i o boji v lese a nakonec o strastiplné cestě zpět do Castillon d'Arbizon. „Věděl jsem, že vás Robbie opustil, a řekl jsem si, že s tebou asi zůstali jen ti nejvěrnější.“

„Je to krásné zemřít mezi věrnými,“ usmál se sir Guillaume. Pohlédl do úzkých, vysokých oken síně a podle pruhů světla, které vrhala, usoudil, jak pokročila denní doba. „Nějak dlouho už nevystřelilo dělo,“ řekl.

„Chtějí zbořit bránu, co?“

„Zdá se, že se o to snaží,“ potvrdil sir Guillaume, „a možná chtějí srovnat se zemí celou zeď — myslí si, že se tak snadněji dostanou do nádvoří. Jenže podle mě jim to bude trvat tak měsíc.“ Pohlédl na *coredory*. „A tys mi přivedl další hladové krky, které je třeba krmit.“

Thomas zavrtěl hlavou. „Všichni budou bojovat, dokonce i ženy. A děti mohou sbírat šípky.“ Všiml si, že se jich kolem hradu povaluje spousta, a byl přesvědčený, že většinu z nich mohou střelci z řad *coredorů* znovu použít. „Ale především je třeba zbavit se toho zatraceného děla,“ dodal.

Sir Guillaume přikývl na souhlas. „Už jsem o tom přemýšlel. Nebo si myslíš, že tady sedíme na zadku a házíme si z dlouhé chvíle kostkami? Ale jak to chceš udělat? Výpadem? Když vyrazím s tuctem mužů dolů ulicí, polovinu

jich postřílejí, ještě než se dostaneme ke krčmě. Takhle to nejde, Thomasi.“

„Takhle ne,“ souhlasil Thomas. „Ale stačí trochu suchých větviček.“

„Jakých větviček?“ nechápal sir Guillaume.

„A kousek provázku,“ dodal Thomas. „Uděláme zápalné šípy. Neříkej, že mají střelný prach někde na dešti. Uložili ho do nějakého domu. A domy mají doškové střechy, které dobře hoří. Takže to zatracené město vypálíme. Celé! Asi bychom nedostřelili až k dělu, ale když si počkáme na příhodný východní vítr, rozšíří se požár až k němu jako záplava. To je zdrží pěkně dlouho.“

Sir Guillaume na něho chvíli upřeně hleděl. „Hrome, ty nejsi tak hloupý, jak se někdy zdá,“ řekl potom.

Pak se náhle ozval překvapený vzdech a oba muži se otočili. Genevieve si už chvíli pohrávala s toulcem na šípky, který Thomas sebral u mlýna. Kožené pouzdro válcového tvaru bylo uzavřené víkem zalitým voskem a to upoutalo její pozornost. Odškrabala vosk, víko odklopila a našla uvnitř cosi zabalené v plátnu a pečlivě obsypané dřevěnými pilinami. Vytáhla to tedy ven a plátno rozbálila.

A celá síň na ni zírala v naprostém úžasu.

Protože objevila grál.

Joscelyn si uvědomil, že Guye Vexilla nenávidí. Nesnášel sebevědomí, které ten chlap kolem sebe šířil, stejně jako jeho neustálý lehký úsměšek na rtech, jímž, aniž řekl jediné slovo, jako by pohrdavě odsuzoval všechno, co kdy Joscelyn udělal. A také nenáviděl tu jeho protivnou zbožnost a sebeovládání. Už mnohokrát si řekl, že by ho nejradši poslal ke všem čertům, ale pak si vždy uvědomil, že Vexillovi ozbrojenci jsou nyní, po neúspěchu prvního útoku na hrad, cennou součástí jeho obléhacích sil. Až dojde k druhému útoku širokým průlomem přes trosky vstupní brány, mohou se stát rozhodující složkou, která strhne vítězství na jeho stranu. Proto se Joscelyn rozhodl, že musí Vexillovu přítomnost snést.

A totéž byl nucen udělat Robbie. Vexille zabil jeho bratra a Robbie přísahal, že se mu za to pomstí. Ale teď byl ze všeho tak zmaten, že ani nevěděl, co si se svými přísahami počít. Přísahal, že se vydá na pouť k hrobu světce, a přesto trčí v Castillon d'Arbizon. Přísahal, že zabije Guye Vexilla, a ten bastard stále žije. Přísahal věrnost Joscelynovi, a teď poznal, že je to hlupák, možná statečný, ale bez špetky cti a náboženského cítění. A pak je tu Thomas, kterému nepřísahal nic, a jemuž přesto přeje, aby ze všeho, co se tu bude dít, vyšel živý.

Zatím se to Thomasovi dařilo. Překonal řeku, přestože Guy Vexille umístil do mlýna silnou stráž. Jakmile Vexille přišel do Castillon d'Arbizon a zjistil, že přechod přes řeku není střežen, dal celý mlýn pod velení zarputilého a věčně zamračeného Charlese Bessièra. Ten to ochotně přijal, protože mu to umožňovalo držet se svými lidmi dál od Vexilla a Joscelyna, ale pak selhal a Robbie užasl a pocítil obrovskou radost, když se dozvěděl, že je Thomas znovu přelstil, žije a je opět v hradu. Dokonce ho viděl, jak běží přes náměstí a kolem něho sviští šípky, a téměř hlasitě zajásal, když se jeho přítel dostal bezpečně na nádvoří.

Viděl také Genevieve, ale v jejím případě už jeho pocity nebyly tak jednoznačné. Genevieve pro něho stále byla něčím, po čem téměř bolestně toužil. Přesto se to neodvážil přiznat, protože by se mu Joscelyn vysmál. Kdyby si mohl vybrat, nejraději by šel do hradu, poprosil by Thomase o odpuštění a pak by byl ochoten po jeho boku zemřít.

Neboť Thomas sice žil, ale byl v pasti. Guy Vexille nejdřív proklel Charlese Bessièra za to, že zklamal v tak jednoduchém úkolu, a potom rozmístil do lesa za řekou své muže, takže teď už přes mlýnský jez neunikne ani myš. Jediná cesta z hradu vede po hlavní ulici a přes západní městskou bránu, případně přes menší severní bránu u kostela svatého Callice, která ústila do luk, na nichž lidé z města pásli dobytek. A mezi nimi měli Joscelyn a Vexille víc než stovku mužů čekajících jen na to, aby každý pokus o útěk touto cestou překazili. Kromě toho

umístili na každé vhodné stanoviště ve městě muže s kušemi a mezitím pravidelné výstřely z děla rozhloďovaly bašty hradní brány, až je rozhloďají natolik, že se zřítí a přes ruiny se otevře široká cesta do nádvoří a k hlavní budově hradu. Pak dojde k masakru a Robbie se bude muset dívat, jak jeho přítel umírá.

Polovina brány byla už teď dole a signor Gioberti nyní dělo trochu pootočil, aby jeho střely zasahovaly pravou stranu oblouku. Ital počítal, že bude trvat asi týden, než se zřítí celá brána, a radil Joscelynovi, že by bylo nejlepší využít tohoto času a rozšířit průlom tím, že se zbourá část zdi po obou stranách brány, aby se útočníci nemuseli při zteči tísnit na úzkém prostoru, na který mohou lučištníci soustředit smrt' opeřené smrti.

„Pavézy,“ řekl Joscelyn a hned poručil dvěma místním tesařům, aby začali vyrábět velké štíty z vrbového dřeva, jež by chránily střelce z kuší, až budou pronikat do průlomu. Ti pak budou moct střílet na lučištníky, zatímco kolem nich půjdou do útoku těžkooděnci. „Týden,“ řekl potom Joscelyn Italovi, „dávám ti týden na to, abys strhl bránu, a pak zaútočíme.“ Chtěl celou záležitost co nejvíc urychlit, neboť zjišťoval, že se obléhání čím dál víc komplikuje a prodražuje. Problém nespočíval jen v tom, jak bojovat a dosáhnout vítězství. Musel platit povozníkům, aby vozili seno a oves pro koně, a posílat jezdce, aby se pokusili sehnat jídlo v kraji už tak vydrancovaném nepřítelem, přičemž každý den přinášel spoustu dalších nepředvídatelných potíží, které nahloďovaly Joscelynovu sebedůvěru. Proto se nemohl dočkat dne, kdy bude moct zaútočit a celou tu zatracenou záležitost skončit.

Netušil však, že nepřítel zaútočí první. Druhý den po tom, co přišel do Castillon d'Arbizon Thomas s *coredory*, začaly hned za úsvitu létat z cimbuří hradní věže zápalné šípy a dopadat na doškové střechy domů. Z věže svištěl jeden šíp za druhým následovaný kouřovou stopou jako zlověstná kometa. Obléhatele probudil křik postižených obyvatel, kteří zoufale volali po hácích a po vodě. Muži se snažili strhávat pomocí háků na dlouhých násadách zapálené došky, ale z hradu létaly

další a další ohnivé šípy. Během chvíle se ocitly tři domy v plamenech a severovýchodní vítr, jenž přihnul nad město olověné mraky a chlad, šířil požár k západní bráně, kde stálo nabitě dělo.

„Prach! Chytne střelný prach!“ křičel signor Gioberti. Jeho lidé začali ve zmatku vynášet drahocenné soudky z domu v blízkosti děla a zmateně pobíhající občané se jim pletli do cesty. Jeden z vojáků dokonce uklouzl a vysypal celý soudek nepromíchaného prachu na dlažbu. To už přiběhl i samotný Joscelyn a křičel na vojáky, aby nosili vodu, zatímco Guy Vexille přikázal strhnout pár domů, aby se oheň nemohl šířit. Lidé v tom však vojákům bránili, jak mohli, a požár hučel a už víc než deset domů bylo v plameni, přičemž z jejich střech létaly hořící kusy došků a zapalovaly další a další střechy. Odevšad vybíhala hejna krys. Mnozí střelci z kuší si zřídili stanoviště na půdách a teď odtud prchali spolu s jejich obyvateli. V chlívcích zoufale kvičela prasata, o která neměl nikdo čas se starat. Jenže ve chvíli, kdy se zdálo, že celé město lehne popelem a na střechy domů v těsné blízkosti děla se začaly snášet poletující jiskry, otevřela se jako Boží spása nebesa.

Oblohu proťal blesk, zaburácel hrom a spustil se déšť. Byl tak prudký, že zcela zakryl výhled od hradní věže k západní bráně, změnil ulici v říční koryto, rozmácel soudky s prachem a hasil ohně. K obloze stále stoupala oblaka kouře, ale déšť už syčel pouze na žhnoucích uhlících a zčernalých trámech. Odpadními strouhami se valila černá voda a požár byl udušen.

Městský radní Galat Lorret přiběhl za Joscelynem a vzrušeně se ho ptal, kam se mají uchýlit lidé, kteří přišli o střechu nad hlavou. Víc než třetina domů ve městě lehla popelem a další byly přeplněné vojáky, které tam museli lidé na Joscelynův příkaz ubytovat. „Musíš nám obstarat jídlo, pane,“ naléhal na Joscelyna, „a postavit pro lidi stany.“ Lorret se chvěl jako osika, možná strachem, možná začínající horečkou, ale Joscelyn s ním neměl žádný soucit. Dokonce ho tak rozzuřilo, že se mu nějaký plebejec odvažuje radit, co má

dělat, že Lorreta udeřil, a pak ho udeřil ještě jednou a ranami a kopanci ho vyhnal zpátky na ulici.

„Pro mě za mě můžeš chcípnout hlady, bastarde jeden!“ vykřikl vztekle a naposledy ho udeřil pěstí tak, že mu zlomil čelist. Starý radní padl do strouhy a do jeho pláště, znaku úřední moci, vsakovala černá voda. Z jednoho z nedotčených domů za ním se vypotácela mladá žena s rozpálenou tváří a skelnýma očima. Náhle se předklonila a začala těsně vedle Lorreta do strouhy zvracet. „Táhni odtud!“ zařval na ni Joscelyn. „Běž si s tím svým svinstvem jinam!“

A pak Joscelyn pohlédl na Guye Vexilla, Robbieho Douglase a houf ozbrojenců kolem nich a uviděl, že všichni civí s otevřenými ústy k hradu jako uhranutí. Děšť pomalu ustával, kouř se rozptýlil a na konci hlavní ulice se opět objevilo pobořené průčelí hradní brány. Joscelyn se otočil, aby zjistil, na co všichni tak zírají. Viděl drátěné košile svlečené ze zabitých vojáků, které posádka vyvěsila na cimbuří jako posměch a urážku, a mezi nimi viděl ukořistěné štíty, včetně Robbieho štítu s rudým srdcem Douglasů, zavěšené obráceně. Jenže Guy Vexille necivěl na tyto trofeje, upíral pohled na nižší baštu, na zpola pobořený parapet nad hradní bránou, kde se, omývané ustávajícím deštěm, skvělo zlato.

Robbie Douglas se přes riziko, že po něm vystřelí lučištníci, odvážil ulicí blíž, aby zjistil, co ten zlatý předmět je. Žádný šíp však z cimbuří nevzlétl. Hrad byl tichý, jako by ho posádka opustila. Robbie došel téměř na prostranství před bránou, až ten zlatý předmět viděl jasně, a chvíli na něj znovu jen civěl, jako by stále nemohl uvěřit. Pak mu vstoupily do očí slzy a padl na kolena. „Grál,“ vydechl a najednou se za ním objevovali další muži a také oni poklekali.

„Co je to?“ zeptal se zmateně Joscelyn.

Ale to už i Guy Vexille smekl klobouk a poklekl. Hleděl nahoru a zdálo se mu, že z drahocenného poháru vystupuje světlo.

Protože to, co v kouři a zkáze zářilo jako pravda, byl grál.

Ten den už dělo nevystřelilo. Joscelyn z toho neměl radost. Novému hraběti z Beratu bylo jedno, že obránci hradu mají grál. Klidně mohli mít pravý Kristův kříž, ocas Jonášovy velryby, Ježíškovy plenky, trnovou korunu nebo třeba samotnou nebeskou bránu, přesto by s největší radostí celé to zatracené hnízdo pohřbil pod troskami kamení. Viděl však Guye Vexilla na kolenou a takový projev pokory od muže, kterého se bál, Joscelyna zarazil.

„Musíme s nimi promluvit,“ řekl Vexille.

„Jsou to kacíři. Je třeba před nimi grál zachránit,“ ozývali se kněží kolem.

„Co chcete, abych udělal?“ zeptal se nejistě Joscelyn.

„Mám je vyzvat, aby nám ho vydali?“

„Musíme s nimi o něj vyjednávat,“ prohlásil Guy Vexille.

„Vyjednávat?“ vzepřel se Joscelyn už při pouhém pomyslení na něco takového, ale pak ho cosi napadlo. Takže grál? Jestliže taková věc existuje, a všichni kolem něho v to zřejmě věřili, a je-li zde, v jeho panství, pak je třeba z toho vytěžit peníze. Grál musí samozřejmě přijít do Beratu, kde budou všichni ti hlupáci, jako byl jeho strýc, platit, a ne málo, aby se na něj mohli podívat. Nechá postavit u hradní brány velké nádoby a celá procesí poutníků do nich budou házet peníze, aby jim bylo dovoleno spatřit grál. V té zlaté věci jsou peníze, uvažoval Joscelyn, a bylo zřejmé, že posádka s ním chce jednat, neboť po tom, co pohár vystavila, už nevystřelila ani jeden šíp.

„Půjdu tam a promluví s nimi,“ nabídl se Vexille.

„Proč ty?“ nechápal Joscelyn.

„Tak tam běž ty, pane,“ řekl pokorně Vexille.

Joscelyn však netoužil setkat se s těmi, kteří ho drželi jako vězně. Umínil si, že příště je chce vidět pouze mrtvé, a proto ukázal Vexillovi, aby šel on. „Ale nesmíš jim nic nabízet!“ varoval ho. „Alespoň ne bez mého souhlasu.“

Muži s kušemi dostali rozkaz nestřílet a Guy Vexille, prostovlasý a neozbrojený, vykročil hlavní ulicí kolem vypálených domů k hradu. V boční uličce seděl muž a Vexille si všiml, že má tvář zbrocenou potem a pokrytou tmavými boulemi a oděv potřísněný zvratky. Vexille nesnášel, když se musel dívat na takové věci. Byl úzkostlivě čistotný a lidské zápachy a nemoci ho odpuzovaly — vnímal tyto věci jako důkazy o hříšnosti světa, který se odklonil od Boha. Pak uviděl, že na baštu vyšel jeho bratranec, vzal grál a odnesl ho.

O chvíli později se Thomas objevil v troskách brány. Stejně jako Vexille byl neozbrojen, neměl meč, ale nenesl ani grál. Byl v drátěné košili, která byla po dlouhé cestě v deštích zrezivělá, na spodním lemu otřepená a ztvrdlá špínou. Měl krátký vous, protože už dávno ztratil břitvu, a to mu dodávalo podmračený, hrozivý výraz. „Thomasi,“ pozdravil ho Guy Vexille a lehce se mu uklonil, „bratranče.“

Thomas pohlédl za něho. V polovině délky ulice stáli tři kněží a dívali se na ně. „Poslední kněz, který sem přišel, mě vyobcoval z církve,“ řekl Thomas.

„Činy církve se dají napravit,“ řekl Vexille. „Kdes ho objevil?“

Chvíli se zdálo, že Thomas na jeho otázku neodpoví, ale pak přece jen promluvil. „V bouři,“ řekl, „když se blýskalo v srdci.“

Guy Vexille se jeho vyhýbavé odpovědi usmál. „Vlastně ani nevím, zda to, co máš, je grál. Možná je to nějaký klam, podvodný trik. Postavil jsi na zeď zlatý pohár a my jsme ho hned měli za grál. Třeba jsme se mýlili. Dokaž mi, že je to pravý grál, Thomasi.“

„Nemohu.“

„Pak mi ho alespoň ukaž,“ prosil Vexille pokorně.

„Proč bych to měl dělat?“

„Protože na tom závisí království nebeské.“

Vypadalo to, že se Thomas při těch slovech lehce ušklíbl, ale pak upřel na bratrance zvědavý pohled. „Nejdřív mi něco pověz.“

„Jestli budu moci.“

„Kdo byl ten vysoký, zjizvený muž, kterého jsem zabil u mlýna?“

Guy Vexille svraštil čelo. Byla to velmi podivná otázka, ale protože v ní nenašel žádnou záludnost a chtěl Thomasovi vyhovět, odpověděl. „Jmenoval se Charles Bessières a byl to bratr kardinála Bessières. Proč tě to zajímá?“

„Protože dobře bojoval,“ vymluvil se Thomas.

„To je všechno?“

„Dobře bojoval a málem mi grál vzal,“ přikrášlil Thomas svůj výmysl, aby byl věrohodnější. „Proto jsem si říkal, kdo to mohl být.“ Pokrčil rameny a přemýšlel, kde vzal bratr kardinála Bessières grál a proč ho nosil u sebe.

„To nebyl člověk hodný toho, aby choval grál,“ řekl Guy Vexille.

„A já jsem?“ pohlédl na něho Thomas.

Vexille na jeho vyzývavou otázku neodpověděl. „Ukaž mi ho,“ prosil znovu. „Pro lásku Boží, Thomasi, ukaž mi ho.“

Thomas chvíli váhal, ale pak zvedl ruku a z hradu vyšel sir Guillaume oblečený od hlavy až k patě v ukořistěné plátové zbroji a s taseným mečem. Vedle něho šla Genevieve. Nesla grál a u pasu měla zavěšený měch na víno. „Nechod' k němu příliš blízko,“ varoval ji Thomas a pak se obrátil zpátky k Vexillovi. „Vzpomínáš si na sira Guillaumea d'Everque? Dalšího, kdo přísahal, že tě zabije?“

„Setkáváme se za příměří,“ připomněl Vexille a kývl siru Guillaumeovi na pozdrav. Ten mu odpověděl pouze tím, že si odplivl. Vexille na jeho pohrdavé gesto nereagoval, jen hleděl na pohár v dívčiných rukou.

Byl to předmět nadpozemské krásy, filigránsky jemný jako nejsložitější krajka, věc tak vzdálená vší spoušti kolem, spálenému městu páchnoucímu kouřem s mrtvolami ohryzanými od krys, že Vexille ani na okamžik nezapochyboval o její pravosti. Byl si jistý, že tohle je skutečně grál, nejhledanější relikvie křesťanského světa, klíč k samotným nebesům. A Guy Vexille málem v posvátné úctě

znovu padl na kolena. Genevieve sňala víko ozdobené perlami a naklonila zlatý pohár nad Thomasovy dlaně. Z jemného krajkoví zlatého podstavce vyklouzla miska ze zeleného skla a Thomas ji s nejvyšší úctou pozvedl. „Tohle je grál, Guyi,“ řekl. „Ten zlatý výtvar byl vyroben proto, aby ho mohl nést. Ale pravý grál je tohle.“

Vexille na misku dychtivě hleděl, ale neodvážil se k ní vztáhnout ruku. Věděl, že sir Guillaume čeká na nejnepatrnější záminku, aby mohl pozvednout meč a máchnout jím, navíc bylo jasné, že úzkými štěrbinami střílen ve věži je pozorují lučštníci. Proto jen stál a mlčky se díval, jak si Thomas bere od Genevieve měch a nalévá do misky trochu vína. „Vidíš?“ řekl Thomas a Guy Vexille viděl, že zelené sklo vínem ztmavlo, ale zároveň také nabylo zlatavého lesku, který na něm předtím nepozoroval. Thomas, s pohledem upřeným do bratrancových očí, zvedl skleněnou misku k ústům a napil se. „*Hic est enim sanguis meus*,“ řekl. Byla to Kristova slova — „Toto je má krev“. Pak podal misku Genevieve a dívka následovaná sirem Guillaumem ji odnesla pryč. „Kacíř pil z grálu,“ řekl Thomas, „ale to není všechno. Přijde ještě něco horšího.“

„Co?“ zeptal se tiše Vexille.

„Postavíme grál pod oblouk brány,“ prohlásil Thomas. „A až vaše dělo zboří zbytek bašty, spadnou trosky na grál a rozdrť ho. Pak dobudete jen zdeformovaný kus zlata a rozbité sklo.“

Vexille se usmál. „Grál nelze rozbít, Thomasi.“

„Jestli v to věříš, můžeš pevnost své víry vyzkoušet,“ řekl Thomas. Pak se obrátil a odcházel.

„Thomasi! Thomasi, prosím tě,“ volal za ním Vexille. „Vyslechni mě.“

Thomas chtěl jít dál, ale když slyšel, jak prosebně zní hlas jeho bratrance, neochotně se otočil. Byl to hlas zlomeného člověka a Thomas si řekl, že mu nemůže uškodit, když si poslechne, co chce. Svou pohružku mu už řekl. Jestliže bude ostřelování pokračovat, skončí grál pod troskami. Ted' musí

bratřenci umožnit, aby přišel se svou nabídkou, třebaže mu to nemíní usnadnit. „Proč bych měl poslouchat člověka, který zabil mého otce?“ zeptal se. „A mou ženu.“

„Vyslechni dítko Boží,“ prosil Vexille.

Thomas se málem rozesmál, ale neodvrátil se od něj.

Vexille se nadechl a s pohledem na oblohu, která hrozila dalším deštěm, si chystal slova. „Svět je sužován zlem,“ řekl, „a církev je zkažená. Zlo koná své dílo, aniž by se mu někdo postavil. Jestliže budeme mít grál, můžeme to změnit, Thomasi. Církev lze očistit a nová křížová výprava může zbavit svět hříchu. Kdyby se to podařilo, nastalo by na zemi království nebeské.“ Po celou dobu, kdy mluvil, hleděl k obloze, ale teď se podíval na Thomase. „To je všechno, co chci, Thomasi.“

„Takže kvůli tomu musel můj otec zemřít?“

Vexille přikývl. „Přál bych si, abych to byl nemusel udělat, ale ukrýval grál. Byl to nepřítel Boha.“

Thomas vždycky Vexilla nenáviděl, ale teď ho nenáviděl ještě víc. Nenáviděl ho, přestože jeho bratranec mluvil tiše a rozumně a jeho hlas byl plný citu. „Pověz mi, co tedy chceš?“

„Tvé přátelství,“ řekl Guy Vexille.

„Mé přátelství?“

„Hrabě z Beratu je představitel zla,“ pokračoval Vexille. „Je to lotr a hlupák, člověk, který nehledí na Boha. Jestliže vyjdeš se svými muži z hradu, obrátím se proti němu. Než nastane večer, Thomasi, budeme já a ty pány této pevnosti a zítra vytáhneme do Beratu, odhalíme grál a vyzveme všechny, kdo ctí Boha, aby šli s námi.“ Odmlčel se a pohlédl na Thomasovu tvrdou tvář, aby zjistil, jak na něj jeho slova zapůsobila. „Pak se mnou půjdeš na sever,“ pokračoval. „Nejdřív do Paříže. Zbavíme se toho pomateného krále z rodu Valois. Zmocníme se světa, Thomasi, a otevřeme ho těm, kdo milují Boha. Přemýšlej o tom, Thomasi! Svět zaplaví milost a krása Boží. Skončí všechen zármutek, už nebude hřích, jenom nádherný soulad s Bohem ve světě míru.“

Thomas se tvářil, jako by o tom přemýšlel, a pak se zamračil. „Zaútočím s tebou na Joscelyna,“ řekl, „ale před tím, než se s tebou vydám na sever, si chci promluvit s opatem Planchardem.“

„S opatem Planchardem?“ pohlédl na něho Vexille překvapeně. „Proč s ním?“

„Protože je to dobrý a moudrý muž a jeho radě mohu věřit,“ řekl Thomas.

Vexille přikývl. „Pošlu pro něj. Během zítřka ho sem přivezu.“

Thomas pocítil takový hněv, že už málem zvedal pěst, aby Vexilla udeřil, ale ovládl se. „Během zítřka ho přivezeš?“ zeptal se a pohlédl Vexillovi do očí.

„Jestli bude ochoten.“

„Myslím, že se tomu bude těžko bránit,“ řekl Thomas. Už se však nedokázal ovládnout, aby v jeho hlase nezazněl hněv. „Je totiž mrtvý, bratranče, a ty to víš, poněvadž jsi ho sám zabil. Byl jsem tam, byl jsem ukrytý v kostnici, když jsi to udělal. Slyšel jsem váš rozhovor!“

Vexille zůstal chvíli v úžasu, pak se vztekle zamračil, ale neřekl nic. Neměl co.

„Lžeš jako malé dítě,“ pokračoval Thomas pohrdavě. „Lhal jsi mi o smrti dobrého člověka a to znamená, že lžeš o všem!“ Obrátil se a odcházel.

„Thomasi!“ zavolal za ním Vexille.

Thomas se otočil. „Chceš grál, bratranče? Tak o něj bojuj. Třeba se mnou. Ty se svým mečem proti mně a mé zbrani.“

„Proti tvé zbrani?“ hleděl na něho Vexille nechápavě.

„Proti grálu,“ řekl Thomas. Znovu se obrátil a vracel se do hradu.

„Tak co ti nabídl?“ zeptal se sir Guillaume.

„Všechna království na zemi,“ odpověděl Thomas.

Sir Guillaume pohrdlivě odfrkl. „Cítím v tom něco svatého.“

Thomas se usmál. „Dábel zavedl Krista do pouště a nabídl mu všechna království světa, aby ho odvrátil od jeho poslání.“

„Měl to přijmout a zachránil by nás před spoustou problémů,“ mínil sir Guillaume. „Takže nemůžeme odejít?“

„Ledaže bychom se odsud probili.“

„A co peníze za výkupné?“ zeptal se sir Guillaume s nadějí v hlase.

„Na to jsem se ho zapomněl zeptat.“

„K čertu, na cos myslel?“ zaklel sir Guillaume anglicky a přešel do francouzštiny. „Aspoň že máme grál,“ řekl a usmál se. „To je mnohem víc.“

„Opravdu ho máme?“ zeptala se Genevieve.

Oba muži se k ní otočili. Stáli v horní síni, nyní téměř holé, bez nábytku, protože stůl a židle vynesli na nádvoří, aby jimi zpevnili barikádu. Zbyla zde jen velká okovaná truhla, v níž byly uloženy peníze celé posádky, a po týdnech nájezdů do okolí se jich tam nashromáždilo víc než dost. Na ní Genevieve seděla s nádherným zlatým grálem v rukou, ale také s dřevěnou skříňkou, kterou Thomas vzal v klášteře svatého Severa. Před chvílí vyňali misku z jejího zlatého lože a zkoušela ji vložit do skříňky. Víko truhličky však nešlo zavřít, neboť miska byla příliš velká. Ať byla skříňka zhotovená pro cokoli, v žádném případě ne pro tento grál. „Opravdu je to grál?“ opakovala Genevieve a ukázala jim, že se zelená miska do truhličky z kláštera svatého Severa nehodí.

„Samozřejmě že je to grál,“ odpověděl sir Guillaume, jako by považoval za nesmyslné o tom pochybovat.

Thomas přistoupil k dívce, vzal jí misku ze zeleného skla z rukou a chvíli ji zkoumavě obracel. „Jestliže můj otec měl grál, jak je možné, že skončil u bratra kardinála Bessièra?“ řekl zamyšleně.

„U koho?“ chtěl vědět sir Guillaume.

Thomas hleděl na zelené sklo. Slyšel, že grál v janovské katedrále je ze zeleného skla, ale nikdo nevěřil, že je opravdový. Je snad tohle onen janovský grál? Nebo jiný podvrh ze zeleného skla? „Muž, kterému jsem ho vzal, byl

bratr kardinála Bessièra. A jestliže už měl grál, co dělal v Castillon d'Arbizon? Odvezl by ho přece do Paříže nebo do Avignonu.“

„Panebože,“ podíval se na něho sir Guillaume zděšeně. „Chceš říct, že tohle není opravdový grál?“

„Je jeden způsob, jak to zjistit,“ řekl Thomas a zvedl misku do výše. Viděl tenký povlak zlata na skle a pomyslel si, že je to krásná věc, nádherná a stará. Ale je to skutečný grál? A tak zvedl ruku ještě výš, chvíličku váhal a pak pustil grál na zem.

Miska ze zeleného skla se roztříštila na tisíc kousků.

„Panebože,“ povzdechl sir Guillaume. „Panebože...“

Druhý den po požáru začali v Castillon d'Arbizon umírat lidé. Někteří zemřeli už v noci, další za úsvitu a kněží měli co dělat, aby roznesli požehnané hostie do domů, v nichž poskytovali umírajícím poslední pomazání. Nářek postižených rodin byl tak hlasitý, že vzbudil Joscelyna, a ten vztekle zavrčel na panoše, aby šel a zjednal ticho. Jenže panoš, který spal v rohu Joscelynova pokoje, se chvěl jako při zimnici, byl zpocený a na tváři měl děsivě vypadající tmavé boule. Joscelyn ucukl odporem. „Běž pryč! Ven!“ vykřikl na panoše, a když se mladík nehýbal, vykopl ho směrem ke dveřím. „Ven! Panebože, ven! Vypadni!“

Pak si Joscelyn natáhl kalhoty a na lněnou košili si oblékl kožený kabátec. „Ty nejsi nemocná, že ne?“ zeptal se dívky, která s ním ležela.

„Ne, pane.“

„Tak mi připrav snídani. Chci chléb, slaninu a svařené víno.“

„Svařené víno?“

„Jsi přece služka, ne? Tak mi, k čertu, posluž a pak uklid' tamto zatracené svinstvo,“ ukázal na panošovo lůžko potřísněné zvratky. Natáhl si boty a podívil se, proč ho nevzbudila rána z děla, které obvykle vystřelilo s kohoutím kokrháním. Přes noc jílová ucpávka zaschla a ztvrdla a signor Gioberti byl toho mínění, že výstřel za úsvitu nadělá nejvíc škody. Přesto dnes ráno ještě nevystřelil. Joscelyn vyšel do hlavní místnosti domu a sháněl se po Italovi.

„Je nemocný,“ odpověděl mu Guy Vexille. Seděl v rohu, ostříl si nůž a bylo zřejmé, že čekal, až se Joscelyn probudí. „Je tu nákaza,“ sdělil mu.

Joscelyn si připnul opasek s mečem. „Gioberti je nemocný?“

Guy Vexille zastrčil nůž do pochvy. „Zvrací, pane, a potí se jako kůň. A v podpaží a ve slabinách má otekliny.“

„Tak můžou to zatracené dělo odpálit jeho lidé, ne?“

„Většina jich je taky nemocná.“

Joscelyn civěl na Vexilla a snažil se srovnat si v hlavě, co slyšel. „Dělostřelci jsou nemocní?“

„Ano. A zdá se, že taky skoro polovina města,“ řekl Vexille a vstal. Za úsvitu se umyl, vzal si čisté černé oblečení a dlouhé černé vlasy si natřel olejem, takže je měl přilehlé k úzké lebce. „Slyšel jsem, že tu řádí morová rána, ale nevěřil jsem tomu,“ řekl. „Mýlil jsem se. Bůh mi to odpusť.“

„Morová rána?“ opakoval Joscelyn zděšeně.

„Bůh nás trestá tím, že na nás pustil ďábla,“ řekl Vexille tiše. „Jasnější znamení z nebes jsme už čekat nemohli. Musíme zaútočit dnes, pane. Zmocnit se grálu a tím šíření morové rány ukončit.“

Joscelyn se při slovech morová rána zachvěl. Vtom se ozvalo nesmělé zaklepání — Joscelyn doufal, že je to služka a přináší mu snídani. „Tak pojď, k čertu!“ houkl, ale místo dívky se objevil otec Medous. Vypadal vyděšeně.

Sotva vkročil dovnitř, padl před Joscelynem na kolena. „Lidé umírají, pane,“ řekl chvějícím se hlasem.

„A co, sakra, myslíš, že bych měl dělat?“ rozhodil ruce Joscelyn.

„Zmocnit se hradu,“ řekl Vexille.

Joscelyn na něj nereagoval a hleděl na kněze. „Lidé umírají?“ zeptal se bezmocně.

Otec Medous přikývl. Po tvářích mu stékaly slzy. „Je to mor, pane,“ řekl. „Všichni se potí, zvracejí, mají průjem, pak jim naskáčí černé boule a potom umírají.“

„Umírají?“ opakoval znovu Joscelyn.

„Galat Lorret je mrtvý a jeho žena je nemocná. Moje hospodyně je taky nemocná.“ Zíral do Joscelynovy prázdné kulaté tváře a doufal, že mu jeho pán bude schopen pomoci. „Je to ve vzduchu,“ začal znovu. „Potřebujeme doktory, pane, a jen ty můžeš poručit, aby sem přišli z Beratu.“

Joscelyn prošel kolem klečícího kněze na ulici a uviděl dva své ozbrojence, kteří seděli ve dveřích krčmy. Měli opuchlé tváře a tekli z nich pot. Tupě na něho zírali a on se rychle otočil. Slyšel nářek lidí, jejichž blízcí umírali. Ve vlhkém ránu stoupaly ze spálenišť tenké proužky kouře a zdálo se, že všechno je pokryté sazemi. Joscelyn se zachvěl. Pak uviděl, že k němu od kostela svatého Callice přichází sir Henri Courtois. Zdálo se, že je zdravý, a Joscelyn se k němu téměř rozběhl a s úlevou ho objal. „Víš, co se děje?“ vyhrkl.

„Je tu morová rána, pane.“

„Ve vzduchu, že?“ vzpomněl si Joscelyn na to, co slyšel od otce Medouse.

„Nevím kde,“ řekl unaveně sir Henri, „ale vím, že víc než dvacet našich vojáků onemocnělo a tři už zemřeli. Robbie Douglas je taky nemocný. Ptal se po tobě, pane. Prosí, abys mu sehnal doktora.“

Joscelyn na to nic neřekl, jenom začíchal do vzduchu. Cítil kouř z ohňů, hnůj a lidské výkaly. Byly to běžné pachy, které naplňovaly každé město, přesto se mu nyní zdály podivně zlověstné, jako by v sobě nesly předzvěst smrti. „Co budeme dělat?“ zeptal se bezmocně.

„Musíme nemocným pomoci,“ řekl sir Henri. „Je třeba poslat pro doktory.“ A taky pro hrobníky, pomyslel si, ale to si raději nechal pro sebe.

„Je to všechno ve vzduchu,“ prohlásil Joscelyn znovu. Náhle měl pocit, že ho ty pachy smrti obklopují, hrozí mu a zahlcují ho, a zachvěl se hrůzou. Cítil, že se ho zmocňuje panika. Byl válečník, nebál se boje muže proti muži se zbraní, ale nevěděl, jak bojovat s tím tichým, záludným pachem smrti. „Odtáhneme!“ rozhodl se náhle. „Seber všechny zdravé muže a odtáhneme. Ted' hned!“

„Cože?“ Sir Henri na něho hleděl, jako by mu dělalo problémy pochopit to.

„Říkám odtáhneme!“ prohlásil Joscelyn pevně. „Musíme pryč, nechat tu nemoc za sebou. Poruč všem, aby se připravili a osedlali koně.“

„Ale Robbie Douglas s tebou chce mluvit,“ řekl sir Henri. Joscelyn byl nyní Robbieho pán, a měl tedy povinnost se o něho postarat, ale neměl nejmenší chuť navštěvovat nemocné. Mají smůlu, ať se o sebe postarají sami. On musí zachránit zdravé, odvést jich co nejvíc pryč z tohoto místa, které zhlcuje pach smrti.

Během hodiny odjeli. Z městské brány vyrazila kolona jezdců. Cválali pryč od Castillon d'Arbizon s jeho morovou nákazou, pryč do bezpečí velkého hradu v Beratu. Také všichni Joscelynovi střelci z kuší, opuštěni svými rytíři a těžkooděnci, prchali z města následováni mnohými jeho občany, aby unikli morové ráně a hledali útočiště někde jinde. Rovněž mnoho Vexillových mužů podlehlo panice a zmizelo, stejně jako těch pár dělostřelců, které ještě nezachvátila nemoc. Opustili Pekelníka, ukradli koně nemocných vojáků a ujížděli pryč. Ze všech Joscelynových zdravých mužů zůstal ve městě pouze sir Henri Courtois. Byl to starší muž, už dávno ztratil strach ze smrti a muži, kteří mu po mnoho let sloužili, bezmocně leželi a umírali. Sir Henri nevěděl, co by pro ně mohl udělat, ale cítil, že je nemůže opustit.

Guy Vexille vstoupil do kostela svatého Callice a poručil ženám, které se modlily před obrazem svatého a sochou Panny Marie, aby šly pryč. Chtěl být s Bohem sám, a třebaže považoval kostely za místa, v nichž se praktikuje zkažená víra, stále to byly stánky Boží určené k modlitbám. A tak poklekl a upřeně hleděl na zhroucené Kristovo tělo visící na kříži nad oltářem. Z jeho ran stékala namalovaná krev a Guy Vexille se na ni díval, aniž si všiml pavouka, jenž spřádal síť mezi kopím vraženým do Spasitelova boku a rozpřaženou levou rukou. „Trestáš nás,“ řekl nahlas, „ale já věřím, že když budeme konat podle tvé vůle, ušetříš nás.“ Jenže jaká je Boží

vůle? To byla těžká otázka a Vexille klečel, houpal se na kolenou dopředu a dozadu a toužil dozvědět se odpověď. „Pověz mi to,“ řekl směrem k muži na kříži, „pověz mi, co mám dělat.“

Přesto věděl už teď, co je třeba udělat — že se musí zmocnit grálu a uvolnit jeho moc. Doufal však, že tady, v šerém světle chrámu pod obrazem Boha sedícího na nebeském trůnu v oblacích, dostane nějaké znamení. A dočkal se, i když ne takového, jaké si představoval. Doufal, že uslyší hlas přicházející z temnoty, božský příkaz, jenž mu dá jistotu, ale místo toho za ním zazněly kroky. Když zvedl hlavu, uviděl své muže — ty, kteří mu ještě zbyli a nebyli nemocní. Chtěli se modlit s ním. Přicházeli jeden po druhém, když se dozvěděli, že je u oltáře, a poklekali vedle něho a Guy Vexille věděl, že tak dobří vojáci, jako jsou oni, nemohou být poraženi. Nadešel čas jít a vzít si grál.

Poslal šest mužů do města, aby našli všechny vojáky, všechny střelce z kuší, všechny rytíře a těžkooděnce, kteří jsou schopni jít a udržet v ruce zbraň. „Ať se připraví k boji,“ přikázal. „Shromážděte je u děla.“

Vrátil se do domu, kde bydlel, hluchý k nářku nemocných a jejich bližních. Jeho sluhu už zasáhla nemoc, ale jeden ze synů rodiny byl stále zdravý a Vexille mu poručil, aby mu pomohl připravit se k boji.

Nejdřív si navlékl kožené kalhoty a koženou kazajku. Obě součásti oblečení mu seděly jako ulité, takže musel stát a čekat, až mu neobratný chlapec zaváže vzadu tkanice kazajky a pomaže kůži sádlem, aby byla vláčná a kluzká a plátová zbroj se po ní lehce pohybovala. Pak si oblékl krátkou drátěnou košili, která mu kryla hrud', břicho a slabiny, a tu také bylo třeba namastit. Potom si už připínal jednotlivé díly černé plátové zbroje. Nejdřív přišly na řadu čtyři kusy pancířů chránících stehna a pod ně mu chlapec připnul holenní pancíře, které sahaly od kolen ke kotníkům. Kolena byla chráněna vyboulenými pancíři a nohy pod kotníky železnými pláty připevněnými k botám. Kolem pasu měl krátkou

koženou suknici, na níž byly přinýtované čtvercové pláty, a pak si nasadil přes hlavu plátové okruží, jakýsi límec brnění, a čekal, až mu chlapec zapne vzadu dvě přezky. Potom chlapec hekl námahou a snažil se zvednout mu nad hlavu pancíře kryjící hrud' a záda. Oba těžké kusy spojovaly krátké řemeny, které dosedaly na ramena, a potom další řemeny po stranách. Pak přišly na řadu loketníky — pancíře chránící zvláště horní část paží a předloktí, nárameníky pokrývající ramena a další dva vyboulené pancíře na lokty. Vexille ohnul paže, aby se přesvědčil, že řemeny nejsou příliš utažené a může vládnout mečem. Rukavice měl z kůže, na níž byly pomoci cvočků upevněné překrývající se kovové destičky, které vypadaly jako šupiny. Nakonec mu chlapec podal pás s těžkou černou pochvou, v níž vězel drahocenný meč vykovaný v Kolíně nad Rýnem.

Meč byl loket dlouhý, delší než mužská paže a dost úzký, takže vypadal křehce, ale měl velmi silný středový prut, jenž dlouhou čepel zpevňoval a dělal z ní smrtelně nebezpečnou zbraň vhodnou pro prudké výpady bodnutím. Většina těžkooděnců si brala do boje těžký sekací meč, který se však při úderech do brnění tupil. Ale Vexille mistrně ovládal šermířský způsob boje bodáním, při němž bylo třeba najít škvíry mezi jednotlivými součástmi zbroje a vrazit do nich hrot meče. Jílec byl z javorového dřeva a hruška a ochranný oblouk z oceli. Meč neměl zdobení, nebyly na něm žádné zlaté pásy, žádné nápisy na čepeli, žádné stříbrné intarzie. Byl to nástroj bojovníka, smrtící zbraň vhodná pro dnešní den, kdy Guye Vexilla čekala svatá povinnost.

„Pane,“ ozval se chlapec nervózně a podával mu helmu s úzkými šterbinami pro oči, kterou používal v rytířských kláních.

„Tuhle ne, vezmu si šišák a kuklu,“ řekl Vexille a ukázal na lehkou přilbici. Těžká turnajová helma omezovala bojovníkovi rozhled, a proto si ji Vexille do opravdových bojů nebral. Bylo samozřejmě riskantní jít proti lučištníkům, aniž mu tvář krylo hledí, alespoň je však mohl vidět. Navlékl si

tedy na hlavu drátěnou kuklu, která mu chránila týl a uši, a pak si vzal od chlapce šišák. Byla to lehká přilbice bez krempy a bez lícnic, jež také zužovaly obzor vidění. „A teď běž a postarej se o svou rodinu,“ řekl Joscelyn chlapci. Ještě si vzal štít z vrbových desek potažených vyvařenou a vytvrzenou kůží, na němž byl namalovaný znak rodu Vexillů, yale svírající v tlapách grál. Neměl žádný talisman, žádný amulet. Jen málo mužů chodívá do boje bez nějaké drobnosti, o níž si myslí, že jim přinese štěstí, ať už je to šátek od dámy svého srdce nebo šperk požehnaný knězem. Guy Vexille však znal jediný talisman a tím byl grál.

A teď šel, aby si ho vybojoval.

V hradu onemocněl nejdřív jeden z *coredorů*, ale než nadešlo ráno, zvracelo, potilo se a zimničně se chvělo téměř dvacet mužů a žen. Jedním z nich byl Jake. Šilhavý lučištník se dovlekl do kouta nádvoří, opřel luk vedle sebe, položil si do klína několik šípů a tam trpěl. Thomas se ho snažil přesvědčit, aby šel nahoru, ale Jake odmítl. „Zůstanu tady,“ prohlásil. „Aspoň umřu na čerstvém vzduchu.“

„Neumřeš,“ snažil se ho povzbudit Thomas. „Do nebe tě nevezmou a ďábel netouží mít v pekle konkurenci.“ Jeho žertík však na Jakově tváři žádný úsměv nevyvolal. Už teď ji měl posetou malými rudými bouličkami, které rychle tmavly, že vypadaly jako modřiny. Musel si stáhnout kalhoty, protože nedokázal udržet obsah útroby, a Thomas pro něj nemohl udělat víc, než mu přinést z trosek stájí slámník, aby neležel na tvrdé dlažbě.

Také Philinův syn onemocněl. Na tváři mu vyskákaly růžové flíčky a chvěl se. Nikdo nevěděl, kde se ta hrozná nemoc vzala, ale Thomas si myslel, že ji přivál východní vítr, který pomáhal šířit požár města, než ho uhasil déšť. Opat Planchard ho varoval před morovou ránou přicházející z Lombardie a teď byla tady a Thomas se cítil naprosto bezmocný. „Musíme najít kněze,“ řekl Philin.

„Spíš doktora,“ namítl Thomas, i když o žádném nevěděl ani netušil, jak by ho do hradu dostal, kdyby se nějaký našel.

„Kněze,“ trval na svém Philin. „Když se dítěte dotkne posvěcenou hostií, vyléčí ho. Hostie vyléčí všechno. Dovol mi, abych nějakého kněze sehnal a přivedl ho sem.“

Teprve teď si Thomas uvědomil, že dělo už nestřílí a do hradních zdí nenarážejí ty otravné šipky z kuší, a tak dovolil Philinovi vyjít pobořenou bránou ven, aby vyhledal otce Medouse nebo některého z dalších kněží ve městě. Nečekal, že ještě někdy Philina uvidí, ale ten se kupodivu asi za půl hodiny vrátil se zprávou, že město je nemocí postiženo stejně jako hrad. Otec Medous poskytoval poslední pomazání spoustě nemocných a na nepřátelskou posádku neměl čas. „Viděl jsem na ulici ležet ženu,“ řekl Philin Thomasovi. „Jen tam tak leží a má zaťaté zuby.“

„A dal ti otec Medous hostie?“

Philin mu ukázal kus chleba a pak ho zanesl svému synovi, který ležel spolu s většinou nemocných v horní síni. Jakási žena plakala, že její muž nedostane poslední pomazání, a Genevieve, aby ji utěšila a dodala naděje nemocným, chodila od jednoho k druhému se zlatým pohárem, dotýkala se jím jejich rukou a říkala, že to udělá zázrak.

„Ano to bychom potřebovali, zázrak,“ řekl sir Guillaume Thomasovi. „Co to, k čertu, je?“ zeptal se a pohlédl na Thomase. Stáli na hradní věži, z níž se, neohrožováni žádnými šipkami z kuší, dívali na opuštěné dělo.

„V Itálii byla epidemie,“ řekl Thomas. „Muselo se to dostat sem.“

„Panebože. A epidemie čeho?“

„Nevím,“ pokrčil rameny Thomas. „Ale něčeho zlého.“ Na chvíli se ho zmocnil strach, že morová rána je trestem za to, že rozbil grál ze zeleného skla, ale pak si vzpomněl, že ho Planchard před ní varoval dlouho před tím, než se mu pohár dostal do rukou. Viděl muže zabaleného ve zkrvavené plachtě, který se potácel hlavní ulicí a pak padl a zůstal ležet. Ležel tam, jako by už byl v rubáši pro zemřelého.

„Co se to proboha děje?“ zakroužil sir Guillaume hlavou a pokřivoval se. „Viděls už někdy něco takového?“

„Je to Boží hněv,“ řekl Thomas. „Bůh nás trestá.“

„Za co?“

„Za to, že jsme naživu,“ odpověděl Thomas hořce. Slyšel z města nárek a pak uviděl, že lidé začínají město opouštět. Na trakařích a ručních kárách vezli svůj nejnětější majetek, obcházelí dělo a vydávali se přes most kamsi k západu.

„Modli se, aby přišel sníh,“ řekl sir Guillaume. „Často jsem si všiml, že sníh vždycky zastaví šíření nemoci. Ale proč, to nevím.“

„Tady nikdy sníh není,“ řekl Thomas.

Po schodech k nim vystoupila Genevieve. Stále držela zlatý pohár. „Přiložila jsem do ohně,“ řekla. „Zdá se, že to pomáhá.“

„Čemu?“

„Nemocným,“ odpověděla. „Teplo jim prospívá. Udělala jsem velký oheň,“ ukázala na kouř stoupající ze sopouchu. Thomas jí položil ruku kolem ramen a chvíli si zkoumavě prohlížel její obličej, zda se na něm neobjevují rudé skvrnky. Její bledá plet' však byla čistá. Pozorovali zástupy lidí proudící přes most na západní cestu a pak uviděli Joscelyna. Jel v čele kolony těžkooděnců, která mířila na sever. Hrabě z Beratu se ani jednou neohlédl a jel, jako by měl za patami samotného ďábla.

A možná skutečně má, pomyslel si Thomas a hledal mezi mizejícími jezdci svého bratrance. Neviděl ho tam. Že by někde ležel a umíral?

„Takže obléhání skončilo?“ zeptal se sir Guillaume.

„Dokud je můj bratranec naživu, tak ne,“ řekl Thomas.

„Kolik máš lučištníků?“

„Dvanáct, kteří dokáží napnout tětivu,“ odpověděl Thomas. „A ty?“

„Patnáct zdravých mužů.“ Sir Guillaume udělal bezmocnou grimasu. Jedinou útěchou jim bylo, že se nikdo z posádky nepokusil utéct, protože tu všichni trčeli daleko od

všech pevností, do nichž by se mohli uchýlit. Někteří *coredoři* odešli, když se od Philina dozvěděli, že obléhatelé už hrad nestřeží, ale jejich ztráty Thomas nelitoval. „Tak co budeme dělat?“ zeptal se sir Guillaume.

„Zůstaneme tady, dokud se naši nemocní neuzdraví,“ řekl Thomas. „Nebo dokud nezemřou,“ dodal. „Pak odejdeme.“ Nemohl opustit muže, jako byl Jake, a nechat je, aby trpěli sami. Bylo to to nejmenší a bohužel jediné, co pro ně mohl udělat, být jim nablízku při jejich odchodu na nebesa nebo do pekla.

A pak uviděl, že k odchodu na onen svět může dojít mnohem rychleji a člověk ani nemusí být nemocný. Dole na začátku hlavní ulice se shromažďovali těžkooděnci. Měli meče, sekery a štíty a vyzařovalo z nich odhodlání. To znamenalo jediné. „Jdou si pro grál,“ řekl Thomas.

„Panebože, tak jim ho dej,“ zvolal sir Guillaume. „Dej jim ho i s těmi zatracenými střepy.“

„Myslíš, že je to uspokojí?“

„Asi ne,“ připustil sir Guillaume.

Thomas se naklonil přes cimbuří. „Lučištníci!“ křikl a rozběhl se dolů, aby si oblékl drátěnou košili, připnul meč a vzal luk a vak se šípy.

Protože obléhání ještě neskončilo.

Třiatřicet rytířů a dalších ozbrojenců se pohnulo ulicí směrem k hradu. Prvních dvanáct, mezi nimi Guy Vexille, neslo pavézy, za nimiž se obvykle kryjí střelci s kušemi. Těch však zbylo pouze šest a Vexille jim poručil, aby šli až deset kroků za nimi, takže velké štíty, každý vyšší než muž, sloužily k ochraně těžkooděnců.

Postupovali pomalu, drželi sevřenou řadu a po celou dobu zůstávali skryti za velkými a těžkými pavézami, které strkali před sebou po dláždění, aby ani jediný šíp nemohl prolétnout pod nimi a zranit někoho do nohy. Guy Vexille čekal, kdy začnou do štítů bušit šípy, a když k tomu nedocházelo, řekl si, že Thomas buď přišel o všechny lučištníky, nebo, a to se mu

zdálo pravděpodobnější, čeká na okamžik, až budou muset pavézy odhodit.

Šli městem umírajících a mrtvých, městem, které páchlo spáleninou a výkaly. Před nimi ležel mrtvý muž zabalený ve špinavé plachtě. Opatrně odkopli mrtvolu stranou a postupovali dál. Muži v druhé řadě drželi štíty nahoře a chránili třetí řadu před šípy vystřelenými z výšky hradní věže, ale stále vzduchem nezasvištěl ani jediný. Vexilla dokonce napadlo, zda tam v hradu nejsou všichni mrtví, a představil si, jak prochází prázdnými síněmi jako hledač grálu za starých časů, který konečně dospěl k cíli své snahy. Zachvěl se při pomýšlení, že on se stane tím, kdo se bude moct chlubit nejvzácnější relikvií křesťanstva. Pak první řada vstoupila na otevřené prostranství před hradem a Vexille všem připomněl, že musejí zůstat sevřeni a držet pavézy tak, aby se překrývaly, i ve chvíli, kdy budou přelézat trosky pobožené střelbou z děla. „Bůh je s námi. Nemůžeme být poraženi,“ řekl svým mužům.

V tichu se ozýval pouze nárek žen a dětí, skřípání pavéz a chřestění zbroje. Potom Guy Vexille odsunul na stranu štít vedle sebe a zahlédl na nádvoří barikádu. Uviděl však také lučištníky shromážděné na vrcholu schodiště, které vedlo do hradu. Jeden z nich napnul tětívu a Vexille opět štíty srazil k sobě. Vzápětí se šíp zabodl do pavézy a Vexille podle nárazu užasl, jakou sílu měl. Ještě víc však užasl, když zvedl hlavu a uviděl, že z pavézy, dvakrát silnější než běžný štít, proti němu trčí hrot ostrý jako jehla. Vyčníval téměř na šířku dlaně. A přiletěly další šípy a těžké pavézy se pokaždé zatřásly jako pod úderem kladiva. Jeden z vojáků zaklel, neboť ho zranil na tváři hrot, který pronikl štítem, ale Vexille své muže uklidnil. „Zůstaňte sevřeni,“ křikl. „Až projdeme bránou, budeme postupovat k barikádě. Nemůže nás zastavit, překonáme ji. Pak první řada zaútočí na schody. Držte pavézy před sebou, dokud se nedostaneme až k lučištníkům.“ Jeho pavéza se zarazila o vystouplý valoun, a když ji maličko zvedl, okamžitě do dláždění bouchl šíp a těsně minul špičku jeho pravé nohy. „Vydržte,“ povzbuzoval své muže, „Bůh je s námi.“ Pavéza se

opět otrásla po zásazích dvou šípů do horního okraje, ale Vexille udělal další krok. Teď už museli překonávat hromadu trosek v rozstřílené bráně. Posouvali štíty po malých kouscích dopředu a napínali levé paže, kterými je drželi, aby odolali mocným nárazům šípů. Zdálo se, že na baštách lučištníci nejsou, protože shora žádné šípy nelétaly, pouze zpředu, ale ty zatím stačili krýt pavézami. „Držte se u sebe,“ zvolal Vexille znovu na své muže, „držte se u sebe a důvěřujte v Boha.“ A pak vyrazili z úkrytu za zbytky zdi vpravo od brány těžkooděnci vedeni sirem Guillaumem.

Když sir Guillaume předtím uviděl, jak útočníci postupují ulicí skryti za pavézami, řekl si, že toho přes vysoké štíty moc neuvidí. Proto nechal odstranit část barikády a ukryl se s deseti muži v rohu nádvoří za zdí v místě, kde byla vedle stájí navršená hromada hnoje. A teď, když Vexillovi těžkooděnci prošli bránou, na ně zaútočil z boku. Byla to stejná taktika, kterou s takovým úspěchem použil proti Joscelynovu útoku, ale tentokrát měl v úmyslu zaútočit jen krátce, pobít co možná nejvíc nepřátel a pak se rychle stáhnout. Znovu a znovu to svým mužům opakoval. „Prorazíme jejich sevřenou řadu pavéz a hned se vrátíme mezerou v barikádě a necháme lučištníkům, aby je dorazili,“ řekl jim a chvíli se zdálo, že tato taktika vyjde. Překvapivý útok nepřítele zaskočil a zatlačil ho ve zmatku zpět. Anglický ozbrojenec, divoký bojovník, pro nějž byl boj vším, rozsekl jednomu z těžkooděnců sekerou lebku, jinému zase vrazil sir Guillaume meč do slabin a muži s pavézami se bezděčně obrátili proti nečekaným útočníkům a odhalili se před lučištníky na vrcholu schodiště.

„Teď!“ vykřikl Thomas a vzduchem zasvištěla salva šípů.

Tohle Vexille nepředvídal, ale nebyl bezbranný. V zadní řadě měl Normana jménem Fulk, muže věrného jako pes a divokého jako orel. „Fulku, ke mně!“ vykřikl Vexille. „Zadrž je!“ Jeden z šípů mu sklouzl po pancíři na paži a zranil muže za ním a dva těžkooděnci z první řady vrávorali dozadu s šípy v hrudi. Zbývajícím se však podařilo znovu uzavřít hradbu pavéz a v čele s Vexillem postupovali k mezeře v barikádě.

Hlouček sira Guillaumea už měl ustoupit, ale všichni se dali strhnout vzrušením a hrůzou boje muže proti muži a snažili se rozvrátit nepřátelskou řadu. Vexille se však strhnout nedal, postupoval dál přes barikádu a pak, stále chráněn těžkou pavézou, začal stoupat po schodech. Šlo s ním pět těžkooděnců, další útočili na houfek mužů sira Guillaumea, kteří museli konečně ustoupit, neboť nepřátel bylo mnohem víc. Lučištníci se nyní zaměřili na těch šest na schodech a plýtvali šípy proti hradbě jejich pavéz. Pak se náhle v bráně objevilo šest střelců s kušemi, kterých si nikdo ve zmatku nevšiml, a vystřelili salvu, po níž tři lučištníci okamžitě klesli k zemi.

V tu chvíli odhodil Vexille pavézu, znovu vykřikl: Bůh je s námi! a vrhl se po schodech nahoru.

„Zpátky!“ zvolal Thomas. „Zpátky!“ Nahoře byli připraveni bránit schodiště tři těžkooděnci, nejdříve však museli lučištníci ustoupit za dveře. Vexille už byl téměř nahoře. Podařilo se mu podrazit jednomu z prchajících nohy a vzápětí muž strašlivě vykřikl, když mu Vexillův meč zajel do slabin. Na schody se vyřinula krev. Thomas ještě stačil zasáhnout Vexilla do hrudi tělem luku jako kopím a srazit ho kousek zpět, ale to už ho Sam táhl do dveří. Za nimi začínalo užší schodiště, které se stáčelo doprava, a ve dveřích stáli tři těžkooděnci. „Zadržte je!“ křikl na ně Thomas. „Same! Nahoru! Rychle!“

Thomas zůstal na schodech. Spoléhal na to, že Sam a zbývajících sedm lučištníků budou vědět, co dělat, až se dostanou na cimbuří, ale pro něho teď bylo nejdůležitější zastavit Vexilla a jeho muže, aby se nedostali do první síně. Útočníci museli stoupat po schodišti, které se ostře točilo doprava, a to je omezovalo v boji mečem, zatímco Thomasovi těžkooděnci měli pro pravou ruku mnohem víc prostoru. Asi proto se dostal před Vexilla muž, který máchal sekerou s krátkým topůrkem a širokou čepelí levou rukou. Těžkooděnci bránící schody museli ustupovat, ale pak muž se sekerou jednoho z nich zasáhl do nohy a hned nato ho s řinčením

zbroje strhl dolů. Sekera se znovu mihla vzduchem, následoval krátký výkřik, ale to už Thomas vystřelil a muž se sekerou se zvrátil dozadu s šípem v hrdle. Vzápětí kolem Thomasovy hlavy prolétla dolů šipka a Thomas uviděl Genevieve. Měla u sebe čtyři kuše *coredorů* a čekala na další příležitost.

Sir Guillaume se dostal do těžké situace, neboť byl se svým houfem zatlačen přesilou nepřátel do kouta. Křikl na své muže, aby utvořili štítovou hráz a opřeli se o zeď, ale Vexillovi těžkooděnci na ně zle dotírali a do štítů jen přšely rány meči a sekerami. Muži sira Guillaumea se snažili nepřátele odtlačit a bodat je do břich a do hrudí, ale jeden z Francouzů, obrovský chlap se znakem býka na kabátci, měl biják, velkou železnou kouli na silné násadě, kterou udeřil shora do jednoho z anglických štítů takovou silou, že roztříštil nejen štít, ale i ruku muže, jenž se jím kryl. Přesto se Angličan snažil zasáhnout troskami štítu útočníka do tváře, až mu nakonec jiný Francouz vrazil meč do břicha. V tu chvíli se však siru Guilloumovi podařilo zachytit biják rukou a strhnout s ním obra k sobě. Muž zakopl o svou oběť, a když padal, udeřil ho sir Guillaume tvrdě jílcem meče do tváře a vrazil mu příčnou záštitu do oka. Obr byl však nezdolný a bil se dál a za ním se protlačili další dva muži a rozrazili linii obránců na dvě skupiny. Jeden z Angličanů klesl na kolena, předklonil se a zvracel a toho využil Francouz, přiskočil k němu a vrazil mu meč za pancíř na zádech. Angličan strašlivě vykřikl a zhroutil se. Obr s bijákem a vyraženým okem se snažil vstát, ale sir Guillaume ho kopl železnou botou do obličeje a vzápětí ještě jednou. Přesto se muž stále nevzdával a sir Guillaume mu musel vrazit meč do hrudi. Hned nato ho však jiný Francouz zasáhl ranou meče do štítu tak tvrdě, že ho vrhl několik kroků zpět na hromadu hnoje. „Pobijte je!“ zařval Fulk. „Všechny je pobijte! Všechny do jednoho!“ A právě v tom okamžiku začaly létat z cimbuří věže šípy.

Salva udeřila Fulkovým mužům do zad. Někteří měli plátovou zbroj a šípy, které dopadaly shora pod ostrým úhlem, se po nich svezly. Ale tam, kde ostré hroty narazily do

drátěných košil nebo jen kůže, pronikaly do těl a během okamžiku leželi čtyři útočníci mrtví a tři se svíjeli na zemi zranění. Pak lučištníci obrátili luky proti střelcům v bráně. Sir Guillaume, nezraněn, vstal a odhodil rozštípnutý štít. Jenže obr s býkem na kabátci se stále nevzdával, pozvedl se na kolenou, chytil sira Guillaumea kolem pasu a znovu se ho snažil strhnout k zemi. Sir Guillaume sevřel oběma rukama meč a vši silou udeřil muže do přilby těžkou hruškou zbraně. Muž ho však v pádu stahoval dál a pokoušel se ho škrtit. Sir Guillaume pustil meč, levou rukou nahmatal spodní hranu Francouzova hrudního pancíře, pravou vytáhl dýku a vrazil ji muži do břicha. Cítil, jak ostrý hrot proniká koženou kazajkou a noří se do těla, a otácel čepelí, rval jí obrovsky vnitřnosti a přitom měl těsně před očima jeho zkrvavenou tvář a řvoucí ústa s vyceněnými zuby.

Do zad Fulkových mužů létaly další šípy. „Sem!“ křikl náhle Vexille, když se konečně dostal na vrchol schodiště. „Fulku, sem! Nech je! Sem pojď!“

Fulk houkl na své muže. V rohu nádvoří už zůstali naživu jen tři obránci, ale kdyby se s nimi zdržovali a pokoušeli se je dobít, zřejmě by je lučištníci z věže do jednoho postříleli. Samotný Fulk měl šíp ve stehně, ale bez ohledu na bolest poskakoval po schodech do velkých dveří, kde se konečně ocitl v bezpečí před šípy. Vexillovi nyní zbylo patnáct mužů, ostatní byli mrtví, nebo zůstali ležet zranění na dvoře. Jeden z nich, už teď zasažený dvěma šípy, se snažil doplazit ke schodům, ale když se mu do zad zabodly další dva šípy, padl obličejem na dlažbu a tam sebou křečovitě zmítal. Vtom se v rohu nádvoří zvedl lučištník, kterého si předtím nikdo nevšiml, dovlekl se k zraněnému a nožem mu podřízl hrdlo. Vzápětí však od brány přilétla šípka z kuše a srazila ho na tělo jeho oběti. Lučištník sebou několikrát škubl a zůstal bez hnutí ležet.

Sir Guillaume byl bezmocný. Zbyli mu dva muži a ve třech se těžko mohli odvážit útoku na dveře, navíc sir Guillaume, dobitý a zkrvavený, náhle ucítil podivnou slabost, a dokonce se mu zvedl žaludek. Chvilí se naprázdno dával, pak

se dovlekl ke zdi a opřel se o ni. John Faircloth ležel na hromadě hnoje, krvácel z břicha, nebyl schopen mluvit a umíral. Sir Guillaume mu chtěl něco říct, aby věděl, že ve svých posledních chvílích není sám, ale opět ho přemohla vlna nevolnosti. Znovu se dávil, a když se narovnal, měl pocit, že jeho zbroj je podivně těžká. Už nechtěl bojovat, chtěl si jen lehnout na zem a odpočívat. „Podívej se na mě,“ řekl jednomu z těch, co s ním zůstali, „na můj obličej.“ Muž ho poslechl a zkrivil tvář, když uviděl rudé skvrny. „Panebože,“ vydechl sir Guillaume, „panebože,“ opakoval a zhroutil se vedle zdi a sáhl po meči, jako by v něm cítil poslední útěchu.

„Štíty,“ obrátil se Vexille na své muže. „Dva vezmete štíty, budete je držet nad hlavou a půjdete nahoru. My půjdeme za vámi a budeme jim sekat po nohou.“ To byl zřejmě jediný způsob, jak ohrozit obránce, sekat jim po nechráněných nohou. Když to však zkusili, zjistili, že zbývající dva těžkooděnci se brání zkrácenými kopími, která sir Guillaume opřel o zeď na podestě schodů, aby byly po ruce při obraně. Začali jimi tlouct do štítů a tlačit muže, kteří je drželi, zpátky dolů. Navíc se jednomu z nich zabodl do helmy šíp, obličej se mu zalil krví a muž se svalil dozadu. Vexille ho stáhl dolů a položil ho vedle mrtvoly levorukého bojovníka se sekerou, kterou tam odvěkl už předtím, aby na schodech nepřekážela.

„Potřebujeme kuše,“ prohlásil Fulk. Hrubou tvář měl pomazanou krví a také ve vousech měl zaschlou krev. Seběhl dolů a houkl přes nádvoří na střelce. „Sem! Rychle!“ máchl rukou a vyplivl chuchvalec krve. „Můžete! Už nemaj žádnýho lučištníka!“ lhal. „Sem! Tady vás potřebujem!“

Muži s kušemi se rozběhli přes otevřený prostor, ale Sam a jeho lučištníci na cimbuří je uviděli a čtyři ze šesti skolili dobře mířenými šípy. Jednomu ze zasažených vypadla z rukou natažená kuše, při dopadu na zem spustila a šipka se zaryla do mrtvoly ležící před barikádou. Dva střelci však doběhli ke schodišti nezraněni.

„Už je jich tam jen hrstka,“ povzbuzoval Vexille své muže. „Zbývá jich pár a Bůh je s námi. Stačí ještě jedna zteč, jen jedna, a grál je náš. A pak se vám dostane odměny, čeká vás sláva nebo nebesa. Sláva nebo nebesa.“ Věděl, že má nejlepší zbroj, a tak se rozhodl, že další útok povede on s Fulkem po boku. Hned za nimi půjdou oba muži s kušemi připraveni vystřelit na lučištníky číhající za ohybem schodiště. Jakmile ovládnou schody, bude pevnost skoro jejich, pomyslel si Vexille. Při troše štěstí by mohl být grál v některé z místností dole, ale pokud je tu ještě jedno poschodí, budou muset útočit dál. Ani na chvíli však nezapochoyboval, že dosáhnou svého a grálu se zmocní. A pak celý hrad zapálí a zničí ty prokleté lučištníky na cimbuří plameny a kouřem. Tím završí vítězství. Grál bude jeho a celý svět se změní.

Ještě tahle poslední zteč.

Vzal si od jednoho z těžkooděnců štít ne větší než dřevěný talíř, jaký se užívá pouze k odvracení ran mečem při boji zblízka, a vystrčil ho kolem rohu zdi. Čekal, že tím vyprovokuje lučištníky ke střelbě, a zatímco si budou chystat další šíp, vyběhne o pár schodů výš a pak se uvidí. Žádný šíp se však do štítu nezabodl a Vexille tedy kývl na Fulka. Ten si mezitím ulomil hlavici a opeřený konec šípu, který mu trčel na obě strany ze stehna, aby se mohl lépe pohybovat. „Jsem připraven,“ prohlásil.

„Tak jdeme,“ řekl Vexille. Oba se skrčili za štíty a začali vystupovat po točitých schodech postříkaných krví jejich druhů. Vexille napínal paži, kterou držel štít, a čekal, kdy do něj udeří šíp. Nic se však nedělo, žádný šíp nezasvištěl. Opatrně tedy vykroukl, a když se před ním objevilo prázdné schodiště, věděl, že mu Bůh dopřál vítězství. „Za grál!“ zvolal na Fulka a pak vyrazili. Nahoru zbývalo asi deset schodů a muži s kušemi šli hned za nimi. Vtom Vexille ucítil oheň. Nic ho však nenapadlo. Schody se znovu stočily a dál se už objevila chodba. Vexille se s bojovým pokřikem vrhl vzhůru. A pak přišel oheň.

Byl to Genevievin nápad. Dala kuši Philinovi, vyběhla do horní síně, kde leželi nemocní, vzala jeden z hrudních pancířů ukořistěných při předchozím Joscelynově útoku a nabrala do něj jako do mělké mísy žhavé uhlíky z ohniště. Jedna z žen *coredorů* se k ní přidala, nahnula si do velkého hrnce na vaření další dávku žhavého popela a obě se postavily ke schodům. Genevieve už začal pálit pancíř do rukou, ale dočkala se. V ohybu schodiště se objevili dva muži a obě ženy vrhly žhavé uhlíky a popel na ně. Nejhorší byl popel. Vířil v horkém vzduchu, vnikal do očí a do plic a na okamžik oslepil muže s kuší, až zavrával, ztratil na schodech rovnováhu a kuše mu vypadla z rukou tak nešťastně, že při dopadu spustila a šipka prostřelila Fulkovi nohu v kotníku. Fulk zařval, zhroutil se na schody a po čtyřech lezl dolů, aby unikl peklu, které na něho dýchlo. Vexille zůstal na schodech sám. Zpola oslepený žhavým popelem vířícím ve vzduchu zvedl bezděčně štít, jako by si jím chtěl chránit oči, a právě v tom okamžiku do něj udeřil šíp. Vexille zavrával, poněvadž v tu chvíli na to nebyl připravený, sklouzl o několik schodů níž a jen se štěstím se udržel na nohou. Zoufale se snažil zorientovat, ale bylo to téměř nemožné, neboť ve vzduchu stále vířil prach a z očí mu tekly slzy. Kousek od něho narazila do kamenné zdi šipka z kuše, ale to se už na schody vrhl Thomas s několika dalšími muži. Thomas měl zkrácené kopí a tím srazil Vexilla ze schodů a srážel ho až dolů, zatímco těžkooděnc, který šel hned za Thomasem, dobil dvouručním mečem Fulka.

Zbývající Vexillovi muži u paty schodiště by možná dokázali útok zastavit, ale když viděli, jak se jejich velitel řítí ze schodů, slyšeli Fulkův řev a cítili puch spáleniny, ztratili odhodlání bojovat a ustupovali. S Thomasem šlo jen pět mužů, ale stačilo to, aby zahnali zbývající Vexillovy těžkooděnce na útěk. Ti chytili svého pána, stále zpola oslepeného a potlučeného, a táhli ho k východu na čistý vzduch. Thomas je však pronásledoval a znovu kopím zasáhl Vexilla do hrudního pancíře a srazil ho z posledních venkovních schodů, až vyletěl na nádvoří a dopadl na tvrdou dlažbu. Pak zasvištěly z cimbuří

věže šípy a znovu prorážely drátěné košile i pancíře. Útočníci už nemohli ustoupit na schody, protože tam byl Thomas a prostor plný ozbrojenců a kouře, a tak utíkali. Prchali zpátky do města, lučištníci je však pronásledovali k bráně a v ní stačili dva z nich srazit šípy do trosek. Ale pak už je Thomas zarazil. „Zpátky!“ houkl na ně. „Slyšíš, Same? Zpátky!“

Odhodil krátké kopí a natáhl ruku k Genevieve. Dívka mu podala luk. Thomas nasadil na tětívu šíp s širokým hrotem a pohlédl dolů ze schodů, kde se jeho bratranec namáhavě snažil v těžké černé zbroji vstát. „A teď ty a já,“ řekl Thomas, „tvoje zbraň proti mé.“

Vexille se rozhlédl. Uviděl, že je sám a nemůže čekat žádnou pomoc. Nádvoří poseté těly mrtvých páchlo zvratky, hnojem a krví. Vexille couvl k mezeře v barikádě. Thomas sestoupil ze schodů a šel pomalu za ním. „Ztratils chuť do boje?“ křikl na bratrance a zastavil se asi deset kroků za ním.

Vexille se náhle vrhl s napřaženým mečem proti němu, ale v půli vzdálenosti udeřil do jeho hrudního pancíře šíp s širokým hrotem a tvrdě ho srazil zpět. Vzápětí měl Thomas na tětívě druhý šíp. „Zkus to ještě jednou,“ řekl.

Vexille znovu couval. Prošel barikádou a couval dál kolem sira Guillaumea a jeho dvou mužů. Ti se ho však nepokusili zastavit. Také Thomasovi lučištníci už sestoupili z věže a nyní stáli na schodech a scénu jen sledovali. „Doufám, že máš dobrou zbroj,“ řekl Thomas s pohledem upřeným na Vexilla. „Tohle jsou šípy s širokými hroty, ty dobrou zbroj neprorazí.“ Znovu vystřelil. Šíp zasáhl pancíř kryjící Vexillovy slabiny a opět ho srazil na trosky brány.

„Tak co hodláš udělat teď?“ zeptal se Thomas. „Já nejsem bezbranný jako opat Planchard nebo jako Eleanor. Nebo jako můj otec. Tak pojď a zabij mě.“

Vexille vstal a znovu začal couvat. Věděl, že ve městě jsou jeho lidé. Kdyby se k nim dostal, byl by v bezpečí. Neodvážil se však otočit. Bylo mu jasné, že by daleko nedoběhl, a hrdost mu nedovolovala skončit s šípem v zádech. Když zemřít, tak čelem k nepříteli. Byl už z brány venku a pomalu couval přes

otevřené prostranství před ní a modlil se, aby některého z jeho mužů napadlo vzít někde kuši a Thomase vyřídít. Jeho bratranec šel však stále za ním a usmíval se jako někdo, kdo ví, že mu chvíle sladké pomsty nemůže uniknout.

„Tenhle je už s tenkým hrotem,“ řekl Thomas, „a mířím ti na hrud'. Chceš se krýt štítem?“

„Thomasi,“ zvolal zoufale Vexille, ale víc už nestačil a rychle zvedl štít, neboť Thomas napnul luk a pustil tětivu. Šíp s těžkou dubovou hlavicí zakončenou hrotem ostrým jako jehla prorazil štít, hrudní pancíř, drátěnou košili i koženou vestu a zastavil se až o žebro. Náraz vrhl Vexilla o tři kroky zpět, ale udržel se na nohou. Štít měl však přibodnutý k hrudi a Thomas už nasadil na tětivu další.

„Ted' to bude do břicha,“ řekl.

„Jsem tvůj bratranec,“ zasípal Vexille. Prudce škulbl štítem, odtrhl si ho i s šípem od hrudi, ale víc už nestačil. Další šíp prorazil pancíř, drátěnou košili a namaštěnou kůži a tentokrát se mu zaryl hluboko do těla. „Ten první byl za mého otce, tenhle byl za mou ženu a ten další bude za Plancharda,“ řekl Thomas. Znovu vystřelil a šíp projel okružím brnění jako máslem a srazil Vexilla na dlažbu. Když k němu Thomas přišel, stále svíral meč a snažil se zvednout. Pokoušel se promluvit, ale hrdlo měl zahlcené krví a zatřepal jen hlavou, jako by chtěl setřást mlhu, která mu začínala zastírat zrak. Cítil, že mu Thomas poklekl na paži s mečem, a odchlípuje mu okružím zalité krví. Blesklo mu hlavou, co bude následovat, a z posledních sil se pokusil vzepřít. Ne, jenom ze sebe vychrlil krev. A pak mu Thomas zastrčil pod okružím hrot dýky a celou silou mu ji vrazil do hrdla. „A tohle bylo za mě,“ řekl.

Sam a pár zbývajících lučištníků pomalu došlo k němu. „Jake je mrtvý,“ řekl Sam.

„Já vím.“

„Polovina tady toho zatraceného světa je mrtvá,“ zavrčel Sam.

Možná se svět blíží ke svému konci, pomyslel si Thomas. Třeba se vyplňuje to strašné proroctví obsažené ve Zjevení

svatého Jana. Čtyři děsiví jezdci se rozjeli. První na bílém koni je Boží pomsta na světě plném zla, s červeným koněm přichází válka, v sedle černého sedí hladomor a sinavý, ten nejhorší, přináší morovou ránu a smrt. Možná to jediné, co může obrátit čtyři apokalyptické jezdce pryč, je grál. Jenže grál se dosud nenašel, a tak jezdci stále jedou. Thomas vstal, vzal luk a vykročil ulicí dolů.

Vexillovi muži byli pryč. Nezůstali, aby bojovali s lučištníky, zmizeli stejně jako Joscelynovi vojáci. Uprchlí z Castillon d'Arbizon, jehož ulice byly plné mrtvolného puchu a smrtící nákazy, a Thomas procházel městem umírajících a mrtvých, městem kouře a špíny, sténání a nářku. Šel s šípem připraveným na těživě, ale neobjevil se nikdo, kdo by ho chtěl ohrozit. Jakási žena volala o pomoc, ve dveřích jednoho domu plakalo dítě a potom Thomas uviděl těžkooděnce. Napnul luk, ale pak si všiml, že voják nemá zbraň a nese pouze vědro s vodou. Byl to starší šedovlasý muž. „Ty jsi Thomas, že?“ řekl.

„Ano.“

„Já jsem sir Henri Courtois,“ představil se a ukázal na blízký dům. „Tam je tvůj přítel. Je nemocný.“

Robbie ležel na špinavém páchnoucím lůžku. Chvěl se v horečce a tvář měl opuchlou a plnou tmavých skvrn. Nepoznal Thomase. „Chudák,“ povzdechl Thomas a podal luk Samovi. „A tamto vem taky, Same,“ ukázal na svazek pergamenů, který ležel na nízkém stolku vedle postele. Zvedl Robbieho do náruče, vynesl ho ven a vykročil s ním zpátky do kopce. „Měl bys zemřít mezi přáteli,“ řekl.

Obléhání konečně skončilo.

Sir Guillaume zemřel. Zemřelo mnoho lidí, příliš mnoho, aby je bylo možné všechny pohřbít, a tak Thomas nechal snést mrtvoly do příkopu v polích na druhém břehu řeky, navršit na ně suché dřevo a chrastí a celou hromadu zapálit. Oheň však nestačil těla strávit a za nějaký čas ztemněla obloha nad tím místem hejny krkavců.

Pomalů se začali vracet lidé, kteří přežili. Chtěli před černou smrtí uprchnout, ale nacházeli města a vesnice postižené stejně jako Castillon d'Arbizon. Mor je všude, říkali. I Berat byl městem mrtvých, nikdo však nevěděl, zda je Joscelyn naživu. Ostatně Thomase to ani nezajímalo. Se zimou přišly mrazivé dny a o Vánocích přinesl jakýsi potulný mnich zprávu, že mor už řádí i na severu. „Je všude,“ řekl, „všichni umírají.“ Přesto všichni nezemřeli. Philinův syn Galdric se uzdravil, ale krátce po Vánocích onemocněl jeho otec a po třech dnech utrpení zemřel.

A také Robbie přežil. Byly dny, kdy se zdálo, že sotva dýchá a už opouští svět živých, ale stále žil a potom se začal pomalu uzdravovat. Po celou dobu se o něho starala Genevieve. Krmila ho, když byl tak slabý, že nedokázal zvednout ruku, a myla ho, a když se jí snažil omluvit za to, co bylo, přerušila ho. „Promluv si o tom s Thomasem,“ řekla.

Robbie, i když stále ještě slabý jako moucha, tedy šel za Thomasem. Zdálo se mu, že jeho přítel zestárl a má tvrdší výraz. Nevěděl, jak začít, ale Thomas mu pomohl. „Pověz mi, co sis myslel, když jsi udělal, cos udělal?“ zeptal se ho. „Byl jsi přesvědčený, že jednáš správně?“

„Ano,“ přikývl Robbie.

„Pak jsi neudělal nic špatného,“ prohlásil Thomas, „a to je celé.“

„Neměl jsem ti to brát,“ řekl Robbie a ukázal na svazek pergamenů na Thomasově klíně. Byly to zápisky Thomasova otce o grálu.

„Ale už to mám zpátky,“ usmál se Thomas, „a učím na tom Genevieve číst. Aspoň k tomu je to dobré, když k ničemu jinému.“

Robbie dlouho hleděl do ohně a mlčel. „Promiň mi, Thomasi,“ řekl potom.

„Počkáme, až se všichni uzdraví, a pak se vydáme domů,“ odpověděl mu Thomas.

Nadešel den svatého Benedikta a dvanáct mužů bylo připraveno k návratu domů do Anglie. Galdric, který už neměl

žádného z rodičů, měl cestovat s Thomasem jako jeho sluha. Všichni byli bohatí, protože většina peněz z dřívějších drancování zůstala nedotčená, ale Thomas netušil, co je čeká v Anglii.

Poslední večer v Castillon d'Arbizon strávil tím, že poslouchal, jak Genevieve slabikuje slova z otcových zápisků. Rozhodl se, že je po dnešní noci spálí, neboť ho k ničemu nedovedly. Nutil Genevieve číst latinsky, poněvadž v otcových textech bylo jen málo anglických nebo francouzských vět, a přestože významu slov nerozuměla, cvičila se alespoň v poznávání písmen. „*Virga tua et baculus tuus ipsa consolobuntur me*,“ četla pomalu a Thomas přikyvoval a věděl, že už brzy přijdou slova *calix meus inebrians*. Přemýšlel o tom, že se z toho poháru opil. Opil a přišel o rozum a všechno to bylo k ničemu. Opat Planchard měl pravdu — hledání grálu připravuje lidi o rozum.

„*Pono coram me mensam ex adverso hostium meorum*,“ slabikovala Genevieve.

„Ne *pono*, ale *pones*,“ opravil ji Thomas. „*Pones coram me mensam ex adverso hostium meorum*.“ Znal ta slova nazpaměť a nyní je Genevieve přeložil, aby věděla, co čte. „Prostíráš mi stůl před zraky protivníků.“

Genevieve se zamračila a zavrtěla hlavou „Ne,“ řekla s prstem na jednom z řádků, „tady je opravdu *pono*.“ Zvedla rukopis a ukazovala mu to.

Thomas se k ní naklonil a v poblikávajícím světle ohně skutečně viděl slova *pono coram me mensam ex adverso hostium meorum*. Napsal je jeho otec a Thomas je viděl nesčetněkrát, přesto si té chyby nikdy nevšiml. Znal je nazpaměť ze svých dřívějších studií a to ho vedlo k tomu, že je vždy jen přeletěl pohledem a viděl je spíš ve své mysli než na pergamenu. *Pono*. „Já prostírám stůl.“ Ne ty prostíráš, ale já prostírám. Thomas na ta slova hleděl a náhle si uvědomil, že otec neudělal chybu.

A věděl, že našel grál.

Epilog

œ

Grál

Vlny se valily proti pobřeží, na oblázcích se rozplynuly v bílou pěnu a s šuměním se stáhly zpět. Jedna vlna za druhou, neustávající koloběh, jímž šedozelené moře omývalo břehy Anglie.

Padal drobný déšť a zavlažoval novou travu na lukách, kde se pásla jehňata a mezi sasankami poskakovali zajíci.

Mor zasáhl i Anglii. Thomas a jeho tři společníci projížděli pustými vesnicemi a slyšeli zoufalé bučení dobytka, o nějž se neměl kdo postarat. Na kraji některých vesnic stáli lučičtíci a odháněli každého cizince a Thomas poslušně taková místa objížděl. Viděli jámy plné mrtvých, kteří sešli ze světa, aniž se jim dostalo posledního pomazání; jámy, kolem nichž rostly květiny, protože bylo jaro.

V Dorchesteru ležel na ulici mrtvý muž. Neměl nikoho, kdo by ho pohřbil. Dveře některých domů byly zatlučené prkny a označené rudým křížem na znamení, že lidé uvnitř jsou nemocní a musí zůstat tam, kde jsou, dokud nezemřou, nebo se neuzdraví. Pole za městem zůstávala neosetá, ale přesto nad nimi létali skřiváci, nad potoky se míhali ledňáčci a příroda žila dál.

Starý sir Giles Marriott, někdejší majorátní pán Hooktonu a okolních vesnic, zemřel ještě před tím, než udeřila morová rána, a ležel na hřbitůvku kostela v Down Mapperly. Jestliže však někdo z těch, co ve vesnici přežili, viděl Thomase projíždět kolem, nepozdravil ho. Všichni se skrývali před Božím hněvem a Thomas, Genevieve, Robbie a Galdric jeli

dál, až dorazili pod horu Lipp a před nimi se objevilo moře, oblázkové pobřeží a údolí, v němž kdysi žila vesnice Hookton. Vypálili ji sir Guillaume a Guy Vexille v době, kdy ještě byli spojenci, ale teď z Hooktonu nezůstalo nic než trní obrůstající zbytky někdejších domů a lískové křoví, bodláčí a kopřivy bující na holých, zčernalých zdech kostela, které trčely k obloze jako memento.

Thomas byl v Anglii už čtrnáct dní. Nejdřív navštívil hraběte z Northamptonu a poklekl před ním jako před svým pánem. Hrabě ho nechal prohlédnout sluhy, zda není poznamenaný morovými skvrnami, pak mu Thomas odevzdal třetinu peněz, které přivezl z Castillon d'Arbizon, a nakonec mu předal zlatý pohár. „Byl zhotoven pro grál, pane,“ řekl, „ale grál je pryč.“

Hrabě pohár obdivoval, otáčel ho a zvedal ho, aby na něj dopadalo správně světlo, a čím déle se na něj díval, tím víc žasl nad jeho krásou. „Grál že je pryč?“ zeptal se potom.

„Mniši z kláštera svatého Severa si myslí, že ho odnesl na nebesa anděl, kterému jejich patron napravil křídlo,“ lhal Thomas. „Je zkrátka pryč.“

Hrabě byl spokojen, protože se stal majitelem velkého pokladu, třebaže to nebyl grál, a Thomas se svými přáteli odjel, ale předtím slíbil, že se ještě vrátí. Teď se však vrátil do rodné vesnice, do míst svého dětství, kde se poprvé učil střílet z luku a kde sloužil Bohu, kázal rackům a skrýval své velké tajemství jeho otec, pomatený páter Ralph.

A to tajemství zde stále bylo. Leželo ukryté ve vysoké trávě a kopřivách, které rostly mezi dlažebními kameny vypáleného kostela, věc vyhozená jako něco, co nemá žádnou cenu. Byla to hliněná miska, v níž míval páter Ralph mešní hostie. Obvykle postavil misku na oltář, přikryl ji bílým plátnem, a po skončení mše ji odnesl domů. „Já prostírám stůl,“ napsal ve svém rukopise a oltář byl stůl a miska byla to, co na něj kladl. Thomas se jí nesčetněkrát dotkl a mnohokrát ji měl v ruce, přesto při tom nikdy nic zvláštního necítil. Když byl v Hooktonu naposledy, vytáhl ji z ruin a pak ji opět

zahodil do plevle, protože ji i on považoval ze něco bezcenného.

Nyní ji znovu našel mezi kopřivami, dal ji Genevieve a ta ji vložila do staré dřevěné skříňky a zavřela víko. Hliněná miska do ní zapadla tak dokonale, že se uvnitř ani nepohnula, když Genevieve skříňku obrátila v rukou, navíc podstavec misky přesně odpovídal náznaku kruhu, který zůstal uvnitř vyznačený. Bylo naprosto zřejmé, že skříňku někdo zhotovil na míru k této misce. „Co budeme dělat, Thomasi?“ zeptala se Genevieve. Robbie s Galdrikem byli pryč, zkoumali pahorky a hromady kamení prozrazující místa, kde stávaly hooktonské domy. Ani jeden z nich netušil, proč se Thomas do Hooktonu vrátil. Galdrika to nezajímalo a Robbie, tišší a klidnější než dřív, byl spokojený, že může zůstat s Thomasem, dokud všichni neodjedou na sever, aby zaplatili výkupné lordu Outhwaitovi, které mu umožní vrátit se do Skotska — pokud bude ještě lord Outhwaite naživu.

„Thomasi, co budeme dělat?“ zeptala se znovu Genevieve šeptem.

„To, co mi radil opat Planchard,“ řekl Thomas. Předtím však vytáhl z vaku malý měch s vínem a nalil z něj trochu do misky. Nejdřív dal napít Genevieve a pak se napil sám a usmál se na ni. „To z nás sejme kletbu exkomunikace,“ řekl, protože pili z misky, do níž byla zachycena krev Krista visícího na kříži.

„Tohle je opravdový grál?“ zeptala se Genevieve.

Thomas ji místo odpovědi vzal za ruku a vedl ji k moři. Když došli na oblázkový břeh u ústí řeky Lippu a zastavili se v místě, kde kdysi hooktonští rybáři uvazovali lodě, Thomas se na Genevieve znovu usmál, pak se rozmáchl a hodil hliněnou misku přes říčku Lipp na druhý břeh. Miska dopadla na kameny, několikrát na nich poskočila, převrátila se a zůstala ležet.

Přebrodili říčku, vylezli na břeh a našli misku celou a nepoškozenou.

„Co budeme dělat?“ zeptala se znovu Genevieve.

Nepřinesl by nic jiného než šílenství, uvažoval Thomas. Lidé by o něj bojovali, lhali by kvůli němu, v jeho jménu by podváděli a zrazovali, umírali by pro něj a církev by z něj těžila peníze. Způsoboval by jen zlo. A Thomas věděl, že udělá to, co by udělal opat Planchard. „Hodil bych ho do největší mořské hlubiny,“ řekl starý mnich, „mezi monstra, která tam žijí, a nikomu bych o tom neřekl.“

Genevieve naposledy miskou sevřela, políbila ji a podala ji zpátky Thomasovi. Chvilí ji držel v dlaních. Byla to jen obyčejná hliněná miska, jakou používají venkované, hnědočervená, se silnými stěnami a hrubá na dotek, ani ne dokonale kulatá, s malým vrypem na vnější straně, kde se hrnčíř nechtěně dotkl měkké, ještě nevypálené hlíny. Možná měla cenu pár pencí, možná vůbec žádnou, přesto to byl největší poklad křesťanstva. A Thomas ji políbil, rozmáchl se silnou paží lučištníka, rozběhl se k okraji šumícího moře a hodil hliněnou miskou, jak daleko mohl. Opsala oblouk nad šedivými vlnami a Thomasovi se zdálo, že letí příliš dlouho, jako by se zdráhala opustit lidstvo. Ale pak přece jen zapadla do vln a byla pryč.

Jenom trochu vody vystříklo, vzápětí se však vlny opět spojily, jako by se nic nestalo, a Thomas vzal Genevieve za ruku a vracel se s ní zpátky.

Byl lučištník a šílenství měl za sebou. Byl svobodný.

Poznámka o historii

Na některých místech se v *Kacířce* zmiňují o krysách, i když mi bylo řečeno, že se zřejmě na šíření morové nákazy nepodílely. Mezi lékařskými historiky se vede polemika, zda tehdejší černá smrt (její jméno vzniklo podle barvy boulí nebo oteklin, jež postihují nemocné) byl dýmějový mor, který by mohly šířit blechy parazitující na krysách, nebo nějaká forma sněti slezinné, jež zase pochází od dobytka. Naštěstí pro mě se Thomas a jeho přátelé nemuseli touto otázkou zabývat. Ve středověku se morová rána obvykle vysvětlovala jako Boží trest za hříchy lidstva a k tomu se přidávala nešťastná astrologická konjunkce planety Saturn, jež měla vždy neblahý vliv. Morová epidemie způsobila paniku a zmatek, neboť šlo o neznámou nemoc, kterou neuměl nikdo léčit. Šířila se z Itálie na sever a své oběti zabíjela během tří nebo čtyř dnů, třebaže někteří nemocní se jakoby zázrakem uzdravovali. Byl to první výskyt moru v Evropě. Samozřejmě zde docházelo k jiným pandemiím, ale žádná nedosáhla takového rozsahu, navíc mor pokračoval tu a tam ve svých pustošivých vlnách po další čtyři století. Tehdejší společnost ho však neoznačovala názvem černá smrt; ten se začal používat až někdy po roce 1800. Předtím se prostě říkalo „morová rána“.

Mor zahubil nejméně jednu třetinu evropské populace. V některých komunitách přesahovala úmrtnost padesát procent,

ale v průměru zřejmě byla kolem třiceti procent. Vlny smrti zasahovaly stejně tvrdě venkovské oblasti jako města a stávalo se, že vymíraly a mizely ze světa celé vesnice. Pozůstatky některých z nich jsou dodnes patrné jako pahorky nebo příkopy v polích, zatímco na jiných místech se zachoval jen osamocený kostel, který tam stojí bez zjevného účelu. Jsou to jakási mementa mori po epidemiích moru, jediné, co zbylo z někdejších vesnic.

Pouze úvodní a závěrečná pasáž *Kacířky* jsou založeny na skutečných historických událostech. V době, jež se v knize popisuje, skutečně morová rána Francii zasáhla a stejně tak se odehrálo obléhání Calais. Všechno další mezi tím je však smyšlené. Žádný Berat ani žádné Castillon d'Arbizon nikdy neexistovaly. Astarac ano, ale jeho pozůstatky dnes leží pod hladinou velkého přehradního jezera. Boj, jehož popisem tato kniha začíná — dobytí Nieulay a jeho strážní věže — se také odehrál, ale toto malé vítězství nepřineslo Francouzům žádnou výhodu, neboť nedokázali překročit řeku Ham a zaútočit na hlavní síly anglického vojska. Proto se stáhli, Calais padlo a zůstalo v anglických rukou po další tři století. Příběh šesti calaiských měšťanů odsouzených k smrti a pak omilostněných je dobře znám a tuto událost připomíná Rodinova socha šesti postav před městskou radnicí.

Rovněž Thomasovy jazykové potíže v Gaskoňsku odpovídají tehdejší skutečnosti. Stejně jako v Anglii mluvila zdejší šlechta francouzsky, ale obyčejný lid používal různé místní jazyky, hlavně okcitanštinu. Z ní také pochází dnešní název Languedoc odvozený z francouzského „langue d'oc — jazyk z oc“, přičemž oc je slovo — jeho význam je *ano* — úzce spojené s katalánštinou, jazykem, který se užívá za Pyrenejemi v severním Španělsku. Po tom, co si Francouzi podrobili jižní území dnešní Francie, snažili se tento jazyk potlačit. Přesto se jím stále mluví, a dokonce dnes zažívá jakousi svou obrodu.

A nyní ke grálu. Předpokládám, že pokud něco takového existovalo, je to dávno ztracené. Někteří říkají, že to byl pohár,

z něhož pil Kristus při poslední večeři, zatímco jiní tvrdí, že šlo o misku, do níž byla zachycena krev prýstící z rány oštěpem, který Kristovi vrazili během ukřižování do boku. Ať to však bylo co bylo, nikdo nikdy takový předmět nenalezl. Přesto pověsti o něm přetrvávají a patří k nim i ty, v nichž se tvrdí, že grál je ukrytý ve Skotsku. V každém případě byl grál nejcennější relikvií středověkého křesťanského světa — možná kvůli své záhadnosti, ale možná na tom má podíl i to, že v době, kdy dostávaly konečnou podobu artušovské legendy, byly všechny staré keltské pověsti o čarodějnických kotlech plné grálu. Grál je jakási zlatá nit, jež se táhne staletími, a bude jí i nadále. Proto je zřejmě nejlepší, že zůstává neobjeven.

nakladatelství OLDAG

Bernard Cornwell

Kacířka

Z anglického originálu HERETIC,
vydaného nakladatelstvím HarperCollins *Publishers* v Londýně,
přeložil Jiří Beneš.

Vydání první.

Obálku navrhl a zpracoval Zbyněk Janáček.

Redakce Věra Slaninová.

Vydalo nakladatelství OLDAG, Ostrava 2004,
jako svou 170. publikaci.

Vytiskla Centa, spol. s r. o., Brno.

ISBN 80-86508-59-5